

DRAMMEN
KOMMUNE

Årsmelding 2017

Rådmann 10. april 2018

Innhold

Oppsummering.....	4
Aktuelle temaer i 2017	12
Kommunereformen	12
Konsernovergripende kvalitets- og styringssystem	12
Oppfølging av granskingsrapport byggesak.....	13
Internkontroll, varsling og etikk	13
Digitalisering.....	14
Buskerudbyen.....	15
Frivillighet	15
Samfunnsøkonomisk utvikling	17
Demografisk utvikling	17
Folketilvekst, flytteaktivitet og boligbygging	18
Arbeidsledighet	19
Nøkkeltall for Drammen.....	20
Kommunens tjenesteområder	21
Programområde 01 Barnehage	21
Programområde 02 Oppvekst.....	28
Programområde 03 Samfunnssikkerhet	37
Programområde 04 Byutvikling	40
Programområde 05 Helse-, sosial og omsorgstjenester	49
Programområde 06 Kultur.....	61
Programområde 07 Ledelse, organisering og styring	67
Programområde 08 Kompetanse, markedsføring og næring	74
Programområde 09 Idrett, park og natur.....	79
Programområde 10 Politisk styring.....	85
Programområde 11 Vei.....	88
Programområde 12 Grunnskoleopplæring	94
Programområde 13 Introduksjonstjenester	106
Programområde 14 Vann og avløp	111
Økonomisk utvikling	119
Driftsregnskapet 2017	119

Investeringsregnskapet 2017	128
Balanseregnskapet per 31.12.2017	132
Menneskelige ressurser	138
Arbeidsgiverpolitikk.....	138
Medarbeiderstatus	140
Likestilling	144
Eierstyring	146
Kommunale foretak.....	148
Aksjeselskaper	150
Interkommunale selskaper mv.	153
Interkommunalt samarbeid.....	154

Vedlegg: Kostra-analyse 2017

Oppsummering

Regnskapet for 2017 viser et resultat på 110,2 millioner kroner. Dette kan tilskrives høyere inntekter, lavere utgifter og god kontroll. Kommunens disposisjonsfond utgjør vel 541 millioner kroner etter at årets overskudd er avsatt.

Alle som ønsker det har fått barnehageplass i Drammen, og i snitt har 596 barn hatt gratis plass.

Helsetjenester for barn og unge er tilført 15,6 nye stillinger de siste fire årene. Dette har gitt utvidet åpningstid og større tilstedeværelse av helsesøster. Barnevernet fortsetter med å utvikle gode lokale tiltak som et alternativ til plassering av barn utenfor hjemmet.

Det har vært stor byggeaktivitet i byen og reguleringsplaner er vedtatt som legger til rette for fortetting og byutvikling rundt Drammen stasjon. Korrupsjonssaken følges opp i tråd med tiltaksplanen. Etter en omfattende medvirkningsprosess er justert Buskerudbypakke 2 fremlagt. Etterslepet på vei er redusert med 6,5 millioner kroner.

Helse- og omsorgsdistriktene utvikles videre og det er utarbeidet konseptskisser for Åskollen, Åssiden og Losjeplassen distrikter. Det er utpekt 14 frivilligkontakter i virksomhetene i HSO.

Ny kulturplan er lagt ut til høring og byens første frivilligbørs ble arrangert på biblioteket, med over 200 deltakere. Biblioteket er oppgradert og er nå tilgjengelig for publikum fra 7 til 23 alle dager.

Digitaliseringsstrategien følges opp for å oppnå bedre tjenester og bedre ressursbruk. Drammen samarbeider med Svelvik og Nedre Eiker for å danne ny kommune fra 2020.

Det legges til rette for aktivitet og friluftsliv, med nye nærmiljøanlegg, idrettshall og kunstgress/isbane på Øren og gjennomføring av friluftsløftet.

Læringsløp Drammen følges opp, sommerskolen ble utvidet til 1 560 plasser, aktivitetsskolen ved Fjell og Brandengen ble utvidet og skolekapasiteten er økt gjennom byggeprosjekter ved Øren og Brandengen skoler.

Introduksjonsprogrammet er mer arbeidsrettet enn før, og skreddersydde individuelle planer bidrar til å få flere flyktninger i arbeid.

God kontroll, høyere inntekter og lavere utgifter gir overskudd

Driftsregnskapet for Drammen kommune viser et netto driftsresultat på 257,5 millioner kroner. Av dette er 46 millioner kroner ubrukte inntekter forbundet med å opprette nye Drammen kommune. Korrigert for dette er netto driftsresultat på 212,2 millioner kroner, eller cirka 4,1 prosent av kommunens brutto driftsinntekter.

Etter årsoppgjørdisposisjoner viser regnskapet et udisponert resultat på 110,2 millioner kroner. Rådmannen vil foreslå at årsresultatet i sin helhet avsettes til disposisjonsfondet.

Det positive årsresultatet skyldes i første rekke:

- Netto mindreutgifter i programområdene: 60 millioner kroner
- Merinntekter fra skatt og rammetilskudd: 32 millioner kroner
- Merinntekter øvrige sentrale inntekter: 4 millioner kroner
- Mindreutgifter i finansbudsjettet: 13 millioner kroner

Stram økonomistyring

Det er stram økonomistyring i virksomhetene. Alle programområder, så nær som Idrett, park og natur, har positive driftsresultater. Det største mindreforbruket er innenfor barnehage, helse, sosial og omsorg, skole, kultur og ledelse organisasjon og styring.

Høy skattevekst i tredje tertial

Skatteinntektene for Drammen kommune ble 46 millioner kroner høyere enn anslaget i revidert budsjett. Høyere skatteinntekter gir lavere rammetilskudd fra staten, men netto merinntekt er allikevel på 32 millioner kroner.

Fortsatt lave renter og god likviditet

Kommunens finansutgifter blir 12,9 millioner kroner lavere enn budsjettet. Dette skyldes dels at innlånsrentene har vært lavere enn forutsatt og dels at kommunens likviditet har vært god i 2017 noe som har gitt 8,1 millioner kroner i økte renteinntekter.

Utbytte og eieruttak i samsvar med budsjett

Kommunen mottok i 2017 81,4 millioner kroner i utbytte fra aksjeselskaper og 72,5 millioner kroner i eieruttak fra kommunale foretak, i samsvar med revidert budsjett.

Har dekket inn utgifter forbundet med Drammensbadet og Marienlyst

Skatt sør har krevd tilbakeført momskompensasjon for Drammensbadet. Resterende del av kravet (justeringsbeløp for 2016 og 2017), på 5,3 millioner kroner, er finansiert ved bruk av disposisjonsfondet. (Klagesaken ligger imidlertid fortsatt til behandling i Skattedirektoratet.) Drammen kommunes andel av påløpte utviklingskostnader i Marienlyst Utvikling AS er dekket med 13,2 millioner kroner, også finansiert ved bruk av disposisjonsfondet.

Solide reserver

Drammen kommunes disposisjonsfond per 31.12.2017 er 482,6 millioner kroner. Rådmannen foreslår at i alt 51,5 millioner kroner tilbakeføres til virksomhetene som følge av mindreforbruk i 2017. Dersom resterende overskudd avsettes til disposisjonsfondet vil dette gi en samlet reserve på 541,3 millioner kroner ved inngangen til 2018. Dette er vesentlig høyere enn kravene i bystyrets handlingsregler.

Mange nyter godt av gratis barnehage

Drammen kommune har overskudd av barnehageplasser og alle som ønsker det har fått plass. Det tilbys gratis barnehageplass til familier med inntekt under 428 000 kroner. I 2017 hadde i gjennomsnitt 596 barn gratis barnehage.

Andelen barn i barnehage i alderen 1-5 år er 89 prosent, og det er 0,1 prosentpoeng høyere enn fjoråret. Andel barn i barnehage i alderen 1-2 år er 76,5 prosent, og det er en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra året før. Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning er 36,2 prosent.

”Læringsløp Drammen - å lykkes i hele læringsløpet” er i sitt andre driftsår. I løpet av 2017 har cirka 1 600 deltakere fra private og kommunale barnehager deltatt på ulike kompetansehevingstiltak, hvorav kveldssamlingene rundt ny rammeplan alene samlet rundt 750 deltakere.

Brukerundersøkelse for foreldre med barn i de kommunale barnehagene viser at foreldrene er godt fornøyd med tilbudet. Nytt av året er også en pilot for trivselsundersøkelse blant 5-åringer i barnehagen som viser stor grad av trivsel.

Styrkede helsetjenester for barn og unge

Helsetjenester for barn og unge har i siste fireårsperiode blitt tilført en varig rammestyrking på totalt 11,8 millioner kroner. Dette har gitt rom for 15,6 nye stillinger. Det er nå en tilstedeværende helsesøster på alle skolene i Drammen kommune, inkludert de private og offentlige videregående skolene. Styrkingen har videre medført at Helsestasjonen for ungdom har fått utvidet åpningstid fra fire til fem dager i uka. Det er mer stabilitet i tjenesten, og det har ikke vært turnover blant ansatte i 2017.

Tjenester for funksjonshemmede har etter utvidelsen av Bekkevollen barne –og avlastningsbolig fått utvidet kapasiteten til 14 heltidsplasser. Nye lokaler gir bedre forutsetninger for å kunne gi brukerne et mer fleksibelt og tilrettelagt tjenestetilbud. Barneverntjenesten har over tid gjennomført en rekke kvalitets- og effektiviseringstiltak. Barnevernet har i dag et godt tjenestetilbud og effektiv tjenesteproduksjon sammenlignet med andre kommuner i ASSS-nettverket. Det jobbes systematisk med kompetanseheving for ansatte. Intern veiledning er satt i system for å kvalitetssikre arbeidet.

Barneverntjenesten har arbeidet med å utvikle gode lokaltilpassede tiltak. Akuttarbeid i barnevernet er et prioritert område. Målet er å kunne tilby barn og ungdom et alternativ til plassering, når det er mulig. Akutt familieteam er godt integrert i barnevernsarbeidet, nettverk tas i bruk, samt andre typer tiltak som alternativ til plassering.

Tjenestetilbudet til enslige mindreårige flyktninger er blitt nedskalert i samsvar med anmodning fra IMDi om å bosette færre flyktninger i 2017 og 2018. Kommunen har fullført omstillingen fra to til ett bofelleskap.

Stor byggeaktivitet i byen

Drammen har i 2017 vært preget av betydelig byggeaktivitet, både i privat og i offentlig regi. Det gjelder i særlig grad i Bragernes bydel, med mange pågående boligprosjekter, ombygging av Bragernes torg og deler av gågatenettet. Antallet nye igangsettingstillatelser har imidlertid falt fra 2016 til 2017, noe som muligens skyldes et generelt roligere boligmarked i Osloregionen.

Det er vedtatt reguleringsplaner for Drammen stasjon/Dr. Hansteins gate og Torgeir Vraas plass 5-7. Disse planene tilrettelegger for betydelig fortetting med næringsbygg rundt Drammen stasjon, som er Buskeruds største kollektivknutepunkt.

Det har vært arbeidet med å utarbeide en justert Buskerudbypakke 2. Det er gjennomført ulike medvirkningsprosesser, og det nye forslaget til bypakke er justert som følge av diverse innspill. Reguleringsplan for IC Vestfoldbanen er lagt ut på høring. Bruken av buss og tog har økt i 2017, mens trafikkteLLinger på veinettet viser at biltrafikken ikke har økt.

Innen byggesak er det gjennomført organisatoriske endringer i tråd med tiltaksplanen som ble utarbeidet etter korrupsjonssaken. Dette innebærer blant annet innføring av en juridisk avdeling som skal behandle klagesaker, ny inndeling av byggesaksavdelingen for å sikre at like saker behandles likt, økt tilsyn, økt bemanning og nytt kvalitetssystem.

Helse- og omsorgsdistriktene utvikles videre

I 2017 er det iverksatt et utviklingsprosjekt for å utarbeide konseptskisser for alle helse- og omsorgsdistriktene som viser hvordan de bygningsmessig kan utvikles. Dette arbeidet fortsetter frem til sommeren 2018. Utviklingsarbeidet gjennomføres i tråd med bystyrets vedtatte planer.

Forberedelser til oppstart av byggeprosjekt på Åskollen ble gjennomført som oppfølging av ferdig konseptskisse. Arbeidet med detaljprosjektering ble innledet ved inngangen til 2018.

Som en del av utviklingsprosjektet er det gjennomført tre nabolagskonferanser på henholdsvis Åskollen, Losjeplassen og Åssiden. Gjennom konferansene kom det nyttige innspill til hvordan framtidens tjenester bør utvikles.

Frivillighet

Det er et systematisk og godt samarbeid med frivillige, lag og foreninger, og helse-, sosial- og omsorgstjenestene. Dette bidrar til å skape aktivitet, deltagelse i sosiale fellesskap og hyggelige møteplasser, og er ett av kriteriene i livsgledearbeidet.

Det arbeides etter en modell med totalt 14 frivillighetskontakter ute i virksomhetene, som er brobyggere og tilretteleggere. En nettverkskoordinator organiserer felles kurs for frivillige og utviklingsarbeid på tvers av virksomhetene. Det er satt i gang flere lokale prosjekter, for eksempel etablering av sansehage, kafetilbud og treningsgrupper der frivillige er instruktører.

Livsglede

Alle kommunens sykehjem er sertifiserte som livsgledehjem, og sju av dem ble re-sertifisert i 2017. Sertifiseringen administreres av stiftelsen Livsglede for eldre. Tjenestetilbudet ved sykehjemmet gjennomgår en årlig re-sertifiseringsprosess. Hjemmetjenesten jobber også med livsglede for hjemmeboende i samarbeid med frivillige.

Alle sykehjem i Drammen er sertifisert for livsglede

Digitalisering

Digitale løsninger og velferdsteknologi er virkemidler i arbeidet med å sikre morgendagens omsorg. Drammen kommune har deltatt som referansekommune i to nasjonale utviklingsprosjekter:

- DigSos; utvikling av digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no
- DigiHelse; utvikling av en felles løsning på helsenorge.no for alle kommuner som skal gjøre at det blir enklere å komme i kontakt med hjemmetjenesten. Formålet er å styrke samarbeidet mellom tjenestemottakere, pårørende og ansatte i tjenesten.

Ikke av brød alene....

Ny kulturplan er lagt til høring og vil bli politisk behandlet før sommeren. Det er i 2017 gjennomført flere innspillmøter med ulike fagmiljøer og en egen samling for ungdom. Det ble også foretatt en innbyggerundersøkelse, som ga cirka 1 200 svar fra innbyggere.

Drammens første Frivilligbørs ble arrangert på Drammensbiblioteket 20. november 2017. Over 200 mennesker fra om lag 100 lokale bedrifter, frivillige organisasjoner og offentlige virksomheter møtte opp. Det ble signert 167 konkrete og samfunnsnyttige samarbeidsavtaler.

Byens tredje frivilligsentral, Elvebyen frivilligsentral, ble etablert med støtte over statsbudsjettet. Målet for Elvebyen Frivilligsentral er i hovedsak å øke deltakelsen i aktiviteter blant flerkulturelle innbyggere, og å øke andelen frivillige med flerkulturell bakgrunn.

Arbeidet med det nye aktivitetshuset på Fjell har gått som planlagt. Aktivitetshuset skal romme bydels- og skolebibliotek, fritidsklubb, frivilligsentral og bydelstjeneste.

Oppgradering av biblioteket ble fullført våren 2017. Meråpent bibliotek var i drift fra september og har gitt drammenserne mulighet til å bruke biblioteket 7-23 hver dag hele året.

Bystyret har vedtatt en harmonisering av innslagspunktet for friplasser i Kulturskolen, SFO og barnehager i Drammen kommune. Våren 2017 hadde Kulturskolen 43 barn på friplasser. Etter økt innslagspunkt høsten 2017, var det 97 barn som hadde friplass i Kulturskolen.

Globus internasjonale mat- og kulturfestival ble arrangert for andre gang 23. september 2017. Festivalen hadde rundt 15 000 besøkende i 2017, en dobling fra 2016.

Digitale kanaler som førstevalg

Drammen kommune legger til rette for at digitale kanaler er brukernes førstevalg, og bystyret vedtok i oktober 2017 kommunens kanal- og servicestrategi.

Gjennom digitalisering skal kommunen oppnå flere og bedre tjenester, bedre ressursbruk og bedre beslutninger. Drammen kommune skal være mest mulig åpen og tilgjengelig for innbyggerne.

Gjennom forprosjektet SmartCity og utplassering av sensorer i fem av kommunens tjern og i Drammenselva, har kommunen fått nyttig erfaring med bruk av sensorteknologi. Innbyggerne kan eksempelvis nå få "live" oppdaterte badetemperatur. Det er store muligheter for å spare tid i forhold til å gjennomføre målinger, fra 3-5 timer til 3-5 minutter.

Det er nå mulig for frivillige organisasjoner å booke lokaler på alle skoler, samt lokaler på biblioteket.

Det er utarbeidet ny strategi og retningslinjer for informasjonssikkerhet.

Kommunens innsynsløsning ble lansert sommeren 2016, og skal gi publikum en best og enklest mulig tilgang til kommunale saker og dokumenter, både politikk og administrasjon. Statistikk viser at svært mange dokumenter har blitt lastet ned. I 2017 har man integrert kommunens digitale eiendomsarkiv med innsynsløsningen.

Facebook brukes aktivt som informasjonskanal og kommunen hadde i 2017 om lag 9 500 følgere, opp fra cirka 7 900 i 2016.

Bedre tilgang til aktivitet og friluftsliv

Ny idrettshall på Øren er fullført i 2017, og ny kunstis/kunstgressbane er påbegynt og vil ferdigstilles i 2018. Åssiden kunstgressbane er rehabilitert med nytt kunstgress, og fotballhall på Åssiden er under planlegging.

Det nye aktivitetsanlegget i Drammen park ble åpnet i 2017, og er tilrettelagt for større barn og ungdom. Det er etablert nye nærmiljøanlegg ved Hallermoen og Øren skoler. Massedeponering i pukkverksområdet i Kobbervikdalen har gitt 50 dekar ny naturmark koblet til eksisterende turveinett rundt Nordbykollen.

"Friluftsløftet" kom i gang i 2017. Satsingen skal, gjennom medvirkning og demokrati, bidra til at innbyggerne bruker marka og andre friluftsområder i eget nærmiljø. I 2017 var satsingen konsentrert til Tangen og Åskollen bydel, med blant annet utvikling av nytt turvei og skiløypenett fra Knive til Røysjømarka.

Utsikt fra Nordbykollen

Den nye kommunen tar form

Drammen kommune har i hele 2017 arbeidet sammen med Svelvik og Nedre Eiker for å etablere en felles kommune fra 1.1.2020 – Nye Drammen. Det er fem hovedhensikter med kommunereformen:

- Sikre gode og likeverdige tjenester til innbyggerne.
- Skape en kommune med en mer robust økonomi.
- Legge til rette for en helhetlig samfunnsutvikling i drammensområdet.
- Et styrket lokaldemokrati.
- Å få en sterkere stemme for å ha større påvirkningskraft i møtet med sentrale myndigheter.

Fellesnemnda er det politiske organet som har ansvar for alle oppgaver som berører organisering av og fremdrift i prosessen med å danne en ny kommune. Medlemmene av fellesnemnda ble konstituert i

juni. Elisabeth Enger ble ansatt som prosjektrådmann i oktober. Hun har det administrative ansvaret for etablering av nye Drammen.

Møte i Fellesnemnda for nye Drammen kommune

Nye Drammen har fått utbetalt engangsmidler til gjennomføring av kommunereformen på 41 millioner kroner. I tillegg kommunene fått utbetalt regionsentertilskudd på nesten 5 millioner kroner og et IKT-tilskudd på 3,5 millioner kroner til etableringen av nye Drammen.

Stortingsvalget gjennomført etter boka

Stortings- og sametingsvalget ble gjennomført på en korrekt måte. Valgstyret har vektlagt at det skal være enklest mulig for velgerne å få avlagt sin stemme. De 10 siste dagene før valgdagen hadde kommunen sju faste forhåndsstemmemottak med utvidede åpningstider. I denne perioden jobbet 50 personer per dag med å ta imot forhåndsstemmer. Valgdeltakelsen ble 75,9 prosent. På landsbasis var valgdeltakelsen 78,2 prosent.

Etterslepet på veivedlikehold reduseres

Etterslepet på veinettet er redusert med 6,5 millioner kroner og spesielt gang- og sykkelveier har blitt prioritert. Blant annet er 9,9 km vei og 7,6 km gangsykkelvei reasfaltert. Brukerundersøkelsen i 2017 viser en klar bedring av opplevd driftsstandard på veiene. Samtlige åtte måleindikatorer viser en forbedring sammenlignet med 2016.

Det er gjennomført trafiksikkerhetstiltak ved skoler og langs skoleveier til sju skoler, gjennom utbedringer av fortau og gang- og sykkelveger, sikring av gangfelt og fartsdempende tiltak.

Læringsløp Drammen følges opp med forsterkningstiltak

Kvalitetsplanen Læringsløp Drammen – å lykkes i hele læringsløpet er midtveis i planperioden, og arbeidet med å gi barn og unge en kompetansegrunnmur for læring, vekst og mestring fortsetter. Tre store satsingsområder har i 2017 stått i sentrum for utviklingsarbeidet: språklig kompetanse, sosial og emosjonell kompetanse og strategi for digital læring.

Forsterkningstiltaket sommerskole har blitt et populært tilbud og er viktig for mange barn i Drammen. Sommeren 2017 hadde tilbudet 1 560 plasser og dette året fikk også ungdomsskoleelever et tilrettelagt sommerskoletilbud.

Aktivitetsskolen startet på Brandengen og Fjell skoler utvidet tilbudet til å gjelde 2.-4. trinn høsten 2017. Høsten 2018 skal ytterligere seks skoler tilby aktivitetsskole og høsten 2019 vil alle barneskoler ha dette tilbudet. Ung11 startet opp høsten 2017 med 10 elever i lokaler i Dronninggata.

Drammen kommune fortsetter satsingen på videreutdanning for lærere og i år har 53 lærere fått videreutdanning innenfor viktige fagområder for drammensskolen. Ni av disse får videreutdanning innen lærerspesialistordningen, som videreføres og utvides til 24 lærerspesialister i år.

Øker skolekapasiteten

Drammen Eiendom har i løpet av 2017 ferdigstilt byggeprosjekter ved Brandengen og Øren skoler, og ved Øren skole er prosjektet skoleutvidelse og rehabilitering igangsatt. Ved Aronsløkka skole er det behov for utvidelse. Ved Brandengen og Fjell skoler er det avsatt midler både til utvidelse og rehabilitering, og arbeidet er i gang. Det er behov for en vesentlig utvidelse av kapasiteten på ungdomstrinnet i Strømsø inntaksområde og utredningsarbeidet for ulike muligheter er igangsatt.

Mer arbeidsrettet introduksjonsprogram

Godt samarbeid med IMDi, NAV, næringslivet og kommunale virksomheter har bidratt til økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet. Mer skreddersydde individuelle planer har bidratt til å få flere flyktninger i arbeid.

I 2017 gikk 57 prosent av deltakere over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. Dette er god framgang og bedre enn lokalt ønsket resultat på 55 prosent. Tilsvarende tall for 2016 var 48,6 prosent.

Bystyret i Drammen vedtok i 2017 å bosette inntil 170 flyktninger, inkludert 15 enslige mindreårige. I løpet av året reduserte IMDi anmodningen til 10 enslige mindreårige.

Introduksjonscenteret bosatte 23 flyktninger ekstra i 2016 og disse ble overført til kvoten for 2017. I 2017 er det bosatt 143 flyktninger, inkludert 10 enslige mindreårige. Det betyr at det er bosatt i alt 166 flyktninger, inkludert 10 enslige mindreårige. Det er i tillegg bosatt 25 personer som følge av familiegjenforening.

Bystyret vedtok i mai 2017 å etablere et politisk nedsatt Integrerings- og fattigdomsutvalg. Utvalgets mandat er å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering, og bedring av innbyggernes levekår.

Aktuelle temaer i 2017

Kommunereformen

Drammen kommune har i hele 2017 arbeidet sammen med Svelvik og Nedre Eiker for å etablere en felles kommune fra 1.1.2020 – Nye Drammen. Det er fem hovedhensikter med kommunereformen:

- Sikre gode og likeverdige tjenester til innbyggerne. Dette er et nasjonalt mål for kommunereformen, som også gjelder lokalt. En ny storkommune med rundt 100 000 innbyggere gir muligheter for å bygge sterkere fagmiljøer som kan gi et enda bedre tilbud til innbyggerne.
- Robust økonomi. Nye Drammen kommune vil få en robust økonomi. Både Svelvik og Nedre Eiker har hatt store økonomiske utfordringer. I en ny storkommune, derimot, blir økonomien sunn for hele kommunen. Gjennom å løse utfordringene sammen oppstår stordriftsfordeler. Kommuner med en stor økonomi har et større økonomisk handlingsrom enn mindre kommuner.
- Helhetlig samfunnsutvikling. Drammensregionen er en av få byregioner i Europa der det er flere kommuner innenfor ett sammenhengende byområde. Det er ikke en god utnyttelse av samfunnets ressurser. En ny kommune får bedre muligheter til å få en helhetlig utvikling av arealer og infrastruktur.
- Styrket lokaldemokrati. Å bygge en ny kommune gir også muligheter til å styrke nærdemokratiet. Det kan gjøres blant annet ved å inkludere innbyggerne bedre i politiske beslutningsprosesser. Fellesnemnda for den nye kommunen driver nå et omfattende arbeid for å styrke lokaldemokratiet.
- En sterkere stemme. Den nye kommunen blir Norges sjuende største. En stor kommune vil ha større påvirkningskraft i møtet med sentrale myndigheter.
- Fellesnemnda er det politiske organet som har ansvar for alle oppgaver som berører organisering av og fremdrift i prosessen med å danne en ny kommune. Medlemmene av fellesnemnda ble konstituert i juni. Elisabeth Enger ble ansatt som prosjektrådmann i oktober og tiltrådte stillingen 1. januar 2018. Hun har det administrative ansvaret for etablering av nye Drammen.

Det er i 2017 mottatt betydelige tilskudd fra staten til finansiering av arbeidet med etablering av den nye kommunen. Det er mottatt engangsmidler på 41 millioner kroner og IKT-tilskudd på 3,5 millioner kroner. I tillegg har de tre kommunene mottatt tilsammen 4,9 millioner kroner i regionsentertilskudd. Utgiftene til Nye Drammen har vært forholdsvis beskjedne i 2017, og Fellesnemndas regnskap viser derfor et positivt resultat (mindreforbruk) på 45,4 millioner kroner. De udisponerte midlene er avsatt til bundet fond for senere bruk.

Konsernovergrepene kvalitets- og styringssystem

I 2017 har det vært bred involvering i alle virksomheter for å bygge opp innhold i kvalitets- og styringssystemet. Med bakgrunn i at kvalitets- og styringssystemet skal være prosess- og risikobasert ble det i 2017 avsatt tid og ressurser til å kartlegge de viktigste prosessene i virksomhetene.

Prosesskartleggingen omfatter å sette sammen team med rett fagbakgrunn. Teamet tegner arbeids- og informasjonsflyt, hvor eierskap, mål og rollefordeling i prosessen blir bestemt. Etter at prosessen er tegnet blir det for mange prosesser gjort en analyse av usikkerheter, slik at risikonivået for de viktigste prosessene er kjent.

Målet med prosesskartleggingen har vært å få frem nå-situasjonen for prosessene og knytte relevant dokumentert informasjon til prosessen. Forbedringsarbeid, som blant annet omfatter å igangsette korrigerende tiltak og forbedringer, vil for de fleste prosesser gjøres når utviklingsoppgaven blir overlevert til drift.

I tillegg til arbeid med prosesser i virksomhetene skal det i 2018 ferdigstilles overordnet modell for kvalitets- og styringssystemet, dokumentstruktur, kvalitetshåndbok, forklaring av ord og begreper, maler, metodikk og verktøy for forbedringsarbeid. Videre arbeid omhandler også videre organisering av kvalitetsarbeidet og opprettelse av internrevisjonsteam, for å sikre etterlevelse.

Oppfølging av granskingsrapport byggesak

Rådmannen har siden mars 2017 rapportert månedlig på status for arbeidet med de 34 tiltakene i tiltaksplanen, med orienteringer i formannskapet og kontrollutvalget, samt publisering av oppdatert tiltaksplan med endringslogg på kommunens hjemmesider. Formannskapet og kontrollutvalget har i tillegg blitt orientert fortløpende blant annet om status på byggesak, oppfølgingsprosjektet for korrupsjonssakene, reorganiseringen av Byplan og arbeidet med en risiko- og sårbarhetsanalyse for Drammen kommune, som var omfattet av statusrapporten i kap. 1-3 i tiltaksplanen pr. 10.02.17.

Så langt viser arbeidet med tiltaksplanen at denne har bidratt til å styrke arbeidet med kvalitet og kvalitetssystem i Byplan, både med tanke på ressurser og prioritering. Rutiner og retningslinjer er oppdatert og det er etablert et kvalitetssystem for virksomheten med tilhørende internkontroll. Dette bidrar til å sikre god kvalitet på den løpende produksjonen og valid rapportering av relevante styringsdata. Videre har virksomheten nå en god oversikt over ansvar, oppgaver, kompetansebehov og opplæringsplan.

På konsernnivå har arbeidet med rådmannens tiltaksplan bidratt til utarbeidelse av «Veileder for håndtering av bierverv i Drammen kommune», som omhandler både bierverv og habilitet. Eksternt varslingsmottak er etablert. Det er foretatt en kvalitetssikring av kommunens selvkostberegning. Valg av leverandør for nytt saks- og arkivsystem er gjort på bakgrunn av gjennomført konkurranse.

Internkontroll, varsling og etikk

Internkontroll

Rådmannen opprettet i 2017 en interncontroller-funksjon for blant annet å sikre at det blir etablert en egen rapportering om utvikling og oppfølging av arbeidet med et godt og betryggende kvalitet-/internkontrollrammeverk. Interncontroller-funksjonen skal i tillegg gjennomføre egne kontroller om oppgaver blir utført og fulgt opp som planlagt. Slike kontroller vil både bli gjennomført internt og av eksterne etter avrop på rammeavtaler. Stillingen rapporterer direkte til rådmannen.

Som en del av de interne kontrollene ble det i 2017 startet planleggingen av en internrevisjon. Internrevisjonen skal være uavhengig av virksomheten, samtidig som den også er en rådgiver i

kommunens utviklingsarbeid. I praksis betyr dette at internrevisjonen fungerer som et verktøy for overordnet ledelse. Formålet med internrevisjonen er å fastslå om- og bidra til at kommunen utvikler seg i ønsket retning, overholder lover og regler og sikrer kvalitet og effektivitet i forvaltningen.

Varsling

Høsten 2017 ble ny varslingsordning opprettet. Varslingsordningen skal gjøre det enkelt og trygt å varsle om korrupsjon, misligheter og andre lovbrudd i Drammen kommune eller mot Drammen kommune. Ansatte har en lovbestemt rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten. Varslingsordningen er åpen for både ansatte og eksterne (innbyggere, leverandører og andre), og alle oppfordres til å si fra eller varsle ved kjennskap til brudd på lover og regler.

Etikk

De overordnede føringene for å sikre god etisk standard er formulert i Drammen kommunes Etikkplakat. Denne gjelder for ansatte, folkevalgte og styrerepresentanter i foretak i Drammen kommune. De etiske retningslinjene er en viktig del av kommunens lederprogram, og er et fundament for kommunalt ansattes utøvelse av arbeidet og således grunnlaget for å sikre god internkontroll. Etikkplakaten fastslår også at enhver skal ha plikt til å bidra til å forebygge og varsle om kritikkverdige forhold i kommunen, jf. omtale av varslingsordningen.

Økonomi

Risiko for misligheter begrenses gjennom «Regler for bestilling, attestasjon og anvisning i Drammen kommune». Reglementet har retningslinjer for hvilke systemer som skal benyttes i forbindelse med et innkjøp og attestasjon og anvisning skal aldri foretas av samme person. Rådmannen er av bystyret gitt anvisningsmyndighet for hele den kommunale forvaltning. Rådmannen kan foreta en intern delegering av sin anvisningsmyndighet. Ingen kan revidere eller utbetale sine egne anvisninger. Gjennom kortløsninger og betalingsterminaler er det i tillegg arbeidet aktivt med å redusere kontanthåndteringen til et minimum.

Digitalisering

En viktig forutsetning for digital selvbetjening er at innbyggere forstår hvordan de skal forholde seg til og bruke tjenestene. På nettsidene er dette et kontinuerlig arbeid og tilbakemeldinger fra publikum gjør at språk og informasjon stadig blir bedre. Det er gjort en ekstra innsats med Klart Språk for å forbedre informasjon om tilskuddsordninger, slik at det skal være enkelt å finne informasjon.

Booking av lokaler for frivillige organisasjoner fortsetter og det er nå mulig å booke lokaler på alle skoler og lokaler på biblioteket.

Fokus på informasjonssikkerhet og ny personvernforordning som trer i kraft fra 25.5.18 har vært særdeles viktig. Det er blitt utarbeidet en ny strategi og retningslinjer for informasjonssikkerhet. Implementeringen av strategien er startet gjennom kompetanseheving av systemeiere, systemansvarlige og virksomhetsledere.

I arbeidet med å etablere en ny løsning for saksbehandling, arkiv og kvalitet, er anskaffelsesfasen gjennomført og grunnlaget for videre arbeid med implementering er lagt.

Drammen er med i prosjektet Digisos, som er et samarbeidsprosjekt mellom KS, kommuner og arbeids- og velferdsdirektoratet. Prosjektet skal utvikle digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no.

Gjennom forprosjektet SmartCity og utplassering av sensorer i fem av kommunens tjern, samt Drammenselva, har vi tilegnet oss nyttig erfaring med bruk av sensorteknologi og innbyggerne kan nå få live oppdaterte badetemperatur. Det er også målt lufttemperatur og UV-stråling. Miljørettet helsevern sine erfaringer tilsier at det ligger store muligheter for å spare tid i gjennomføringen av målingene, fra 3-5 timer til 3-5 minutter.

I prosjektet Friluftsløftet ble innbyggere gitt en digital mulighet til å spille inn sine forslag til utvikling av friluftsområdet i sitt nærmiljø. Innbyggerne i et geografisk område fikk informasjon om at de kunne gå til et nettsted der de kunne legge inn sine forslag. Forslagene ble utredet og sendt tilbake til innbyggerne som fikk stemme på forslagene gjennom en digital løsning. Dette er et praktisk eksempel på nærdemokrati med innbyggeren i sentrum, understøttet av teknologi som når nye målgrupper og som gjør gjennomføringen effektiv.

Innovasjonsfondet mottok 12 søknader i 2017. Det har imidlertid vært krevende å få søknader som kan vise til årlig gevinst og det er derfor ikke utbetalt midler fra fondet.

Buskerudbyen

Forslag til Buskerudbypakke 2 ble vedtatt av bystyret september 2016. Pakka ble vedtatt med forutsetning om statlig fullfinansiering av Strømsåstunnelen og Holmenbrua. Nasjonal Transportplan 2018-29 (NTP) ble lagt frem og behandlet av Stortinget våren 2017, og i NTP var det forutsatt delvis bomfinansiering av disse prosjektene. Med Stortingets NTP-vedtak falt også grunnlaget for Buskerudbypakke 2, slik den var vedtatt høsten 2016, bort.

Fornytt prosess for Buskerudbypakke 2 ble derfor igangsatt. Utredningsprogram med opplegg for medvirkning for ny Buskerudbypakke 2 ble vedtatt av bystyret i juni. Buskerudbysekretariatet har hatt hovedansvaret for å koordinere arbeidet, med bistand fra kommunene og øvrige parter i samarbeidet. I medvirkningsprosessen ble det gjennomført en åpen innspillsrunde fra juli til september, hvor det kom inn 107 innspill. Reviderte utkast til Buskerudbypakke ble utarbeidet, med 4 alternative tiltakspakker og 3 alternative bomløsninger. Disse ble lagt ut på høring frem til februar 2018. Videre behandling av Buskerudbypakke 2 gjennomføres i 2018.

Frivillighet

Drammen kommune skal ha et konstruktivt, produktivt og lite byråkratisk samarbeid med frivillig sektor. I 2017 har Drammen kommune fått mange henvendelser fra andre kommuner om hvordan kommunens frivillighetspolitikk ble utviklet og hvordan den fungerer i praksis. Disse henvendelsene kommer som en følge av at Drammen kommune ble kåret til årets frivillighetskommune av Frivillighet Norge og Kommunenes Sentralforbund i desember 2016.

Drammen kommune er tilrettelegger for frivillige lag og foreninger. I 2017 ble den digitale bookingløsningen introdusert og 58 skolelokaler og møterom på Drammensbiblioteket kan nå enkelt bestilles og lånes gratis ut til ikke-kommersielle tiltak i lokalmiljøene. Frivillighetsportalen på kommunens nettside er videreutviklet og inneholder blant annet kontaktpersoner for frivillighet i de fleste delene av kommunen.

Kommunen inviterer frivillige og lag og foreninger inn i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Samarbeidet bidrar til gode møteplasser, livsglede og aktivitetstilbud i bydelene. I 2017 ble modellen som beskriver organiseringen av dette arbeidet utgitt i egen rapport. Det holdes blant annet felles kurs for frivillige, det er 14 frivillighetskontakter i virksomhetene og én nettverkskoordinator.

I 2017 ble det etablert en ny internasjonal frivilligsentral som et prøveprosjekt i to år. Sentralen har arbeidstittel Elvebyen Frivilligsentral og har startet opp med å kartlegge alle møteplasser og mentorordninger som retter seg mot innbyggere med internasjonal bakgrunn.

En ny møteplass for dialog mellom bedrifter, frivillig sektor og offentlige tjenester ble etablert i samarbeid med Næringsforeningen i Drammensregionen i 2017. På Frivilligbørs Drammen ble det inngått 167 konkrete nye samarbeidsavtaler. Drammensidretten og kommunen har også et samarbeid om en felles møtearena med fokus på barn og unges oppvekst i aktive lokalmiljøer, og i 2017 ble det inngått 25 nye intensjonsavtaler på møteplassen «I samme båt».

Den første frivilligbørsen i Drammen ble arrangert i biblioteket i november 2017

Som del av Friluftsløftet ble det i 2017 tatt i bruk nye medvirkningsmetoder i bydel Tangen og Åskollen. Bred dialog med, og bedre mulighet for påvirkning fra, innbyggere, lokale organisasjoner og andre aktører bidrar til gode prosesser og bedre forankrede beslutninger.

Samfunnsøkonomisk utvikling

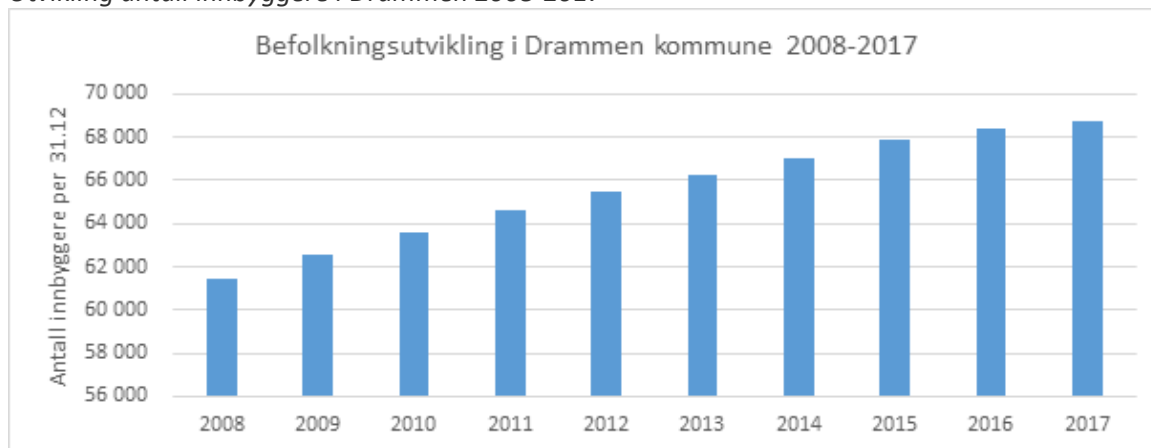
Befolkningsveksten i Drammen er svakere enn tidligere, men nedgangen er tilsvarende reduksjonen i den nasjonale befolkningsveksten. Veksten er sterkest i aldersgruppen 67 år og eldre, mens det har vært en nedgang i antall barn i alderen 0-5 år.

Det er en økning i antall ferdigstilte boliger, fra 173 boliger i 2016 til 542 boliger i 2017. Det er en nedgang i antall registrerte arbeidsledige på 0,2 prosent sammenlignet med i fjor.

Demografisk utvikling

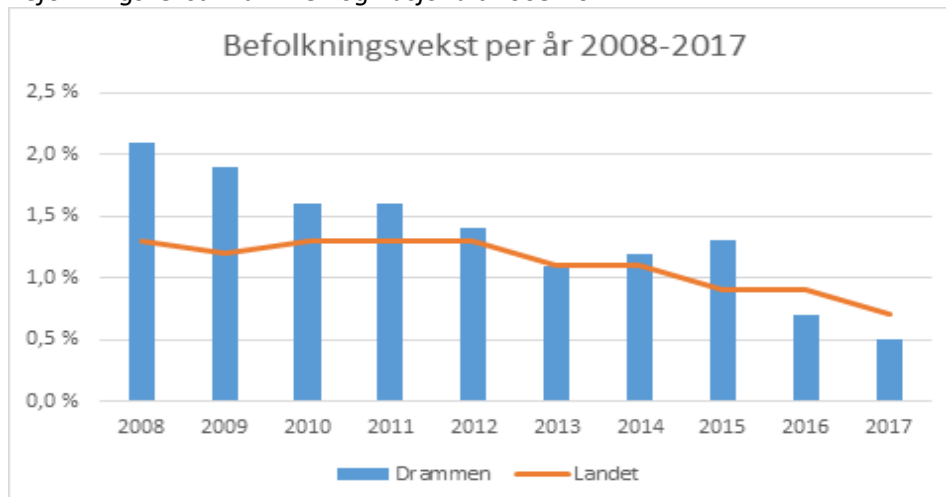
Per utgangen av 2017 hadde Drammen 6 8713 innbyggere. I løpet av 2017 har innbyggertallet økt med 350 personer, hvilket tilsvarer en befolkningsvekst på 0,5 prosent. I løpet av de siste ti årene har innbyggertallet økt med totalt 7 308 personer.

Utvikling antall innbyggere i Drammen 2008-2017

Befolkningsveksten er redusert med 0,2 prosent siste år. Dette tilsvarer reduksjonen i den nasjonale befolkningsveksten, som gikk fra 0,9 prosent i 2016 til 0,7 prosent i 2017. Med en befolkningsvekst på 0,5 prosent ligger Drammen fortsatt under den nasjonale befolkningsveksten.

Befolkningsvekst Drammen og nasjonalt 2008-2017

Drammen kommune har vært klar over at kommunen ville få en reduksjon i befolkningsveksten, og dette er hensyntatt i både i 1. tertialrapport 2017 og økonomiplan for 2018. Ved beregning av demografikostnader for barnehage og skole er faktiske observasjoner og SSBs befolkningsprognoser for lav nettoinnvandring lagt til grunn, istedenfor SSBs hovedalternativ som tidligere benyttet.

Befolkningsveksten er sterkest i aldersgruppen 67 år og eldre, men veksten i denne gruppen er svakere enn tidligere. For den yrkesaktive befolkningen og barn i aldersgruppen 6-15 år er veksten noe høyere enn i 2016, men fortsatt lavere enn i tidligere år. Det har vært en reduksjon i antall barn i alderen 0-5 år.

Befolkningsvekst etter aldersgrupper i Drammen kommune 2008-2017

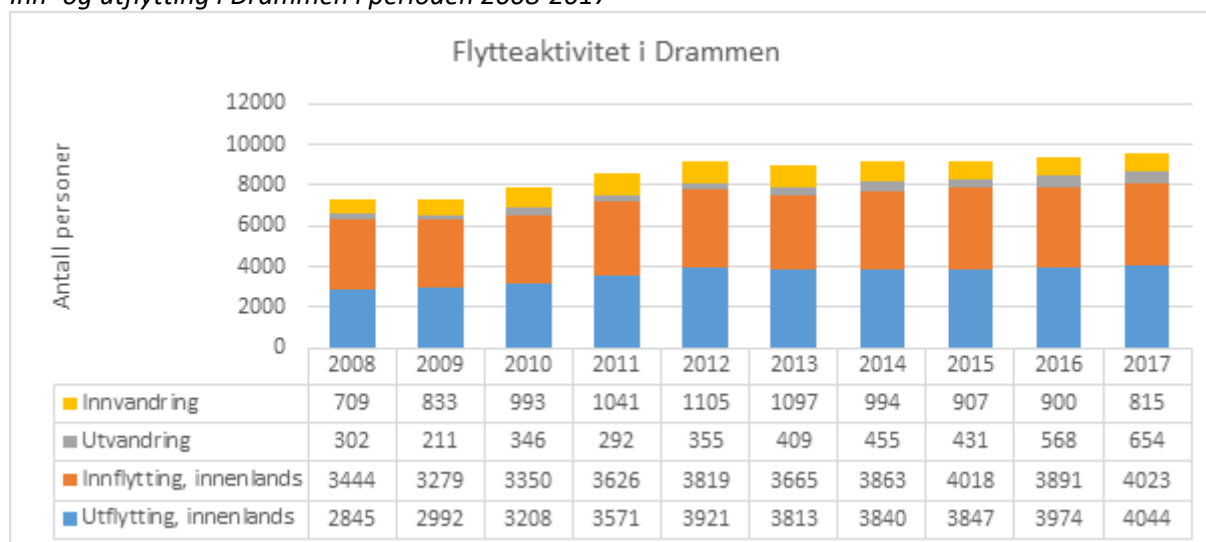
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-5 år	5,11 %	1,06 %	0,80 %	0,85 %	-0,19 %	0,21 %	-0,95 %	-0,81 %	-0,78 %	-1,08 %
6-15 år	1,82 %	1,42 %	0,49 %	1,88 %	1,54 %	0,67 %	2,60 %	2,36 %	0,47 %	0,55 %
16-19 år	-0,24 %	1,70 %	1,10 %	-0,93 %	0,87 %	2,05 %	-0,49 %	2,05 %	3,10 %	0,25 %
20-66 år	2,38 %	2,14 %	1,93 %	1,23 %	1,12 %	0,59 %	0,81 %	0,90 %	0,38 %	0,49 %
67 år eller eldre	0,21 %	1,70 %	1,83 %	4,37 %	3,28 %	4,11 %	3,46 %	3,02 %	2,09 %	1,39 %

Folketilvekst, flytteaktivitet og boligbygging

Tabellen nedenfor viser inn- og utflytting i Drammen. Flytting innenlands er definert som flytting over kommunegrenser. Innvandring er definert som personer født i utlandet av to utenlandskfødte foreldre og fire utenlandskfødte besteforeldre.

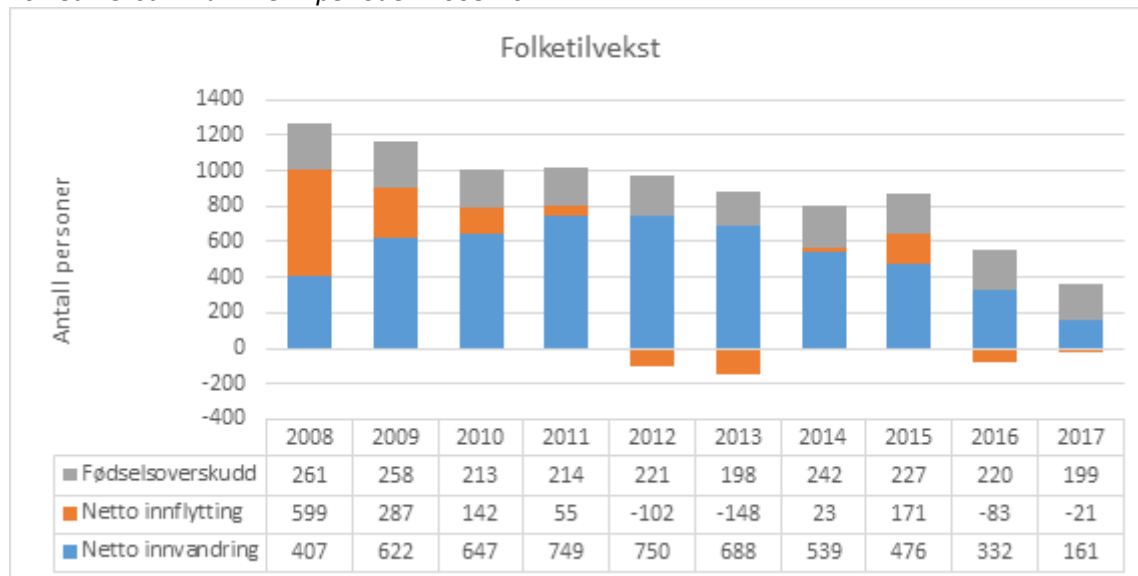
Det har vært stor flytteaktivitet i Drammen kommune de siste ti årene. I 2017 flyttet det totalt 4 838 personer inn til Drammen, mens 4 698 personer flyttet ut.

Inn- og utflytting i Drammen i perioden 2008-2017

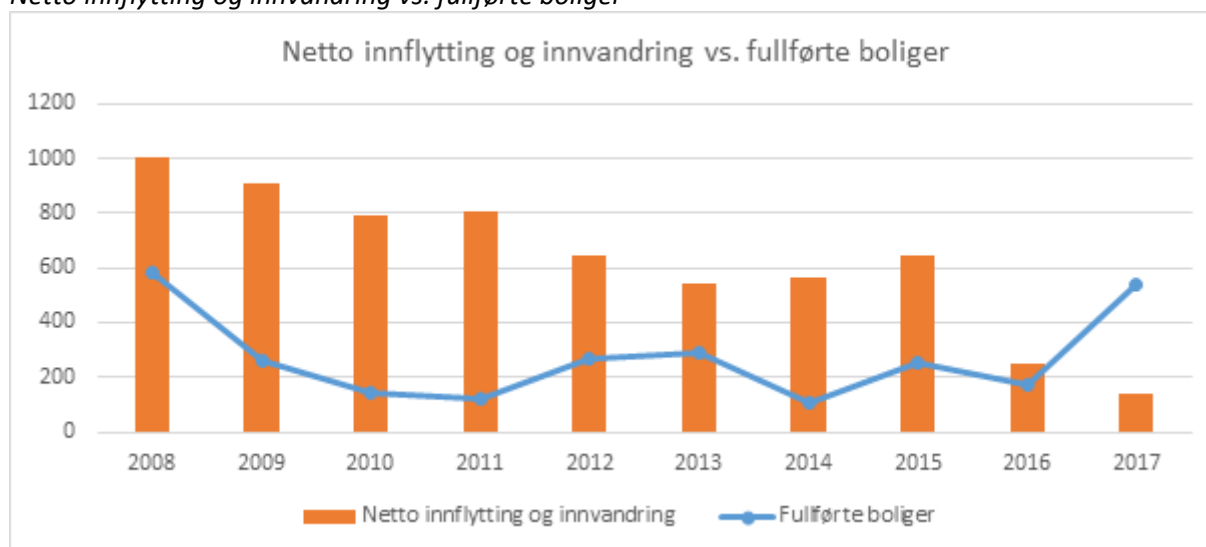
Det er netto innvandring som i størst grad har påvirket befolkningsveksten i Drammen de siste årene, men i 2017 var denne lavere enn tidligere. Fødselsoverskuddet på 199 personer er det som i størst grad forklarer befolkningsveksten i 2017. Det har vært en netto utflytting på 21 personer.

Folketilvekst i Drammen i perioden 2008-2017

Figuren nedenfor viser netto innflytting og innvandring vs. fullførte boliger. Netto innflytting og innvandring har vist en nedadgående trend de siste ti årene, med unntak av et lite løft i 2014 og 2015. Antall ferdigstilte boliger har hatt en mer variabel kurve, som avsluttes med en vesentlig økning i 2017. I 2017 ble det ferdigstilt 542 boliger, en økning på 369 boliger fra 2016. 195 av de nye boligene er studentboliger.

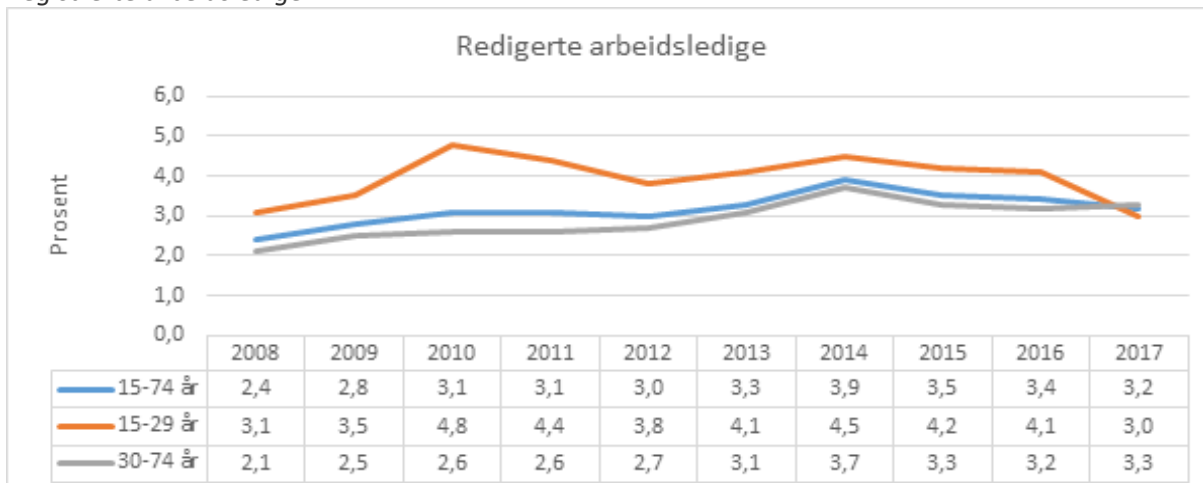
Netto innflytting og innvandring vs. fullførte boliger

Arbeidsledighet

Tabellen nedenfor viser registrerte arbeidsledige i Drammen kommune i perioden 2008-2017. Som arbeidsledige regnes personer som ikke har inntektsgivende arbeid, men som er arbeidsføre og disponible for det arbeid som de søker. I 2017 var den totale arbeidsledigheten 3,2 prosent. Dette er en nedgang på 0,2 prosent fra 2016. Arbeidsledigheten er høyest for de i aldersgruppen 30-74 år.

Registrerte arbeidsledige

Nøkkeltall for Drammen

Befolkning	2016	2017
Antall innbyggere 31.12	68 363	68 713
Folketilvekst, i prosent	0,7	0,5
Innbyggere med minoritetsbakgrunn, i prosent	27,7	28,5
Befolkningsstruktur		
- Andel barn og unge 0-15 år, i prosent	18,7	18,6
- Andel eldre over 80 år, i prosent	3,5	4,4
Befolkning per km ²	504	506
Andel bosatte i tettbygde strøk, i prosent	97,2	97,3
Antall husstander	31 168	31 412
Drammen kommune - økonomi		
Kommunens frie inntekter i kroner per innbygger	49 996	52 843
Kommunens netto lånegjeld i kroner per innbygger	80 952	81 876
Brutto driftsutgifter regnskap, i kroner	4 799 405 000	5 024 908 000
Netto driftsresultat Drammen kommune, i kroner	185 455 000	257 536 000
Sysselsetting		
Sysselsatte totalt	32 523	32 886
Sysselsatte med Drammen som arbeidskommune	36 105	36 399
Kommunens største arbeidsplass, i antall ansatte	Drammen kommune: 4 430	Drammen kommune: 4 482
Barnehage og skole		
Kommunale barnehager	24	24
Private barnehager	39	38
Antall barn i barnehage per 15.12	3 551	3 494
Antall grunnskoler	22	22
Antall barn i ordinær skole	7 961	8 073
Elevtallsøkning per år	94	112
Veier		
Kommunal vei og gate, i km	223	224,5
Gang og sykkelveier, i km	79	85
Diverse		
Husholdningsavfall per innbygger, i kilo	510	516
Besøkende på Drammensbadet	348 833	355 947
Besøkende på Drammensbiblioteket	343 496	Tall for 2017 foreligger ikke

Kommunens tjenesteområder

Programområde 01 Barnehage

Drammen kommune har nok barnehageplasser og alle som ønsker det har fått tilbud om plass. Det tilbys gratis barnehageplass til familier med inntekt under 428 000 kroner. I 2017 hadde i gjennomsnitt 596 barn gratis barnehage.

Andelen barn i barnehage i alderen 1- 5 år er 89 prosent, og det er 0,1 prosentpoeng høyere enn fjoråret. Andel barn i barnehage i alderen 1 – 2 år er 76,5 prosent, og det er en nedgang på 0,6 prosentpoeng fra året før.

”Læringsløp Drammen – å lykkes i hele læringsløpet” er i sitt andre driftsår. I løpet av 2017 har cirka 1 600 deltakere fra private og kommunale barnehager deltatt på ulike kompetansehevingstiltak, hvorav kveldssamlingene rundt ny rammeplan alene samlet rundt 750 deltakere.

Andelen ansatte med barnehagelærerutdanning er 36,2 prosent.

Brukerundersøkelse for foreldre med barn i de kommunale barnehagene viser at foreldrene er godt fornøyd med tilbudet. Nytt av året er også en pilot for trivselsundersøkelse blant 5-åringene i barnehagen som viser stor grad av trivsel.

Programområdet hadde i 2017 et mindreforbruk på 10,9 millioner kroner. Det utgjør 2,0 prosent av programområdets driftsutgifter.

Fakta om programområdet

Programområdet omhandler forhold knyttet til kommunen som barnehageeier og barnehagemyndighet, herunder tilskudd til private barnehager, barnehageutbygging, barnehagekapasitet.

Nøkkeltall

Indikator	2014	2015	2016	2017
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	88,90 %	88,60 %	88,90 %	89%
Andel nullåringer med barnehageplass	2,40 %	2,10 %	2,90 %	2,,5%
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	36,80 %	39,20 %	36,00 %	36,20 %
Antall barn i kommunal barnehage	1 704	1686	1648	1604
Antall barn i privat barnehage	1 888	1874	1903	1781
Antall barn i totalt i barnehage i Drammen	3 592	3560	3551	3494
Antall minoritetsspråklige barn barnehage	1 180	1204	1192	1204

Det er pr. 15. desember 2017 totalt 3494 barn fordelt på 24 kommunale og 39 private barnehager i kommunen. Barnehagedekningen i 2017 var 89 prosent. 34,5 % av barna er registrert som minoritetsspråklige.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Barnehage

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Barna skal utvikle seg i barnehagene slik at de ved skolestart er trygge og kan mestre utfordringene som skolen byr på	Barnehagene utvikler barns språk, sosiale kompetanse og tilrettelegger for fysisk aktivitet				
	Systemtiltak i regi av kompetansesenteret				
	- Refleksjonsverktøyet PULS brukes i barnehagenes kvalitetsarbeid	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	- Språkløyper brukes for å stimulere barns språkutvikling	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	- 1 time fysisk aktivitet hver dag brukes for læring, sosial og motorisk utvikling	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	- "Være-sammen" brukes for utvikling av barns sosiale kompetanse	95 - 100 %	90 - 94 %	< 90 %	100 %
Alle barn skal ha tilbud om barnehageplass i ønsket bydel.	Barnehagedekningen øker ett prosentpoeng hvert år i økonomiplanperioden.				
	- Økning fra 88,6 prosent til 92 prosent for 1-5 åringer	> 0,5 %	0,1 - 0,5 %	Reduksjon	0,1 %
	- Økning fra 76,5 prosent til 79 prosent for 1-2 åringer	> 0,5 %	0,1 - 0,5 %	Reduksjon	-0,60 %
	Alle barn som fyller ett år i løpet av kalenderåret, skal tilbys barnehageplass innen utgangen av				
	- Har fått tilbud om barnehageplass innen utgangen av året	95 - 100%	90 - 94 %	< 90 %	100 %
	- Ha fått 1. eller 2. ønske om barnehageplass oppfylt	95 - 100%	90 - 94 %	<90%	87,6 %

Alle barn skal kunne norsk ved skolestart	Minoritetsspråklige barn unge har tilstrekkelig norskspråklig kompetanse for å kunne ha fullt utbytte av				
	- Andel minoritets-språklige barn som får særskilt norsk	< 35 %	37-38 %	> 39 %	21,9 %

Andre resultater

Barnehagedekningen øker ett prosentpoeng hvert år i økonomiplanperioden

Alle barn med rett til plass ble tilbudt barnehageplass. Barnehagedekningen for barn i alderen 1–5 år var 89 prosent en økning på 0,1 prosentpoeng fra 2016 til 2017, mens dekningsgraden for 1–2 år har gått ned fra 77,1 prosent til 76,5 prosent i 2017. Målet er ennå ikke nådd.

Alle barn som fyller ett år i løpet av kalenderåret skal tilbys barnehageplass innen utgangen av samme år

Det er fortløpende blitt tilbudt barnehageplasser i både kommunale og private barnehager. I enkelte bydeler har det ikke vært mulig å tilby barnehageplass i nærmiljøet, derfor har ikke alle fått innfridd sitt første eller andre valg. Alle har fått tilbud om en barnehageplass. Målet er innfridd.

Det ble i 2017 mottatt fire klager på tildeling av barnehageplass. Ingen av klagene ble tatt til følge.

Alle barn skal kunne norsk ved skolestart

Antallet barn som får særskilt norskundervisning er sterkt redusert det siste året. Satsingen på språklig kompetanse gjennom kvalitetsplanen Læringsløp Drammen har pågått i to år, og denne satsingen synes nå å gi resultater.

Antall 1. klassinger med norskopplæring

ÅR	Hvor mange 1. klassinger får særskilt norskopplæring	Antall 5-årige minoritetsspråklige barn*	Andel
2017	63	287	21,95 %
2016	157	284	55,28 %
2015	108	269	40,15 %
2014	90	272	33,09 %

*tall er hentet fra årsmeldingen året før skolestart

Det er satt fokus på overgangen mellom barnehage og skole for å skape sammenheng i læringsprogresjonen, og det metodiske arbeidet med språkkompetanse er styrket. Det forventes at antallet barn som trenger særskilt norsk i 1. klasse skal synke ytterligere som følge av denne satsingen

Kapasitet

Ved utgangen av 2017 var det omlag 100 ledige barnehageplasser og det totale antallet barn i barnehager er på vei ned. En privat familiebarnehage ble avvirket i 2017. Det ble ikke etablert nye barnehager. De kommunale barnehagene har redusert antallet plasser for å tilpasse seg den lave etterspørselen.

Barnetallsutvikling

I august 2017 falt barnetallet betraktelig mer enn forventet. Dette har resultert i en besparelse på 3,3 millioner kroner.

Heltidsplasser barnehage

Kommunale barnehager	Snitt 2015	Snitt 2016	Snitt 2017	Endring 2016/2017
0-2 år	548	529	506	-23
3-6 år	1 139	1 126	1 111	-15
Sum	1 687	1 655	1 617	-38

Private barnehager	Snitt 2015	Snitt 2016	Snitt 2017	Endring 2016/2017
0-2 år	712	750	749	-1
3-6 år	1 188	1 173	1 189	16
Sum	1 900	1 923	1 938	15
Sum heltidsplasser totalt	3 587	3 578	3 555	-23

Spesialpedagogisk hjelp

Utgiftene til tilrettelegging i form av spesialpedagogiske eller spesielle medisinske begrunnede tiltak har økt de senere år, men i 2017 gikk derimot summen betraktelig ned. Dette skyldes i hovedsak dreiningen i fokus fra spesialtilbud til muligheter innenfor allmennpedagogikken, klarere retningslinjer ved behandling av søknader om midler etter barnehagelovens §19 g (tidligere omtalt som medisinsk tilskudd). Gjennomsnittlig antall heltidsplasser har blitt redusert med 23 fra 2016 til 2017. I likhet med 2016 har det i 2017 vært en tendens til at stadig flere velger private barnehager. * I forbindelse med økning av kontantstøtten ble programområdets ramme justert ned med 1 million kroner, ettersom det var forventet en liten barnetallsnedgang i sammenheng med økningen i kontantstøtten. 1 million kroner tilsvarer omtrent 9 heltidsplasser.

Gratis barnehage

Gratis barnehage for familier med inntekt under 428 000 bosatt i Drammen kommune ble videreført i 2017. Formålet med gratis barnehage er å bekjempe barnefattigdom, styrke integreringen og stimulere barns språkutvikling. Drammen kommune ble tildelt 4,9 millioner for barnehageåret 2017/18 i et prosjekt med gratis barnehage for utsatte 5-åringer.

I 2017 har i gjennomsnitt 596 barn, 16,8 prosent av alle barn i barnehage i kommunen, fått gratis barnehage. Dette er 15 barn mer enn i 2016, til tross for at samlet barnetall har falt fra 3 578 i gjennomsnitt i 2016 til 3 555 i 2017. Det er knyttet aktivitetsplikt for foreldrene til innvilgelse av gratis barnehage.

Læringsløp Drammen

Læringsløp Drammen er inne i sitt andre år. Det er gjennomført språkskole for 320 pedagogiske medarbeidere og gitt kompetanseheving for barnehagelærere i Språkløyper gjennom et samarbeid med Lesesenteret i Stavanger. Arbeidet med utviklingen av *sprakplan.no*, Drammen kommunes systematiske og helhetlige arbeid med språklige kompetanse er fullført. *sprakplan.no* er distribuert på nettet og brukes i virksomhetene.

Kompetansesenteret har i tillegg gitt opplæring til cirka 450 ansatte i kommunale og private barnehager innen satsingsområdene.

19 kommunale og private barnehager er i samarbeid med Universitetet i Stavanger i gang med «Lekbasert læring», et program for å undersøke om et førskoleopplegg for 5-åringer i barnehagen kan bidra til at barna får et likere og bedre læringsgrunnlag ved skolestart. Førskoleopplegget skal stimulere barnas sosiale ferdigheter, selvregulering, språk og matematikk gjennom lekbaserte læringsaktiviteter. Prosjektet evalueres og sluttføres våren 2018, og det vil da bli avgjort om metodikken skal videreføres som en arbeidsform for barnehagene.

Barnehagene fikk ny rammeplan fra 1.8.2017, og det er i løpet av året avholdt ulike typer samlinger for å sikre implementeringen. Nesten 750 ansatte deltok på kurs i november. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som utvikler og koordinerer implementeringen. Kompetansesenteret har utviklet eget digitalt støttemateriell.

Høsten 2017 ble strategi for digital læring i barnehage, skole og oppvekst 2017–2020 ferdigstilt. Planen gir ambisjoner og retning for arbeidet med digital læring og legger vekt på pedagogers og leders digitale kompetanse. Utstyrsparken er oppdatert i de kommunale barnehagene. Nettbrett brukes som et virkemiddel i arbeidet blant annet med språk og til å dokumentere arbeidet. I samarbeidet med foreldrene benytter de kommunale barnehagene en digital kommunikasjonsplattform.

Som en del av helhetlig plan for sosial og emosjonell kompetanse ble handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser ferdigstilt høsten 2017. Det har gitt virksomhetene et godt utgangspunkt for systematisk arbeid rundt krenkelser og mobbing.

Fra Sørbyløkka barnehage

Forvaltningskontoret for Drammensbarnehagene

Forvaltningskontoret har i løpet av 2017 overtatt ansvaret for opptak og oppholdsbetaling til SFO/AKS i tillegg til sine barnehageoppgaver. Oppgaver som utføres for barnehage er blant annet samordnet

opptak, redusert oppholdsbetaling og vedtak etter barnehagelovens § 19 om spesialpedagogisk hjelp. Kontoret betjener både kommunale og private barnehager.

Svømming

Drammen kommune mottok i 2017 midler fra Fylkesmannen til et prosjekt med svømmeopplæring for 4- og 5-åringer i barnehage. 320 5-åringer har fått tilbud om svømmeopplæring i samarbeid med Drammen svømmeklubb. Tilbudet begrenses ut fra tilgang på ledig plass i svømmehall.

Brukere

Brukerundersøkelse er gjennomført i samtlige kommunale barnehager for 2017. Snitt totalt for brukertilfredshet har en score på 5,1 av 6,0. Resultater fra tidligere år viser at brukertilfredsheten ligger stabilt høyt i Drammen kommune, (5,1 i 2013, 5,0 i 2014, 5,0 i 2015 og 5,1 i 2016). På landsbasis er scoren på 5,2.

Av undersøkelsen fremgår det at kvaliteten i barnehagene har blitt jevnere, og at det ikke lenger er så store sprik mellom barnehagene som i tidligere år.

Medarbeidere

Sykefraværet i 2017 var på 8,33 prosent, noe som er en nedgang på 1,16 prosentpoeng fra 2016. Om lag 2/3 av sykefraværet var langtidsfravær. Sykefraværet ligger fortsatt lavere enn landsgjennomsnittet.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	245 424	256 157	265 039	264 757	251 784	-12 973	-5,2 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	74 678	76 041	58 739	78 596	88 282	9 686	11,0 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	260 555	266 619	287 528	303 276	302 856	-420	-0,1 %
Overføringsutgifter	9 487	12 062	34 014	24 447	19 546	-4 902	-25,1 %
Finansutgifter	2 666	1 525	803	6 947	5 080	-1 866	-36,7 %
Sum Driftsutgifter	592 809	612 405	646 124	678 023	667 548	-10 476	-1,6 %
Salgsinntekter	-38 479	-38 080	-76 311	-83 483	-69 627	13 855	-19,9 %
Refusjoner	-71 379	-81 553	-42 730	-43 615	-37 088	6 527	-17,6 %
Overføringsinntekter	0	0	-4 134	-6 524	-5 676	848	-14,9 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-732	-596	137	-22,9 %
Sum Driftsinntekter	-109 858	-119 633	-123 174	-134 354	-112 987	21 368	-18,9 %
Netto resultat	482 951	492 772	522 950	543 669	554 561	10 892	2,0 %

Vurdering driftsregnskapet

Programområdet hadde et mindreforbruk på 10,9 millioner kroner i 2017. Mindreforbruket skyldes i hovedsak bedre tilrettelegging av lærings- og omsorgstilbudet for alle barn og et svært lavt barnetall på høsten.

De kommunale barnehagene endte totalt med et mindreforbruk på 2,6 millioner kroner i 2017. Dette kan også til dels forklares av en nedgang i barnetallet på høsten 2017.

Kompetansesenteret og Forvaltningskontoret har et mindreforbruk på henholdsvis 0,6 og 0,4 millioner kroner.

Tilskudd private barnehager

Tilskuddssatsene i Drammen var 177 938 kroner for små barn og 84 385 kroner for store barn. Dette ligger under nasjonal sats hvor tilsvarende tall var 199.800 kroner for små barn og 96.300 kroner for store barn.

Vurdering av investeringsregnskapet

Det er investert totalt 8,2 millioner kroner innenfor programområdet i 2017. Dette er fordelt på 4,1 millioner kroner til inventar, utstyr og oppgradering av uteområder i bykassa og 4,1 millioner kroner hovedsakelig til oppgraderinger av uteområder i regi av Drammen Eiendom KF. Øvrige detaljer om investeringene som er gjort av Drammen Eiendom vises det til deres årsmelding.

Ved årets slutt var det et overforbruk på 0,1 millioner kroner til investeringer i bykassa. Merforbruket vil overføres til 2018.

Programområde 02 Oppvekst

Helsetjenester for barn og unge har i siste fireårsperiode blitt tilført en varig rammestyrking på totalt 11,8 millioner kroner. Dette har gitt rom for 15,6 nye stillinger. Det er nå en tilstedeværende helsesøster på alle skolene i Drammen kommune, inkludert de private og offentlige videregående skolene. Styrkingen har videre medført at Helsestasjonen for ungdom har fått utvidet åpningstid fra fire til fem dager i uka. I tillegg er det opparbeidet økt stabilitet i tjenesten, og det har ikke vært turnover blant ansatte i 2017.

Tjenester for funksjonshemmede har etter utvidelsen av Bekkevollen barne – og avlastningsbolig fått utvidet kapasiteten til 14 heltidsplasser. De nye lokalene gir Bekkevollen bedre forutsetninger for å kunne gi sine brukere et mer fleksibelt og tilrettelagt tjenestetilbud. Tjenesten arbeider systematisk med å heve fagkompetansen til sine ansatte gjennom deltagelse i et bredt samarbeidsprosjektet «Målrettet miljøarbeid og hverdagsmestring 2017/2018». Nye lokaler og økt fagkompetanse bidrar til at de barna og de familiene som mottar tjenester fra Bekkevollen nå får et bedre tjenestetilbud.

Barneverntjenesten har over tid gjennomført en rekke kvalitets - og effektiviseringstiltak. Dette har medført at barneverntjenesten har utviklet et godt tjenestetilbud og effektiv tjenesteproduksjon sammenlignet med andre kommuner i ASSS nettverket. Tjenesten jobber systematisk med å heve kompetansen til sine ansatte både i form av videreutdanning og internundervisning. I tillegg har tjenesten satt veiledning i system for å sikre forsvarlig praksis og kvalitet.

Tjenestetilbudet til enslige mindreårige flyktninger er blitt nedskalert i samsvar med anmodningene fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) om å bosette færre flyktninger i 2017 og 2018. Dette innebærer at Drammen kommune har foretatt en omstilling fra to til ett bofelleskap. Omstillingsprosessen har fulgt reglene i Hovedavtalen og de interne retningslinjene for omstilling og nedbemanning i Drammen kommune.

Virksomheten har et mindreforbruk på 3,8 millioner kroner. Dette utgjør 1,2 prosent av programområdets totale ramme. Virksomheten har videreført arbeidet med nøkkeltall og styringsindikatorer for å understøtte målet om sunn og helhetlig økonomistyring.

Fakta om programområdet

Programområdet Oppvekst omfatter tjenester for barn og unge, samlet i Senter for oppvekst, som består av seks avdelinger.

1. Helsetjenester for barn og unge (HBU) har ansvar for helsestasjonene, skolehelsetjenesten, Helsestasjon for ungdom, og Fysioterapi- og ergoterapitjenesten for barn og unge. Tilsammen 64,80 årsverk.
2. Barneverntjenester (BVT), inkludert en interkommunal sosial- og barnevernsvakt. Tilsammen 75,11 årsverk.
3. Tjenester for funksjonshemmede (TFF) består av Bekkevollen barne – og avlastningsbolig, Tjenestetildeling og veiledning samt Koordinerende enhet. Tilsammen 50,65 årsverk.
4. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) har som sitt hovedoppdrag å støtte barnehage og skole i arbeidet med å få alle barn og elever til å oppleve inkludering og læringsutbytte. Tilsammen 24,40 årsverk.

5. Forebyggende oppveksttjenester (FOT) har ansvaret for tilsynsførere for fosterhjem, Oppvekstteamet med samtale-/gruppetilbud, samt Levekårsteamet. Tilsammen 35,48 årsverk.

I 2017 ble avdelingen for enslige mindreårige en del av Forebyggende oppveksttjenester.

6. Støtteavdelingen Økonomi og administrasjon (ØKA) støtter de øvrige tjenesteområdene med økonomistyring, lønn, personal, IKT og administrative støtte- og servicefunksjoner. Tilsammen 15,30 årsverk.

Senter for oppvekst hadde i 2017 317 ansatte fordelt på 265,74 årsverk, og et budsjett på 307 millioner kroner.

Nøkkeltall

Helsetjenester for barn og unge	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Svangerskapsomsorgen - totalt antall konsultasjoner	1 951	2 014	3 501	3 378
Helsestasjonene - totalt antall konsultasjoner	28 962	30 114	27 179	31 247
Skolehelsetjenesten - totalt antall konsultasjoner	19 048	27 664	22 831	30 267
Helsestasjon for ungdom - totalt antall konsultasjoner (1)	4 714	5 753	7 351	6 967
Antall barn og unge som har mottatt fysio- og ergoterapitjenester i løpet av året (2)	423	422	354	396

- 1) Alle typer konsultasjoner/telefoner/brev/labprøver/samarbeidsmøter mv.
- 2) Tjenesten er fra og med 2016 flyttet fra Helse og omsorg til Senter for oppvekst

Barnevernstjenesten	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Antall nye meldinger	943	972	942	1 011
Antall gjennomførte undersøkelser	543	793	793	867
Totalt antall barn med barnevernstiltak	547	536	504	514
Antall barn med opphold utenfor hjemmet	189	185	195	190
- herav med varig opphold (1)	137	139	149	147
- herav med frivillig opphold	42	41	44	37
- herav akutt plasserte	10	5	2	6

- 1) Dette er saker der barnevernet har overtatt omsorgen for barnet

Enslige mindreårige flyktninger	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Antall bosatte enslige mindreårige flyktninger	10	20	18	10
Antall enslige mindreårige flyktninger som følges opp (1)	73	67	67	65

1) Tallet inkluderer flyktninger i alderen 20 til 23 år som får frivillig oppfølging

Tjenester for funksjonshemmede barn	Resultat 2014	Resultat 2015	Resultat 2016	Resultat 2017
Antall barn med tiltak fra avdelingen	207	205	197	201
Antall barn som har mottatt avlastning	105	120	127	110
- herav i Bekkevollen (ikke heldøgnsomsorg)	24	32	33	41
- herav privat avlastning (private hjem/timeavlastning)	57	66	70	72
- herav avlastning kjøp av eksterne tilbydere	24	22	12	6
- herav avlastning på Frydenhaug før og etter skole	0	0	12	12

Pedagogisk-psykologiske tjenester	2013/2014	2014/2015*	2015/2016*	2016/2017
Nye henvisninger	408	417	441	476
Antall brukere som har mottatt tjenester	1 593	1 621	1 585	1 546

* PPT endret praksis i 2015. Før dette sto den enkelte sak som aktiv i PPT's fagapplikasjon så lenge barnet fikk spesialundervisning i skolene. Etter endringen avsluttes saken i systemet når PPT's arbeid/oppdrag (eksempelvis sakkyndig vurdering/avgrenset utredning/systemarbeid/veiledning) er utført. Denne praksisendringen forårsaker en nedgang i antall telte brukeresom gjør seg gjeldende fra skoleåret 2015/2016.

Skolehelsetjenesten har en økning i antall konsultasjoner i tråd med styrkingen av tjenesten. Det er nå tilstede en helsesøster på alle skoler, inkludert de videregående skolene. Tjenesten har økt tilbudet til fem dager i uken, og har i tillegg lengre åpningstider. Tjenesten har også fått bedre rutiner for dokumentasjon.

Helsestasjon for ungdom har hatt en nedgang i antall konsultasjoner fra 2016 til 2017. Dette henger sammen med at tjenesten i en lengre periode var uten legeressurs, noe som medførte at ungdom som for eksempel hadde behov for prevensjon ble henvist til sin fastlege.

Mødre og barn på helsestasjon

Barneverntjenesten har en økning i antall bekymringsmeldinger på 8 prosent. Det er spesielt en økning på antall bekymringsmeldinger fra barnets familie/nettverk, lege/sykehus og fra barneverntjenesten selv. Dette er en indikasjon på at melderinstans er bevisst sin meldeplikt og har tillit til barnevernets arbeid. Det er naturlig at antall undersøkelser øker i takt med antall bekymringsmeldinger.

Antall tiltak i hjemmet har de siste årene blitt noe redusert og har det siste året blitt stabilisert. Denne reduksjonen kan ses i sammenheng med et utviklingsarbeid der tjenesten arbeider mer målrettet og systematisk med endring i nært samarbeid med de berørte familiene. Tjenesten har i tillegg fokus på å avslutte tiltak ved måloppnåelse.

Bekkevollen barne- og avlastningsbolig har økt antallet barn på avlastning - ikke heldøgnsomsorg fra 33 til 41 barn etter utvidelsen av lokalene. Nedgangen i antall barn som mottar avlastning av eksterne tilbydere skyldes at Bekkevollen barne- og avlastningsbolig tok tilbake brukere som tidligere benyttet private tilbydere. Dette er i samsvar med avtalen som ble inngått i forbindelse med utvidelsen av boligen.

Pedagogisk psykologisk tjenesten har en økt vekst i henvisninger på 8 prosent. Tjenesten opplever i tillegg økt etterspørsel etter systemrettet arbeid innenfor læringsmiljø og skolevegring.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Oppvekst

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Bedre folkehelse blant barn og unge	Et forebyggende tjenestetilbud skal gi barn og unge gode oppvekstvilkår, økt livsmestringskompetanse og bedre forutsetninger for læring og utvikling				
Fysiske og psykiske lidelser blant barn, unge og deres familier skal reduseres	Pedagogisk psykologisk tjeneste: - Andelen elever med spesialundervisning går ned fordi flere får et tilfredsstillende læringsutbytte	< 7,2 %	7,4 - 7,3 %	>7,5 %	8,4 %
	Helsetjenester for barn og unge - Andel familier som har fått hjemmebesøk av helsesøster innen 10 dager etter fødsel	>95 %	95% - 85%	<85 %	97 %
	Tjenester for funksjonshemmede Andel brukerne som opplever stor grad av medbestemmelse og innflytelse på eget tjenestetilbud.	> 70%	70% - 60%	< 60%	69,2 %
	Andel brukerne som opplever god kvalitet på tjenestetilbudet	> 90%	90% - 80%	< 80%	ikke målt
	Forebyggende oppvekstjenester Andel brukere som avslutter uten behov for ytterligere oppfølging i hjelpeapparatet	>70%	70% - 60%	<60%	ikke målt

Redusere behovet for langvarige eller permanente tilbud fra barnevernet	Barn med utvidet behov for tjenester får hjelp til rett tid gjennom tverrfaglige tiltak, tilpasset barnets og familiens utfordringer				
	Barneverntjenesten				
	- Andel hjelpetiltak som avsluttes med positiv endring for barnet	>70 %	70-60 %	<60 %	70 %
	Økt bruk av alternative tiltak for å sikre barn og ungdom i en akutsituasjon	>80%	80 - 60%	<60%	90 %
Færre barn skal vokse opp i lavinntektsfamilier og dermed hindre at dårlige levekår reproduseres	Barn og unge og unges muligheter for utdanning, sosial mobilitet og videre utdanning og yrkesdeltakelse sikres gjennom et kompenserende				
	Barnevern - operative døgn tjenester				
	- Andel enslige mindreårige flyktninger som har fullført og bestått videregående skolegang 5 år etter fullført grunnskoleeksamen	> 70 %	70-40 %	< 40 %	94 %
	- Andel enslige, mindreårige flyktninger som starter videregående skolegang umiddelbart etter fullført grunnskoleeksamen	>90 %	90-80 %	<80 %	100 %
	- Andel enslige mindreårige flyktninger som er selvforsørget innen fylte 23 år	>95%	90 - 95%	<90%	93,3 %

Pedagogisk psykologisk tjeneste bidrar aktivt til at flere barn får et tilpasset opplæringstilbud innenfor det ordinære tilbudet, og tiltak rettet mot overganger viser effekt og gir en samlet nedgang i vedtak om spesialundervisning på 1. og 8.trinn. Dette viser at tiltak rettet mot overganger har effekt og bidrar til at det er en mindre øking av vedtak om spesialundervisning enn det var forrige år.

Helsestasjonen for barn og ungdom har utarbeidet gode rutiner for oppfølging av familier innen 10 dager etter fødsel. Tjenesten arbeider med å få etablert et elektronisk system som ivaretar fødselsmeldinger fra sykehuset, samt brosjyremateriell. Dette arbeidet er godt i gang og vil være på plass i løpet av mars/april 2018.

Tjenester for funksjonshemmede arbeider med å finne gode indikatorer for å måle brukernes opplevelse av medbestemmelse og kvalitet på tjenestetilbudet. Tjenesten nærmer seg ønsket resultat på medbestemmelse, men må finne bedre indikatorer for å operasjonalisere og måle den opplevelsen brukerne har av kvaliteten på tilbudet.

Mandatet til barneverntjenesten er å «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid». MRS resultatet viser at 70 prosent av hjelpetiltakene avsluttes med positive endringer for barnet. Tjenesten har forbedret sitt resultat fra 2016 og vil fortsette det gode arbeidet i 2018

Barneverntjenesten har i tillegg et mål om å sikre barn at barn som opplever en akutt krisesituasjon kan unngå institusjonsplassering gjennom gode lokale tiltak. MRS-målet viser andelen barn som har vært

gjenstand for en akuttvurdering og som har unngått hasteflytting. 128 av 143 barn tilsvarer 90 prosent og er innenfor «ønsket» resultat.

Forebyggende oppveksttjenester ønsker å måle andelen av brukere som avslutter uten behov for ytterligere oppfølging av hjelpeapparatet. Tjenesten har ikke fått på plass et rapporteringssystem i 2017, men ser på muligheten for å hente ut opplysninger gjennom et fagsystem for helsetjenester (HsPro) i 2018. Tjenesten kan ellers vise til svært gode resultater.

Andre resultater

Pedagogisk psykologisk tjeneste har bidratt i arbeidet med å implementere ambisjonene i Læringsløp Drammen gjennom deltagelse i planarbeidet knyttet til språk, sosial-emosjonell kompetanse og i arbeidet med å bedre læringsmiljøet og lederskap i barnehagene gjennom «Være sammen» satsingen. Som sakkyndig instans for vurdering av barns læringsutbytte bidrar PPT med monitorering og vurdering for læring.

PPT har i 2017 hatt et særlig fokus på overganger for å finne handlingsrommet innenfor ordinær tilpasset opplæring. Dette har medført en betydelig reduksjon i behovet for spesialundervisning på 1. trinn og 8. trinn. Nedgangen er på totalt 3,3 prosentpoeng. I tillegg har tjenesten gitt informasjon, deltatt i drøftinger og utviklet maler som hjelper skoler og barnehager til lettere å se handlingsrommet innenfor ordinær tilpasset opplæring. Dette arbeidet blir konkretisert gjennom sakkyndighetsarbeidet.

Forebyggende oppveksttjenester undersøker om Familiehemkonseptet til SOS barnebyer kan være et skalerbart og bedre tilpasset tilbud til de enslige mindreårige flyktingene som bosettes i kommunen. Det er fra nasjonalt hold knyttet stor usikkerhet til antallet enslige mindreårige flyktinger som kommer til Norge fremover. Senter for oppvekst ivaretar antall bosettinger i 2018 gjennom det nåværende tjenestetilbudet.

Forebyggende oppveksttjenester satser på bruk av Feedbackinformerte tjenester (FIT) og foreldreveiledningsprogrammet COS-P. Tjenesten bidrar aktivt i arbeidet mot skolevegring, bekymringsfullt fravær og annen bekymring for barn. Tidlig inn-team har utvidet tjenestetilbudet i 2017 til også å innbefatte et tilbud for ansatte som jobber med skolebarn opp til 12 år.

Senter for oppvekst har videreutviklet sin knutepunktfunksjon for frivillige/ideelle organisasjoner med aktiviteter som søker å motvirke konsekvensene av å vokse opp i fattigdom. Senter for oppvekst inviterer frivillige organisasjoner og kommunale aktører til felles samarbeidsmøte fire ganger per år, der alle oppdateres på tilskuddsordninger, informerer om hverandres tiltak og drøfter nye muligheter for samarbeid på tvers.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	217 459	233 077	251 629	254 373	257 718	3 346	1,3 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	48 244	50 613	41 389	43 725	44 597	873	2,0 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	27 808	34 486	43 320	45 163	44 369	-794	-1,8 %
Overføringsutgifter	11 479	13 247	14 634	16 271	15 851	-420	-2,7 %
Finansutgifter	3 312	1 804	2 252	3 794	0	-3 794	0,0 %
Sum Driftsutgifter	308 302	333 228	353 224	363 326	362 536	-790	-0,2 %
Salgsinntekter	0	-306	-5	-572	-121	451	-372,8 %
Refusjoner	-65 807	-75 961	-74 789	-51 014	-47 298	3 717	-7,9 %
Overføringsinntekter	-1 430	-3 363	-7 649	-5 623	-5 250	372	-7,1 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-2 252	-2 252	0	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-67 237	-79 629	-82 444	-59 461	-54 921	4 540	-8,3 %
Netto resultat	241 065	253 598	270 780	303 865	307 615	3 750	1,2 %

Vurdering av driftsregnskapet

Senter for oppvekst ble i 2017 vesentlig styrket, både i opprinnelig budsjett og gjennom året. Bakgrunnen for økningen av det opprinnelige budsjettet var flere barn med vedtak samt styrking av forebyggende helsetjenester for barn og unge. Helsetjenester for barn og unge ble ytterligere styrket i 1. tertial, for økt tilstedeværelse og utvidede åpningstider. I tillegg fikk Senter for oppvekst en rammetilførsel i 2. tertial, på bakgrunn av vekst i tjenester til funksjonshemmede og ekstraordinært høye merutgifter knyttet til ressurskrevende enkelbrukere. Programområdet hadde en total driftsramme på 307,6 millioner kroner i 2017 (revidert budsjett).

Senter for oppvekst har i 2017 videreført tiltaksplanen fra 2016 for å redusere driftsutgiftene, og bringe driften i balanse innenfor vedtatt budsjetttramme. I tillegg har virksomheten i samarbeid med PWC arbeidet systematisk for å etablere god og sunn virksomhetsstyring. Ved årets slutt viser programområdet et samlet mindreforbruk på 3,8 millioner kroner, etter avsetninger til bundne fond. Dette utgjør cirka 1,2 prosent av programområdets totale ramme. Mindreforbruket skyldes blant annet følgende: Ved tjenester for funksjonshemmede ble utgiftene til ressurskrevende enkeltbrukere lavere enn først antatt, grunnet reduksjon i antall vedtak. Avdelingen for enslige mindreårige har klart å tilpasse driften til et lavere bosettingsbehov raskere enn forventet. Styrkingen til helsetjenester for barn og unge i 1. tertial ble beregnet med utgangspunkt i helårseffekt i 2017, mens utgiftene først påløp fra høsten. Programområdet hadde også flere vakanser gjennom året, samt økning i fødsels- og sykkelønsrefusjoner i årets siste måned.

Barneverntjenesten viser god økonomistyring og kontroll. Selv om det gjennom året har vært et høyere behov for kjøp av statlige tiltak, har merutgiftene i stor grad vært kompensert gjennom lavere utgifter innenfor øvrige områder av tjenesten, blant annet færre fosterhjems plasseringer i 2017 sammenlignet med 2016.

På bakgrunn av at utgiftene til ressurskrevende enkeltbrukere ble lavere enn først antatt vil rådmannen vurdere å trekke ut deler av rammetilførselen fra 2. tertial. Rådmannen vil komme tilbake til dette i 1. tertial 2018.

Vurdering av investeringsregnskapet

Strømsø skole er vedtatt oppgradert til kontorformål med tanke på relokalisering av Senter for oppvekst, og det er avsatt en investeringsramme i Drammen Eiendom på 114,9 millioner kroner (inkl. mva) til dette prosjektet. Hovedbygning, tidligere rektorbolig og spesialbygg oppgraderes til kontorformål, mens resten av eiendommen foreslås beholdt som en del av en arealreserve for senere utvikling av annen sosial infrastruktur og formålsbygg i kommunen. Gymsalbygget er for tiden i bruk til idrettsaktivitet.

I tillegg hadde programområdet en total investeringsramme i bykassen på 3,2 millioner kroner i 2017. Investeringsrammen var fordelt mellom løpende oppgradering av IKT (1,4 millioner kroner) og inventar og utstyr til Bekkevollen barnebolig (1,6 millioner kroner) og bofellesskapet i Lyngveien (0,2 millioner kroner). Det er i 2017 foretatt investeringer i oppgradering av IKT tilsvarende budsjett, og i inventar og utstyr i barneboligen og bofellesskapet for til sammen 0,5 millioner kroner. Resterende investeringsbudsjett på 1,3 millioner kroner vil bli brukt i løpet av 2018.

Programområde 03 Samfunnssikkerhet

Det er en god måloppnåelse på området i 2017. Alle virksomhetene har oppdatert sine ROS-analyser, og 98 prosent av virksomhetene har også gjennomført øvelser.

Rådmannen har anskaffet beredskapsløsninger som sikrer nødvendig nødstrøm til alle sykehjemmene i Drammen. Det er også anskaffet 20 sikringsradioer og igangsatt en prosess for å etablere nødnett i vann- og avløpsvirksomheten og i kommunens krisestab.

Utarbeidelse av ny eierstrategi for Drammensregionens brannvesen ble igangsatt, men prosessen ble satt på vent på grunn av arbeidet med ny kommunestruktur.

Fakta om programområdet

Programområdet omfatter tilskudd til Drammensregionens Brannvesen (DRBV) IKS med åtte eierkommuner, Vestviken 110-sentral med 32 eiere som dekker 35 kommuner i Buskerud og Vestfold, samt Sivilforsvaret og interkommunalt samarbeid om oljeberedskap.

Nøkkeltall

Forebygging og beredskap brann - netto driftskostnader per innbygger (kroner)

	Drammen 2016	2017						
		Drammen	Fredrikstad	Kristiansand	Sandnes	Landet uten Oslo	ASSS med Oslo	Buskerud
Forebygging av branner	55	58	73	42	-50	56	79	59
Beredskap mot branner	562	579	609	584	524	764	588	760
Samlet nettokostnad	617	637	682	626	474	820	667	819

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring Samfunnssikkerhet

Drammen er en robust og trygg kommune med god samfunnssikkerhet.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Innbyggernes behov for profesjonell hjelp ved brann, ulykker, akutt forurensning og andre kriser, skal være ivare tatt gjennom et effektivt samarbeid med brannvesen og andre nødetater.	Tjenestetilbudene innen alarmering, redning og forebygging er kostnadseffektive, med god responstid og tilgjengelighet	Bedre enn snittet av ASSS	Likt med snittet av ASSS	Under snittet av ASSS	Bedre
	Tjenestetilbudene er beredt til å forebygge og håndtere kriser				
	- Alle virksomheter har oppdaterte ROS-analyser	100 %	90 %	80 %	100 %
	- Virksomhetene har gjennomført øvelser	80 %	70 %	60 %	98 %

Tjenestetilbudene innen alarmering, redning og forebygging er kostnadseffektive, med god responstid og tilgjengelighet.

Drammen kommunes nettokostnad til forebygging av brann er 58 kroner per innbygger, og nettokostnad til beredskap er 579 kroner per innbygger. Samlet nettokostnad er 637 kroner. Snittet for ASSS -kommunene er 673 kroner.

Tjenestetilbudene er beredt til å forebygge og håndtere kriser.

Det er veldig god måloppnåelse på området. Alle virksomheter har oppdatert ROS-analyser i 2017, og 98 prosent av virksomhetene har gjennomført øvelser.

Andre resultater**Intern beredskap**

Det er veldig god måloppnåelse på området i 2017. Alle virksomhetene har oppdatert sine ROS-analyser i 2017, og 98 prosent av virksomhetene har også gjennomført øvelser.

I mai oppsto det gassutslipp fra Aass bryggeri. En rekke tiltak ble iverksatt, herunder informasjon til befolkningen. Ingen fikk skader under hendelsen som i ettertid har blitt evaluert av alle beredskapsaktører som var involvert. Kommunens helse- og beredskapsplan er gjennomgått og oppdatert med tanke på blant annet gassutslipp og lignende hendelser.

Drammensregionens Brannvesen IKS (DRBV)

Dimensjoneringen av et brannvesen er i stor grad regulert gjennom lov- og forskriftsverk. I tillegg til at det stilles krav om risikovurderinger og særskilte krav til maksimal innsatstid ved utrykning til ulike typer bebyggelse, følger en rekke kvantitative minstekrav av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (dimensjoneringsforskriften).

Det ble utført 1 197 utrykninger i Drammen kommune i 2017. DRBV har i 2017 arbeidet internt med å forebygge misligheter og korrupsjon, og det er gjennomført systematisk etikktraining av alle ansatte. Varslingsinstituttet er styrket og #MeToo er tatt opp som tema.

For å forebygge risiko for kreft og andre yrkesskader er det jobbet med å tilrettelegge for separate rene og skitne soner på brannstasjonen i Drammen. Det er også arbeidet med tiltak for å beskytte det ytre miljø ved blant annet å velge miljøvennlig skum, kartlegge øvelsesområder hvor skum er regelmessig benyttet og fase inn utstyr og taktikk for å begrense bruk av skum.

DRBV ved tilsynsseksjonen har mottatt cirka 2,8 millioner kroner fra Gjensidigestiftelsen, «Det store Brannløftet» til øremerkede prosjekter. I hovedsak vil midlene gå til å styrke brannforebyggende arbeid blant risikoutsatte grupper.

I tråd med vedtak i økonomiplan 2017-2020 igangsatte eierne av Drammensregionens brannvesen IKS en prosess med for å utarbeide ny eierstrategi. Prosessen ble imidlertid satt på vent på grunn av arbeidet med ny kommunestruktur.

110-sentralen

DSB har pålagt Tønsberg kommune å etablere en 110-sentral for den nye 110-regionen (Sør-Øst 110). De kommuner som omfattes av den fastsatte regionen plikter å knytte seg til nødalarmersentralen og med grunnlag i avtale bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen (jf Brannloven § 16). Sør-Øst 110 omfatter 52 kommuner i Buskerud, Telemark og Vestfold pluss Jevnaker kommune i Oppland. Sentralt i etableringen av ny sentral står spørsmålet om hvilken organisasjonsform/eierform

den nye sentralen skal ha. Bystyret behandlet en høringssak fra Tønsberg kommune om dette i sitt møte i desember.

Høringen har resultert i at flertallet av kommunene ønsker IKS som organisasjonsform, og at ny 110 region Sør-Øst skal etableres med utgangspunkt i eksisterende Vestviken 110 sentral. Det forventes at Vestviken 110 sentral flytter til nye lokaler i Tønsberg i mai 2018, og at videre utvidelse skjer i løpet av høsten 2018.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	215	252	349	301	2 275	1 975	86,8 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	760	615	1 038	1 042	1 093	51	4,7 %
Overføringsutgifter	40 475	43 666	44 835	45 881	46 133	252	0,5 %
Finansutgifter	0	0	600	0	0	0	0,0 %
Sum Driftsutgifter	41 449	44 533	46 821	47 223	49 501	2 278	4,6 %
Refusjoner	-513	-523	-618	-741	-574	168	-29,2 %
Sum Driftsinntekter	-513	-523	-618	-741	-574	168	-29,2 %
Netto resultat	40 936	44 010	46 203	46 482	48 928	2 446	5,0 %

Vurdering driftsregnskapet

Programområdet viser et mindreforbruk på 2,4 millioner kroner i 2017. Avviket relateres hovedsakelig til at teknologiprojektet "sikkerhet og beredskap" feilaktig var budsjettet både på drifts- og investeringsregnskap. Kostnadene er belastet investeringsregnskapet i 2017.

Vurdering av investeringsregnskapet

Det er investert 0,7 millioner kroner i forbindelse med følgende prosjekter:

Teknologiprojekt innenfor sikkerhet og beredskap

Drammen kommune ønsker å være i forkant med beredskapsarbeidet i skoler og barnehager og har igangsatt et arbeid for å bedre varslingsrutinene. I økonomiplanen for 2017 ble det avsatt 1.5 millioner kroner til dette arbeidet. Rådmannen mottok en rapport i desember som legger føringer for videre oppfølging, og i økonomiplan 2018-2021 er det avsatt 8.0 millioner for å implementere nye rutiner og systemer.

Igangsetting av arbeid med å digitalisere kart

Det pågår et arbeid med kartlegging av grunnforhold/kvikkleire i Drammen.

Kommunen har tidligere hatt kontakt med NVE om setninger på Bragernes og et kvikkleireskred er lite sannsynlig i denne forbindelsen. Det er likevel opprettet et overvåkningsprogram for å følge med på utviklingen i setningene for å se på årsakssammenhenger.

Digital kartløsning knyttet opp til beredskap er under oppbygging. Drammen kommune og Nedre Eiker kommune jobber sammen om løsningen. Innhold per i dag omfatter strømsoner fra Glitre Energi, dette er nyttige data i tilfelle strømbortfall eller rasjonering. Det jobbes nå med å få inn mer detaljerte data fra NVE, blant annet om flomveier for lokale småbekker og elver, i tillegg til befolkningsdata.

Programområde 04 Byutvikling

Byen har i 2017 vært preget av sterk byggeaktivitet, med både offentlige og private prosjekter. Aktiviteten har vært særlig sterk i Bragernes bydel, med mange pågående boligprosjekter, ombygging av Bragernes torg og deler av gågatenettet. Antallet nye igangsettingstillatelser har imidlertid falt fra 2016 til 2017. Det antas at dette dels skyldes «metning» av nyboligmarkedet etter et toppår i 2016, samt et generelt roligere boligmarked i Osloregionen.

Det er vedtatt reguleringsplaner for Drammen stasjon/Dr. Hansteins gate og Torgeir Vraas plass 5-7. Disse planene tilrettelegger for betydelig fortetting med næringsbygg (kontor og service) rundt Drammen stasjon, som er Buskeruds største kollektivknutepunkt.

Det har vært arbeidet med å utarbeide en justert Buskerudbypakke 2. Medvirkningsprosesser har vært gjennomført, noe som har resultert i andre forslag til bomsystem og justert innhold i pakke, sammenlignet med pakke som ble vedtatt i september 2016. Reguleringsplan for IC Vestfoldbanen er lagt ut på høring, med bakgrunn i kommunedelplan vedtatt i 2016. Bruken av buss og tog har økt i 2017, mens trafikktegninger på veinettet viser at biltrafikken ikke har økt.

Innen byggesak er det gjennomført organisatoriske endringer i tråd med tiltaksplanen som ble utarbeidet etter korrupsjonssaken. Dette innebærer blant annet innføring av en juridisk avdeling som skal behandle klagesaker, ny inndeling av byggesaksavdelingen for å sikre at like saker behandles likt, økt tilsyn, økt bemanning og nytt kvalitetssystem.

Fakta om programområdet

Programområde byutvikling omfatter:

- Behandling av plansaker, først og fremst reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel
- Fysisk planlegging og byform
- Samferdselsplanlegging og trafiksikkerhet
- Kulturminnevern
- Byggesaksbehandling og skjenke- og serveringsbevillinger
- Fremforhandling av utbyggingsavtaler/gjennomføringsavtaler med private og offentlige aktører
- Gjennomføring av kommunale byutviklingsprosjekter, som bygging/opparbeidelse av torg, plasser og grøntområder

Nøkkeltall byggesak

Indikator byggesak –førstegangsvedtak	Drammen 2014	Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017
Byggesaker – ferdigbehandlede <i>Ettrinns- og rammesøknader</i>	549	599*	584	638
Forhåndskonferanser	81	111	150	182
Dele- og arealoverføringssaker	49	34	42	54
Seksjoneringsaker	25	29	42	67
Ulovlighetssaker (avsluttede) <i>Ny rapportering 2017</i>	-	-	-	166
Antall klagesaker mottatt	42	53	76	65
Klagesaker (ferdigbehandlet) <i>Ny rapportering 2017</i>	-	-	-	55
Antall klager omgjort av Fylkesmannen	6	7	5	3
Tilsyn**	-	49	108	4

* Tallet er korrigert fra årsmelding for 2015, da det gjaldt antall mottatte søknader

** Omfatter også tilsyn med hensyn til mulige ulovligheter for 2015-2016

Indikator byggesak –annengangsvedtak	Drammen 2014	Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017
Igangsettingstillatelser	128	159	136	135
Midlertidig brukstillatelser	52	77	106	103
Ferdigattester	275	272	330	392
Endring av tillatelse	48	81	59	50
Avsluttet som uaktuell	23	42	62	74

Saksinngang

I 2016 ble det mottatt totalt 1 480 saker og i 2017 totalt 1 280 saker. Dette utgjør en reduksjon på 13,5 prosent. I 2017 var gjennomsnittlig 65 prosent av byggesøknadene som ble mottatt i kommunen mangelfulle, noe som har gitt et betydelig merarbeid.

Nøkkeltall plan

Indikator plan –behandlede saker		Drammen 2015	Drammen 2016	Drammen 2017
Planprogram :	1. gangs behandling	2	10	2
Planprogram:	Fastsettelse	4	6	6
Reguleringsplan:	1. gangs behandling	7	11	5
Reguleringsplan:	Vedtak	8	12	6
Områderegulering:	1. gangs behandling	*	*	2
Områderegulering:	Vedtak	*	*	-
Kommunedelplan:	1. gangs behandling	1	1	1
Kommunedelplan:	Vedtak	-	2	-
Kommuneplan arealdel:	Vedtak	1	-	-
Annet		4	-	13

* Ny rapportering 2017

I 2016 ble det behandlet 42 plansaker, og i 2017 ble det behandlet 35 plansaker.

Stor anleggsaktivitet i Drammen i 2017

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Byutvikling

Drammen skal mestre veksten og skape et bedre bymiljø

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017	
Drammen skal være en vakker, ren og trygg by	Økt boligbygging skal bidra til god bokvalitet og Antall nye boliger som svarer - til SSBs befolkningsprognose	Antall nye boenh. tilsvarer >1,4% bef.vekst	Antall nye boenh. tilsvarer 1-1,4% bef.vekst	Antall nye boenheter tilsvarer <1% bef.vekst	Nye boliger tilsvarer 0,6 % bef.vekst	
Det skal være et mangfold av boliger i Drammen og Drammensregionen når det gjelder pris, størrelse, beliggenhet og utforming. Nye boliger skal være energieffektive	Hovedandelen av veksten i boliger og arbeidsplasser skal skje i bybåndet.	>70%	40-70%	<40%	88 %	
	Andel nye boliger i bybåndet (Bragernes, Strømsø/Danvik, Åssiden, Gulskogen, Tangen - Nøsted)	>10% økning	Ingen endring	Reduksjon	Alle nye boliger	
	Utvikling av byrom og fellesarealer skal bidra til økt aktivitet gjennom kvalitet og bedre tilgjengelighet Andel boliger som har maksimum 400 meter gangavstand til gode - rekreasjonsområder med (utmarkspreget eller bymessig) allmenninnskvaliteter	Kommunen skal ha høy og jevn kvalitet i plan- og byggesaksbehandlingen	>85%	70-85%	<70%	88 %
	Andel klagesaker stadfestet av fylkesmannen	>99%	96-99%	<96%	95,45 %	
	Andel byggesaker - ferdigbehandlet innen lovpålagt behandlingsfrist	>90 %	75-90 %	<75 %	100 %	
	Andel politiske vedtak av plansaker behandlet	Struktur for kvalitets-system på plass og system for awiks-håndtering implementert og tatt i bruk.	Struktur for kvalitets-system på plass og system for awiks-håndtering implementert.	Ikke ferdig struktur for nytt kvalitets-system, ikke implementert system for awiks-håndtering	Implementert og tatt i bruk på Byplan	
	Reetablere (nytt) kvalitetssystem, herunder rutiner og maler for awikshåndtering.					

Bragernes og Strømsø sentrum skal være hovedsenter for handel, service, kontorarbeidsplasser og kulturbygg. Lokalt betjenende tilbud kan fortrinnsvis etableres i bydelssentrene	Drammen sentrum styrker sin posisjon som regionens viktigste sted for handel, service, kontorarbeidsplasser og				
	- Omsetning innen detaljhandel i sentrum	Økt	Uendret	Redusert	Tall mangler
	Omsetningstall for				
	- utelivsbransjen i sentrum (uten redusert trygghet)	Økt	Uendret	Redusert	Omsetningstall foreligger ikke. Økt alkohol-salg 2015-16 indikerer økt omsetning.
Drammen skal ha et enkelt, trygt, raskt og miljøvennlig transportsystem som er tilpasset alle innbyggernes og næringslivets behov for mobilitet	Drammen skal ha et transportsystem som legger til rette for bedre bymiljø og reduksjon av klimagassutslipp				
	- Bruk av sykkel	>5 % økning	0-5 % økning	Reduksjon	Tall delvis ute av drift
	- Bilbruk	Biltrafikkvekst lavere enn generell nasjonal trafikkvekst	Biltrafikkvekst på samme nivå som generell trafikkvekst	Biltrafikkvekst høyere enn generell nasjonal trafikkvekst	Reduksjon 0,1%, mot vekst 1,1% nasjonalt
	- Kollektivbruk	>5 % økning	0-5 % økning	Reduksjon	Tog:+1,5% Buss:+6,6% Samlet:+5%

Det er etablert nytt kvalitetssystem på Byplan i en første versjon til 1.7.2017. Ut over høsten er dette komplettert og forbedret. Et kvalitetssystem blir aldri ferdig utviklet, men må utvikles i takt med endringer i organisasjon, rutiner og regelverk. Det er sentralt å bygge en kultur for kvalitet, noe som er godt i gang innen virksomheten.

Det er behandlet 35 plansaker i løpet av 2017, alle innenfor lovpålagt frist. Hovedtyngden av boligene bygges fortsatt i bybåndet, i tråd med målsettingene i kommuneplanen og Buskerudbyens areal- og transportplan. 'Bybåndet' er i denne sammenheng definert som all bebyggelse i byggesonene, unntatt bydelene Skoger, Konnerud og Austad/Fjell. Alle godkjente nye boliger har maksimum 400 meter gangavstand til gode rekreasjonsområder. Antallet godkjente nye boliger falt betydelig fra 2016 til 2017. I 2016 ble det godkjent 582 nye boliger mens det i 2017 ble godkjent 200 nye boliger. Det høye antall godkjente boliger i 2016 medførte at det ble ferdigstilt 542 boliger i 2017. Fallet i godkjenninger i 2017 må sees på bakgrunn av den usedvanlig høye igangsettingen i 2016, som kan ha mettet det lokale markedet med nye boliger. I tillegg er det grunn til å tro at det er en effekt av den generelle avkjølingen i boligmarkedet i Osloregionen.

Tall fra utelivsbransjen viser økt antall solgte vareliter alkohol fra 2015 til 2016. Tallene her ligger imidlertid ett år på etterskudd i forhold til ferdigstilling av årsmeldingen, det finnes dermed ikke tall for 2017 på dette tidspunkt.

For omtale av sykkel, kollektiv- og bilbruk vises det til programområde 11.

Andre resultater

Brukere

Det er gjennomført en brukerundersøkelse for Byggesak. Denne bekrefter inntrykket som er gitt i dialogmøter og i andre tilbakemeldinger, og viser at hovedutfordringene nå er tilgjengelighet, saksbehandlingstid og forutsigbarhet. Dette er utfordringer det er tatt tak i gjennom 2017, og som vil være hovedfokus i 2018.

I dialogmøte for Plan ble det gitt tilbakemeldinger om at bransjen var fornøyd med dialogen med planavdelingen og med at det var mulig å få tidlige avklaringer. Brukerne var videre opptatt av forutsigbarhet i saksbehandlingen og pekte på enkelte utfordringer i kommuneplanens arealdel. I perioder har det vært venteliste for å få gjennomført oppstartsmøte med planadministrasjonen, noe som skyldes at det er mange som vil starte utarbeidelse av planer samtidig, og at det da ikke har vært kapasitet i kommunens planavdeling til å ta alle oppstartsmøter samtidig.

For Bevilling ble det gitt tilbakemelding om at kravet for ordensvakter var for høyt. Dette er siden fulgt opp i politisk sak og retningslinjene er endret på dette punktet. Det ble også spilt inn et behov for hyppigere kontroll med nye skjenkesteder, noe som også er fulgt opp av administrasjonen mot slutten av 2017. Bransjen var ellers opptatt av arbeidsmarkeds kriminalitet og at dette ble fulgt opp av de relevante myndigheter, og av krav til estetikk som slår ut forskjellig avhengig av hvor man er etablert.

Byggesak

Byggesak har i 2017 gjennomgått store endringer. Organisatorisk er det skapt et skille mellom byggesaksbehandling og klagesaksbehandling, gjennom etablering av en Juridisk avdeling. I Byggesaksavdelingen er det etablert grupper basert på sakstyper, i stedet for en geografisk inndeling. Dette skal sikre at like saker behandles likt. Det er også innført rullering mellom gruppene for å bygge kompetanse på tvers, og herav en mer enhetlig saksbehandling. I tillegg er det etablert en gruppe for tilsyn med egen fagkoordinator, for å satse mer på gjennomføring av tilsyn som forebyggende tiltak. Økt bemanning og mange nytilsatte har satt økt krav til opplæring og oppfølging.

Det er videre etablert et kvalitetssystem for Byplan, herunder Byggesak, som inneholder prosessbeskrivelser, rutiner, maler, sjekklister mv. som også skal legge til rette for kompetansebygging, likebehandling, en mulighet for kontinuerlig forbedring og etablering av Kultur for kvalitet.

Alle tiltak i rådmannens tiltaksplan er fulgt opp og implementert. Oppfølgingsprosjektet, som gjennomgikk byggesaker i etterkant av korrupsjonssaken, har avsluttet sitt arbeid. Alle saker, der det fortsatt eksisterer en byggesak, er overført til ordinær saksbehandling innen byggesak, ulovlighetsoppfølging eller klagesaksbehandling.

Driftsmessig har man bygget ned restansesituasjonen for byggesaker, gjelder også generelt for Byplan, og etablert et system for å ha kontroll på fremdrift i saksbehandlingen for den enkelte saksbehandler. Tall for klagesaksbehandling hos Fylkesmannen, viser en tydelig tendens til bedre kvalitet både for byggesaksbehandlingen og for kommunens klagesaksbehandling.

Klagesaker blir kvalitetssikret av Kommuneadvokaten, der det er få eller ingen kommentarer til den saksbehandlingen som er utført i Juridisk avdeling.

Byplan - Vedtatte og pågående planprosjekter

Planprosjekter 2017 (status pr. 31.12. 2017)	
Oppstartsmøter avholdt i 2017	Kommentar
Kjøsterud Nordre	Aktiv (planlegging pågår)
Gjetergata 16	Aktiv
Kvartal B62 Sentrumsplanen	Aktiv
Hoffgaardsgate 22 m. fl.	Aktiv
Heiaterrassen 6	Aktiv
Gamle Kirkeplass 1	Ikke aktiv
Tårnveien 4	Aktiv
Store Landfall øvre 100	Aktiv
Peter Kolstads vei	Aktiv
3. Strøm terrasse 12	Aktiv
Konnerudgata 33, Selmersgate 26 og 30	Aktiv
Aass	Aktiv
Hotvet bolig- og næringspark	Aktiv
Buskerudveien Åssiden skole og idrettsanlegg	Aktiv
Losjeplassen 2 og 4, Søren Lemmichs gate 1, Tomtegata 2	Aktiv
Detaljregulering for Tordenskiolds gate 57 og Ryddinggangen 6	Ikke aktiv
Konnerudgata 71-73 og Blektjernveien 2	Ikke aktiv
Detaljregulering for Landfalløya 37 - 43	Aktiv
Vinjesgate 1	Avvist, men startet på nytt
Detaljregulering for Doktor Hansteins gate 4 og Tollbugata 7 m fl	Aktiv
Aktive (dialog mot politisk behandling)	Kommentar
Områdeplan Travbanen/Berskaug	Planlagt førstegangsbehandling 2018
Områdeplan Holmen	Oppstart 2015, vedtatt planprogram 2016
Tilfartsvei vest del 2 og Tilfartsvei Konnerud	Off. plan , dialogfase
Detaljregulering for Webergs gate	Kommunal plan, dialogfase
Landfalløya 7 m.fl. [Centralgarasjen]	Oppstartsmøte 2015, dialogfase
Konnerudgata 71-73 og Blektjernveien 2	Oppstartsmøte 2016, dialogfase
Lindum avfallsanlegg	Oppstartsmøte 2016, dialogfase
Rosenkrantzgata 376	Oppstartsmøte 2016, dialogfase
Detaljregulering for Skjelsbekksgogen borettslag	Oppstartsmøte 2016, dialogfase
Claus Trondsensgate 15 og 17	Oppstartsmøte 2016, dialogfase
Dobbeltspor Gulskogen-Hokksund	Berører Drammen i liten grad.
Politisk behandling i 2017	Kommentar
Drammen Stasjon / Doktor Hansteins gate	Detaljregulering m/ KU, vedtak
Engene 43, 45 og Peder Buchs gate 1	Detaljregulering, vedtak
Holmestrandsveien 117	Detaljregulering, vedtak
Skipsbygger Jørgensens vei 2	Detaljregulering, vedtak
Torgeir Vraas plass 5 -7	Detaljregulering, vedtak
Vintergata 11-15 og Prof. Smiths allé 46-50	Detaljregulering, vedtak
Forslag til Handlingsplan for sykkel 2017-2036	Vedtak
KDP Gulskogen Nord	Kommunedelplan; planprogram fastsatt
Knive og Lolland	Områderegulering; planprogram fastsatt
Konnerud sentrum	Områderegulering; planprogram fastsatt
Rv 282 Holmen bru	Detaljregulering; planprogram fastsatt
Rv 282 Holmen bru	Forprosjekt gang- og sykkelløsninger
KDP Kulturminner og kulturmiljø i Drammen kommune	Kommunedelplan, lagt ut til off. ettersyn
Nøsted og Glassverket	Områderegulering; lagt ut til off. ettersyn
InterCity Vestfoldbanen Drammen – Kobbervikdalen	Detaljregulering m/ KU; lagt ut til off. ettersyn
Buskerudveien 64 og 64A	Detaljregulering; lagt ut til off. ettersyn
Vinjes gate 1	Planinitiativ avvist (ny planprosess i gang)

Investeringer

Bragernes kollektivknutepunkt

Første utbyggingsfase for Bragernes kollektivknutepunkt ble startet i 2016 og ferdigstilt i juni 2017.

Tiltaket utvider og forbedrer tilbudet til bussreisende i hele området som omfattes av Buskerudbyen. Hele prosjektet ble fullfinansiert i 2017, og samme høst startet andre og siste utbyggingsfase som omfatter nedre del av Bragernes torg, del av Øvre Storgate og del av St. Olavs gate. St. Olavsgate ble ferdigstilt i 2017, og i løpet av 2018 er hele anlegget ferdig utbygd.

Nytt kollektivknutepunkt i Øvre Strandgate ble tatt i bruk i 2017

InterCity Vestfoldbanen

Reguleringsplan og tilhørende utbyggingsavtale for ny InterCity Vestfoldbanen parsell Drammen–Kobbervikdalen ble vedtatt utlagt på høring i 2017. Planlagt tidspunkt for behandling og vedtak i bystyret er våren 2018. Dette er den største reguleringsplanen og utbyggingsavtalen som er behandlet i Drammen kommune i nyere tid.

Samarbeidsprosjekter med utbyggere

Bystyret har fastsatt en øvre ramme på 20 millioner kroner per år for etablering og gjennomføring av samarbeidsprosjekter for byutvikling med andre offentlige og private utbyggere. I 2017 er det påløpt 6,8 millioner kroner til ulike samarbeidsprosjekter. Det er i 2017 inngått flere utbyggingsavtaler som forutsetter bidrag fra Drammen kommune i tilknytning til samarbeidsprosjekter de nærmeste årene.

Destinasjon Spiraltoppen

Arbeidet med «Destinasjon Spiraltoppen» ble i hovedsak ferdigstilt i 2017 og ble behandlet i bystyret i februar 2018. En delrapport om mulig etablering av gondolbane til Spiraltoppen ble behandlet i bystyret i juni 2017.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	45 232	46 782	31 457	32 334	34 065	1 730	5,1 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	13 908	12 307	19 514	21 776	19 894	-1 882	-9,5 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	245	413	167	242	82	-160	-195,7 %
Overføringsutgifter	3 349	2 468	5 157	5 249	1 059	-4 190	-395,8 %
Finansutgifter	1 323	682	614	392	153	-239	-156,7 %
Sum Driftsutgifter	64 057	62 653	56 909	59 994	55 253	-4 741	-8,6 %
Salgsinntekter	-16 218	-16 379	-19 749	-20 590	-21 693	-1 103	5,1 %
Refusjoner	-26 497	-21 527	-8 285	-7 031	-1 103	5 929	-537,7 %
Overføringsinntekter	-100	-19	0	-188	0	188	0,0 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-213	0	213	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-42 815	-37 924	-28 034	-28 022	-22 795	5 226	-22,9 %
Netto resultat	21 243	24 729	28 875	31 972	32 457	485	1,5 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programområdet har ett driftsresultat i tråd med revidert budsjett.

Det ble i 2017 avsatt nye 15 millioner kroner for økonomiplanperioden til ekstraordinær planinnsats som en følge av et uvanlig høyt antall store planprosesser i Drammen. Det ble i 2017 brukt 5,3 millioner av denne potten. Det forventes behov for mer midler til dette formålet for å kunne følge opp planprosessene videre fremover.

Vurdering av investeringsregnskapet

Brutto investeringsramme for programområdet var på 62,4 millioner kroner for 2017. Det er gjennomført investeringer for 56,6 millioner kroner. Ubenyttede midler vil bli vurdert re-bevilget i 2018. For øvrig vises til omtale av investeringsprosjekter under Andre resultater.

Programområde 05 Helse-, sosial og omsorgstjenester

Helse- og omsorgsdistriktene skal videreutvikles, og det er gjennomført nabolagskonferanser i tre bydeler for å få innspill til hvordan fremtidens helsetjenester kan forbedres. Det er iverksatt et overordnet utviklingsprosjekt for å utarbeide konseptskisser for alle helse- og omsorgsdistriktene som viser hvordan de bygningsmessig kan utvikles.

Alle sykehjemmene i Drammen er sertifisert som livsgledehem og i 2017 ble 7 sykehjem re-sertifisert.

For å øke tilgjengeligheten for innbyggerne er det etablert et åpent mottak i lokalene til virksomhet for tjenestetildeling og samordning som i 2017 flyttet til nye lokaler i Papirbredden 3 på Grønland.

Tilgangen på digitale hjelpemidler er økt. Innbyggere som har behov for bistand, kan få en enklere hverdag med bruk av digitale hjelpemidler. I 2017 ble det inngått avtale om levering av elektroniske medisinskap og traller ved alle sykehjemmene og nye skap er installert og tatt i bruk på Marienlyst og Gulskogen helse- og omsorgsdistrikt. Lokaliseringsteknologi (GPS) er innført som digitalt hjelpemiddel, og vil bidra til en tryggere hverdag med større grad av frihet for personer med kognitiv svikt og deres pårørende, for de som trenger det.

Innovasjonsstrategi for rus- og psykiske helsetjenester ble vedtatt i 2017. Som oppfølging av planen er det inngått partnerskapsavtale med Fontenehuset for å få til flere arbeidsrettede tiltak for psykisk syke. I august 2017 ble Rask psykisk helsehjelp etablert som et gratis lavterskeltilbud for innbyggere over 18 år med lett til moderat depresjon, angst og søvnvansker.

Handlingsplanen for mennesker med utviklingshemming, "Hele meg" ble vedtatt av bystyret i 2017. Unik bedrift er etablert, noe som har bidratt til at 55 medarbeidere med ulik grad av funksjonshemming en mer meningsfylt arbeidshverdag.

Drammen ble tildelt funksjon som Utviklingssenter for hjemmetjenester og sykehjem i Buskerud fra 1.1.2017.

Fakta om programområdet

Helse, sosial og omsorg bestod i 2017 av virksomhetene NAV, Senter for rusforebygging, Psykiske helsetjenester, Helsetjenesten, Helsehuset, Tilrettelagte tjenester og åtte helse- og omsorgsdistrikt. Helse, sosial og omsorg har to stabsenheter: "Skap gode dager" og "Tjenestetildeling og samordning".

Fra Åssiden helse- og omsorgsdistrikt

TJENESTEKVALITET I HSO – Drammen kommune								
	2015	2016	2017		2014	2015	2016	2017
Faglært bemanning i helse og omsorg, brukerrettet tjenester	76 %	76 %	75 %	Antall betalingsdøgn i spesialisthelsetjenesten (liggedøgn)	310	186	351	305
Sykefraværspersent medarbeidere	9,50 %	10,30 %	9,20 %	Saksbehandlingstid , søknad om økonomisk sosialhjelp (gj.sn. antall dager- saker behandlet siste måned/år)	30,5	31,8	27,3	25,2
Legeårsverk per 10.000 innbyggere	10,6	11,2	10,7					
Antall søknader, sosialhjelp	8 722	7 630	7 704	Kjøp av døgn tilbud for personer med psykiske lidelser - i ant døgn	:	1 055	366	582
Antall nye søknader om praktisk bistand i hjemmet (hjemmehjelp/rengjøring)	423	361	272	Antall avholdte utkastelser fra kommunale utleieboliger	18	16	17	14
Antall nye søknader, langtids botilbud i sykehjem	229	218	232	Saksbehandlingstid i ant dager, søknad om tidsbegrenset opphold sykehjem (gjennomsnitt)	3	4	4	8
Antall meldte utskrivningsklare pasienter fra somatisk sykehus til kommunen	2 314	2 632	2 600	Kjøp av tidbegrenset opphold somatikk i antall døgn	813	183	495	279
Beleggsprosent Drammen helsehus, uten øyeblikkelig hjelp plasser	79 %	95 %	94 %	Antall personer skrevet ut fra somatisk sykehus til hjemmet med behov for tjenester	1 252	1 327	1 532	1 519
Beleggsprosent sykehjem i Drammen totalt	92 %	94 %	93 %	Antall personer skrevet ut fra somatisk sykehus til sykehjem eller livsløpsbolig (distrikt)	49	43	107	214
Antall husstander bosatt i midlertidig bolig	85	27	26	Effektiveringstid (i dager) – psykisk helsehjelp - gjennomsnitt	101	86	20	29
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp 18 tom 24 år	371	359	352	Effektiveringstid på tildelte kommunale boliger (uker)(gjsn tid fra vedtak til innflytting)	11	7	4	9
Antall bosatte flyktninger (voksne og personer i familier) siste måned	162	175	133	Antall leietakere av kommunal bolig som har blitt boligeier siste måned	56	63	77	44
Antall mottakere helsehjelp i hjemmet	2 062	2 133	2 249	Antall ferdige forløp hverdagsrehabilitering	-	4	102	168
Antall mottakere praktisk bistand	1 326	1 246	1 212	Effektiveringstid (i dager) – helsehjelp (hjemmesykepleie) - gjennomsnitt	1	2	2	-1
Antall nye vedtak hverdagsrehabilitering	7	115	113	Effektiveringstid (i dager) – praktisk bistand i hjemmet (hjemmehjelp/rengjøring) - gj.nitt	6	13	18	6
Antall mottakere av korttidsopphold	692	728	204	Effektiveringstid (i dager) – tidsbegrenset opphold i sykehjem	4	4	7	6
Antall klager på vedtak om - tilrettelagte helsehjelp i hjemmet	1	3	-	Effektiveringstid (i dager) – langtids botilbud i sykehjem	4	6	7	7
Antall klager på vedtak om - praktisk bistand (rengjøring)	1	3	2	Effektiveringstid (i dager) – tilbud dagsenter, somatikk	57	58	16	7
Antall mottakere av korttidsopphold	692	728	204					
Antall klager på vedtak om korttidsopphold sykehjem	5	2	-					
Antall klager på vedtak om langtidsopphold sykehjem	2	1	1					

Mål og resultater

 Mål- og resultatstyring
 Helse, sosial og omsorg

Drammen skal være en trygg, inkluderende og helsefremmende by der den enkelte opplever mestring og kan leve og bo selvstendig.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Folkehelse i Drammen skal være på nivå med, eller over, sammenlignbare byer	Innbyggerne tar ansvar for egen helse, mestrer sykdom og eget liv	Reservekapasiteten er mellom 106-104%	Reservekapasiteten er mellom 104-102%	Reservekapasiteten er under 102%	104 %
	- Tilgang på fastlege i Drammen	80-100% øker sin score med 2 poeng eller mer på testen COMP (opplevd tilfredshet og utførelse av hverdagsaktiviteter)	30-79% øker sin score med 2 poeng eller mer på testen COMP (opplevd tilfredshet og utførelse av hverdagsaktiviteter)	Færre enn 30% øker sin score med 2 poeng eller mer på testen COMP (opplevd tilfredshet og utførelse av hverdagsaktiviteter)	81 %
Brukerne skal oppleve verdighet, frihet og trygghet i det kommunale tjenestetilbudet. Drammen skal ha høye ambisjoner til kvalitet i tjenestetilbudet enn nasjonale krav	Innbyggerne mottar en forutsigbar og helhetlig tjeneste	Opplevd medbestemmelse og innflytelse skårer 60% eller mer i brukerundersøkelsen	Opplevd medbestemmelse og innflytelse skårer mellom 50-59% i brukerundersøkelsen	Opplevd medbestemmelse og innflytelse skårer under 50% i brukerundersøkelsen	64 %
	Brukerne har i stor grad innflytelse på eget tjenestetilbud og opplevelse av medbestemmelse				
	Gjennomsnittlig effektueringsstid sykehjem langtid	Mindre enn 14 dager	14-28 dager	Mer enn 28 dager	7
	Gjennomsnittlig effektueringsstid praktisk bistand	Mindre enn 7 dager	7-14 dager	Mer enn 14 dager	6
	Generell brukertilfredshet med tjenestetilbudet	Opplevd brukertilfredshet er mer enn 70% i brukerundersøkelsen	Opplevd brukertilfredshet er mellom 70-60% i brukerundersøkelsen	Opplevd brukertilfredshet er lavere enn 60% i brukerundersøkelsen	78 %

Flere i arbeid og aktivitet	Flere av kommunens innbyggere er i arbeid				
	Flyktninger i arbeid etter avsluttet introduksjonprogram	Høyere enn 24%	Mellom 23-20 %	Under 20%	35 %
	- Sysselsettingsgrad	Høyere enn 69%	Mellom 66,2-68,9%	Under 66,1%	65 %
	Flere mottakere av økonomisk sosialhjelp skal være i aktivitet				
Forebygge rusmisbruk	Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste inntektskilde, hvor det er satt vilkår om aktivitet	70% av mottakerne har vilkår om arbeidsaktivitet	51-69% av mottakerne har vilkår om arbeidsaktivitet	Under 50% av mottakerne har vilkår om arbeidsaktivitet	85 %
	Cannabis bruk blant unge - reduseres med 10% i perioden 2015-2018	Færre enn 7 % av ungdom på 10 trinn har brukt cannabis	Mellom 7,9-7,1% av ungdom på 10 trinn har brukt cannabis	Fler enn 8% av ungdom på 10 trinn har brukt cannabis	6 %
Reduksjon av levekårsforskjeller	Flere av kommunens innbyggere tar ansvar for egen økonomi, egen helse og eget liv				
	Sosialhjelpsmottakere 20-66 år i prosent av befolkningen 20 - 66 år	Mindre enn 3,5%	3,5-4,9%	5% eller høyere	4 %
	Brukere opplever at tjenester de mottar bidrar til at de i større grad mestrer eget liv	Opplevd brukertilfredshet er mer enn 70% i brukerundersøkelsen	Opplevd brukertilfredshet er mellom 70-60% i brukerundersøkelsen	Opplevd brukertilfredshet er lavere enn 60% i brukerundersøkelsen	75 %
	Antall langtidsmottakere av sosialhjelp med forsørgerplikt	Færre enn 400	400-450	450 eller flere	513
	Færre barn lever i husstander med inntekt under fattigdomsgrensen (OECD skala - 60% av medianinntekt i landet)	<1 000	1 000-2 700	>2 700	3330 (2016)

Andre resultater

Lengst mulig i eget liv

Utvikling av helse- og omsorgsdistriktene

I 2017 er det iverksatt et overordnet utviklingsprosjekt for å utarbeide konseptskisser for alle helse- og omsorgsdistriktene som viser hvordan de bygningsmessig kan utvikles. Det overordnede arbeidet fortsettes frem til sommeren 2018. Utviklingen av helse- og omsorgsdistriktene gjennomføres i tråd med bystyrets vedtatte planer for området.

Forberedelser til oppstart av byggeprosjekt på Åskollen ble gjennomført som oppfølging av ferdig konseptskisse. Arbeidet med detaljprosjekteringen ble startet opp ved inngangen til 2018.

Som en del av utviklingsprosjektet er det gjennomført 3 nabolagskonferanser på henholdsvis Åskollen, Losjeplassen og Åssiden. Gjennom nabolagskonferansene kom det nyttige innspill til hvordan framtidens tjenester bør utvikles.

Frivillighet

Det er et systematisk og godt samarbeid med frivillige, lag og foreninger, og helse-, sosial- og omsorgstjenestene. Samarbeidet bidrar til å skape aktivitet, deltagelse i sosiale fellesskap og hyggelige møteplasser, og er ett av kriteriene i livsgledearbeidet. En god organisering er viktig for at frivillighetssamarbeid skal oppleves positivt både for beboere/brukere, frivillige og medarbeidere i kommunen. Det arbeides etter en frivillighetsmodell med totalt 14 frivillighetskontakter lokalt i virksomhetene. De er brobyggere og legger til rette for den lokale frivilligheten. En nettverkskoordinator organiserer felles kurs for frivillige og utviklingsarbeid på tvers av virksomhetene. Det er satt i gang flere lokale frivillighetsprosjekter, for eksempel etablering av sansehage, kafetilbud og treningsgrupper der frivillige er instruktører.

I 2017 er det også utviklet lokale aktivitetsoversikter i alle helse- og omsorgsdistriktene. Frivillighetssamarbeid sees på som en viktig forutsetning for utvikling av aktive, sosiale og inkluderende helseknutepunkt.

Hjemmetjenesten jobber også med livsglede for hjemmeboende i samarbeid med frivillige.

Livsglede

Alle kommunens sykehjem er sertifiserte som livsgledehjem, og 7 av dem ble re-sertifisert i 2017. Sertifiseringen administreres av stiftelsen Livsglede for eldre og forutsetter oppfyllelse av et sett med ni kriterier. Tjenestetilbudet ved sykehjemmet gjennomgår en årlig re-sertifiseringsprosess.

Hjemmetjenesten jobber også med livsglede for hjemmeboende i samarbeid med frivillige.

Hverdagsrehabilitering

Satsningen på hverdagsrehabilitering fortsatte gjennom 2017. Tjenesten ytes av et tverrfaglig rehabiliteringsteam og tildeles bruker etter gitte kriterier. Hverdagsmestring er et begrep på bistand der tiltak skal føre til økt egenmestring hos brukeren. Antall mottakere i 2017 har vært 110. Drammen kommune legger til rette for at de som trenger det skal kunne dra nytte av hverdagsrehabilitering.

Folkehelsestrategi

I økonomiplan 2017-2020 ble det varslet at Drammen kommunes satsing på folkehelseperspektivet skal tydeliggjøres gjennom å samle denne satsingen i en egen folkehelsestrategi, som også vil inneholde en oppdatert faktadel. Kunnskapsgrunnlaget ble slutført våren 2017. Folkehelsestrategien som er bygget rundt strategiene helse i alt vi gjør, aktive nabolag, egenhelse hele livet og fra stykkevis til helt ble slutført ved utgangen av 2017, og politisk behandlet i bystyret i februar 2018.

Ordning med økonomisk støtte til vanskeligstilte i tilpassede utleieboliger

Kostnadsdekkende husleie ble innført som beregningsmodell i alle kommunale utleieboliger, etter vedtak i Bystyret i juni 2016. I henhold til vedtaket skulle det også etableres ordninger for å sikre at leietakere i tilpassede boliger og omsorgsboliger får bokostnader tilpasset deres økonomi. I økonomiplan for 2017 ble det avsatt 1 million kroner til dette formålet, med halvårseffekt i 2017. Retningslinjer for disse ordningene ble vedtatt av bystyret i mars 2017, og ordningen ble iverksatt fra 1. mai 2017. I 2017 ble totalt 79 husstander innvilget økonomisk tilskudd innenfor denne ordningen, og det ble utbetalt i alt 1,1 mill. kroner. Rådmannen forbereder en evaluering av tiltaket i løpet av 2018.

Bruk av startlån

Bystyret vedtok i økonomiplan 2017 – 2020 en ramme på 300 millioner kroner for startlån (til videre utlån) i 2017. I tillegg ble 48.9 millioner av ubrukt ramme i 2016 overført til 2017, slik at total ramme til videre utlån var 348.9 millioner kroner.

I 2. tertial 2017 ble denne rammen justert ned til 200 millioner, med utgangspunkt i utbetalt startlån per august. Disponibel låneramme ble etter dette 248.9 millioner kroner.

Ved utgangen av året var det totalt utbetalt 277,7 millioner kroner til i alt 148 husstander. Det betyr at det er brukt 28,8 millioner kroner av lånerammen på 200 millioner kroner, som er vedtatt for 2018. I 2016 ble det utbetalt 259.9 millioner i startlån til 183 husstander. Lånerammen var da 300 millioner kroner. Årsaken til at det ble utbetalt mer enn bevilget ramme for 2017, er at det er vanskelig å forutsi hvor raskt forhåndstilsagn kommer til utbetaling. Bevilgninger og utlån vil bli nærmere vurdert i forbindelse med 1.tertialrapport 2018.

Trygg og aktiv hverdag

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

I økonomiplan 2017 –2020 varslet rådmannen oppstart av arbeidet med å utarbeide en handlingsplan mot vold i nær relasjoner. Planen er under utarbeidelse, og vil bli lagt frem til politisk behandling før sommeren 2018.

Etablering av bedriftsklynge/Unik bedrift

Unik Bedrift ble etablert 01.01.2017. Avdelingen består av tidligere; Drammen aktivitet og Granstad jobb- og aktivitetssenter. Unik bedrift gir tjenester til 55 brukere med varierende grad av psykisk og fysisk funksjonshemming og svært ulike behov. Tidligere Drammen aktivitet flyttet i januar 2017 inn i nye lokaler på Tømmerkrana, nytt navn og logo ble etablert og lokalene er tilpasset ny målgruppe og ny aktivitet. Unik bedrift har nå fire avdelinger; logistikk og formidling, service, kreativ og teknisk, hvorav den siste er nyetablert. Unik bedrift har i 2017 etablert samarbeid med Drammensbiblioteket og med Tjenestetildeling og samordning om arbeidsplasser og videreutviklet samarbeidet med Drammen Kjøkken på rådhuset. Etableringen av Unik bedrift bidrar til å dreie tjenestene fra aktivisering på dagtid til en bedre tilrettelagt arbeidshverdag for den enkelte person med nedsatt funksjonsevne.

Innovasjon tilrettelagt fritid

Arbeid med endring av ordningen med tilrettelagt fritid ble igangsatt i 2017.

Responstjenester

I tråd med HSO-planen skal det etableres et responscenter som sentral for alarmberedskap i forhold til digitale hjelpemidler som for eksempel digitale trygghetsalarmer, GPS signaler mv.

Responstjenestene planlegges lagt til Legevakta IKS. Det har i løpet av året vært dialog og partene er enige om at dette arbeidet gjennomføres i flere trinn. Arbeidet med trinn 1 sluttføres i første kvartal i 2018. Det innebærer å flytte oppfølgingen av dagens GPS løsning fra tjenestene i HSO over til Legevakten. Trinn 2 er å kartlegge hvilke andre av dagens responstjenester som kan følges opp av Legevakten.

Trinn 3 og 4 handler om å utrede prinsippene som skal ligge til grunn for responstjenestene og anskaffe en digital plattform som kan ta i mot signaler fra ulike digitale hjelpemidler. Det er besluttet at det skal gjennomføres en felles anskaffelse i samarbeid med Nedre Eiker kommune og Svelvik kommune.

Sjef i eget liv

Fontenehuset

I innovasjonsstrategien for rus- og psykiske helsetjenester ble det foreslått at kommunen inngår en partnerskapsavtale med Fontenehuset Drammen. Formålet er å styrke antallet arbeidsrettede tiltak. Fontenehuset hadde fått innvilget et tilskudd på 1 million kroner i 2017 via tilskuddsordningen til helse- og sosialformål, til frivillige og humanitære lag og foreninger. I 1. tertial 2017 vedtok bystyret å øke tilskuddet til Fontenehuset med 1,3 millioner i 2017, under forutsetning av det det ble inngått en partnerskapsavtale som medfører styrking av det arbeidsrettede tilbudet. Det er nå inngått en slik partnerskapsavtale. Partnerskapsavtalen medfører et årlig tilskudd på 2.3 millioner kroner fra 2018.

Innovasjonsstrategi rus og psykisk helse

Bystyret vedtok den 30 mai 2017 en innovasjonsstrategi for rus- og psykiske helsetjenester.

Innovasjonsstrategien handler om innbyggere i Drammen som har helseutfordringer knyttet til bruk av rusmidler og/eller psykiske lidelser og er bygget opp rundt strategiene: «Sjef i eget liv», «meningsfylt og aktiv hverdag», «varme og verdighet» og «hjelp når du trenger det». Implementering av strategier og tiltak er igangsatt, og høsten 2017 er følgende gjennomført:

- Det er fremmet egen sak om Drammensgården, som skal være et medikamentfritt, arbeidsrettet rehabiliteringstilbud til rusavhengige. Tiltaket etableres etter modell av tilsvarende tiltak i Kristiansand (Jegersberg gård). Bystyret behandlet denne saken i september 2017. Det er etablert formelt samarbeid med Jegersberg gård, om kjøp av noen plasser og med intensjon om at beboerne senere skal overflyttes til Drammensgården og kunne ha funksjon som mentorer. Arkitekt er engasjert og byggesak forberedes
- Høsten 2017 ble det gjennomført forberedende arbeid for å slå sammen virksomhetene Senter for rusforebygging og Psykiske helsetjenester. Sammenslåingen er iverksatt fra 1.1.2018
- Ett av tiltakene i innovasjonsstrategien er å etablere et konsept for bruk av medarbeidere med bruker- pårørende erfaring. I 2016 ble det innvilget 610 000 kroner i prosjektstøtte fra Fylkesmannen i Buskerud til tiltaket "Økt erfaringsbasert kunnskap med erfaringskonsulent". Det er tilsatt to erfaringskonsulenter i virksomheten psykisk helse- og rusarbeid i dette prosjektet. Prosjektet er videreført i 2017, og erfaringer fra dette arbeidet vil bli brukt for å utvikle konseptet for bruk av medarbeidere med brukererfaring
- Høsten 2017 ble det arbeidet med å utvikle en egen forvaltningsavdeling i tjenestetildeling og Samordning for rus- og psykiske helsetjenester. Denne avdelingen vil også behandle saker knyttet til mennesker med utviklingshemming. Avdelingen opprettes fra 1.2.18

Arbeid og kvalifisering

NAV Drammen har også i 2017 gjennomført ulike, spissede tiltak for at flere skal komme i arbeid. Felles for tiltakene under er tett oppfølging og intensiv, målrettet innsats:

- «Jobbsjansen» ble finansiert av tilskudd fra IMDi i 2017, men er implementert i ordinær drift fra 2018. Tiltaket har innvandrerkvinner som målgruppe. Jobbsjansen ble igangsatt august 2013, og har vært et samarbeidsprosjekt mellom Fjell 2020 og NAV Drammen. Formålet har vært å få innvandrerkvinner som står utenfor arbeidslivet, i fast arbeid. I 2017 var det 21 kvinner i tiltaket. Resultatene for Jobbsjansen Drammen har vært gode, med følgende måloppnåelse:

År	Prosentandel ut i jobb/utdanning
2014	56 %
2015	64 %
2016	60 %
2017	86 %

«Jobbjakt» er også et samarbeidsprosjekt mellom Fjell 2020 og NAV Drammen. Tiltaket er lokalisert på Fjell og et tilbud for innvandrere i alderen 29 til 55 år, som trenger formidlings- og oppfølgingsbistand for å komme i arbeid. Det var 63 deltakere i tiltaket i 2017, hvor 54 % kom ut i fast arbeid og 16 % fikk vikariatstilling.

«Ut i jobb» er et tiltak for arbeidsledige innbyggere, som er bosatt på Fjell. Tiltaket hadde 39 deltakere i 2017. Av disse fikk 70 % fast jobb og ytterligere 10 % fikk vikariatstilling

Bystyret bevilget 100.000 kroner i årsbudsjett for 2017 til tiltaket «Internasjonale Drammen». Tiltaket er et samarbeidsprosjekt initiert og drevet av næringslivet i Drammensregionen. Sammen med NAV registrerte tiltaket at totalt 291 innvandrere og flyktninger fikk arbeid via NAV Drammen i 2017.

Hele meg - Handlingsplan for mennesker med utviklingshemming

Bystyret vedtok i desember 2017 en handlingsplan for mennesker med utviklingshemming. Planen, «Hele meg!», skal bidra til inkluderte og likeverdige muligheter i Drammen kommune, og er bygget opp rundt strategiene livsmestring, inkludert og likeverdig og fra opplæring til arbeid. Iverksetting av planen startes opp i 2018.

Utvidet brukerdialog

Videre utvikling av dialogen med brukerne av tjenestene i HSO har stått i fokus også i 2017. I desember 2017, vedtok bystyret en ny innretning på brukerrådsordningen i HSO. HSO har brukerråd i alle brukerrettede virksomheter.

Hjelp når du trenger detRask psykisk helsehjelp

Rask psykisk helsehjelp er et gratis lavterskeltilbud til innbyggere i Drammen som er over 18 år med lett til moderat depresjon, angst og søvnvansker. Målet er å hjelpe tidlig. Tilbudet åpnet i august 2017. Metoden er kognitiv terapi i form av veiledet selvhjelp, gruppetilbud og i noen tilfeller samtalebehandling. Det er vanlig å starte opp med et introduksjonskurs og det tilstrebes samarbeid med fastlege. Dersom personen er sykemeldet vil en også gi veiledning knyttet til å komme tilbake til jobb.. I 2017 var det 143 henvendelser til Rask Psykisk Helsehjelp hvorav 105 var i målgruppen for tilbudet . 104 personer startet i behandling i løpet av høsten og 63 personer hadde fullført behandlingsløp ved utgangen av året.

Lokaler til Buskerudregionens incestsenter og Drammensregionens interkommunale krisesenter

Det ble meldt behov for å finne nye lokaler til krisesenteret fordi dagens lokaler ikke tilfredsstiller de behov brukerne og de ansatte har. Det er ønskelig også å kunne samlokalisere de to sentrene for også å legge til rette for en ytterligere styrking av tjenestene ved at kompetansen utnyttes på en mer fleksibel måte. Det ble avsatt 1 million kroner i investeringsrammen til Drammen Eiendom i 2017. Rådmannen har utsatt oppstart i påvente av handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Åpent mottak for Tjenestetildeling og samordning

Virksomhet for tjenestetildeling og samordning flyttet i 2017 til nye lokaler i Papirbredden 3 på Grønland. For å øke tilgjengeligheten for innbyggerne er det etablert et åpent mottak i lokalene der innbyggerne kan få informasjon, råd og veiledning på telefon eller ved oppmøte uten behov for avtale med saksbehandler i forkant.

Helsehus /legevakt

Bystyret vedtok i forbindelse med sak 71/15 (Temaplan for helse, sosial og omsorg 2015 - 2018) følgende: «Fremtidig Helsehus er ønsket samlokalisert med nytt sykehus og rådmannen bes opprette dialog med VVHF og Legevakten IKS om dette». Dette har rådmannen fulgt opp gjennom kontaktflater opp mot Vestre Viken Helseforetak (VVHF) og Helse Sør Øst (HSØ), både i arbeidet med arealplanlegging, i kommunehelsesamarbeidet og i direkte samarbeid med helseforetaket. Rådmannen har sendt et brev til HSØ hvor det anmodes om samarbeid knyttet til bygging av nytt helsehus og legevakt, og mottatt positivt svar på dette. Bystyret vedtok felles eierstrategi for Legevakta i sak 200/16 «Felles eierstrategi for Legevakta i Drammensregionens IKS». I det eierstrategiske arbeidet hadde eierkommunene vurdert det som fordelaktig at Legevakta i Drammensregionen IKS samlokaliseres med nytt sykehus på Brakerøya. Denne vurderingen har ligget til grunn for rådmannens videre arbeid. Bystyret bevilget 2 millioner kroner i planmidler i forbindelse med etableringen av nytt helsehus/legevakt i Økonomiplan 2018-2021 fordelt på 2017 og 2018. Midlene er ikke benyttet i 2017, men vil bli benyttet i 2018 til aktuell planlegging

Ø-hjelp døgnopphold PHR

Det er etablert en plass for øyeblikkelig- hjelp døgnopphold i kommunen ved legevakta i Drammen

Kompetanse

Skap Gode Dager

Utviklingsenheten Skap gode dager (SGD) har hovedansvaret for å bidra til styrking av kompetanse, ledelse, arbeidsmiljø og rekruttering i Helse-, sosial og omsorg. Enhetens fokus og tiltak bygger opp under strategiske beslutninger og skal bidra til kunnskapsbasert praksis.

Enheten har i sin femårige eksistens utviklet seg til å bli et møtepunkt for kunnskap- og tjenesteutvikling, relasjonsbygging og samarbeid, både internt i kommunen og eksternt med mange andre samarbeidspartnere. Blant annet med andre kommuner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, Helseforetaket, Fylkesmannen, Direktorat og Departement. Noen tiltak og møteplasser for byens innbyggere ligger også til enheten og totalt er ca. 7000 personer innom i løpet av året.

USHT

Drammen kommune er fra 1. januar 2017 av Helsedirektoratet valgt som vertskommune for Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester, USHT, i Buskerud. USHT har i oppdrag å være et ressurscenter for fag- og tjenesteutvikling innen nevnte områder og skal bidra til utvikling innenfor nasjonale satsingsområder, med utgangspunkt i lokale behov. Utviklingssentrene skal ha et bredt faglig perspektiv og inkludere tjenester til alle pasient- og brukergrupper, som personer med somatiske og psykiske sykdommer, rusavhengighet, utviklingshemming og omsorg ved livets slutt.

USHT er en nasjonal satsing og et av virkemidlene for å realisere målene i Meld. St. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg og Meld. St. 26 (2014-2015) Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet. HelseDirektoratet delfinansierer sentrene og gir årlige føringer for sentrenes aktivitet.

HSO- dag – felles inspirasjons- og kompetansedag

For å formidle bystyrets vedtatte retning for utvikling av HSO og fortsette arbeidet med å bygge en positiv arbeidskultur ble det, arrangert en felles samling for alle medarbeidere i HSO «Sammen om framtida», i august. Tilbakemeldingen fra virksomhetene, vernetjenesten og tillitsvalgsapparatet er at dette tiltaket bidrar til at alle medarbeidere og virksomheter ser seg selv som en del av en større sammenheng. Dette bidrar også til å øke stoltheten over egen arbeidsplass.

Digitalisering

Digitale løsninger og velferdsteknologi er virkemidler i arbeidet med å sikre morgendagens omsorg.

Deltakelse i nasjonale utviklingsprosjekter

Drammen kommune har deltatt som referansekommune i to nasjonale utviklingsprosjekter:

- DigSos; utvikling av digitale tjenester for sosialhjelpsmottakere på nav.no
- DigiHelse; utvikling av en felles løsning på helsenorge.no for alle kommuner som skal gjøre at det blir enklere å komme i kontakt med hjemmetjenesten ved hjelp av digital kommunikasjon. Formålet er å styrke samarbeidet mellom tjenestemottakere, pårørende og ansatte i hjemmetjenesten i forbindelse med daglige utførelse av tjenester i hjemmet.

Nytt pasientvarslingsanlegg på Fjell Helse og omsorgsdistrikt

Det ble i 2017 inngått avtale om levering av nytt pasientvarslingsanlegg på Fjell og Marienlyst helse- og omsorgsdistrikt. Behovet for modernisering av øvrige pasientvarslingsanlegg vil bli kartlagt og vurdert i 2018.

Legemiddelhåndtering

Det ble i 2017 inngått avtale om levering av elektroniske medisinskap og traller ved alle sykehjemmene. Nye skap er installert og tatt i bruk på Marienlyst og Gulskogen helse og omsorgsdistrikt. Arbeidet med installering fortsetter i 2018.

Digitale hjelpemidler

Det har i 2017 vært fokus på å gå fra å prøve ut ulike digitale hjelpemidler og velferdsteknologiske løsninger til å implementere tilgjengelig løsninger som integrert del av det kommunale tilbudet. I dette arbeidet har Drammen kommune valgt å følge de nasjonale anbefalingene.

Innbyggere som har behov for bistand til medisineringsrobot og for innbyggere med kognitiv svikt / demens kan bruk av lokaliseringsteknologi (GPS) bidra til en tryggere hverdag med større grad av frihet for seg for deres pårørende.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	1 043 931	1 066 742	1 075 541	1 097 977	1 090 612	-7 365	-0,7 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	218 589	158 858	115 583	111 941	130 616	18 675	14,3 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	115 204	182 020	263 634	280 370	271 876	-8 494	-3,1 %
Overføringsutgifter	210 381	150 209	147 423	162 130	154 126	-8 004	-5,2 %
Finansutgifter	12 002	13 319	17 114	14 970	1 003	-13 967	-1392,9 %
Sum Driftsutgifter	1 600 107	1 571 148	1 619 295	1 667 389	1 648 233	-19 156	-1,2 %
Salgsinntekter	-91 970	-93 084	-103 720	-105 610	-100 358	5 252	-5,2 %
Refusjoner	-170 391	-197 646	-168 396	-156 012	-129 553	26 458	-20,4 %
Overføringsinntekter	-16 514	-16 218	-15 371	-14 529	-15 280	-751	4,9 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-537	-921	-1 941	-13 065	-13 192	-127	1,0 %
Sum Driftsinntekter	-279 412	-307 869	-289 428	-289 217	-258 384	30 832	-11,9 %
Netto resultat	1 320 695	1 263 279	1 329 868	1 378 172	1 389 849	11 677	0,8 %

Vurdering driftsregnskapet

Programområdet viser et mindreforbruk på 11,7 millioner kroner, etter avsetninger til bundne fond.

I løpet av 2017 fikk programområdet tilført 9,9 millioner kroner til blant annet økte husleiekostnader, økt tilskudd til Fontenehuset og økt Eierbidrag til Legevakta i Drammens regionen IKS.

Økningen i brutto lønnskostnader i Helse- sosial og omsorg er lavere enn kompensert lønnsvekst, samtidig er sykefraværet redusert fra 10,3 prosent til 9,2 prosent. Enkelte økonomiplantiltak har hatt forsinket oppstart og gir dermed kostnadsbesparelser i forhold til budsjettforutsetningene.

Vurdering av investeringsregnskapet

Innenfor programområdet er det totalt påløpt 36,9 millioner kroner i investeringskostnader for 2017. 17,8 millioner er påløpte kostnader er innenfor Drammen Eiendom KFs investeringsregnskap, hvorav 3,2 millioner gjelder oppgradering av bygningsmasse.

Innenfor bykassens investeringsregnskap er det i 2017 brukt blant annet 1,9 millioner kroner til oppgradering av inventar og utstyr i institusjon og hjemmetjenester, 11,7 millioner kroner i velferdsteknologi og digitalisering og 2,2 millioner i prosjektet livsgledesykehjem.

Medisineringsrobot

Programområde 06 Kultur

I arbeidet med ny kulturplan, ble det i 2017 gjennomført flere innspillmøter med ulike fagmiljøer og en egen samling for ungdom. Det ble også foretatt en innbyggerundersøkelse. Det kom inn cirka 1 200 svar. Den nye kulturplanen vedtas våren 2018.

Drammens første frivilligbørs ble arrangert på Drammensbiblioteket 20. november 2017. Over 200 mennesker fra om lag 100 lokale bedrifter, frivillige organisasjoner og offentlige virksomheter møtte opp. Det ble signert 167 konkrete og samfunnsnyttige samarbeidsavtaler.

Byens tredje frivilligsentral, Elvebyen frivilligsentral, ble etablert med støtte over statsbudsjettet. Målet for Elvebyen frivilligsentral er i hovedsak å øke deltakelsen i aktiviteter blant flerkulturelle innbyggere, og å øke andelen frivillige med flerkulturell bakgrunn.

Globus internasjonale mat- og kulturfestival ble arrangert for andre gang 23. september 2017. Festivalen hadde rundt 15 000 besøkende i 2017, en dobling fra 2016.

Oppgradering av bibliotekets 1. og 2. etasje ble fullført våren 2017. Meråpent bibliotek var i drift fra september og har gitt publikum mulighet til å bruke biblioteket 7-23 hver dag hele året.

Arbeidet med det nye aktivitetshuset på Fjell har gått som planlagt. Det er utviklet et driftskonsept og en innretningsplan for det nye aktivitetshuset som skal romme bydels- og skolebibliotek, fritidsklubb, frivilligsentral og bydelstjeneste.

Bystyret har vedtatt en harmonisering av innslagspunktet for friplasser i kulturskolen, SFO og barnehager i Drammen kommune. Våren 2017 hadde kulturskolen 43 barn på friplasser. Etter økt innslagspunkt høsten 2017, var det 97 barn som hadde friplass i kulturskolen.

Fakta om programområdet

Samlet besøkstall ved Drammens kulturarenaer¹ sank med 36 prosent fra 2016 til 2017. I tilsvarende periode sank samlet antall tilbud med 5,49 prosent. Årsaken til denne nedgangen skyldes blant annet besøkstallene på Drammensbiblioteket har vært ute av drift i 2017 under ombyggingen, samt redusert aktivitet i ombyggingsperioden. Drammen kino og Drammen scener har hatt noe lavere besøkstall i 2017 enn i 2016. Drammens museum har en liten økning i besøkstallene for 2017. Kulturskolen hadde en økning på 8 elever fra 2016 til 2017. Det ble gjennomført 711 konserter og forestillinger i regi av den kulturelle skolesekken med tilsammen 41 819 besøkende. Kulturoasen gjennomførte 104 konserter og forestillinger på institusjoner med 3640 besøkende. Det har vært en svak nedgang i andelen drammensere som er medlem i et kirke-, tros- eller livssynssamfunn. For et komplett bilde vises det til den detaljerte oversikten med nøkkeltall.

¹ Dette omfatter besøkstall fra blant annet Drammen Kino, Drammensbiblioteket, Drammen Scener, Brageteateret, Drammen museum m.fl.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Kultur

Befolkningen skal stimuleres til flere og bedre opplevelser og økt aktivitet i byens kulturliv

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikatorer	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Kulturutvikling og opplevelser skal være bærebjelker i byutviklingen	Drammensbiblioteket er regionalt litteraturhus; arena for debatt, læring og møter mellom mennesker	1 - 2 % økning	0 - 1 % økning	Reduksjon	-20,5
Øke antall besøkende ved kulturinstitusjoner og arrangementer i Drammen	- Antall deltagere på arrangementer				
Kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet i nasjonal sammenheng	Kulturinstitusjoner og arrangementer i Drammen har flere besøk	Mer enn 1 % økning	0 - 1 % økning	Reduksjon	-7,2 %
	- Antall besøk				
Kulturarrangementer av nasjonal interesse hvert år	Opplevelser og aktivitet for alle grupper av befolkningen	2 arr.	1 arr.	Ingen arr.	2 arr.
	- Gjennomført Elvevill og Vindtornfestival				
Opplevelse og aktivitet for alle grupper av befolkningen	Tilbud til barn og unge har flere aktive deltakere				
Brageteatret har status som regionteater	- Nøstedhallen, G60, Fjell, bibliotekets tilbud til barn og unge	Mer enn 5 %	0 - 5 % økning	Reduksjon	-10,1 %
Høyt aktivitetsnivå innen frivillig arbeid	- Korps, kor, organisasjoner med kommunalt tilskudd	Mer enn 1 %	0 - 0,9% økning	Reduksjon	-39,6 %
Nasjonal foregangskommune for dialog mellom ulike religioner og livssyn	- Elever kulturskolen	Mer enn 1 % økning	0 - 0,9% økning	Reduksjon	0,8 %

Mål 1: Drammensbiblioteket er et regionalt litteraturhus; arena for debatt, læring og møter mellom mennesker

For å kunne nå målet om å være et regionalt litteraturhus og en arena for debatt, læring og møter mellom mennesker, har biblioteket gjennomført en omfattende oppgradering og ominnredning av bibliotekets 1. og 2. etasje. Fra høsten 2017 var biblioteket tilbake i full drift. Tallene viser at det er en økning i antall deltagere per arrangement, og at aktivitetsnivået har vært økende høsten 2017. 1 117 personer har fått tilgang til meråpent biblioteket i 2017.

Mål 2: Kulturinstitusjoner og arrangementer i Drammen har flere besøk

Tallet viser en endring i besøkstallet fra 2016 til 2017 for kulturarenaer i Drammen, ekskludert besøkstallet for Drammensbiblioteket. Det vises for øvrig til den detaljerte oversikten med besøkstall til de ulike kulturarenaene.

Mål 3: Opplevelse og aktivitet for alle grupper av befolkningen

Ungdomsfestivalen Elvevill ble arrangert for andre gang august 2017. Elvevill er en rusfri og gratis festival som er laget for, med og av ungdom. Festivalen hadde en markant økning i antall besøkende fra 2016. 2 000 personer deltok under festivalen, nær det dobbelte av målet som var satt på forhånd. Vindtornfestivalen ble gjennomført med gode besøkstall, og vinneren av Vindtorn poesipris 2017 var Erling Kittelsen.

Mål 4: Tilbud til barn og unge har flere aktive deltakere

Fra 2016 til 2017 sank antall deltakere på de kommunale tilbudene med 10,1 prosent. Noe av årsaken til nedgangen skyldes at arrangementer for barn og unge på biblioteket er redusert med 24,1 prosent på grunn av mindre aktivitet i ombygningsperioden. Nøstedahallen og Neon har begge hatt lavere besøkstall i 2016 enn i 2017. Besøkstallet på G60 er så å si uforandret. Antall elever i kulturskolen hadde en økning på 0,8 prosent.

Biblioteket var i full drift høsten 2017 etter omfattende oppgradering

Andre resultater

Amatørkultur		2015	2016	2017	Endring 16-17	Endring 16-17
Skolekorps	Antall medlemmer	253	246	239	-2,8 %	-7
Kor i Den norske kirke, barn og unge	Antall medlemmer	294	307	178	-42,0 %	-129
Barne- og ungdomsforeninger med kommunal støtte	Antall medlemmer	1 430	993	517	-47,9 %	-476
Voksenkorps	Antall medlemmer	271	261	279	6,9 %	18
Kor i Den norske kirke, voksne	Antall medlemmer	180	172	115	-4,4 %	-57
Voksenkor utenfor Den norske kirke	Antall medlemmer	250	253	245	-3,2 %	-8
Drammen symfoniorkester	Antall medlemmer	63	61	65	6,6 %	4
Drammen konsertorkester	Antall medlemmer	36	47	47	0,0 %	0

Profesjonelle kulturaktører		2015	2016	2017	Endring 16-17	Endring 16-17
Drammen kino	Antall publikum	365 210	395 916	352 088	-11,1 %	-43 828
Drammen kino	Antall forestillinger	9 003	8 944	8 708	-2,6 %	-236
Brageteatret	Antall publikum	38 854	45 435	38 376	-15,5 %	-7 059
Brageteatret	Antall forestillinger	439	505	401	-20,6 %	-104
Buskerud Kunstsenter	Antall besøk	3 556	3 964	4 612	16,3 %	648
Buskerud Kunstsenter	Antall utstillinger	10	8	8	0,0 %	0
Drammens Museum	Antall besøk	37 423	43 196	44 212	2,4 %	1 016
Elvefestivalen, konsertene	Antall publikum	11 400	9 750	10 362	6,3 %	612
Drammen Sacred Music Festival	Antall publikum	4 320	2 560	2 500	-2,3 %	-60
Johan Halvorsen Musikkfest	Antall publikum	813	865	1 280	48,0 %	415
Working Class Hero*	Antall publikum	755	1 453	591	-59,3 %	-862
Drammen Scener, kulturarrangementer	Antall publikum	121 431	125 880	118 562	-5,8 %	-7 318
Drammen Scener, kulturarrangementer	Antall arrangementer	871	870	643	-26,1 %	-227
Den norske kirke, kulturarrangementer	Antall publikum	12 850	18 238	19 631	7,6 %	1 393
Den norske kirke, kulturarrangementer	Antall arrangementer	149	142	152	7,0 %	10

*Working Class Hero ble kun gjennomført for barn i 2017.

Fra gjenåpningen av Drammensbiblioteket

Kommunale kulturtjenester		2015	2016	2017	Endring 16-17	Endring 16-17
Drammensbiblioteket	Antall utlån	306 047	239 227	196 805	-17,7 %	-42 422
Drammen bibliotek, arrangementer	Antall besøk	10 913	8 379	6 660	-20,5 %	-1 719
Derav arrangementer for barn og unge	Antall besøk	4 278	3 904	3 416	-12,5 %	-488
Derav arrangementer på Fjell	Antall besøk	676	1 359	989	-27,2 %	-370
Drammen bibliotek, arrangementer	Antall arrangementer	445	401	207	-48,4 %	-194
Derav arrangementer for barn og unge	Antall arrangementer	177	166	126	-24,1 %	-40
Derav arrangementer på Fjell	Antall arrangementer	38	96	67	-30,2 %	-29
Kulturskolen, ordinær undervisning	Antall elevplasser	918	966	974	0,8 %	8
Kulturskolen, ordinær undervisning	Dekningsgrad, elevprosent	12 %	12 %	12 %	-3,1 %	0
Interkultur*	Antall publikum	10 801	20 837	30 895	48,3 %	10 058
Interkultur	Antall arrangementer/konserter	62	70	77	10,0 %	7
G60	Antall besøk	22 722	22 265	22 112	-0,7 %	-153
Nøstedhallen	Antall besøk	8 252	8 404	7 554	-10,1 %	-850
Klubbene på Fjell (Neon)	Antall besøk	7 003	9 873	6 879	-30,3 %	-2 994
Kulturoasen	Antall publikum	5 735	5 845	3 640	-37,7 %	-2 205
Kulturoasen	Antall konserter / forestillinger	170	167	104	-37,7 %	-63
Frivilligsentralene	Antall timer	21 892	21 609	18 871	-12,7 %	-2 738

*Tallet er inkludert Globusfestivalen og Drammen Sacred Music Festival

Fra Globusfestivalen

Religion og livssyn		2015	2016	2017	Endring 16-17	Endring 16-17
Den norske kirke	Antall medlemmer	42 421	40 780	40 139	-1,6 %	-641
Andre tros- og livssynssamfunn	Antall medlemmer	13 184	14 434	14 398	-0,2 %	-36

Gravplasser og krematorium		2015	2016	2017	Endring 16-17	Endring 16-17
Kremasjoner	Avdøde bosatt i Drammen	427	416	521	25,2 %	105
	Avdøde bosatt i andre kommuner	643	653	609	-6,7 %	-44
Begravelser	Avdøde bosatt i Drammen	101	89	72	-19,1 %	-17
	Avdøde bosatt i andre kommuner	6	11	30	172,7 %	19
Askespredning		29	32	50	56,3 %	18

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	54 524	55 403	54 340	55 257	54 313	-944	-1,7 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	45 625	34 313	23 659	18 453	27 752	9 298	33,5 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	591	13 976	20 365	20 480	12 346	-8 135	-65,9 %
Overføringsutgifter	66 513	65 588	69 399	76 986	77 090	104	0,1 %
Finansutgifter	2 549	2 167	2 318	2 153	0	-2 153	0,0 %
Sum Driftsutgifter	169 803	171 446	170 080	173 330	171 501	-1 830	-1,1 %
Salgsinntekter	-9 572	-10 485	-10 371	-14 460	-11 841	2 619	-22,1 %
Refusjoner	-16 768	-14 394	-9 087	-5 831	-3 677	2 154	-58,6 %
Overføringsinntekter	-4 911	-5 916	-5 935	-5 291	-4 325	966	-22,3 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-2 041	-2 041	0	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-31 251	-30 795	-25 394	-27 622	-21 883	5 739	-26,2 %
Netto resultat	138 552	140 651	144 687	145 708	149 618	3 910	2,6 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programrådet har et mindreforbruk på 3,9 millioner kroner i 2017. Det sentrale ansvaret har et mindreforbruk på 2,3 millioner kroner. Årsakene til mindreforbruket er blant annet lavere reguleringspremie og kapitaltilskudd til Drammen kirkelige fellesråd enn budsjettet.

Programområde 07 Ledelse, organisering og styring

Drammen kommune legger til rette for at digitale kanaler er brukernes førstevalg, og bystyret vedtok i oktober 2017 kommunens kanal- og servicestrategi. Flere innbyggertjenester er etablert: Innsynsløsningen er oppdatert mot kommunens digitale eiendomsarkiv med gode resultater. Digital løsning for å bestille gratis lån av skolelokaler er i 2017 rullet ut til å gjelde alle skoler, samt lokaler på biblioteket. En digital utgave av Drammen byleksikon var klar i desember i 2017, og ble lansert av ordføreren i januar 2018. Kommunen har i 2017 gjort erfaring med bruk av sensortechnologi som blant annet kan gi innbyggerne live oppdaterte badetemperatur, informasjon om lufttemperatur og UV-stråling.

Facebook brukes aktivt som informasjonskanal og kommunen hadde i 2017 om lag 9 500 følgere, opp fra cirka 7 900 i 2016.

Turistinformasjonen i rådhusets kundesenter har i 2017 hatt omlag 1 900 besøkende fra totalt 47 land, hovedsakelig land i Europa. Drammensguiden og skrankekart ble revidert i 2017 og trykket i nytt opplag.

Fakta om programområdet

Programområde 07 Ledelse, organisering og styring omfatter Drammen kommune som administrativ organisasjon og styringssystemene som benyttes for å kunne levere de tjenester som er vedtatt. Viktige satsingsområder er innbyggjerservice med vekt på digitale selvbetjeningsløsninger for å gi bedre service til innbyggerne. Programområdet består av kommunens øverste administrative ledelse med rådmannens seksjoner samt virksomheten service og administrasjon. Service og administrasjon omfatter kundesenter, byarkivet, dokumentsentret, grafisk senter, budkontoret, kart- og geodatatenester, innkjøpstjenester, lønn og regnskap.

Nøkkeltall

	2014	2015	2016	2017
Antall besøk på kommunens nettsted	839 119	845 921	850 806	848 000
Antall besøk på skjemasidene	24 069	18 910	17 632	6 653
Antall nedlastinger i innsynsløsningen*	-	-	-	142 187
Chat kundesenter	2 522	2 534	2 501	2 198
Antall følgere på Facebook	5 300	5 985	7 180	9 505
Varslingstjenesten for veier/brøyting	1 751	1 646	4 481	3 643
Kundehenvendelser kundesenter	9 456	9 973	9 215	7 615
Telefonhenvendelser kundesenter	82 523	86 122	80 468	71 855
CRM - Kundeoppfølgingssystem	11 260	23 310	31 858	31 435
Rammeavtaledkning i %	60	65	68	67
Omsetning på e-handel i mill. kr.	470	439	510	602

*) Ny indikator i 2017

Mål og resultater

 Mål- og resultatstyring
 Ledelse, organisering og styring

Drammen skal være blant de beste kommunene i landet når det gjelder kvalitet i tjenestene og effektiv ressursbruk					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Utvikle gode mål for tjenestekvalitet og levere i forhold til fastlagte mål	Drammen kommune skal være en effektiv og moderne servicekommune				
	- Nye digitale publikumsløsninger	3	2	1	4
	- Prosentandel kundeforhold registrert i CRM	> 35 %	25-35 %	< 25 %	35,1 %
	- Gjennomføre årlig brukerundersøkelse	≥ 5	4,0 - 4,9	< 4,0	5,8
	- Andel elektroniske henvendelser økes (utgangspunkt resultat 2016)	> 10 %	5-10 %	< 5 %	11 %
Regelmessig måle kvaliteten på tjenesten og gjennomføre tiltak for å heve kvaliteten	- Antall dokumenter lastet ned i Jupiter innsynsløsning	> 12000	12000-10000	<10000	142 187
	- Andel arkiver ferdig registrert og tilgjengelig via arkivportalen	> 60 %	50-60 %	< 50 %	50,2 %
Drammen skal være blant de mest effektive bykommunene	Administrative arbeidsprosesser effektivisert og digitalisert				
	- Prosesser som er digitalisert pr år	> 5	5 - 2	< 2	4
	Effektiv og kvalitativt bedre saksbehandling ved økt bruk av geodata				
	- Etablere beredskapskart på digital plattform	Etablert	Arbeidet er igangsatt	Ikke etablert	Arbeidet er igangsatt
Drammen kommune skal ha en bærekraftig økonomi som sikrer vekst med kvalitet for byens innbyggere	Drammen kommune gjennomfører sine anskaffelser effektivt og profesjonelt, slik at gevinster realiseres				
	- Antall dokumenterte økonomiske og kvalitetsmessige gevinster på anskaffelsesområdet	> 4	4-2	< 2	6
	- Digitale anskaffelsesprosesser	> 90 % av alle anskaffelser i innkjøpsavdelingen er digitale	90-65 % av alle anskaffelser i innkjøpsavdelingen er digitale	< 65 % av alle anskaffelser i innkjøpsavdelingen er digitale	100 %

Programområdet viser jevnt gode resultater. Flere innbyggertjenester er etablert. Det er iverksatt en rekke tiltak for å effektivisere kommuneorganisasjonen. Alle anskaffelser som skjer hos innkjøpsavdelingen gjøres nå heldigitalt. Dette øker både effektivitet, kvalitet og servicegrad på anskaffelsesområdet. Innsynsløsningen er oppdatert i forhold til kommunens digitale eiendomsarkiv med gode resultater. Innsynsløsningen fremmer kommunens arbeid for åpenhet og innsyn. Det er igangsatt arbeid for å utarbeide nye digitale beredskapskart for å styrke arbeidet med beredskap og kriseledelse, i samarbeid med Nedre Eiker kommune. Brukerundersøkelsen viser svært gode resultater.

Andre resultater

Kommunen etablerte i 2016 ny turistinformasjon og antall besøkende er økende. I 2017 oppsøkte 1 856 personer fra 47 land turistinformasjonen. Antall henvendelser på digitale plattformer til kommunen er økende, og samsvarer med at færre henvendelser skjer via telefon eller ved fysisk oppmøte, noe som gjør at kundesenteret kan bruke mer tid på veiledning av de kundene som ikke bruker digitale løsninger.

Ny service- og kanalstrategi

Flertallet av innbyggerne foretrekker digitale kanaler når de skal kommunisere med offentlige aktører. Drammen kommune legger til rette for at digitale kanaler er brukernes førstevalg, og bystyret vedtok i oktober 2017 kommunens kanal- og servicestrategi. Strategien følges opp videre av den enkelte virksomhet som kartlegger og tilpasser kanalvalgene til sine respektive målgrupper.

Digitaliseringsstrategi

Gjennom forprosjektet SmartCity og utplassering av sensorer i fem av kommunens tjern og i Drammenselva, har kommunen fått nyttig erfaring med bruk av sensorteknologi. Innbyggerne kan eksempelvis nå få "live" oppdaterte badetemperatur på ulike steder. Det er også målt lufttemperatur og UV-stråling. Helsetjenesten kan melde om at det ligger store muligheter for å spare tid til å gjennomføre målinger, fra 3-5 timer til 3-5 minutter.

Smarte badeplasser – bruk av sensorer i SmartCity-prosjektet

På kommunens nettside er det arbeidet med Klar Språk for å forbedre informasjon om tilskuddsordninger.

Det er nå mulig for frivillige organisasjoner å booke lokaler på alle skoler, samt lokaler på biblioteket.

Det er utarbeidet ny strategi og retningslinjer for informasjonssikkerhet.

Kommunens innsynsløsning ble lansert sommeren 2016, og skal gi publikum en best og enklest mulig tilgang til kommunale saker og dokumenter, både politikk og administrasjon. Løsningen gir blant annet muligheter for fulltekstpublisering av dokumenter, og innebærer en effektivisering av måten å håndtere innsyn på. Statistikk viser at svært mange dokumenter har blitt lastet ned. I 2017 har man integrert

kommunens digitale eiendomsarkiv med innsynsløsningen, slik at publikum trenger å forholde seg til færrest mulige kommunale nettsider.

Anskaffelse av nytt sak- og arkivsystem var et tiltak etter korrupsjonssaken. Sammen med nabokommunene Nedre Eiker og Svelvik har Drammen i 2017 jobbet med kravspesifikasjon og lyst ut en anskaffelse på nytt system for kvalitet, sak og arkiv. Kontrakt med leverandør ble inngått på nyåret 2018.

Anskaffelser

Arbeidet med kvalitet i arbeidsprosessene har medført større endringer, eksempelvis ny håndbok for anskaffelser og økt fokus på samfunnsansvar, innovasjon og habilitetsvurderinger. Innkjøpsavdelingen gjennomførte selv 32 anskaffelser og bistod i 24. I flere av anskaffelsene kan det vises til gevinster hos HSO, Drammensbiblioteket, samt rimeligere og mer miljøvennlig taxitransport og avtale på økologisk melk. Tilnærmet alle anskaffelser i Innkjøpsavdelingen ble gjennomført digitalt. Digitale anskaffelser har gitt vesentlige effektiviseringsgevinster og bidrar til en mer robust anskaffelsesprosess, samt økt regelverksetterlevelse, sporbarhet og kontroll for både oppdragsgiver og leverandører.

Det nyetablerte innkjøpsnettverket (Innkjøpsprogrammet) kan vise til flere samlinger i løpet 2017. Brukerundersøkelser viser at programmet har bidratt til å til å styrke fagmiljøet og øke fagkunnskapen internt.

I tilknytning til kommunereformarbeidet er det utarbeidet en prosjektplan for felles anskaffelsesfunksjon og det er inngått et formelt samarbeid mellom innkjøpsenhetene. Nedre Eiker og Svelvik kommune er for øvrig inkludert i Innkjøpsprogrammet og flere anskaffelser gjennomføres nå i samarbeid.

Resultater for digitaliseringsindikatorer

Indikatorer digitalisering	2014	2015	2016	2017
Omsetning e-handel, i 1 000 kroner	470 000	439 000	504 000	602 000
Antall ordre e-handel	19 900	21 800	22 500	21.800
Antall bestillere i basisorganisasjon	508	577	538	551
Andel digitale anskaffelser Innkjøpsavdelingen.	-	-	77%*	100**

*2016 er første måleår.** Minikonkurranser ikke målt

Tiltak for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping

Bystyret vedtok 25.4.17 tiltak for bekjempelse av arbeidskriminalitet og sosial dumping. Flere tiltak har blitt iverksatt, eksempelvis:

- Avtale er inngått med Kemneren i Drammensregionen om kontrolltjenester og innhenting av utvidet skatteinformasjon om tilbydere/leverandører.
- Etablert dedikert ressurs hos Innkjøpsavdelingen for å koordinere aktivitetene.
- Rutiner og avtalevilkår er oppdatert.
- Intern opplæring av nye rutiner har blitt gjennomført.

Tiltakene har i praksis ført til innhenting av utvidet skatteinformasjon i relevante anskaffelser og at det bestilles stedlige kontrolloppdrag fra kemneren. Det har blitt avdekket avvik. Ingen av avvikene var av kriminell karakter. Avvikene knytter seg i hovedsak til HMS-kort.

Bekjempelse av arbeidskriminalitet vil også i 2018 være et av de viktige fokusområdene.

Formidling og bevaring av arkiv og byhistorie

Kommunen hadde tilsyn i 2013 av statlige arkivmyndigheter, og fikk pålegg om å utbedre forhold som blant annet gjaldt arkivlokaler. Det har vært jobbet systematisk med utbedringer, og høsten 2017 ble flere tusen hyllemeter arkiver flyttet til nye og godkjente lokaler i Haugesgate 3-7. Kommunen har nå godkjente arkivlokaler for alle sine arkiver. På byarkivets nettside og i sosiale medier publiseres det fortløpende byhistorie, historiske kart, fotografier og filmer. Byarkivets Facebook-side er svært populær, med over 4000 følgere. Det er gjort en rekke foredrag om lokalhistorie og fotografier, og knyttet til kommunens flyfotosamling har byarkivet hatt ansvaret for en artikkelserie i lokalpressen om bydelshistorie. Til sammen er rundt 15 artikler publisert. I forbindelse med den årlige Vindtornfestivalen laget byarkivet i 2017 en stor utstilling om Triztan Vindtorn, og sto byarkivet stod også bak et arrangement i forbindelse med drammenslyrikeren Nils Yttris 70-årsdag. Arrangementet satte publikumsrekord på Drammensbiblioteket. En digital utgave av Drammen byleksikon var klar i desember i 2017, og ble lansert av ordføreren i januar 2018.

Turistinformasjon

I 2017 har kommunen hatt 1 856 besøkende i turistinformasjonen. Turistene har kommet fra 47 land, nasjoner, hovedsakelig i Europa. Det er anskaffet en elektrisk turistsykkel, som ble benyttet som et mobilt turistkontor, særlig lørdager på Bragernes torg. Sykkelen ble også brukt under elvefestivalen og studentinnrykket på høyskolesenteret. Drammensguiden og skrankekart ble revidert i 2017 og trykket i nytt opplag. I tillegg ble det også utarbeidet Z-fold kart over byen. 360o videoer er produsert fra flere steder i byen. Disse er tilgjengelig på <http://www.drammen.no/turistinformasjon-drammen/>

Turistinformasjon i rådhuset

Kart og geodata

Det er i 2017 gjennomført detaljert nykartlegging av hele Drammen kommune. Prosjektet er gjennomført i regi av Kartverket og omfatter også Svelvik og Nedre Eiker. «Nye Drammen kommune» har dermed grunnkartdata fra samme fototidspunkt og etter samme standard. Det er høsten 2017 anskaffet skråfoto/flybilder for bebygde områder i Drammen kommune og det er anskaffet gatebilder for alle offentlige veier i byen og store deler av veinettet i marka.

Eksternt varslingsmottak

Bystyret vedtok 30.5.2017 at Drammen kommune skal etablere en ny varslingsordning med et eksternt varslingsmottak og et sentralt varslingsråd. I 1. tertialrapport ble det bevilget midler til å etablere det eksterne varslingsmottaket.

BDO (rådgivings- og advokatfirma) fikk oppdraget å drifte det eksterne mottaket. Det innebærer at BDO mottar varselet via varslingskanalen på kommunens hjemmeside, per telefon, personlig oppmøte, brev eller e-post. BDO foretar nødvendige avklaringer med varsler (dersom identitet er kjent) før varselet oversendes kommunens sentrale varslingsråd. Varslingsrådets oppgave er å sikre den videre prosessen, som i hovedsak går ut på å sørge for at varselet blir håndtert i linja med respektiv direktør som den ansvarlig.

Fra oppstart av eksternt varslingsmottak i oktober 2017 ble det registrert 6 varsler, hvorav 2 var reelle varsler knyttet til kritikkverdige forhold. De øvrige 4 varslene var driftsmeldinger som ble videresendt riktig instans for oppfølging.

Lærlinger

Status lærlinger 2017: Antall lærlinger per 31.12.17 er 68, inkludert Menn i helse (11).16 lærlinger besto fagprøve som helsefagarbeider eller barne- og ungdomsarbeider. Av disse er 15 lærlinger ansatt i stillinger innen 01 Barnehage, 05 HSO eller 12 Grunnskole.

- 34 nye lærlinger har takket ja til tilbud om læreplass i Drammen kommune, 19 i helsefag, 13 i barne- og ungdomsarbeiderfag, 1 i IKT fag og 1 i media og kommunikasjonsfag.
- Målet om 10 nye lærlinger i barne- ungdomsarbeiderfag er oppnådd. Det synes imidlertid å være for få elevplasser i Buskerud i dette faget. I helsefag er det for få kandidater som fyller kommunens inntakskrav til læreplass, slik at det ikke har vært mulig å fylle opp læreplassene.
- Drammen kommune har i 2017 et mindreforbruk på lærlingbudsjettet. Årsaken er mangel på godt egnede kandidater til læreplass, i kombinasjon med økt inntak av lærlinger med 4-årig læretid og særskilt avlønning.

Nye lærlinger i Drammen kommune

Oppgradering av rådhuset

Arbeidet med å modernisere rådhuset er videreført i 2017. 6. etasje er ombygget til åpent landskap med gode, moderne kontorplasser. Innendørs sykkelparkering i rådhuskjelleren ble påbegynt i 4. kvartal 2017 og vil bli fullført første halvår 2018. Dette arealet er også tilfluktsrom for rådhuset og ombyggingen inkluderer oppgradering av tilfluktsrommet.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	109 133	114 343	121 396	131 482	129 089	-2 393	-1,9 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	57 951	56 421	63 745	64 862	70 009	5 147	7,4 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	50 350	51 553	52 352	63 266	62 762	-504	-0,8 %
Overføringsutgifter	5 516	9 594	19 046	10 448	8 492	-1 956	-23,0 %
Finansutgifter	2 408	4 097	2 030	1 398	0	-1 398	0,0 %
Sum Driftsutgifter	225 358	236 007	258 569	271 457	270 353	-1 104	-0,4 %
Salgsinntekter	-15 437	-16 347	-19 379	-24 438	-22 820	1 619	-7,1 %
Refusjoner	-27 540	-29 640	-30 655	-33 714	-29 732	3 982	-13,4 %
Overføringsinntekter	-60	0	-1 055	-170	0	170	0,0 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	2	0	0	-2 025	0	2 025	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-43 034	-45 986	-51 089	-60 348	-52 552	7 796	-14,8 %
Netto resultat	182 324	190 021	207 479	211 109	217 801	6 692	3,1 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programrådet samlet hadde et mindreforbruk i 2017 på 6,7 millioner kroner, hvorav 2 millioner kroner er mindreforbruk hos Service og administrasjon. Mindreforbruket hos rådmannen skyldes i hovedsak to forhold. I forbindelse med behandlingen av 1. tertialrapport 2017 ble det tilført 5 millioner kroner til arbeid med kommunereformen. Det påløp mindre kostnader til dette arbeidet i 2017 enn forventet. Prosjekt rådmann for "Nye Drammen" kom på plass 1.1.2018 og arbeidet er i full gang. I 2017 ble det et mindreforbruk på lærlinger på omtrent 2 millioner kroner. Dette skyldes mangel på godt egnede kandidater til læreplass, i kombinasjon med økt inntak av lærlinger med 4-årig læretid og særskilt avlønning.

Vurdering av investeringsregnskapet

Programrådet fører investeringer knyttet til felles IKT-systemer for hele kommunen. Det er påløpt 17 millioner kroner i investeringsutgifter i 2017, og programrådet har holdt seg innenfor tildelt ramme. De største postene er investeringer knyttet til informasjons- og styringssystemer og oppfølging av digitaliseringsstrategien, herunder nytt lønns- og personalsystem, MinSak og Smart City.

Programområde 08 Kompetanse, markedsføring og næring

Oppdatert Strategisk næringsplan for Drammen ble vedtatt av bystyret i 2017.

Drammen kommune bidrar med 2 millioner kroner årlig til samarbeidsprosjektet "Næringsvekst 2020", der også næringslivet i Drammen bidrar med minst tilsvarende. Bedriftsetableringer og gründere er en sentral del av satsingen.

Fakta om programområdet

Programområdet omfatter kommunens arbeid med næringsutvikling og midler til høgskolen i Sørøst-Norge (HSN) til utvikling av Campus Drammen. Det gis tilskudd til styrking av bylivs- og sentrumstiltak, kjøp av etablererveiledningstjeneste og tilskudd til prosjektet Destinasjon Drammen. Det er avsatt midler til prosjektet Næringsvekst 2020, som er et samarbeidsprosjekt der også næringslivet bidrar tilsvarende. Alle tiltak rettes inn mot Strategisk næringsplan og Næringsvekst 2020.

Hovedmålet er å tilrettelegge for etablering av en ny arbeidsplass for hver andre nye innbygger.

Næringsvekst 2020 ledes av Kontaktutvalget for næringslivet som er et etablert samarbeidsorgan hvor Næringsliv og organisasjoner jevnlig møter Drammen kommune representert ved ordfører og gruppeledere.

Nøkkeltall

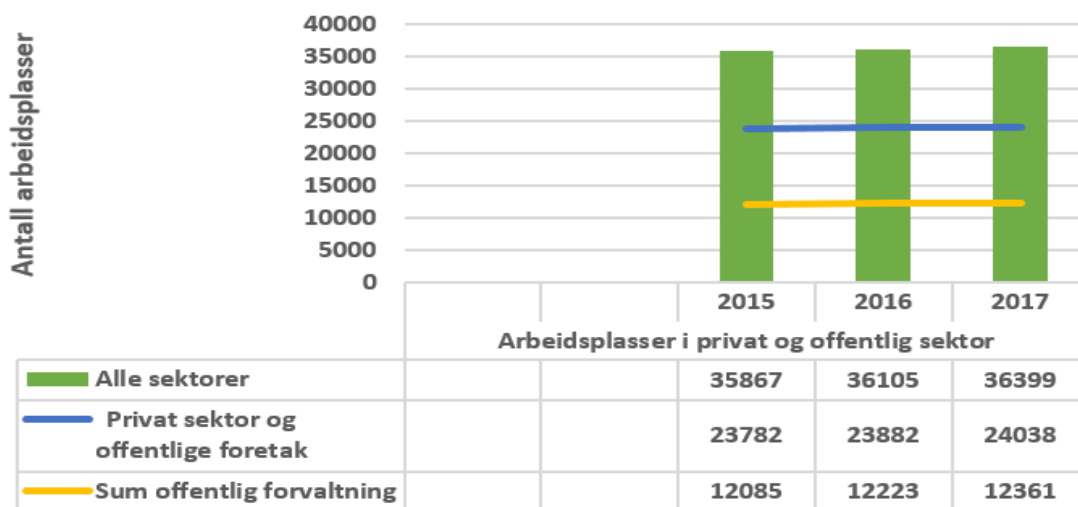
Drammen har i dag totalt 36 399 arbeidsplasser. 32 885 arbeidstakere både bor og arbeider i Drammen, 19 003 pendler inn til regionen og 15 489 pendler ut. Det er 3 514 flere som pendler inn til Drammen enn de som pendler ut. *(Kilde: SSB)*

Antall innbyggere med høyere utdanning samlet for kort og lang utdanning har økt fra 31,9 prosent i 2015 til 32,5 prosent i 2016. Utdanningsnivået i Drammen ligger på landsgjennomsnittet og over snittet for Buskerud (29 prosent). Drammen har lavere utdanningsnivå enn enkelte sammenlignbare byer, for eksempel Kristiansand (35,7 prosent) og Tønsberg (36,3 prosent). *(Kilde: SSB)*

Drammen har opprettholdt plassen som nr. 34 i landet i NHO's KommuneNM. Når det gjelder sysselsatte med utdanning på universitets- og høyskolenivå over 4 år etter arbeidssted i prosent av befolkningen i yrkesaktiv alder, er Drammen nr. 25 i landet. *(Tallgrunnlaget er fra 2016).*

Arbeidsplasser i Drammen

Arbeidsplasser i privat og offentlig sektor

SSB har lagt om sin statistikk med hensyn til datakilder for statistikkene som omhandler sysselsatte fra og med 2015. Tallene fra 2014 er derfor ikke sammenlignbare, og er tatt ut av oversikten.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring

Kompetanse, markedsføring, næring

Drammen og regionen skal ha vekst i antall arbeidsplasser som over tid tilsvarer én arbeidsplass pr to nye innbyggere

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Flere lønnsomme bedrifter og flere arbeidsplasser	Drammen skal opprettholde egendekning av arbeidsplasser				
	- Lønnsomme bedrifter	Økning	Lik	Nedgang	Økning
	- Egendekning arbeidsplasser tall fra SSB	Egendekning av arbeidsplasser er opprettholdt	Mindre endring i egendekning av arbeidsplasser	Reduksjon i egendekning av arbeidsplasser	Egendekning opprettholdt
	Næringsvekst 2020				
Utdanningstilbud og forskningsaktivitet på universitetsnivå	- økt andel arbeidsplasser privat sektor	Økning	Lik	Nedgang	Økning
	- økt etableringer	Økning	Lik	Nedgang	Økning
	Utdanningstilbudet skal søke samarbeid med lokalt næringsliv				
	Utdanningstilbudet skal søke samarbeid med lokalt næringsliv	Utvikle Drammen som studiested			
- Økt studietilbud	Økning	Lik	Nedgang	Økning	
- Antall studenter	Økning	Lik	Nedgang	Økning	

Drammen skal opprettholde egendekning av arbeidsplasser

Lønnsomme bedrifter

I 2016 hadde 61,5 prosent av foretakene i Drammen positivt resultat, som er over gjennomsnittet for landet. Lønnsomheten har imidlertid vært bedre tidligere.

Andelen foretak med med positiv egenkapital var 83,8 prosent i 2016. Andelen har økt siden 2014, og er høyere enn landsgjennomsnittet. (Kilde: Telemarksforskning, Regional analyse Drammen)

Egendekning arbeidsplasser

2017 ble det 294 flere arbeidsplasser i Drammen, og antall innbyggere økte med 459. Drammen oppfylder derved målet om 1 arbeidsplass per 2 innbyggere. (Kilde:SSB)

Næringsvekst 2020

Øke andel arbeidsplasser i privat sektor

Det ble vekst i antall arbeidsplasser i Drammen i 2017, både i næringslivet og i det offentlige. Antall arbeidsplasser i privat sektor økte med 156. (Kilde: SSB).

Økt etablering

I Drammen har etablererfrekvensen de siste årene vært bedre enn landsgjennomsnittet, det var den også i 2016. Etablererfrekvensen ble 8,6 prosent i Drammen, som var 1,8 prosentpoeng over gjennomsnittet i Norge (Kilde: Telemarksforskning; Regional analyse Drammen).

Utvikle Drammen som studiested

Økt studietilbud og antall studenter

For skoleåret 2017/2018 fordeler studentene seg på 1 doktorgradsstudium, 12 mastergradsutdanninger, 7 utdanninger på bachelornivå, og 53 studietilbud innen etter- og videreutdanning. Sammenlignet med 2016 har antall studenter økt med 60, fra skoleåret 2016/2017. I 2017 var det totalt 2 850 studenter ved HSN, Campus Drammen. (Kilde:HSN)

Andre resultater

Strategisk næringsplan

Drammen kommune har gjennomført en prosess for å oppdatere Strategisk næringsplan, sammen med Næringsforeningen i Drammensregionen(NFDR) og Byen Vår Drammen. Oppdatert plan ble enstemmig vedtatt av bystyret i april 2017.

Næringsvekst 2020

I samarbeid med næringslivet igangsatte kommunen et fireårig prosjekt som har som formål å forsterke prosesser i næringslivet, og stimulerer til vekst og nye arbeidsplasser i Drammen. Prosjektet startet opp i februar med Kick Off, der over tre hundre deltakere ble introdusert for "Næringsvekst 2020" – et samarbeidsprosjekt som vil sette Drammen på kartet som en foregangs-by innen næringsvekst og innovasjon.

Næringsvekst 2020 vil støtte opp under delprosjekter som næringslivet selv initierer, deltar i og finansierer. Dette vil gi merverdi i form av dypere forankring og et bredere eierskap til nærings-utvikling

generelt - og til oppgaven med å skape nye arbeidsplasser spesielt. Det er forutsatt at prosjektet skal bidra til å oppnå mål og strategier i Strategisk næringsplan.

Drammen kommune finansierer Næringsvekst 2020 med 2 millioner årlig, og næringslivet bidrar med minimum samme nivå. Prosjektet har 39 hovedsamarbeidspartnere og 20 partnere i 2017.

Prosjektet har flg. hovedsatsingsområder: gründere, eiendomsutvikling, helse, besøk og handel, høyskole/studenter og annen næringsutvikling. Det ble gjennomført flere arrangementer og kampanjer i 2017, og delprosjektene har arbeidet med å definere mål og gjennomføre aktiviteter.

Drammen Works er Næringsvekst 2020s markedsmessige «ansikt og stemme». Alle kommunikasjonstiltak som utvikles gjennom «Næringsvekst 2020» er signert Drammen Works. Hjemmesiden DrammenWorks.no skal bli Drammens største og viktigste næringsrettede kanal for informasjon og inspirasjon.

Samarbeidsavtale med HSN

Drammen kommune har videreført samarbeidet med høyskolen i 2017, i tråd med inngått samarbeidsavtale fra 2014. Bidrag for 2017 var 3 millioner kroner. Partene er enige om å fornye samarbeidsavtalen våren 2018.

Tilbud til etablerere/gründere

Drammen kommune har en satsing på gründere og samarbeider med NFDR, Innovasjon Norge og de øvrige kommunene i Drammensregionen om ulike tilbud. Det er etablert et nettverk for Gründere som består av det offentlige, akademia og det private næringsliv. Nettverket har i 2017 arrangert flere Gründerkafeer og gjennomførte flere arrangementer i uke 46 (Internasjonale Gründeruken). Cirka 870 etablerere/gründere har benyttet seg av denne møteplassen. Bidrag for 2017 var 350 000 kroner.

I 2017 har totalt 303 personer hatt kontakt med etablererveiledningen og av disse var 147 fra Drammen. 61 prosent av de som har fått veiledning har enten etablert egen virksomhet i løpet av året, eller hadde etablert virksomhet tidligere. Det er flest etablerere innenfor handel og service og tjenesteytende næringer, og det er flere kvinner som deltar på etablererkurs enn menn

NFDR drifter også nettportalen minegenbedrift.no på vegne av kommunene i Drammensregionen. Målet med portalen er å bidra til å forenkle og tydeliggjøre prosessen med å etablere egen virksomhet, og være en digital guide for etablerere og gründere.

Markedsføring av næringsarealer i Drammensregionen

Drammen kommune videreførte i 2017 samarbeidet med de andre kommunene i Drammensregionen, Sande, Svelvik, Lier, Nedre Eiker og Øvre Eiker om markedsføring av næringsarealer. Kommunene hadde stand på Næringslivets dag og på Eiendomsdagen.

Avtale med Byen Vår Drammen

Kommunen har videreført samarbeidsavtalen med Byen Vår Drammen om aktiviteter i sentrum. Avtalen fornyes årlig. Bidraget for 2017 var 0,9 millioner kroner.

Destinasjon Drammen

Drammen kommune har i også 2017 bidratt med 450 000 kroner til videreutvikling av Destinasjon Drammen, i regi av Byen Vår Drammen. Prosjektet har som overordnet mål å bidra til verdiskaping i Drammen gjennom å øke antall besøk i Drammen og regionen, både med tanke på dagsturisme, weekend-turisme, aktivitetsturisme, arrangementsturisme og spesielt kurs- og konferanse-besøkende.

Antall overnattinger i Drammen økte fra 250 880 i 2016 til 262 683, dvs. en økning med 11 803 overnattingsdøgn (+4,7 prosent). Når det gjelder antall overnattinger fra utenlandske turister, er økningen på hele 17,9 prosent. I Norge totalt sett var økningen fra 2016 til 2017 på 2,9 prosent. Ett overnattingsdøgn representerer, i henhold til gjennomsnittstall fra Innovasjon Norge, et lokalt forbruk inkludert overnatting på 1 950 kroner. Den økte verdiskapingen som følger av økning i antall overnattingsdøgn representerer således mer enn 23 millioner kroner.

Papirbredden Innovasjon AS

Drammen kommune videreførte samarbeidsavtalen med Papirbredden Innovasjon AS 2017. Selskapet fikk imidlertid økonomiske utfordringer, og ble slått konkurs. Selskapets datterselskap Driv Inkubator AS ble kjøpt av lokale private investorer som ønsker å tilrettelegge for et gründerhus. Se forøvrig omtale under kapittel Selskap og kommunale foretak.

Viken Filmsenter

Drammen kommune har videreført sitt husleie-tilskudd til Viken Filmsenter. Senteret eies av fylkeskommunene Buskerud, Vestfold, Akershus og Østfold. I desember 2016 ble Oslo kommune medeier i selskapet. Viken filmsenter har hovedkontor i Drammen. Bidrag for 2017 var 250 000 kroner.

Internasjonale Drammen

Bystyret vedtok i sak 25/16 å støtte prosjektet Internasjonale Drammen. Ideen bak prosjektet "Internasjonale Drammen" bygger på å se Drammens innbyggere med innvandrerbakgrunn som en betydelig ressurs for å utvikle et romsligere samfunn, et mer inkluderende arbeidsliv og større verdiskaping i bedriftene. Målet er at innen 2020 skal bedriftene i regionen ha ansatt 1 000 nye medarbeidere med innvandrerbakgrunn i løpet av prosjektperioden. Kommunens bidrag for 2017 var 100 000 kroner.

Lørdagsparkering Drammen sentrum

Ordringen med gratis parkering i kommunale parkeringshus på lørdager, vedtatt av bystyret, er videreført med 600 000 kroner.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	0	0	0	285	285	0	0,0 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	536	167	114	93	1 232	1 138	92,4 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	892	1 264	2 928	2 972	2 600	-372	-14,3 %
Overføringsutgifter	8 311	8 721	6 550	5 913	6 889	976	14,2 %
Sum Driftsutgifter	9 738	10 152	9 592	9 263	11 006	1 743	15,8 %
Refusjoner	-1 360	-1 426	-1 187	-683	-1 379	-696	50,5 %
Overføringsinntekter	0	0	0	0	0	0	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-1 360	-1 426	-1 187	-683	-1 379	-696	50,5 %
Netto resultat	8 378	8 726	8 405	8 580	9 627	1 047	10,9 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programrådet har ett mindreforbruk på 1 million kroner. Driftsutgifter innenfor området varierer etter prosjektnivå og aktiviteter som programrådet gjennomfører med næringslivets organisasjoner og andre kommuner i regionen.

Programområde 09 Idrett, park og natur

Ny idrettshall på Øren er fullført i 2017, og ny kunstis/kunstgressbane er påbegynt og vil ferdigstilles i 2018. Åssiden kunstgressbane er rehabilitert med nytt kunstgress. Fotballhall på Åssiden er under planlegging. Drammen har i 2017 levert inn spillemiddelsøknader for over 75 millioner kroner, hvorav 20 er nye søknader.

Nytt aktivitetsanlegg i Drammen park ble åpnet i 2017, anlegget fikk også Drammen bys byggeskikkpris. Det er bygget nye nærmiljøanlegg ved Hallermoen og Øren skole. Massedeponering i pukkverksområdet i Kobbervikdalen har gitt 50 dekar ny naturmark koblet til eksisterende turveinett rundt Nordbykollen.

Aktive lokalsamfunn som begrep og modell er innført og flere store bydeler er godt i gang med ressursmobilisering og samarbeidsmodeller mellom frivilligheten og skole/helse.

"Friluftsløftet" kom i gang i 2017. Satsingen skal, gjennom medvirkning og demokrati, bidra til at innbyggerne bruker marka og andre friluftsområder i eget nærmiljø. I 2017 var satsingen konsentrert til Tangen/Åskollen bydel, med blant annet utvikling av nytt turvei/skiløypenett fra Knive til Røysjømarka.

Fakta om programområdet

Tjenestene omhandler forvaltning, drift og vedlikehold av parker, idrettsanlegg og friluftsområder, inkludert landbruk, kommuneskog og vannressursforvaltning. Flere av tjenestene ytes til befolkningen i samarbeid med idretten og naturbruker- og naturvernorganisasjoner. Programområdet omfatter også myndighetsutøvelse innenfor fagområdene.

Nøkkeltall

	2013	2014	2015	2016	2017
Balløkker (antall)	47	47	47	47	53
Lekeplasser (antall)	56	57	58	58	61
Kommunalt eid skog (da)	18 688	18 688	18714	18714	19674
Plenarealer (m ²)	682 000	746 063	746063	746063	804 868
Turveier (m)	24 000	24 550	24550	24550	24550
Medlemstall i idrettslag	20 494	21 388	20956	21592	21592*

*Tall fra idrettsregistreringen for 2017 blir ikke klare, tallene er for 2016.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Idrett, park og natur

Øke bruken av fellesarealer, idrettsanlegg og turområder

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Drammens innbyggere skal være fysisk aktive og ha god helse	Idrettsanlegg, grønt områder og byens mark innbyr til økt bruk				
	Utleie av idrettsanlegg inne	Økning	Lik	Nedgang	71% 2016: 68%
	Utleie av idrettsanlegg ute	Økning	Lik	Nedgang	61% 2016: 61%
	Besøkende i byens parker	Økning	Lik	Nedgang	Økning på 2,9% fra 2016
	Trafikktall på utfartssteder til byens mark	Økning	Lik	Nedgang	-4 %
Innbyggere gis gode muligheter til å utøve idrett	Tilrettelegging: Nye spillemiddelsøknader	>3	1 - 3	Ingen	18
	Rekruttering til aktivitet i organisert idrett				
	Antall aktive medlemmer i idrettslag	Økning	Lik	Nedgang	21592 2016: 20956

Utleie av idrettsanlegg

Utleiegraden av idrettsanlegg holder seg noenlunde stabilt.

Tabell: Utleiegrad for idrettsanlegg i prosent av åpningstid:

	Innendørsanlegg				Utendørsanlegg			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Dag/kveld	93	93	91	91	77	81	72	72
Helg	42	44	46	51	45	47	51	51
Snitt	67	68	68	71	61	64	61	61

Bruk av parkene

I 2014 ble det etablert telling av brukere i parkene, med ett passeringspunkt på Bragernes strand og ett i Drammen park. 2017 er det tredje året med telling og resultatene viser:

- 293 000 passeringer i Drammen park (255 000 i 2015/195 000 i 2016).
- 135 000 passeringer på Bragernes strand (188 000 i 2015/ 221 000 i 2016)

Telleren på Bragernes strand har vært utsatt for gjentakende hærverk i 2017 og har til sammen fire måneder hvor den ikke har fungert.

Utfartssteder

Samletall for automatene til Landfalltjern, Spiralen og Olsrud viser en nedgang på cirka 4 prosent fra 2016 til 2017. Dette kan blant annet tilskrives dårlig skisesong, da besøkstallene var spesielt dårlige januar, februar og mars 2017.

Andre resultater

Utskifting av kunstgress på Åssiden

Åssiden kunstgressbane har fått nytt kunstgressdekke.

Bygging av kunstis/kunstgressbane på Øren

Ny kunstis/kunstgressbane er nesten ferdigstilt og vil fullføres våren 2018.

Ny kunstisbane på Øren ble tatt i bruk høsten 2017

Utskifting av Maskinpark

Idrett har anskaffet redskapsbærer og ismaskin til kunstisbanen på Øren i 2017.

Garderobebygg Konnerud kunstisbane

Det vedtatte investeringstilskuddet til bygging av garderobebygg ved Konnerud kunstisbane vil bli utbetalt i 2018.

Erstatningsanlegg for friidrett

Prosjektet er ikke kommet til realisering da planene for utvikling på Marienlyst ble stanset.

Time-laps film islegging på Marienlyst

I 2017 ble det laget en time-laps film av hvordan kunstisen på Marienlyst ble anlagt. Filmen fikk over 30 000 treff på Drammen kommunes facebookside og var den mest sette saken i 2017.

Discgolfbane

Bygget 12-hulls discgolfbane på Bikkjestykket, åpnet 29. august.

Kjappen

Offentlig – frivillig samarbeid om oppgradering av kunstgressbane på Kjappen. Lagt nytt kunstgressdekke uten gummigranulat og montert ny belysning.

Nærmiljøanlegg og lekeplasser

Nye nærmiljøanlegg er bygd på Hallermoen og Øren skole.

Det er bygd ny lekeplass i Micheletbakken, og lekeplassen i Fayegata er fornyet.

Nytt nærmiljøanlegg ved Hallermoen skole

Parker

Faste benker er montert i Drammen park og langs turveiene på Åssiden. Staudebeplanting på Bragernes elvepark og ved Jernbanekaia er oppgradert og fornyet, utbedret kanal i Bacheparken og rustet opp friområder ved Stordammen/Fredli. Behandlet cirka 60 søknader om trefelling. Det er gjennomført tilstandsvurdering og utført nødvendig beskjæring på eldre trær ved Austad gårds hage og Kirkegårdsparken. På store eiker er dette gjennomført i samarbeid Fylkesmannen.

Nytt aktivitetsanlegg i Drammen park ble åpnet i 2017, anlegget fikk også Drammen bys byggeskikkpris. I 2017 har det også vært arbeidet med planer for «Aktivitetsanlegg for eldre» i Drammen park. Dette anlegget er planlagt bygget i 2018.

Landbruksplan for Drammen

Landbruksplan for Drammen politisk vedtatt som grunnlag for arealplanlegging og samfunnsutvikling.

Pukkverksområde - Kobbervikdalen

Massedeposering i pukkverksområdet har gitt 50 dekar ny naturmark tilplantet med furu og bjørk. Drifts- og turveier er koblet til eksisterende turveinett på Nordbykollen. Nedre platå er avsatt til fremtidig industriområde.

Turveier/skiløyper

Avtale mellom Gjerpenkollen hoppanlegg, Drammen Eiendom KF og Drammen kommune v/VNI sluttforhandlet. Avtalen sikrer allmenn bruk av områdene som friluftssarenaer og tømmerlegg for inntilliggende skogeiendommer. Første del av ny ski/turløypetrase fra byggeområdet til Hellashytta er slutført. I Bragernesåsen er det gjennomført omfattende rassikring langs Thurmanns vei. Det er også gjennomført turvei-tiltak i Røysjømarka, som en del av friluftsløftet.

Dammer

Rehabilitering av Klopptjern nær ferdigstilt - slutføres våren 2018. Dette finansieres over Vann- og avløpsbudsjettet, da tjernet er en tidligere kommunal vannkilde.

Det er gjennomført tilretteleggingstiltak med utlegging av badeflåte på Gamledammen i samarbeid med frivilligheten.

Klimatilpasninger løypenett

Det er gjennomført omfattende tilretteleggingstiltak på Strekningen Andorsrud–Heia som bedrer tilgjengeligheten til turvei/skiløypenettet. Tilsvarende er gjennomført i Vinterjuvet og ved Steinkjerringa.

Friluftsløftet

Friluftsløftet skal, gjennom medvirkning og lokaldemokrati, bidra til at innbyggerne bruker marka der de bor. I 2017 var det bydelen Åskollen, Tangen, Knive og Røysjømarka som ble prioritert. Resultater fra innbyggermedvirkningen viser:

- De kom med 400 innspill hvorav 27 konkrete tiltak var til avstemming.
- 1 120 stemmer har talt og 15 tiltak stemt frem til gjennomføring.
- 93,6 prosent tror Friluftsløftet vil bidra til at de blir mer fysisk aktive
- Veldig god respons på metoden og positive tilbakemeldinger på prosjektet

Driftsvei/Turvei Knive–Knutestul ble ferdigstilt, og det ble gjennomført omfattende hogst langs turløypa ved Nordbykollen for å bedre utsikten over fjorden og byen.

Frivillighetssamarbeid om aktive lokalsamfunn

Sammen med Drammen Idrettsråd, Buskerud Idrettskrets og Kompetansesenter for barnehage, skole og oppvekst ble det også i 2017 arrangert en samarbeidsarena «I samme båt». Der ble det inngått 25 nye intensjonsavtaler mellom lokale skoler, barnehager, idrettslag og andre frivillige organisasjoner som bidrar til barns trygge og aktive oppvekst.

ArrangementerWorld Cup Skisprint

World cup skisprint ble avholdt 8. mars, og arrangementet fikk veldig gode tilbakemeldinger fra Norges Skiforbund og FIS.

Verdensrekordforsøk - Idrett for alle

Arrangementet ble gjennomført på Bragernes torg, og det ble gjennomført et verdensrekordforsøk i hodestående. 228 klarte å stå på hodet samtidig. Som en del av aktivitet i skolen vil vi gjøre et nytt rekordforsøk i et senere arrangement.

"Midt i Drammen"

Det var lagt planer om å arrangere sommerarrangement i rulleskiskyting. Arrangementet ble kansellert i 2017, grunnet manglende internasjonal deltagelse (OL-forberedelser), og arrangementet ble derfor utsatt til 2018.

Kvalitetsarbeid

Kvalitetsarbeidet er videreutviklet og omfatter nå i tillegg systemstøtte for oppfølging av avviksmeldinger.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	13 534	14 725	15 021	15 043	14 798	-245	-1,7 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	34 832	36 881	17 914	18 878	19 723	845	4,3 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	3 174	5 345	25 084	27 198	25 792	-1 406	-5,5 %
Overføringsutgifter	10 757	29 470	31 227	41 479	36 347	-5 133	-14,1 %
Finansutgifter	171	48	25	92	0	-92	0,0 %
Sum Driftsutgifter	62 467	86 469	89 272	102 691	96 660	-6 031	-6,2 %
Salgsinntekter	-11 750	-12 096	-11 457	-12 618	-11 717	901	-7,7 %
Refusjoner	-3 968	-5 237	-4 877	-5 618	-4 201	1 417	-33,7 %
Overføringsinntekter	0	0	0	-3 215	0	3 215	0,0 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-10	-195	-30	-15	0	15	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-15 728	-17 529	-16 364	-21 466	-15 918	5 548	-34,9 %
Netto resultat	46 739	68 940	72 908	81 225	80 742	-483	-0,6 %

Vurdering av driftsregnskapet

Driftsregnskapet for året viser et merforbruk på 0,5 millioner kroner.

Vurdering av investeringsregnskapet

Brutto investeringsramme for programområdet var på 80,3 millioner kroner for 2017. Det er gjennomført investeringer for 60,8 millioner kroner. Ubenyttede midler vil bli vurdert re-bevilget i 2018. For øvrig vises til omtale av investeringsprosjekter under Andre resultater.

Programområde 10 Politisk styring

Stortings- og sametingsvalget har blitt gjennomført på en korrekt måte. Valgstyret har vektlagt at velgerne skal ha god tilgjengelighet når det gjelder mulighet for å stemme. De 10 siste dagene før valgdagen hadde kommunen 7 faste forhåndsstemmemottak med utvidede åpningstider, hvorav 5 av disse var paviljonger. I denne perioden jobbet 50 personer per dag som forhåndsstemmemottakere. På valgdagen arbeidet 200 personer som valgfunksjonærer i ni valglokaler. Valgdeltakelsen ble 75,9 prosent. På landsbasis var valgdeltakelsen 78,2 prosent. Valgprosjektet leverer et mindreforbruk i størrelsesorden 400 000 kroner.

Gjennom stortingsproposisjon om ny kommunestruktur, vedtok Stortinget våren 2017 opprettelse av en ny kommune bestående av Svelvik, Drammen og Nedre Eiker. Fellesnemnda er det politiske organet som har ansvar for alle oppgaver som berører organisering og fremdrift av prosessen med å danne en ny kommune. Medlemmene av fellesnemnda ble oppnevnt i mai, og nemnda ble formelt konstituert i juni. Elisabeth Enger ble ansatt som prosjektrådmann i oktober. Hun har det administrative ansvaret for etablering av nye Drammen. Prosjektrådmannen tiltrådte 1. januar 2018.

Programområdet leverer et resultat i balanse.

Fakta om programområdet

Programområde 10 (Politisk styring) omfatter Drammen kommune som politisk organisasjon og systemene som benyttes i den politiske styringen av kommunen.

Programområdet har ansvar for tilrettelegging og avvikling av politisk møtevirksomhet, folkevalgtes arbeidsvilkår, utlegging av politiske saker, samt kontakten mellom de folkevalgte og rådmannen. Programområdet har også ansvar for forberedelse og gjennomføring av valg.

Nøkkeltall

Politiske møter i 2017

	2014	2015	2016	2017
Antall møter i bystyret	9	10	9	10
Antall behandlede saker i bystyret	169	185	212	220
Antall møter i formannskapet	11	10	14	12
Antall møter i bystyrekomiteene	29	21	27	30

I tillegg er det i 2017 avholdt to bystyremøter hvor kommunereformen var tema.

Bystyrets møter kan følges på nett. I 2017 var det 2 430 visninger av direktesendingen. Det var 2 954 visninger av opptakene. Totalt hadde bystyremøtene i 2017 5 384 visninger på nett. Sammenlignet med 2016 var dette en reduksjon på 891 visninger på nett.

Dialogmøter er en arena der brukere, politikere og virksomhetsledere fører en samtale om kommunens «tjenesteproduksjon». Bystyrekomiteene og formannskapet har i 2017 gjennomført 32 dialogmøter.

I forbindelse med budsjettarbeidet gjennomførte formannskapet en åpen budsjettthøring. Her kan lag, foreninger og organisasjoner komme med innspill til rådmannens budsjettforslag. I 2017 var det 14 påmeldte deltakere.

Utgifter til politisk styring og kontroll

	2014	2015	2016	2017
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring, i kr. Pr. innb(B)	246	338	282	352
Brutto driftsutgifter til funksjon 110 Kontroll og revisjon, i kr. Pr. innb(B)	55	48	94	61

Årsaken til at utgiftene til kontroll og granskning er høyere i 2016 og 2017 skyldes granskningsprosjektet i forbindelse med korrupsjonssaken. Tallene er korrigert manuelt pga. en feil i foreløpige Kostra-tall. Feilen vil bli rettet i de endelige tallene.

Andre resultater**Stortingsvalget**

Kommunen har ansvaret for den praktiske gjennomføringen av valget. Ved stortingsvalget i 2017 hadde Drammen et omfattende forhåndsstemmetilbud. I tråd med vedtak i valgstyret ble det etablert fem valgpaviljonger på henholdsvis Strømsø torg, KIWI XL, Gulskogensenteret, Konnerudsenteret og CC. Det ble også etablert forhåndsstemmemottak på Fjell bydelshus og rådhuset. I tillegg ble det lagt til rette for et omfattende ambulerende forhåndsstemmetilbud på blant annet bo- og servicesentre, sykehus og videregående skoler. På valgdagen hadde kommunen ni valglokaler som var åpne i tidsrommet kl. 9.00 til 21.00. Fylkesvalgstyret skal kontrollere gjennomføringen av valget. For Drammens del ble valgoppgjøret godkjent uten merknader.

Totalt mottok kommunen 19 667 forhåndsstemmer, hvorav 2 310 stemmer var utenbysstemmer (stemmer som sendes til andre kommuner). På valgdagen var det 18 994 velgere som avga stemme. 47 829 velgere hadde stemmerett hvorav 36 286 drammensere benyttet denne, hvilket ga en samlet valgdeltakelse på 75,9 prosent. Med dette som bakgrunn forhåndsstemte 47,8 prosent av velgerne mens 52,2 prosent av velgerne stemte på valgdagen. Sammenlignet med stortingsvalget i 2013 hvor samlet valgdeltakelse var 76,1 prosent ga dette en nedgang i valgdeltakelsen på 0,2 prosent.

Fra stortingsvalget 11. september 2017

Granskning

I sammenheng med korrupsjonssaken igangsatte kontrollutvalget en ekstern granskning av byggesaksavdelingen i 2016. Granskningsprosjektet var planlagt ferdigstilt i desember 2016, men ble forlenget inn i 2017. Kostnader knyttet til granskningsarbeidet utgjorde 0,3 millioner kroner i 2017 og ble dekket av mindreforbruket på dette prosjektet i 2016.

Innbyggerdialog

I sammenheng med utarbeidelse av ny kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø har det blitt gjennomført flere medvirkningsmøter. Formålet med medvirkningsprosessen har vært å innhente innspill hva angår temaer, perspektiver og prioriteringer. Denne formen for medvirkning er et eksempel på innbyggerdialog i en tidlig fase av planarbeidet.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	8 366	10 924	10 624	14 260	13 896	-364	-2,6 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	5 896	10 013	8 269	7 866	9 740	1 874	19,2 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 722	2 146	4 634	4 295	3 262	-1 033	-31,7 %
Overføringsutgifter	1 803	2 655	1 554	2 413	1 534	-880	-57,4 %
Finansutgifter	0	1 870	677	1 127	991	-136	-13,8 %
Sum Driftsutgifter	17 787	27 608	25 759	29 962	29 423	-539	-1,8 %
Salgsinntekter	0	-32	1	-295	0	295	0,0 %
Refusjoner	-331	-2 498	-565	-1 089	-734	355	-48,4 %
Overføringsinntekter	0	-30	-100	0	0	0	0,0 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-676	-676	0	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-331	-2 560	-664	-2 059	-1 409	650	-46,1 %
Netto resultat	17 456	25 048	25 094	27 903	28 014	111	0,4 %

Programområdet viser økonomisk balanse.

Programområde 11 Vei

Etterslepet på veinettet er redusert med 6.5 millioner kroner og spesielt gang- og sykkelveier har blitt prioritert. Blant annet er 9,9 km vei og 7,6 km gangsykkelvei reasfaltert.

Brukerundersøkelsen 2017 viser en klar bedring av opplevd driftsstandard på veiene. Samtlige 8 måleindikatorer viser en forbedring sammenlignet med 2016.

Det er gjennomført trafiksikkerhetstiltak ved skoler og langs skoleveier til sju skoler, gjennom utbedringer av fortau og gang-/sykkelveger, sikring av gangfelt og fartsdempende tiltak.

Fakta om programområdet

Tjenestene omhandler forvaltning, drift og vedlikehold av veier, gater, plasser og torg.

Programområdet har myndighetsutøvelse innenfor fagområdene.

Nøkkeltall

Nøkkeltall tjenester

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017
Areal gatevarme med kommunalt ansvar (helt eller delvis) (m2)	17 269	18 787	18 787	18720	20085
Antall veilyspunkter kommunalt veinett	11 736	11707	11688	11679	11273
Kommunale veier (km)	232	232	232	223,4	224,5
Kommunale gang- og sykkelveier (km)	72	72	73	80,8*	85*
Antall gravesøknader	459	467	514	481	524
Antall arbeidsvarslingsplaner	262	230	287	220	228

*Endring fra 2015 til 2016 og 2016 til 2017 skyldes omklassifisering fra vei til gangsykkelvei

Nøkkeltall utleie av torg og plasser

Indikator	2014	2015	2016	2017
Arrangement døgn uten riggetid	69	83	76	79
Faste leietagere	17	15	21	19
Dagleie salgsplass målt i antall leietagere	29	36	35	33
Stands målt i antall tillatelser gitt	53	78	73	104
Uteservering	22	23	26	28

Utleiedøgn torg og plasser

Antall utleiedøgn	2016	2017
Arrangement på torg, inkludert riggetid	105	191
Leie av salgsplass målt i dager	1827	3088
Stands målt i antall tillatelser gitt	60	104
Servering ute, målt i antall dager	5665	5845
Arrangement i parker, inkl riggtid	62	72

Utleiegrad av offentlig grunn: Bruken av sentrum øker, men lang riggetid for arrangementene legger begrensning på aktiviteten også i 2017.

Utvikling etterslep veier og gangs-/sykkelveier mv.

Etterslep tall i millioner kroner	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Veidekker	55	51	50,5	49	47	46
Forsterkning/masseutskifting	44	42	40	40	40	39
Rehabilitering av fortau	25	23,5	23	23	21	20
Rehabilitering av gang og sykkelveier	65	68,5	69	66	62	58
Bruer (eks Bybrua)	15	17	10,5	11	11,5	12,5
Murer	8	8,5	8,5	8,5	8,5	8
Diverse (bla a drens-systemer)	12	11,5	11,5	11	10,5	10,5
Veiobjekter; Skilt, rekkverk, sperrer ol	3	3	3	3	3	3
Sum, registrert etterslep	227	225	216	211,5	203,5	197

Reduksjon av etterslep: Etterslep i vedlikehold på veinettet er redusert med totalt 6,5 millioner kroner. Etterslepet er i hovedsak hentet inn på gang- og sykkelveier og veidekker. Til sammen er 9,9 km vei asfaltert hvorav 6,8 km har fått omfattende oppgradering.

Gatefeing i mars 2017

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Vei

Øke bruken av fellesarealer, idrettsanlegg og turområder					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Drammen skal ha et enkelt, trygt, raskt og miljøvennlig transportsystem som er tilpasset alle innbyggernes og næringslivets behov for mobilitet	Tilrettelegge for et bærekraftig transportmønster for å redusere utslippene av klimagass.				
	- Gående	Økning	Lik	Nedgang	Feil ved registreringskamera
	- Bruk av sykkel	5 % økning i perioden	0 - 5 % økning i perioden	Nedgang	Tellere delvis ute av drift
	- Bilbruk	Biltrafikkvekst lavere enn nasjonal trafikkvekst	Biltrafikkvekst som ellers i landet	Biltrafikkvekst høyere enn nasjonal trafikkvekst	Reduksjon 0,1%, mot vekst 1,1% nasjonalt
	- Kollektivbruk	> 5 % økning i perioden	0-5 % økning i perioden	Nedgang	Tog:+1,5% Buss:+6,6% Samlet:+5%
	- Antall politirapporterte personskadeulykker	5% reduksjon i perioden	Lik	Økning	33% reduksjon fra 2016 til 2017
	- Luftkvalitet	Nasjonale mål for luftkvalitet for PM10 og NO2 er oppfylt ved alle målestasjoner	Ingen overskridelse av forskriftens grenseverdier, men nasjonale mål for luftkvalitet er ikke nådd.	Forurensningsforskriftens grenseverdier for PM10 eller NO2 er overskredet ved minst 1 målestasjon	Grenseverdier er ikke overskredet. Nasjonalt mål er nådd for NO2, men ikke for PM10.
	- Reduksjon av etterslep	9 mill kr reduksjon	7 mill kr reduksjon	5 mill kr reduksjon	Reduksjon 6,5 mill.kr
Drammens innbyggere skal være fysisk aktive og ha god helse	Sentrumsområder skal være attraktive for bruk og aktivitet.				
- Utleiegrad av offentlig grunn og parkeringsstatistikk	> 5 % økning i perioden	0 - 5 % økning i perioden	Nedgang		

Basert på 10 av Statens vegvesens tellepunkter på riks- og fylkesveiene i Drammen, ser vi at trafikken er redusert med 0,1 prosent fra 2016 til 2017. (Tellepunktene ved Rv. 282 Holmenbrua og Fv. 319 er tatt ut av beregningsgrunnlaget da disse ikke er representative i perioden, blant annet på grunn av anleggsarbeid).

Den nasjonale vegtrafikkindeksen for 2017 (Statens vegvesen) viser at det var 1,1 prosent mer trafikk i 2017 enn i 2016. Indeksen baserer seg på 650 tellepunkt i hele landet. For Buskerud er trafikkveksten 0,8 prosent (36 tellepunkt).

Buskerudbyen rapporterer en nedgang i trafikken på 0,2 prosent fra 2016 til 2017, basert på 14 tellepunkt i byområdet "Buskerudbyen".

Det har totalt sett vært en økning av kollektivreiser med 5 prosent i Drammen. Økningen har vært særlig sterk hos Brakar, mens trafikkveksten med NSB ikke har vært like sterk som de foregående år. Dette betyr at det er særlig den lokale kollektivtrafikken i Drammen og Buskerudbyen som har hatt en vekst i 2017, mens togtrafikken som i hovedsak betjener et større regionalt nivå har hatt en mer moderat vekst. Trafikktviklingen, med vekst i kollektivtransport og nullvekst/svak reduksjon i bilbruk kan tas som en indikator på at areal- og transportpolitikken basert på knutepunktbasert fortetting (areal- og transportplan for Buskerudbyen, og kommuneplan for Drammen) virker etter hensikten.

I følge SSB, ble det registrert 30 personskadeulykker i Drammen i 2017. Tilsvarende tall for 2016 var 45. Dette gir en nedgang i ulykkestallet på 33 prosent. I 2017 ble én person drept i trafikken i Drammen, det samme som i 2016. Nedgangen i trafikkskadetall i Drammen fra 2016 til 2017 følger nasjonal trend.

Andre resultater

Digitalisering - mobilapp for driftsmeldinger

Drammen kommunes portal for driftsmeldinger er videreutviklet.

Stadig flere brukere laster ned Drammen kommunes mobil-applikasjon «Meld inn feil» og en stadig større andel av feilmeldingene håndteres nå digitalt.

Digitalisering - SMS varsling ved snørydding

Ved snørydding av gater benyttes midlertidig skilting. Midlertidig skilting har tidligere medført at mange biler har måttet taes bort. Beboerne i det aktuelle området tilbys nå en bedre service ved at de på forhånd varsles om snøryddingen pr SMS .

Kvalitetsarbeid

Kvalitetsarbeidet er videreutviklet og omfatter nå i tillegg systemstøtte for oppfølging av avviksmeldinger.

Ny belysning av Ypsilon

Belysningen ble byttet våren 2017 og fungerer bra.

Ny gatenorm

Ny Gatenorm er vedtatt og erstatter normen fra 2004. Gatenormen skal sikre en ensartet kvalitet på veinett og infrastruktur som bygges. Gatenormen bygger på Statens Vegvesens standarder, men er mer tilpasset en by og Drammen by spesielt.

Beredskapsøvelse

Beredskapen er styrket for håndtering av overvann. Det er gjennomført en tverrfaglig beredskapsøvelse med virksomhet Vann og avløp. Det er anskaffet nytt materiell for å håndtere overvann.

Sikring av torg og plasser

Sikring av torg og plasser ble gjennomført før 17. mai. Det er etablert en fast installert del og en rutine for midlertidig sikring 17. mai og ved store arrangementer.

Trygge skoleveier

Det er gjennomført trafikksikkerhetstiltak ved skolene og langs skoleveiene til Bragernes, Brandengen, Konnerud, Åskollen, Gulsbogen, Fjell og Øren skoler. Dette er i hovedsak fartsdempende tiltak, skilting, sikring av gangfelt og oppsetting av bommer. Ved Brandengen skole er det bygget 170 meter nytt fortau i Verven, samt at eksisterende fortau ved skolen er utbedret. I tillegg har vi høsten 2017 kjøpt inn en fartstavle som skal flyttes mellom de ulike skolene. I 2017 har fartstavlen stått ved Brandengen skole. I 2017 ble Øren skole pilotskole for «Hjertesone»-konseptet. 2017 har i hovedsak gått til planlegging av tiltak som skal gjennomføres i 2018 og senere.

Det er også utført ulike trafikksikkerhetstiltak i gatenettet rundt sykehuset, som etablering og sikring av flere gangfelt og forbedring av parkerings- og taxiløsningen i Welhavens gate.

Trygge skoleveier har høy prioritet

Sykkeltiltak

Drammen kommune har fulgt opp funn fra sykkelveiinspeksjonen sommeren 2016. Typiske tiltak er vegetasjonsrydding, remerking, feiing og lapping av hull. I tillegg er det gjort noen større tiltak, som oppgradering av gang- og sykkelveien langs Buskerudveien og reasfaltering av gang- og sykkelveiene i Museumsparken. I Elling Holsts gate er sikkerhet og komfort bedret ved at oppstikkende kum er senket og brøytebommen erstattet med ny type. Langs gang- og sykkelveien ved Tollbukaia er sluk senket for å unngå vannansamling på regnværsdager.

Det er etablert sykkelparkering under tak ved fire bussholdeplasser og nye sykkelparkeringsstativ ved Drammen stasjon. I løpet av 2018 blir det også ny sykkelparkering ved Brakerøya stasjon etter at prosjektering og anbud ble gjennomført i 2017.

Elsykelbibliotek ble etablert i 2016 og videreført i 2017.

Rådhuset i Drammen og Drammen Helsehus har blitt sertifisert som Sykkelvenlige arbeidsplasser. Brandengen skole og Danvik skole har blitt sertifisert som Sykkelvenlige skoler.

Utredning bybrua

Bybruas tilstand ble nøye vurdert i 2017. Det ble fremlagt en rapport som viste ulike alternativer for rehabilitering av Bybrua som også omfattet alternative løsninger for ny bybru. Prosjektet IC Vestfoldbanen medfører at 1/3 av dagens bybru må rives og bygges opp på ny. Dette aktualiserer behovet for at Drammen kommune må avklare hva som skal skje med Bybrua. Det er vedtatt en prosess for gjennomføring av parallelloppdrag for ny bybru og eventuell ny gang/sykkelveibru 1. halvår 2018.

Bjørnstjerne Bjørnsonsgate

Statens vegvesen bygger ny 4-felts Bjørnstjerne Bjørnsons gate fra Tamburgata til Telthusgata. Prosjektet omfatter også nye parallelle gang-sykkelveier. Prosjektet skal ferdigstilles i 2018. Drammen kommunes bidrag gjelder oppgradering av tilhørende kommunale veier og vann- og avløpsanlegg.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	10 275	11 690	12 080	11 026	11 585	559	4,8 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	50 752	48 750	52 437	55 069	54 118	-951	-1,8 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	140	1 120	1 205	1 758	453	-1 305	-288,1 %
Overføringsutgifter	28 761	12 551	13 622	13 499	0	-13 499	0,0 %
Finansutgifter	0	72	54	4	0	-4	0,0 %
Sum Driftsutgifter	89 927	74 183	79 398	81 357	66 156	-15 200	-23,0 %
Salgsinntekter	-4 783	-4 638	-6 646	-5 450	-3 775	1 675	-44,4 %
Refusjoner	-12 981	-12 966	-13 822	-14 330	-465	13 865	-2981,7 %
Sum Driftsinntekter	-17 764	-17 604	-20 467	-19 780	-4 240	15 540	-366,5 %
Netto resultat	72 163	56 580	58 931	61 576	61 916	340	0,5 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programrådet har ett driftsresultat i tråd med budsjett.

Vurdering av investeringsregnskapet

Brutto investeringsramme for programrådet var på 64,3 millioner kroner for 2017. Det er gjennomført investeringer for 44,4 millioner kroner. Ubenyttede midler vil bli vurdert re-bevilget i 2018. For øvrig vises til omtale av investeringsprosjekter under Andre resultater.

Programområde 12 Grunnskoleopplæring

Elevundersøkelsen viser gode resultater når det gjelder motivasjon og mestring, faglige utfordringer og et trygt miljø. Elevene som gikk ut av 10. trinn våren 2017 hadde bedre resultater enn landsgjennomsnittet i engelsk. Resultatene på de nasjonale prøvene viser en positiv trend på 5. trinn. På 9. trinn viser derimot resultatene en nedgang både i lesing og matematikk. Dette følges opp av rådmannen.

Kvalitetsplanen Læringsløp Drammen – å lykkes i hele læringsløpet er midtveis i planperioden, og arbeidet med å gi barn og unge en kompetansegrunnmur for læring, vekst og mestring fortsetter med full styrke. Tre store satsingsområder har i 2017 stått i sentrum for utviklingsarbeidet i sektoren: Språklig kompetanse, sosial og emosjonell kompetanse og strategi for digital læring.

Drammen kommune fortsetter satsingen på videreutdanning for lærere og i år har 53 lærere fått videreutdanning innenfor viktige fagområder for Drammensskolen. Ni av disse får videreutdanning innen lærerspesialistordningen, som videreføres og utvides til 24 lærerspesialister i år. Drammen samarbeider med kommunene Svelvik, Nedre Eiker og Lier om en desentralisert kompetansestrategi for etterutdanning i tråd med nye nasjonale føringer.

Forsterkningstiltaket sommerskole har blitt et populært tilbud og er viktig for mange barn i Drammen. Sommeren 2017 hadde tilbudet 1 560 plasser og dette året fikk også ungdomsskoleelever et tilrettelagt sommerskoletilbud.

Aktivitetsskolen startet på Brandengen og Fjell skoler utvidet tilbudet til å gjelde 2.-4. trinn høsten 2017. Høsten 2018 skal ytterligere seks skoler tilby aktivitetsskole og høsten 2019 vil alle barneskoler ha aktivitetsskole. Ung11 startet opp høsten 2017 med 10 elever i lokaler i Dronninggata.

Programområdet hadde en total investeringsramme på 27,4 millioner kroner i 2017. Investeringsrammen var fordelt mellom digitaliseringsstrategien, inventar og utstyr i skolene og prosjekter i forbindelse med ombygging/utvidelse ved enkelte skoler

Drammen Eiendom KF har i løpet av 2017 ferdigstilt byggeprosjekter ved Brandengen og Øren skole, og ved Øren skole er prosjektet skoleutvidelse og rehabilitering igangsatt. Ved Aronsløkka skole er det behov for utvidelse. Ved Brandengen og Fjell skole er det avsatt midler for både utvidelse og rehabilitering, og arbeidet er i gang. Det er behov for vesentlig utvidelse av kapasiteten på ungdomstrinnet i Strømsø inntaksområde og utredningsarbeidet for ulike muligheter er igangsatt.

Fakta om programområdet

Drammen har 20 kommunale skoler, en av disse er interkommunal. Det er 13 barneskoler, fem ungdomsskoler og en er kombinert barne- og ungdomsskole. Frydenhaug skole er en interkommunal skole og ressurscenter for elever med nedsatt funksjonsevne. Børresen ungdomsskole har en underavdeling, Nøsted skole, som er en alternativ læringsarena for elever på 10. trinn. Det er skolefritidsordning ved 15 av skolene. Aktivitetsskole, som erstatter SFO, ble utvidet til å inkludere 2. til 4. trinn høsten 2017 ved Fjell og Brandengen skoler. Høsten 2018 starter ytterligere seks barneskoler opp med aktivitetsskole.

Ung 11 – nytt tilbud fra høsten 2017

Nøkkeltall

Indikator og nøkkeltall	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Tallet på elever	7 502	7 572	7 727	7 874	7 887
Tallet på skoler	20	20	20	20	20
Tallet på lærere med kontaktlærerfunksjon	402	378	390	397	393
Tallet på lærere	634	625	647	655	679
Driftsutgifter per elev	78 094	80 943	82 879	109 224	90 987
Lønnsutgifter per elev	57 820	60 481	60 958	64 344	66 334
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	69,2	70,1	70,6	72,1	73,1
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	500	468	854	648	1 175
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 160	1 203	1 221	1 074	1 663

Sykefraværet i 2017 var på 6,8 prosent. Dette er en liten nedgang sammenlignet med forrige år på 0,7 prosent. I prosent er sykefraværet størst blant pedagogiske medarbeidere, og minst blant pedagogisk ansatte. Snittet i ASSS-kommunene ligger på 8,1 prosent, der Drammen er det laveste.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Grunnskole

Læringsløp Drammen. Å lykkes i hele læringsløpet. Et læringsløp der hvert enkelt barn oppfyller sitt fulle potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Elevenes resultater skal være bedre enn landsgjennomsnittet og alle skal være kvalifisert for å gjennomføre skoleløpet.	Alle elever har en tilstrekkelig kompetansegrunnmur for deltakelse i utdanning og senere kvalifisering til arbeidsliv.				
	Resultater avgangseksamen 10. trinn				
	- Eksamen 10. trinn norsk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,3
	- Eksamen 10. trinn matematikk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,4
	- Eksamen 10. trinn engelsk skriftlig	over nasjonalt snitt	på nasjonalt snitt	under nasjonalt snitt	3,9
	Eksamen -trend i Drammen over fire år - norsk				➔
	Eksamen -trend i Drammen over fire år - matematikk				⬆
	Eksamen -trend i Drammen over fire år - engelsk				⬆
	Resultater nasjonale prøver 5. og 9. trinn				
	- Nasjonale prøver lesing 5. trinn - mestringsnivå 1	< 22,0 %	23,2 - 22,0 %	> 23,3 %	22,9 %
	- Nasjonale prøver lesing 9. trinn - mestringsnivå 1 og 2	< 15,0 %	16,9 - 15,0 %	> 17,0 %	25,2 %
	- Nasjonale prøver regning 5. trinn - mestringsnivå 1	< 22,0 %	23,2 - 22,0 %	> 23,3 %	27,6 %
	- Nasjonale prøver regning 9. trinn - mestringsnivå 1 og 2	< 15,0 %	16,9 - 15,0 %	> 17,0 %	25,6 %
	Oppstart vgs fra ungdomsskole				
	- Andel elever med direkte overgang til videregående	98 %	96,1 - 97,9%	96 %	97 %

Alle skoler skal jobbe mot konkrete faglige mål med utgangspunkt i skolens og elevens egne forutsetninger	Alle elever trives i et trygt læringsmiljø med læringsutfordringer for alle				
	Elevenes vurdering av trivsel				
	- Elevundersøkelsen 7. trinn	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	93 %
	- Elevundersøkelsen 10. trinn	100 - 81%	80-60%	<60 %	87 %
	Elevenes vurderinger av faglige utfordringer og støtte av lærer				
	Elevundersøkelsen 7. trinn - faglige utfordringer	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	80 %
	Elevundersøkelsen 7. trinn - støtte av lærer	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	89 %
	Elevundersøkelsen 10. trinn - faglige utfordringer	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	86 %
	Elevundersøkelsen 10. trinn - støtte av lærer	100 - 81%	80 - 60 %	< 60 %	73 %
	Elevers subjektive opplevelse av mobbing				
	- Elev-undersøkelsen 7.trinn	< 2,9 %	3,2 - 2,9 %	> 3,3 %	3 %
	- Elev-undersøkelsen 10.trinn	< 2,8 %	3,1 - 2,8 %	> 3,2 %	3,3 %
Elevene skal kunne velge mellom ulike pedagogiske skoletilbud	Alle privatskolesøknader skal møtes med velvilje såfremt dette skjer innenfor lover og regler og bystyrets overordnede planer				
	Andel positive behandlinger	Positiv søknadsbehand	Manglende avklaring	Negativ søknadsbehand	100 %
Spesialskoletilbud skal sørge for at elever med nedsatt funksjonsevne oppfyller sitt faglige potensial og blir trygge, aktive og selvstendige mennesker	Alle elever med nedsatt funksjonsevne trives i et trygt læringsmiljø				
	Elevenes vurdering av trivsel				
	Evaluering i regi av Frydenhaug	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	Ny 2017
	Alle elever får utfordringer				
	Evaluering i regi av Frydenhaug	100 - 81 %	80 - 60 %	< 60 %	kommer i 2018
Det skal være nok skoleplasser til alle elever i nærmiljøet	Alle elever i Drammen skal få gå på nærscole som sitt førstevalg	Paviljonger	Paviljonger	Paviljonger	
	Antall midlertidige paviljonger som kapasitetsbuffer for	0-2	3-5	6-8	5 %

- Elevenes resultater på skriftlig eksamen er stabile, med framgang i engelsk og matematikk.
- Elevenes resultater på nasjonale prøver i regning og lesing ligger på eller noe under landsgjennomsnittet.
- Elevene på 5. trinn ligger på landsgjennomsnitt i lesing.
- I elevundersøkelsen svarer elevene i Drammen bedre enn landsgjennomsnittet på alle hovedområder.
- Alle skolene har et aktivt anti-mobbeprogram – nulltoleranse mot mobbing.
- 53 lærere har fått videreutdanning.

SSB-rapporten som omhandlet skolenes bidrag til elevenes læring kom i februar 2017. Rapporten viser at Drammen skiller seg ut ved å være den eneste storbyen som har høyere kommunebidrag enn ujusterte resultater for nesten alle årganger på alle trinn. Det vil at skolene i Drammen løfter elevene faglig, selv om de faktiske resultatene (for eksempel nasjonale prøver) på noen trinn og fag ligger under landsgjennomsnitt.

Elevenes faglige resultater

Resultatene for 2017 viser stabile og gode resultater med en liten framgang for 5. trinn, men en svak nedgang på nasjonale prøver for 9. trinn. Eksamensresultatene er over landsgjennomsnitt i engelsk og på landsgjennomsnitt i matematikk. I norsk ligger resultatene noe under landsgjennomsnittet.

Nasjonale prøver

Formålet med nasjonale prøver er å gi skolene kunnskap om elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk. Informasjonen fra prøvene skal danne grunnlag for underveisvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet. Nasjonale prøver har blitt gjennomført etter samme poengberegning de siste fire årene, og nasjonalt snitt regnes som tallverdien 50 på 5. og 8. trinn og 54 på 9. trinn. Det er også viktig å understreke at det er en viss feilmargin i resultatene.

På 5. trinn har det vært framgang i resultatene i både engelsk, regning og lesing siden 2016. I engelsk har framgangen vært størst (51,3). Denne trenden fortsetter på 8. trinn der det har vært en framgang. På 9. trinn har det derimot vært en tilbakegang både i lesing og regning og ligger noe under nasjonalt snitt. Internt i skoler og mellom skoler er det for stor resultatvariasjon, og rådmannen jobber for å sikre jevnere og høyere læringsresultater.

Eksamensresultater

Skriftlig eksamen gjennomføres i tre fag, norsk, matematikk og engelsk. Alle avgangselever gjennomfører skriftlig eksamen i ett av disse fagene. I 2017 gjennomførte alle ungdomsskolene eksamen i både engelsk, norsk og matematikk. I tillegg gjennomføres det muntlig eksamen for alle elever. På skriftlig eksamen viser elevene gode resultater i engelsk og matematikk. Særlig har det vært en framgang i engelsk der resultatene ligger over nasjonalt snitt. I norsk hovedmål har det etter flere år med jevne resultater derimot vært en nedgang i år og resultatene ligger under nasjonalt snitt.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er beregnet av gjennomsnitt av standpunkt karakterer og eksamens karakter multiplisert med 10. Grunnskolepoeng brukes som grunnlag for søking til videregående skoler. Drammen har hatt en positiv utvikling de siste tre årene og ligger over landsgjennomsnittet. Elevene i Drammen har gode resultater på standpunkt og på muntlig eksamen, noe som gjør at grunnskolepoengene er høye og har en positiv utvikling.

Læringsmiljø

Elevundersøkelsen gjennomføres for alle elever i grunnskolen fra og med 5. trinn til og med 10. trinn hver høst. Undersøkelsen analyseres og brukes aktivt i arbeidet med å tilrettelegge og forbedre elevenes læringsmiljø. Undersøkelsen består av 56 spørsmål som omhandler alle sider ved læringsmiljøet. Her presenteres resultatet for motivasjon, faglige utfordringer, trygt miljø og vurdering for læring. Undersøkelsen ble høsten 2017 besvart av 93,2 prosent av elevene. Elevundersøkelsen bruker en skala fra 1 til 5 for å måle elevenes svar. Høy verdi betyr positivt resultat.

Elevundersøkelsen viser at elevene i Drammen svarer bedre enn landsgjennomsnittet på alle hovedområder. Elevene i Drammen viser stort sett høy interesse for å lære, og de viser at de i stor grad mestrer skolearbeidet. Det er forholdsvis vanlig at elevene mener de liker skolearbeidet, og elevene prioriterer å bruke tid på skolearbeidet. De fleste elevene mener de får nok utfordringer i fagene. Elevenes motivasjon, mestring og innsats viser stabile og svakt økende andel de siste årene.

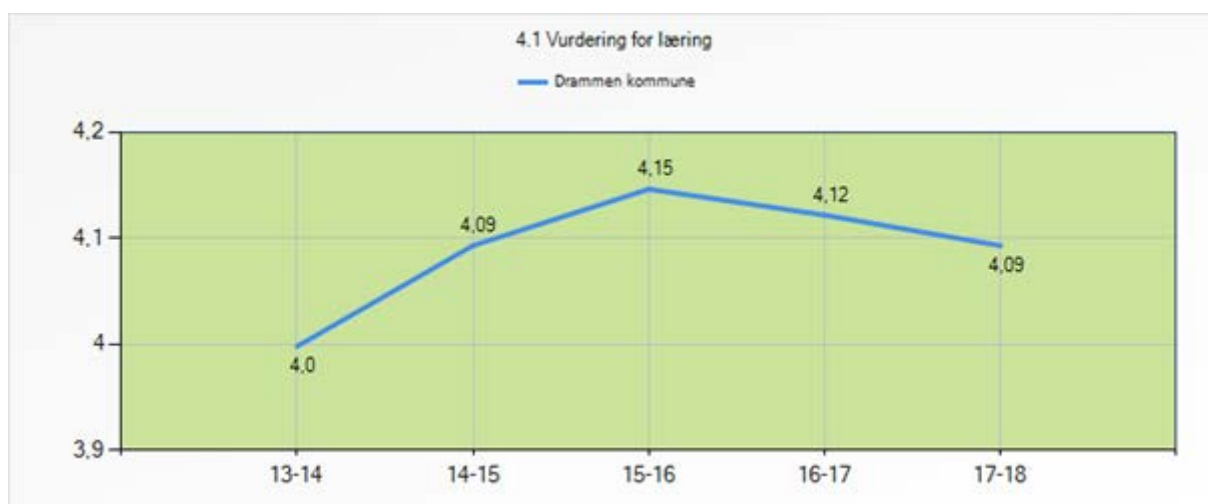
Faglige utfordringer tilpasset den enkelte elevs nivå er viktig for læring. Grafen nedenfor viser at stadig flere elever opplever å få faglige utfordringer. Utviklingen viser en systematisk trend fra skoleåret 2013-2014.

Grafen nedenfor viser at elevene i Drammen stort sett er enig i at de opplever et trygt miljø på skolen og at de har noen å snakke med hvis det er noe som plager dem. 72 elever svarer at de blir mobbet flere ganger i uken. Hvert mobbetilfelle er ett for mye og skolene jobber systematisk for å forebygge mobbing blant annet med satsingen på sosial og emosjonell kompetanse og handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser.

Det har vært arbeidet mye med vurdering for læring de siste årene. Vi ser en positiv utvikling over tid og resultatene holder seg på et jevnt høyt nivå over nasjonalt snitt. Grafen under viser at elevene sier at de har lærere som forklarer dem målene, forteller hva som er bra med arbeidet og hva de kan gjøre for å bli bedre i fagene. Arbeidet med vurdering for læring er et pågående og langsiktig læringsarbeid.

Spesialundervisning

Andelen barn som får spesialundervisning varierer noe fra år til år, men har det det siste året vært relativt stabilt. I skoleåret 2016/2017 var det 8,25 prosent av elevene som fikk spesialundervisning, noe som er en liten nedgang fra året før (8,3 prosent). Dette tilsvarer 655 barn av totalt 7 933 elever. Sett opp mot de andre storbykommunene (ASSS) ligger Drammen noe høyere enn gjennomsnittet som er 7,5 prosent. I tråd med intensjonene i Læringsløp Drammen, jobber rådmannen for at flere barn skal få opplæring innenfor det ordinære opplæringsstilbudet.

Andre resultater

Satsingsområder

Læringsløp Drammen er midtveis i planperioden, og arbeidet med å gi barn og unge en kompetansegrunnmur for læring, vekst og mestring fortsetter med full styrke. I Læringsløp Drammen har tre store satsingsområdene stått i sentrum for utviklingsarbeidet i sektoren: språklig kompetanse,

sosial og emosjonell kompetanse og strategi for digital læring. Det tverrsektorielle samarbeidet har også vært preget av dette, og Kompetansesenteret har ansatt to nye utviklingsrådgivere med kompetanse relatert til Senter for oppvekst. Forsterkningstiltakene sommerskole og aktivitetsskole er i god drift, mens Ung11 hadde oppstart høsten 2017.

Sommerskolen har blitt et populært tilbud og er viktig for mange barn i Drammen. For å imøtekomme den store etterspørselen utvidet Sommerskolen i år sitt tilbud fra to til fire uker. Sommeren 2017 hadde tilbudet 1 560 plasser, 42 aktivitetsledere, og 13-18 ulike kurs hver uke. Dette året fikk også ungdomsskoleelever et tilrettelagt sommerskoletilbud. Tilbudet er gratis for alle grunnskoleelever. En av målsetningene med tiltaket er å bidra til å sikre at alle elever i grunnskolen får et godt og tilstrekkelig fundament for å gjennomføre videregående opplæring. I tillegg til å være et svært godt tilbud til elevene i grunnskolen, er dette også en viktig rekrutteringsarena for nye lærere til Drammensskolen. Budsjettet for Sommerskolen var 3 millioner kroner i 2017.

Aktivitetsskolen er inne i sitt andre år, og omfatter nå 1.- 4. trinn på Fjell og Brandengen skoler. Det er gjennomført en første devaluering av prosjektet som gir gode tilbakemeldinger. Vista Analyse viser til at flere foreldre ønsker at barnet deltar fordi ordningen er gratis og flere opplever bedre språkkompetanse gjennom deltagelse. Erfaringer fra aktivitetsskolen på Fjell og Brandengen gir viktig grunnlag for implementering av aktivitetsskole på de øvrige skolene i kommunen. Seks skoler starter opp med aktivitetsskole høsten 2018, og de siste seks starter høsten 2019.

Fra aktivitetsskolen

Ung11 startet opp høsten 2017 i nye lokaler i Dronninggata 15. Prosjektet har to hovedmålsettinger: 1) Styrke og sikre den enkelte deltakers evne til å kunne starte, fullføre og bestå videregående opplæring 2) Forsterke deltakernes faglige og sosiale læring gjennom målrettet og individuell tilpasning. Det er i år 10 deltakere i Ung11 som gir gode tilbakemeldinger. Ung11 ledes av en rektor og det er ansatt to lærere som underviser i fagene matematikk, norsk, engelsk, naturfag, samfunnsfag og krle. Tilbudet har vakt oppmerksomhet og interesse nasjonalt både i kommunesektoren, og blant politikere og andre samfunnsaktører.

For tredje året på rad var en hel dag satt av til Kick-Off i Drammenshallen den 17. august. For første gang var ikke bare ansatte i barnehage og skole til stede, men også de ansatte i Senter for oppvekst. Et viktig fokus for dagen var å stå sammen i arbeidet med Læringsløp Drammen på tvers av fagområder. Dette ble spesielt tydelig i Professor Arne Holtes foredrag «Betingelser for læring og samhandling på tvers av fagområder».

Helhetlig plan for sosial og emosjonell kompetanse skal ferdigstilles i løpet av våren 2018. Planen skal skape sammenheng mellom kompetanseløftet "Være sammen" i barnehage, PALS på barnetrinnet og «Læring for livet» på ungdomstrinnet. Planen er forebyggende og skal være et redskap for utvikling av sosiale og emosjonelle ferdigheter, tydeliggjøre voksenrollen og samarbeid med hjemmet. Planen skal videre være et verktøy for å hjelpe barnehager og skoler når vanlig pedagogikk ikke er nok. Planen er godt forankret i Læringsløp Drammen og berører både sosial og emosjonell kompetanse og livsmestringskompetanse. Kompetansesenteret har ansatt to medarbeidere for å sikre at Senter for oppvekst er godt ivaretatt i Læringsløp Drammen, og at livsmestring gjennomføres som eget utviklingsprosjekt med høy grad av forankring i Senter for oppvekst. Planen omfatter handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser. Fra 1. august 2017 kom det en lovendring i Opplæringsloven §9A som medførte endringer i håndteringen av mobbesaker. Handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser ble ferdigstilt høsten 2017. Planen inneholder blant annet felles retningslinjer og malverk og er tatt i bruk i skolene.

Som Språkkommune er Drammen Kommune en del av regjeringens satsing *Språkløyper – den nasjonale strategien for språk, lesing og skriving 2016-2019*. Strategien er spesielt rettet mot å styrke en helhetlig satsing på språk, lesing og skriving. Skolene og barnehagene i Drammen kommune er nå godt i gang med bruk av språkløyper som virksomhetsbasert kompetansesatsing. I 2017 deltok 320 pedagogiske medarbeidere i barnehage og skole på språkskole. Det er til sammen seks kull med seks samlinger fordelt på halvannet år. Drammen kommune viderefører samarbeidet med Høgskolen i Sørøst Norge for å styrke og utvikle læreres didaktiske verktøykasse i grunnleggende lese- og skriveopplæring. Arbeidet med utviklingen av Drammen kommunes systematiske og helhetlige arbeid med språklig kompetanse, sprakplan.no, har hatt mange store og gode forankringsprosesser. Sprakplan.no er nå distribuert på nettet.

Høsten 2017 ble strategi for digital læring i barnehage, skole og oppvekst 2017–2020 ferdigstilt og igangsatt. Planens undertittel er «Det handler først og fremst om læring» og gir ambisjoner og retning for arbeidet med digital læring der det legges spesielt vekt på pedagogers og lederes digitale kompetanse for å ruste opp digital infrastruktur. Utrullingen med en digital arbeidssenhet til alle elever i grunnskolen er i full gang. Samtidig med dette holder utviklingsveilederne på Kompetansesenteret opplæring og oppfølging for å ruste både lærere og ledere til å gjennomføre den digitale strategien på en slik måte slik at den gir våre elever et best mulig utgangspunkt for å møte framtidens utfordringer og for å hindre utenforskap.

Alle skolene har utnevnt en teknologicoach som skal bidra til å utvikle profesjonskompetansen innen digital læring i virksomhetene. Teknologicoachene har også nettverkssamlinger i regi av Kompetansesenteret, 2-3 samlinger i halvåret.

Kunnskapsdepartementet viderefører piloten med lærerspesialister der Drammen kommune har deltatt og Drammen kommune fortsetter i andre del av ordningen med lærerspesialister. Drammen har fått ytterligere seks plasser i ordningen, og har nå 24 lærerspesialister. Av disse har ytterligere fire lærere fått videreutdanningstilbud, slik at det nå er til sammen ni lærere som tar videreutdanning innen områdene realfag og grunnleggende lese og skriveopplæring. Lærerspesialistene er viktige ressurser for skolene både i veiledning av enkeltlærere og i skolenes utviklingsarbeid. Kompetansesenteret følger opp lærerspesialistene og har gjennomført jevnlig nettverkssamlinger og lokale kursprogram.

I tråd med bystyrets bevilgning av midler til andre yrkesgrupper inn i skolen har det høsten 2017 blitt lagt en strategi for og prosjektert opprettelsen av et læringsstøttende team. Målet er et fagteam som støtter skolene, og som bidrar til å utvikle og bygge kapasitet og kompetanse for å kunne gå tidlig inn og hjelpe barn som henger etter med den grunnleggende lese- og skriveopplæringen. Våren 2018 utlyses fire stillinger som skal utgjøre teamet, og det skal være sammensatt av bred fagkompetanse. Teamet skal være operativt fra høsten 2018 og skal ha base på en av barneskolene i Drammen. Målet er også at teamet skal bidra til å bygge gode sektorovergrepene samarbeidskultur der man i fellesskap ser hele barnet og stryker overganger som mellom barnehage og skole.

Viktige systemforutsetninger for å lykkes med Læringsløp Drammen er en ressursmobilisering som samarbeid med frivilligheten og med universitets- og høyskolesektoren.

Flere skoler har etablert samarbeid med lokale idrettslag om aktive lokalsamfunn. Høsten 2017 ble det inngått 25 nye intensjonsavtaler mellom skoler, barnehager, idrettslag og andre frivillige organisasjoner på todagers seminaret «I samme båt». Avtalene bygger opp under mål om fysisk aktiv læring og ressursmobilisering i nærmiljøet i Læringsløp Drammen.

Drammen samarbeider med 11 ulike institusjoner i universitets- og høyskolesektoren om forsknings- og utviklingsarbeid (FOU). Prosjektene har ulike varighet. Noen prosjekter strekker seg fra 2016 til 2021 slik som samarbeidet med Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU), Institutt for samfunnsforskning, (ISF) og Senter for økonomisk forskning (SØF). I dette forsøkes det på om ekstraressurs i form av en ekstralærer og smågruppeundervisning vil gi økt læring i matematikk. Andre prosjekter har hatt varighet på ett år, slik som som prosjektet «læreresamarbeid og kollegialitet i flerkulturelle skoler», et samarbeid med Høyskolen i Oslo og Akershus og som ble gjennomført skoleåret 2016-2017. De øvrige samarbeidsprosjektene berører utvikling knyttet til fag, ledelse, profesjonsutvikling og læringsmiljø. FOU-samarbeidet styrer den kunnskapsbaserte utviklingen hos lærere og ledere i skolen. Samarbeidsprosjektene er knyttet opp mot de strategiske prioriterte utviklingsområdene som ligger innenfor satsingene i Læringsløp Drammen. Satsingen på gode FOU-samarbeid med universitets- og høyskolesektor er en av forutsetningene for å kunne lykkes i læringsløpet.

Ambisjonene i Læringsløp Drammen og de nasjonale kravene til studiepoeng for lærere setter krav til etterutdanning og videreutdanning innenfor sektoren. Satsingen på etterutdanning skal være i tråd med hovedområdene i Læringsløp Drammen og nasjonale føringer.

I tråd med nye nasjonale føringer vil en større del av etterutdanningen i tiden fremover skje gjennom en desentralisert ordning der statlige midler kanaliseres gjennom kommuner og fylkeskommuner. Den desentraliserte kompetansestrategien krever at kommunene arbeider mer profesjonelt og samlet på kompetanseutviklingsområdet, og dette er særlig viktig for å fremstå som en mer likeverdig samarbeidspartner overfor universitets- og høyskolesektoren. Drammen har i 2017 tatt initiativ og igangsatt et kompetansesamarbeid sammen med nabokommunene Lier, Nedre Eiker, og Svelvik. Gjennom dette samarbeidet er partene i gang med å gjennomføre en omfattende kompetanseanalyse av kompetansebehovene hos lærere og ledere i samarbeidsregionen. På denne måten legges grunnlaget for et langsiktig og målrettet satsing på etterutdanning.

Kompetansesenteret har et omfattende og tilbud av høy kvalitet innen etterutdanning som springer ut fra målsetningene som er vedtatt i Læringsløp Drammen. Viktige satsinger her er språkskole for pedagogiske medarbeidere, kurs i digital læringsarbeid, lærerspesialistordningen og lærertraineordningen. Lærertraine Drammen er et toårig skreddersydd program for nyutdannede lærere i Drammensskolen som høster gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

Det satses også mye på å videreutdanne flest mulig lærere gjennom den nasjonale programmet Kompetanse for kvalitet. Videreutdanning betyr studiepoeng-givende utdanning for å heve læreres og ledes formelle kompetanse. Gjennom et nytt kompetansekartleggingsverktøy for Drammen kommune har det blitt gjennomført en kompetanseanalyse for lærere. Dette er viktig for å kunne sikre at videreutdanningen som tilbys vil føre til at de nye kompetansekravene som trer i kraft i 2025 innfris, samt at kommunen har oversikt over kompetansen for å kunne gjøre kloke beslutninger for videre satsing på kompetanseheving. Våren 2017 fullførte 35 lærere deltidsstudier i ordningen, og høsten 2017 startet 44 nye lærere på videreutdanning. I tillegg er tre avdelingsledere i gang med rektorutdanning.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	489 986	527 838	543 955	581 464	573 727	-7 737	-1,3 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	229 710	246 341	86 334	91 527	100 010	8 483	8,5 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	35 200	66 169	241 461	252 985	255 503	2 518	1,0 %
Overføringsutgifter	26 811	8 528	9 929	9 400	9 740	340	3,5 %
Finansutgifter	3 541	3 931	12 889	14 373	2 180	-12 193	-559,3 %
Sum Driftsutgifter	785 248	852 807	894 569	949 749	941 161	-8 588	-0,9 %
Salgsinntekter	-40 568	-43 513	-48 608	-44 881	-43 910	971	-2,2 %
Refusjoner	-50 996	-62 087	-82 182	-90 348	-72 477	17 870	-24,7 %
Overføringsinntekter	-2	-37	-154	-165	-175	-10	5,7 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-12 208	-10 672	1 536	-14,4 %
Sum Driftsinntekter	-91 566	-105 637	-130 944	-147 600	-127 233	20 367	-16,0 %
Netto resultat	693 682	747 169	763 625	802 148	813 927	11 779	1,4 %

Vurdering av driftsregnskapet

Ved årets slutt viser programområdet et samlet mindreforbruk på 11,8 millioner kroner, etter avsetninger til bundne fond. Dette utgjør 1,47 prosent av programområdets totale ramme. Det utøves stram og god økonomistyring i skolene.

Vurdering av investeringsregnskapet

Bykassen

Programområdet hadde en total investeringsramme på 27,4 millioner kroner i 2017.

Investeringsrammen var fordelt mellom digitaliseringsstrategien (13,8 millioner kroner), inventar og utstyr i skolene (5,8 millioner kroner) og prosjekter i forbindelse med ombygging/utvidelse ved enkelte skoler (7,8 millioner kroner). Det er investert for til sammen 12,2 millioner kroner i digitalisering og 3,6 millioner kroner i inventar og utstyr i 2017. På prosjekter i forbindelse med ombygging/utvidelse er det et mindreforbruk på 7 millioner kroner. Prosjektene er igangsatt, og midlene vil bli brukt i løpet av 2018.

Drammen Eiendom KF

Ferdigstilte prosjekter

Drammen Eiendom KF har i løpet av 2017 ferdigstilt byggeprosjekter ved Brandengen og Øren skoler. Ved Brandengen skole er det gjennomført bygningsmessige utbedringer i den tidligere rektorboligen, som ble tatt i bruk for å sikre plass til aktivitetsskolen. Tiltakene har kostet cirka 5 millioner kroner, og er

foreløpig belastet investeringsrammen for skoleutvidelse. Ved Øren skole ble flerbrukshallen ferdigstilt i mai 2017. Prosjektet hadde en investeringsramme på 66 millioner kroner, men endte med et merforbruk på 10 millioner kroner. Samtidig ble også prosjektet Driftsbygg og infrastruktur ferdigstilt ved Øren skole. Prosjektet hadde en total kostnad på 24 millioner kroner, dvs. et merforbruk på 2 millioner kroner i forhold til budsjett.

Anlegg under utførelse

Prosjektet Skoleutvidelse og rehabilitering er igangsatt ved Øren skole. Riving av gymsal ble gjennomført sommeren 2017, for å gjøre plass til skoleutvidelsen. Byggestart for nybygg/utvidelse var 1.11.2017, med forventet ferdigstilling i desember 2018.

Prosjekter under utvikling

Ved Aronsløkka skole er det behov for utvidelse på grunn av økt elevtall, samt generell forbedring av mange av skolens funksjoner som spesialrom og lokaler for personalet. Det er i 2017 utarbeidet flere alternative utbyggingsforslag, og kostnader for ulike utbyggingsalternativer utredes videre i 2018/2019.

Ved Brandengen skole er det avsatt 62,8 millioner kroner til bygging av flerbrukshall. Forventet byggestart var oktober 2017, men er utsatt da det fortsatt pågår en prosess rundt rammesøknad. Realistisk byggestart er april 2018.

Ved Brandengen skole er det også avsatt 144 millioner kroner til skoleutvidelse og rehabilitering i eksisterende skole. I 2017 er der utarbeidet flere alternative utbyggingsforslag, og gjort vurderinger av kostnader og gjennomføringsmodell. Det er signalisert at det også er et behov for å etablere et nærmiljøsentrum ved nye Brandengen skole, som skal være tilrettelagt for velkomstklassene og et samlokalisert tilbud for hele Drammen.

Ved Børresen skole skal det gjennomføres arealtilpasninger i elevarealer og inneklimateiltak i administrasjonsbygg. Det er i 2017 utarbeidet skisser for dette prosjektet.

Ved Fjell skole er det avsatt 350 millioner kroner til rehabilitering og utvidelse av skolen, samt etablering av flerbrukshall og aktivitetshus. I løpet av 2017 er det arbeidet med utvikling av forprosjekt, samt gjennomført anbudskonkurranse. Modulbygg ble etablert i november/desember 2017 og oppstart for byggeprosjektet er planlagt vinteren 2018, i tråd med tidligere rapportert fremdrift.

Det er behov for vesentlig utvidelse av kapasiteten på ungdomstrinnet i Strømsø inntaksområde, og det ble i økonomiplan 2017-2020 avsatt 1 million kroner til utredning av mulige tomter og lokaliseringer for en ny ungdomsskole i 2017. Drammen Eiendom KF har i 2017 arbeidet med mulighetsstudier for ulike tomtealternativer for ungdomsskolekapasitet i Strømsø inntaksområde.

I økonomiplan 2017-2020 er det i 2017 avsatt 1 million kroner til utredning av mulige tomter og lokaliseringer til en ny barneskole ved Gulsbogen/Rødskog, som følge av økt kapasitetsbehov. Det er i 2017 foretatt overordnede vurderinger om hvorvidt vedtatt regulering av Sundland og Drammen kommunes arealvern på nordsiden av Gulsbogen skole kan åpne for en utvidelse av skolen.

Se årsmelding fra Drammen Eiendom KF for en nærmere beskrivelse av prosjekter og budsjettavvik.

Programområde 13 Introduksjonstjenester

I 2017 gikk 57 prosent av deltakere over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. Dette er god framgang og bedre enn lokalt ønsket resultat på 55 prosent. Tilsvarende tall for 2016 var 48,6 prosent.

Godt samarbeid med IMDi, NAV, næringslivet og kommunale virksomheter har bidratt til økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet. Mer skreddersydde individuelle planer har bidratt til å få flere flyktninger i arbeid.

Bystyret i Drammen vedtok i 2017 å bosette inntil 170 flyktninger, inkludert 15 enslige mindreårige. Dette var i samsvar med IMDis anmodning. IMDi reduserte anmodningen med 5 enslig mindreårige i løpet av året. Det er bosatt 143 flyktninger, inkludert 10 mindreårige flyktninger i 2017. Introduksjonssenteret bosatte 23 flyktninger ekstra i 2016 og det ble overført til 2017. Det betyr at det er bosatt 166 flyktninger, inkludert 10 enslige mindreårige i Drammen kommune for 2017 som er i tråd med bystyrets vedtak. Det er i tillegg bosatt 25 personer som har blitt familiegjennforent i 2017, herav 12 voksne og 23 barn.

Bystyret vedtok i mai 2017 å etablere et politisk nedsatt Integrerings- og fattigdomsutvalg. Utvalgets mandat er å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering, og bedring av innbyggernes levekår.

Programområdet viser et mindreforbruk på 8,1 millioner kroner. Mindreforbruket relaterer seg hovedsaklig til merinntekter, mindreutgifter på introduksjonslønn og ufordelte sentrale midler.

Fakta om programområdet

Programområdet Introduksjonstjenester omfatter virksomheten Introduksjonssenteret. Introduksjonssenteret er organisert i fire avdelinger som har ansvaret for tjenester knyttet til etablering, bosetting og kvalifisering av flyktninger, grunnskole for voksne, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, spesialundervisning for voksne innvandrere og tolketjenester. Netto budsjett for virksomheten var i 2017 på cirka 78 millioner kroner. Norsk og samfunnskunnskap finansieres direkte fra staten. Tolketjenesten er selvfinansierte.

I 2017 deltok i gjennomsnittlig 674 deltakere på norskkurs på ulike nivåer på Introduksjonssenteret. Deltakere på norskkurs er både flyktninger som får norskopplæring som en del av introduksjonsprogrammet, og andre innvandrere som har rett og/eller plikt til norskopplæring. 363 deltakere på norskkurs var flyktninger som deltok i introduksjonsprogrammet.

1 849 deltakere fikk samfunnskunnskapsopplæring på Introduksjonssenteret i 2017 deriblant 530 deltakere fra Drammen kommune, 1 279 deltakere fra andre nabokommuner og 40 privatister. Samfunnskunnskapsopplæring ble gitt i gjennomsnittlig 30 språk i året. I 2017 deltok 347 deltakere fra 19 kommuner på opplæring via videokonferanse

Antall deltakere på grunnskole for voksne er økende. Dette tilbudet er hjemlet i Opplæringsloven § 4a-1. Våren 2017 var det 152 deltakere og høsten 171 deltakere på grunnskole for voksne på Introduksjonssenteret. I tillegg var det 13 deltakere på våren og 17 deltakere på høsten som mottok spesialundervisning. Spesialundervisningen er hjemlet i Opplæringsloven §4a-2.

Nøkkeltall

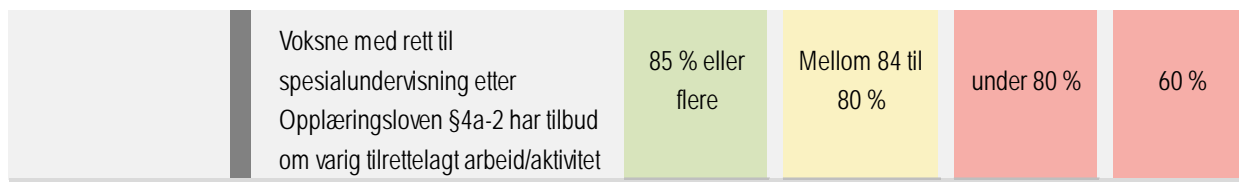
Indikator	2014	2015	2016	2017
Mottakere av introduksjonsstønad	226	272	344	363
Netto driftsutgifter til Introduksjonsordningen (nok)	35,7 m	35,7 m	58,5m	60m
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadmåned	12 618 kr	13 328 kr	14 009 kr	13638 kr
Antall deltakere på norskkurs (snitt av høst og vår)	590	572	625	674
Deltakere per programrådgiver	30	30	35	32

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring
Introduksjonscenteret

Introduksjonscenteret skal kvalifisere voksne innvandrere og flyktninger til arbeid og utdanning.

Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2018-2021 og indikator	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017	
Flere i arbeid og aktivitet	Flere av kommunens innbyggere er i arbeid	Flyktninger i arbeid eller utdanning rett etter avsluttet introduksjonsprogram	55 % eller høyere	Mellom 54 og 50 %	Mindre enn 50%	57 %
		Flyktninger i arbeid rett etter avsluttet introduksjonsprogram	29% eller høyere	Mellom 28og 25 %	Mindre enn 25 %	35 %
		Flyktninger starter i introduksjonsprogram snarest mulig etter bosetting i Drammen	70 % har startet i program tidligere enn tre måneder etter bosetting	Mellom 40og 69 % har startet i program tidligere enn 3 måneder etter bosetting	Mindre enn 40% har startet i program tidligere enn tre måneder etter bosetting	69 %
	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 i leseforståelse på Norskprøvene	Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på Norskprøvenes lytteprøve	86% eller høyere	Mellom 85 og 80 %	Under 80 %	75 %
		Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på de muntlig Norskprøvene	92 % eller høyere	Mellom 91 og 85 %	Under 85%	86 %
		Voksne innvandrere oppnår nivå A2 på de skriftlige Norskprøvene	90 % eller høyere	Mellom 89 og 85%	Under 85%	86 %
		Nyankomne voksne innvandrere består prøven i samfunnskunnskap	76 % eller høyere	Mellom 75 og 70 %	Under 70 %	78 %
		Resultat på muntlig eksamen i 10.klasse	80 % eller høyere	Mellom 79 og 70 %	Under 70 %	86 %
		Resultat på skriftlig eksamen i 10.klasse	3,5 eller høyere	Mellom 3,4 og 2,9	Under 2,9	4 %
			3 eller høyere	Mellom 2,9 og 2	Under 2	3 %

Økt arbeidsretting av introduksjonsprogrammet

I 2017 gikk 57 prosent av deltakere i introduksjonsprogrammet over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. Dette er en god framgang og bedre enn lokalt mål på 55 prosent. Tilsvarende tall for 2016 var 48,6 prosent.

103 personer avsluttet program i 2017 hvorav 59 deltakere gikk direkte ut i arbeid eller utdanning (57 prosent). Av disse var 36 personer (35 prosent) gikk ut i arbeid og 23 personer (22 prosent) til utdanning på videregående skolenivå eller høyere. Ni deltakere (9 prosent) gikk over til grunnskole ved programmetsslutt. 27 deltakere (26 prosent) gikk over til ulike arbeidsmarkedstiltak i NAV ved programmetsslutt. Tre personer ble overført til sosial stønad. Åtte deltakere (8 prosent) fikk stans av program. 60 prosent av de som avsluttet program i 2016 er i arbeid eller utdanning i 2017.

I 2017 har Introduksjonssenteret jobbet enda mer med arbeidsretting av introduksjonsprogrammet. Senteret samarbeider med IMDi, NAV, næringslivet og kommunale virksomheter. Senteret har et utstrakt samarbeid med Internasjonale Drammen. Arbeidsrettede temakurs, program tilpasset arbeidslivet, hurtigløp for deltakere med etterspurt kompetanse, mentorordninger for personer med høyere utdanning er eksempler på tiltak som bidrar til å arbeidsrette programmet. Norskundervisningen er arbeidsrettet og følger en egen læreplan for norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Introduksjonssenteret samarbeider med flere frivillige organisasjoner om sosiale tiltak både i og utenfor skoletiden.

Raskere oppstart i introduksjonsprogram

I 2017 startet 69 prosent av deltakerne introduksjonsprogram innen tre måneder etter bosetting. Drammen har som mål at deltakerne skal starte så tidlig som mulig. Introduksjonssenteret etterstreber at flest mulig skal kunne starte i program innen fire uker etter bosetting. Dette er kun mulig når alt det praktiske som må skje i bosettingsfasen er i orden, og familiene er stabiliserte i sitt nye hjem. Behov for barnehageplass må være dekket for at foreldre med små barn skal kunne starte i program. 21 prosent av deltakerne startet innen fire uker etter bosetting. Dette var mulig fordi de kom fra ulike asylmottak og var kjent med det norske samfunnet.

Fra Introduksjonssenteret

Resultater på norskprøver

Tabellen nedenfor viser resultatene på norskprøvene for voksne innvandrere i 2017. Drammen kommunes resultater ligger på landsgjennomsnittet på alle fire delprøvene. Resultatene ligger under lokalt ønsket resultat på muntlig, lesing og lytting, men litt over lokalt mål på skriftlig.

DELPRØVER	MÅL	RESULTAT
MUNTLIG	90 %	86% (Norge 86%)
SKRIFTLIG	76 %	78% (Norge 79%)
LESING	88 %	75% (Norge 75%)
LYTTING	94 %	86% (Norge 86%)

Tabellen nedenfor viser antall deltakere som deltok i samfunnskunnskapsopplæring fra Drammen kommune, andre kommuner og privatister. 86 prosent av deltakere i Drammen kommune besto den obligatoriske samfunnskunnskapsprøven. Dette er høyere enn landsgjennomsnitt (79 prosent). Resultat på samfunnskunnskapsprøven har oppnådd lokalt mål som er 80 prosent. Det har blitt satset på både utdanning og kursing av lærere som underviser i faget, og på kartlegging av tilretteleggingsbehov for svake grupper.

Kursuke	Ant. deltakere (Drammen)	Ant. deltakere (nabokommuner)	Privatister	Totalt ant. deltakere
Uke 9	192	485	17	694
Uke 26	169	451	15	635
Uke 33	90	207	3	300
Uke 40	79	136	5	220
Totalt ant. deltakere	530	1279	40	1849

Resultatet på muntlig eksamen vår 2017 er gjennomsnitt 4,4 fordelt på fagene matematikk, samfunnsfag, naturfag, norsk og engelsk. Dette er høyere enn lokalt ønsket mål som er 3,5 eller høyere. Resultatet på skriftlig eksamen vår 2017 er i gjennomsnitt 2,5. Våren 2017 kom deltakerne opp i matematikk. Dette resultat er lavere enn ønsket resultatet som er 3 eller høyere. I 2017 gikk 30 av Introduksjonssenterets deltakere på grunnskole i kombinasjonsklassen ved Åssiden videregående skole sammen med 30 deltakere som har grunnskolevitnemål men er i et innføringstilbud. Tilbud om grunnskoleopplæring lagt til en videregående skole er for deltakere i alderen 16-24 år som ikke tidligere har fullført grunnskolen. Tilbudet har prosjektmidler fra IMDi gjennom Jobbsjansen.

Andre resultater

Bosetting av flyktninger

Bystyret i Drammen kommune vedtok i 2017 å bosette inntil 170 flyktninger, inkludert 15 enslige mindreårige. Dette var i samsvar med IMDis anmodning. IMDi reduserte anmodningen med 5 enslig mindreårige i løpet av året. Det er bosatt 143 flyktninger, inkludert 10 mindreårige flyktninger i 2017. Introduksjonssenteret bosatte 23 flyktninger ekstra i 2016 og det ble overført til 2017. Det betyr at det er bosatt 166 flyktninger, inkludert 10 enslige mindreårige i Drammen kommune for 2017 som er i tråd med bystyrets vedtak. Det er i tillegg bosatt 25 personer som har blitt familiegjenforent i 2017, herav 12 voksne og 23 barn.

Integrerings- og fattigdomsutvalget

Bystyret vedtok i mai 2017 å etablere et politisk nedsatt Integrerings- og fattigdomsutvalg. Utvalgets mandat er å bidra til å utvikle en helhetlig politikk for integrering, og bedring av innbyggernes levekår. Utvalget skal blant annet kartlegge hvilke virkemidler kommunen har til rådighet, innhente relevant

forskning og erfaringer fra andre kommuner/andre land. Denne kartleggingen skal speiles opp mot vedtatte mål, strategier og tiltak hvor hovedformålet er å utvikle ny politikk som kan bidra til å bedre Drammen kommunes arbeid med integrering og fattigdomsbekjempelse. Utvalgets helhetlige forslag legges fram til politisk behandling høsten 2019.

Integrerings -og fattigdomsutvalget har startet sitt arbeid i 2017. Det er besluttet å utarbeide et integreringsbarometer som kan brukes til å måle hvorvidt tiltakene mot bedre integrering og fattigdomsbekjempelse har lyktes i kommunen.

Deltakere med nedsatt funksjonsevne

Kun 60% av deltakerne med nedsatt funksjonsevne har tilbud om varig tilrettelagt arbeid. Dette skyldes at Drammen kommune har for få slike tilrettelagte arbeidsplasser.

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	84 769	83 262	98 375	113 884	113 467	-417	-0,4 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	23 783	26 703	11 798	12 099	14 377	2 278	15,8 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	848	1 845	19 613	20 644	16 062	-4 582	-28,5 %
Overføringsutgifter	14 583	11 153	4 952	1 778	841	-937	-111,4 %
Finansutgifter	2 728	694	2 660	2 609	106	-2 503	-2370,5 %
Sum Driftsutgifter	126 711	123 657	137 398	151 013	144 853	-6 161	-4,3 %
Salgsinntekter	-9 153	-9 872	-22 523	-25 061	-22 355	2 706	-12,1 %
Refusjoner	-49 219	-60 122	-47 455	-50 430	-41 075	9 356	-22,8 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	0	0	0	-2 170	0	2 170	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-58 373	-69 994	-69 979	-77 661	-63 430	14 231	-22,4 %
Netto resultat	68 339	53 663	67 419	73 352	81 423	8 071	9,9 %

Vurdering av driftsregnskapet

Programområdet har et mindreforbruk på 8,1 millioner kroner i 2017. Mindreforbruket relaterer seg til flere forhold. Som følge av flere deltakere har Introduksjonssenteret hatt betydelig høyere inntekter fra norskopplæringen enn budsjettet. Det har ikke vært tilsvarende økning i kostnadene for å få gjennomført den økte aktiviteten. På grunn av plassmangel har økt aktivitet ved norskopplæringen og grunnskoleopplæringen blitt gjennomført i eksisterende klasser.

Introduksjonssenteret har også hatt inntekter utover budsjett på tilskudd til funksjonshemmede og betalende deltakere på kveldskurs.

Det har også vært mindreforbruk på introduksjonslønn da voksenandel, andel enslige voksne og familiegjenforente har vært lavere enn budsjettforutsetningene tilsa. Dette resulterer i færre deltakere i introduksjonsprogram med utbetalt introduksjonslønn.

Utover dette ble Introduksjonssenteret tilført 2,5 millioner kroner ved 1. tertial, som følge av mindreforbruk 2016. Dette, samt ufordelte midler på sentrale ansvar, har bidratt til et mindreforbruk totalt sett for programområdet.

Programområde 14 Vann og avløp

Det var ingen gebyrøkning for vann og avløp i 2017, og driftsregnskapet er i tråd med budsjett.

Det er levert drikkevann og sløkkevann uten større avvik. Vannforbruket i Drammen er stabilt, og klart innenfor målet i «Hovedplanen for vann og avløp» fra 2010.

Renseeffekten ved Solumstrand renseanlegg var i henhold til myndighetskravene. Muusøya renseanlegg hadde en renseseffekt på fosfor på 92,6 %, kravet er 95 %.

I henhold til vedtatt mål var badevannskvaliteten tilfredsstillende.

Det er gjennomført investeringer for 142,5 millioner kroner.

Fakta om programområdet

Vann- og avløpsvirksomheten leverer drikkevann og avløpstjenester til mer enn 98 prosent av befolkningen i Drammen. Vannet kjøpes fra Glitrevannverket IKS, og fraktes deretter til forbrukerne i et kommunalt ledningsnett på 298 km.

Husholdninger og bedrifter sender deretter avløpsvannet ut i et kommunalt ledningsnett på 335 km via blant annet 68 pumpestasjoner til renseanleggene Solumstrand og Muusøya. I tillegg kommer 192 km ledninger som samler opp grunnvann og regnvann og slipper dette ut i vassdragene.

Nøkkeltall

Indikator	2014	2015	2016	2017
Andel av befolkningen tilknyttet kommunens avløpstjeneste	98,2 %	98,2 %	98,2 %	98,3 %
Andel av befolkningen tilknyttet kommunens vannforsyning	98,8 %	98,7 %	98,8%	98,8 %
Andel boligeiendommer som betaler etter målt forbruk	96 %	98 %	98 %	98 %
Brukertilfredshet med tjenestetilbudet (vann og avløp) *)	4,9	*)	5,1	*)
Rensegrad fosfor Muusøya renseanlegg (krav: 95 %)	94 %	93 %	89 %	93 %
Rensegrad fosfor Solumstrand renseanlegg (krav 90 %)	97 %	97 %	96 %	97 %

*) Ønsket nivå minst 4,5 - undersøkelse ikke gjennomført i 2015 og 2017

Hovedaktiviteter

Rehabilitering av ledningsnett - planleggingsarbeid

Det pågår et langsiktig arbeid med rehabilitering av avløpsledningsnett. Saneringsplan (plan for rehabilitering og utvikling av ledningsnett) for Solumstrand rensedistrikt ble ferdigstilt i 2017. En revisjon av saneringsplan for Muusøya rensedistrikt (plan for rehabilitering og utvikling av ledningsnett) ble påbegynt i 2017 og ferdigstilles i 2018.

Det er også fokus på vannledningsnett, der kommunen i samarbeid med Godt Vann Drammensregionen og Glitrevannverket IKS har utviklet ulike verktøy som gjør oss bedre i stand til å vurdere lekkasjesituasjonen.

Vannforbruk og lekkasjebekjempelse

Drammen mottok i 2017 8,2 mill m³ vann fra Glitrevannverket, som er ca. 16 prosent mindre enn gjennomsnittet for 2003, 2004 og 2005 (2004-nivå). Dette er godt innenfor målet i hovedplanen, som har som mål at vannforbruket (totalt, inkludert lekkasjer) skal ligge på 2004-nivå eller lavere.

Det ble rehabilitert eller skiftet ut i alt 2,5 km vannledning. Dette gir en utskiftingstakt på 0,85 prosent. For å sikre at ledningsnett blir fornyet i tilstrekkelig grad, er det et mål å ha en utskiftingstakt på minst 1 prosent av vannledningsnett. Grunnen til at utskiftingstakten for 2017 ble noe lav, er i hovedsak at mange av prosjektene innebærer relativt lite utskifting av vannledninger.

Det arbeides systematisk med å lokalisere og tette lekkasjer. Lekkasjeprosenten er beregnet til 43 prosent for 2017.

Rehabilitering av avløpsstasjoner og utskifting av avløpsledninger

Arbeidet med utskifting og modernisering av avløpspumpestasjoner og andre installasjoner på nettet ble videreført. De fleste avløpspumpestasjonene ble bygd på 1990-tallet, og det er behov for å skifte ut store deler av det tekniske og elektroniske utstyret. I 2017 har vi hatt oppgradering og rehabiliteringsarbeider på totalt seks pumpestasjoner og én overløpstasjon i forbindelse med oppgraderingsprosjektet. I tillegg har det blitt utført modernisering på kommunikasjonssystemer og instrumentering på 10 øvrige stasjoner.

Det ble rehabilitert eller skiftet ut i alt 3,5 km avløpsledning, noe som utgjør 1,05 prosent av total lengde avløpsledninger. Dette er i samsvar med målet om utskifting på 1 prosent. I forhold til investerte midler er imidlertid dette lite, og det skyldes hovedsakelig at en del overvannsprosjekter og tilknytningsprosjekter som innebærer lite utskifting avløpsledninger, har vært prioritert.

Strategisk utredning vedrørende rensing – samarbeid med Nedre Eiker

I 2017 er det sluttført en innledende utredning, som omfatter en helhetlig løsning for Nedre Eiker og Muusøya rensedistrikt. Utredningen omhandler alternative lokasjoner for å løse fremtidige avløpsrensebehov, med hovedvekt på systemløsning, økonomi og enkelte andre elementer. Utredningsarbeidet planlegges videreført med konsekvensanalyse og etter hvert også konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven. Det tas sikte på at en endelig beslutning vedrørende lokalisering og finansiering forankres og behandles politisk i «Nye Drammen» i 2020.

Parallelt med ovennevnte foregår det innledende sonderinger/avklaringer rundt å igangsette en eventuell utredning for en større regional avløpsrenseløsning, hvor blant andre VIVA IKS (og spesielt Lier) har behov for å styrke sin avløpsrensekapasitet. Dette forventes ikke å påvirke fremdriften for en lokaliseringsbeslutning i 2020.

Rehabilitering av dammer

Arbeid med å sikre gamle vannforsyningsdammer etter pålegg fra NVE og damsikkerhetsforskriften er videreført. Nerdammen og Mellomdammen, begge beliggende i Solbergvassdraget ble ferdigstilt i 2016, og formelt åpnet av ordfører i Drammen i 2017.

I 2017 har hovedvekten av damarbeider vært konsentrert om Klopptjern. Nedtapping av magasinet, prosjektering og kontrahering av entreprenør foregikk i 1. og 2. kvartal. Oppstart av arbeidene med rehabilitering av dammen kom noe sent i gang, men intensivt arbeid frem mot nyttår medførte at

hovedvekten av arbeidene nå er utført. Damluken er montert og deretter stengt, slik at oppfylling av magasinet er påbegynt. Slutføring og ferdigstilling av alle arbeidene skjer våren 2018.

Det er også utført teknisk plan og påbegynt prosjektering av dam Skapertjern, som er en tidligere vannforsyningsdam for Drammen, men beliggende i Lier/Røyken kommune. Arbeider planlegges utført i 2018.

Klimatilpasning

FoU-prosjektet Regnbygge 3M som Drammen kommune har vært prosjekteier for ble avsluttet i 2017. Målet med prosjektet var å utvikle metodikk, verktøy og utstyr for en helhetlig optimalisering av transportsystem avløp, renseanlegg og resipient. Prosjektet ble langt på vei oppnådd, og prosjektet har generert betydelig kompetanseheving som Drammen kommune og vannbransjen for øvrig vil dra nytte av fremover.

I 2017 ble det etablert et tverrfaglig samarbeid i kommunen, blant annet med fokus på å etablere gode hydrauliske terrengmodeller for simulering av flomveier og overvannsstrømmer. Konkret ble det igangsatt bygging av en slik modell for hele Åssidenområdet, hvor også Statens vegvesen og Buskerud Fylkeskommune (veieier Rosenkrantzgate) er samarbeidsparter i prosjektet. Modellen forventes ferdigstilt i mars 2018. Slike modeller vil ha stor nytteverdi blant annet i forbindelse med arealplanlegging, større utbyggingsprosjekter og beredskapsplanlegging (flomveier).

For øvrig er det gjennomført flere utradisjonelle tiltak innenfor temaet «lokal overvannsdiskonering» herunder regnbed, fordrøyningstiltak og lignende. Slike løsninger utprøves blant annet fordi man trenger mer kunnskap om hvordan dette kan bidra i klimatilpassingsarbeidet fremover.

Mål og resultater

Mål- og resultatstyring Vann og avløp

Befolkning og næringsliv skal tilbys nok vann og godt vann.					
Mål fra Bystrategien	Mål i økonomiplan 2017-2020	Ønsket resultat	Akseptabelt resultat	Ikke godkjent	Resultat 2017
Vann- og avløpssystemet skal takle en byvekst på 25 000 innbyggere, gjennom intensivert vedlikehold og utvikling av ledningsnett, før	Nok vann				
	- God forsyningsstabilitet	Ikke planlagte avbrudd < 0,5 timer/person, totale avbrudd < 1 time/person per år	Ikke planlagte avbrudd mellom 0,5 og 1,0 timer/person	Ikke planlagte avbrudd > 1 time/person pr år	Ikke planlagte avbrudd: 0,03 t/pers. Planlagte avbrudd: 0,45 t/pers
	- Tilstrekkelig kildekapasitet	Vannkjøp på 2004-nivå (GVDs definisjon) eller mindre	Vannkjøp på inntil 5 % over 2004-nivå	Vannkjøp mer enn 5 % over 2004-nivå	Mål nådd

	Godt vann				
	Innhold av fysisk-kjemiske stoffer og bakterier	100 % av tilknyttede innbyggere har hygienisk betryggende og bruksmessig tilfredsstillende vann	1-1000 tilknyttede innbyggere har ikke hygienisk betryggende drikkevann og/eller 1-5000 har ikke bruksmessig tilfredsstillende vannkvalitet	>1000 tilknyttede innbyggere har hygienisk betryggende drikkevann og > 5000 har dårlig bruksmessig vannkvalitet	Mål nådd
	Oppdaterte beredskapsplaner	Grundig oppdatering av ROS-analyse i hht dagens trusselbilde gjennomføres i 1. Beredskaps-analyse gjennomføres i 2.halvår 2017	Grundig oppdatering av ROS-analyse i hht dagens trusselbilde gjennomføres i Beredskaps-analyse ikke gjennomført i løpet av 2017	ROS-analyse i hht dagens trusselbilde ikke gjennomført i 2017 Beredskaps-analyse ikke gjennomført i løpet av 2017	Gjennomført i andre halvår 2017 Ikke gjennomført i 2017
Ren elv og ren fjord skal opprettholdes med et sunt plante- og dyreliv	Tilfredsstillende badevannskvalitet				
	Overholdelse av krav til innhold av termotolerante koliforme bakterier (TKB)	> 90 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	80 – 90 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	<80 % av alle prøver har innhold av TKB<1000	96 % av alle prøver har TKB<1000
	Overholdelse av fylkesmannens krav i utslippstillatelsen				
	Renseresultat Muusøya RA	Renseeffekt totalfosfor mer enn 95 % (fylkesmannens krav)	Renseeffekt totalfosfor 90 – 95 %	Renseeffekt totalfosfor mindre enn 90 %	Renseeffekt totalfosfor 92,6 %
	Renseresultat Solumstrand RA	Renseresultatet tilfredsstillende fylkesmannens krav	Renseresultatet er inntil 5 % dårligere enn fylkesmannens krav	Renseresultatet mer enn 5 % dårligere enn fylkesmannens krav	Mål nådd
	Tilføringsgrad Muusøya rensedistrikt	Tilføringsgraden er mer enn 95 %	Tilføringsgraden er 85 - 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85%	Mål delvis nådd
Tilføringsgrad Solumstrand rensedistrikt	Tilføringsgraden er mer enn 95 %	Tilføringsgraden er 85 - 95 %	Tilføringsgraden er mindre enn 85 %	Mål delvis nådd	
Byens fysiske struktur skal være robust mot flommer og ekstremvær som følge av klimaendringer	Vann- og avløpsnett skal være robust Skaffe og implementere gode verktøy for datafangst mht å kartlegge sårbarhet og bedre beslutningsgrunnlaget, spesielt med hensyn på å unngå skade i forbindelse med kraftig nedbør	Nytt registrerings-verktøy er implementert i hele virksomheten i 1.halvår 2017	Nytt registrerings-verktøy er implementert i hele virksomheten i 2.halvår 2017	Nytt registrerings-verktøy er ikke implementert i virksomheten i 2017	Mål nådd
		En fungerende Dashboard-løsning implementert i 2.halvår 2017	En dårlig utnyttet Dashboard-løsning implementert i 2.halvår 2017	Dashbord-løsning ikke implementert i 2017	Mål ikke nådd

Målet om å tilby god drikkevannskvalitet er oppnådd. Sikkerheten er også ivaretatt ved at hele byen har tilgang til vann fra alternativ kilde. Totale avbrudd i vannforsyningen ble lavere enn tidligere år, og ønsket resultat ble oppnådd. Det store flertallet av avbruddene er en følge av spyling/rengjøring av en andel av ledningsnett. Det er utviklet en metode for behovsprøvd spyling, som i 2017 førte til mindre spyling enn tidligere år. Det er foreløpig uklart om dette vil vedvare i kommende år.

Arbeidet med ROS-analysen ble mer omfattende enn forutsatt og tok derfor lengre tid. ROS-analysen ble prioritert i forhold til beredskapsanalysen, som dermed ble utsatt.

Badevannsresultatene var bedre i 2017 enn i 2015 og 2016. Flertallet av prøvene i elva var på under 300 TKB og kun fire prøver hadde TKB > 1000. Disse fire prøvene var spredt på flere uker og steder og skyldtes sannsynligvis lokal tilfeldig forurensning (for eksempel fra fugl).

Fylkesmannens krav er 95 prosent tilføringsgrad til renseanlegg og det innebærer at kun 5 prosent av fosforet i avløpsvannet kan tilføres resipient. Det er gjennomført modellberegninger som viser at overløpsutslippet i Solumstrand og Muusøya rensedistrikter var henholdsvis 0,9 prosent og 4,3 prosent av tilførte fosformengder. I tillegg kommer spredt utlekking via utette skjøter og skadde rør fra et avløpsnett på 335 km, og det knytter seg stor usikkerhet til omfanget av dette. Det antas imidlertid at vi er innenfor akseptabelt resultat (15 prosent overløpsutslipp + utlekking) i MRS.

Det er gjennomført modellberegninger som viser mindre overløpsutslipp enn tidligere antatt. Det knytter seg imidlertid fortsatt stor usikkerhet til omfanget av utlekking fra avløpsledninger.

Nytt registreringsverktøy ble anskaffet og tatt i bruk i virksomheten i første halvår 2017. Dashbordløsning ble ikke implementert.

Andre resultater

Godt Vann Drammensregionen – oppfølging av hovedplan

Samarbeidsprogrammet Godt Vann Drammensregionen (GVD) består av kommunene Drammen, Nedre Eiker, Lier, Røyken, Hurum, Modum, Sande, Svelvik og Øvre Eiker. "Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen 2010-2021" ble vedtatt i 2010, og er førende for kommunenes mål og strategier innen vann og avløp. I 2017 er det blant annet arbeidet med følgende:

- Forsterket arbeidet med lekkasjekontroll. Kommunene reduserte vannforbruket også i 2017.
- Retningslinje «Slokkevann for brannvesenet og for sprinkling» er revidert.
- Kampanjen «Dovett» med unge do-ambassadører fikk mye oppmerksomhet, både i lokal og nasjonal presse.
- Anskaffelsesprosess knyttet til nye elektroniske husvannmålere gjennomført.
- Anskaffelsesprosess knyttet til transport og behandling av slam er gjennomført.
- Oppstart av prosjekt nettinspeksjon, inspeksjon av kummer på ledningsnett.
- Deltatt i Norsk Vann prosjekter; Dataflyt VA, Bærekraftig lekkasjenivå.
- Igangsatt større omlegging av kommunenes GIS infrastruktur.

Tilsynet for små avløpsrenseanlegg i Drammensregionen

Dette er et vertskommunesamarbeid mellom kommunene Drammen, Nedre Eiker, Lier, Røyken, Hurum, Modum, Sande, Svelvik og Øvre Eiker. Lier er vertskommune.

I Drammen kommune var det ved utgangen av 2017 cirka 420 små avløpsanlegg. Forurensende utslipp fra slike anlegg er rangert som den fjerde største påvirkningsfaktoren på overflatevann i Norge, og oppgradering av gamle og dårlige avløpsanlegg er derfor et sentralt tiltak i vannforskriften.

«Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen» har etablert en systematisk tilsyns- og slamtømmeordning som sikrer at alle avløpstanker tømmes i tide og at slammet leveres til godkjent mottak. I samarbeid med VA-virksomheten i Drammen kommune vurderer tilsynet hvorvidt det vil være samfunnsøkonomisk fornuftig å utvide kommunens avløpsnett slik at flere kan tilknyttes dette, blant annet langs Fjellsveien, Mælen og Svelvikveien. Tilsynet har også engasjert seg i flere nasjonale samarbeidsprosjekter for å bedre rensresultatene for minirensanlegg (se vedlegg), da dette er en forutsetning for å få til en forbedring i forurensningssituasjonen.

Årsrapporter fra Tilsynet for små avløpsanlegg i Drammensregionen ligger på deres nettsider:

<http://www.lier.kommune.no/teknisk-og-eiendom/tilsyn-smaa-avlopsanlegg/>

Økonomistatus

Beløp i 1000

	Regnskap 2014	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Avvik %
Lønn	28 143	26 986	28 702	32 268	32 507	239	0,7 %
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	48 301	53 818	45 160	52 833	46 909	-5 923	-12,6 %
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	63 232	67 614	72 264	66 289	71 877	5 589	7,8 %
Overføringsutgifter	320	215	846	318	505	187	37,1 %
Finansutgifter	0	0	0	3	0	-3	0,0 %
Sum Driftsutgifter	139 996	148 633	146 972	151 711	151 799	88	0,1 %
Salgsinntekter	-223 152	-239 009	-237 142	-235 828	-235 390	438	-0,2 %
Refusjoner	-1 985	-1 330	-1 807	-1 198	-1 795	-597	33,3 %
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-60	-60	-60	-60	0	60	0,0 %
Sum Driftsinntekter	-225 197	-240 399	-239 009	-237 086	-237 185	-99	0,0 %
Netto resultat	-85 200	-91 766	-92 038	-85 375	-85 386	-11	0,0 %

Vurdering driftsregnskapet

Regnskap 2017 er i tråd med budsjett. Det ble bokført 8,3 millioner kroner til ledningsfornyelse over driftsbudsjettet (5,2 millioner kroner på vannforsyning og 3,1 millioner kroner på avløp).

Vurdering av investeringsregnskapet

Vann og avløp hadde for 2017 ett revidert investeringsramme på 157,2 millioner kroner, av dette var 16,2 millioner kroner overført fra 2016. Det ble investert for 148,5 millioner kroner gjennom året.

Vannforsyning

Det er bokført 35,4 millioner kroner på vannforsyning. Mindreforbruk på 13,7 millioner skyldes hovedsakelig forsinkelser på enkeltprosjekter. Det søkes om rebevilgning av 6,8 millioner til 2018, øvrige ubrukte midler foreslås til dekning av merforbruk innenfor avløp og rensing.

Dammer

Det er bokført 3,7 millioner kroner på dammer. Mindreforbruk på 7,3 millioner skyldes hovedsakelig forsinkelser. Hovedaktiviteten i 2017 var rehabilitering av Kloptjern, der det meste av arbeidet ble

gjennomført i 2017. Restarbeid gjennomføres våren 2018. Det søkes om rebevilgning av 2,4 millioner til 2018, øvrige ubrukte midler foreslås til dekning av merforbruk innenfor avløp og rensing.

Kloptjern – rehabilitering av dammuren

Avløp og rensing

Det er bokført 103,4 millioner kroner til avløp og rensing. Dette er 11,9 millioner mer enn budsjett. Dette søkes dekket av mindreforbruk på vannforsyning og dammer.

Vann- og avløpsledninger skiftes ut når gågatene på Bragernes rustes opp

Økonomisk utvikling

Drammen bykasses regnskap for 2017 er avsluttet med et overskudd etter årsoppgjørs-disposisjoner på 110,2 millioner kroner. Korrigert for ubrukte tilskuddsmidler til etableringen av Nye Drammen kommune er bykassens netto driftsresultat før årsoppgjørdisposisjoner på 212,2 millioner kroner. Driftsresultatet tilsvarer 4,1 prosent av bykassens brutto driftsinntekter.

Inklusiv udisponert årsresultat utgjør kommunens frie reserver 541 millioner kroner per utgangen av 2017. Dette ligger betydelig over kravet i vedtatt handlingsregel. I 2017 er 41 prosent av kommunens ikke-rentable investeringer egenfinansiert. Høy egenfinansiering reduserer lånebehovet. Kommunens lånegjeld har i 2017 økt mindre enn den kommunale prisveksten, og er reelt redusert i forhold til 2016.

Driftsregnskapet 2017

Økonomisk resultat for Drammen bykasse

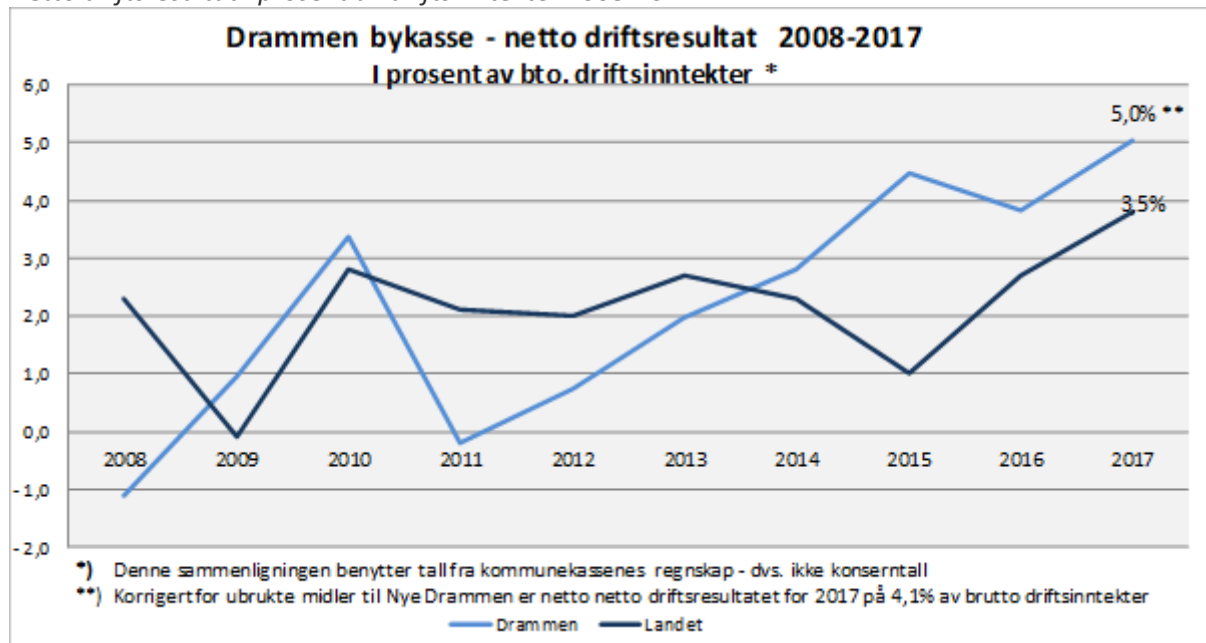
Drammen bykasses driftsregnskap for 2017 er avsluttet med et overskudd etter årsoppgjørdisposisjoner på 110,2 millioner kroner. Netto driftsresultat før årsoppgjørdisposisjoner er på 257,5 millioner kroner, tilsvarende 5,0 prosent av brutto driftsinntekter. Korrigert for ubrukte tilskuddsmidler til etablering av Nye Drammen kommune er netto driftsresultatet på 212,2 millioner kroner, tilsvarende 4,1 prosent av brutto driftsinntekter. Målt i forhold til opprinnelig budsjett er bykassens netto driftsresultat 82,1 millioner kroner bedre enn forutsatt. Foreløpige KOSTRA-tall for 2017 viser netto driftsresultat på 3,5 prosent for kommunene på landsbasis².

Resultatforbedringen skyldes i hovedsak mindreforbruk i programområdene, høyere skatteinntekter, lavere finansutgifter og lavere pensjonskostnader enn forutsatt i revidert budsjettet.

I samsvar med budsjett er 125,4 millioner kroner overført fra bykassens driftsregnskap til egenfinansiering av investeringsregnskapet. I tillegg er det som budsjettet foretatt netto avsetning til disposisjonsfond med 59,5 millioner kroner i 2017. Disposisjonsfondet utgjør etter dette 483 millioner kroner. Hvis det i tillegg tas hensyn til udisponert årsresultat korrigert for anslått tilbakeføring av programområdenes mindreforbruk utgjør bykassens frie reserver om lag 541 millioner kroner per utgangen av 2017. Rådmannen vil til behandlingen av bykassens regnskap for 2017 foreslå at udisponert overskudd tilføres disposisjonsfondet.

² De oppgitte tallene omfatter kun kommunekassens regnskap. Konserntall som inkluderer kommunale foretak og andel av interkommunale selskaper viser netto driftsresultat for Drammen kommune på 5,8 prosent og 3,8 prosent for kommunene på landsbasis

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter 2008-2017

Hovedstørrelser i Drammen bykasses regnskap 2017

Tabellen nedenfor viser enkelte hovedstørrelser i bykassens driftsregnskap for 2017, sammenholdt med justert budsjett.

Drammen bykasse – hovedstørrelser i regnskap 2017 (løpende kroner)

Mill. kroner (Inntekter med negativt fortegn)	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik
Programområdene 1-14 (før avsetninger)	3 415,2	3 618,3	3 709,9	91,6
Skatt og rammetilskudd	-3 417,8	-3 606,6	-3 574,5	32,1
Andre sentrale inntekter	-184,1	-215,0	-210,7	4,3
Finansielle poster	115,7	112,3	125,1	12,9
Fra kommunens bedrifter	-129,9	-153,9	-153,8	0,1
Pensjon/lønnsreserve mv.	20,3	33,5	38,8	5,3
Interkommunalt samarbeid (før avsetning)	-4,7	-46,1	1,2	47,3
Netto driftsresultat	-185,4	-257,5	-64,0	193,6
Årsoppgjørdisposisjoner	98,2	147,3	64,0	-83,3
Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)	-87,2	-110,2	0,0	110,2

I det etterfølgende gis en kortfattet omtale av de enkelte hovedstørrelsene. For en mer omfattende omtale og analyse vises til rådmannens årsberetning som vil inngå i egen sak om Drammen bykasses

regnskap for 2017. Hovedoversikt for Drammen bykasse for 2017 er tatt inn til slutt i omtalen av driftsregnskapet.

Stram styring i programområdene

Det er stram økonomistyring i virksomhetene. Alle programområder, så nær som Idrett, park og natur, har positive driftsresultater i 2017. De største mindreforbrukene er innenfor barnehage, helse, sosial og omsorg, kultur, ledelse organisasjon og styring og grunnskole. Samlet mindreforbruk i programområdene er på 91,6 millioner kroner før avsetning av ubrukte øremerkede midler og overføringer til investeringsregnskapet. Etter avsetninger er samlet mindreforbruk i programområdene på 60,7 millioner kroner. Dette tilsvarer en forbruksprosent på 98,4 prosent av revidert budsjett 2017.

Resultat per programområde i 2017 (etter avsetninger)

Prog	Prog.område/Millioner kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik	Forbruk %
01	Barnehage	543,7	554,6	10,9	98,0 %
02	Oppvekst	303,9	307,6	3,8	98,8 %
03	Samfunnssikkerhet	46,5	48,9	2,4	95,0 %
04	Byutvikling	32,0	32,5	0,5	98,5 %
05	Helse-, sosial- og omsorgstjenester	1 378,2	1 389,8	11,7	99,2 %
06	Kultur	145,7	149,6	3,9	97,4 %
07	Ledelse, organisering og styring	211,1	217,8	6,7	96,9 %
08	Kompetanse, markedsføring og næring	8,6	9,6	1,0	89,1 %
09	Idrett, park og natur	81,2	80,7	-0,5	100,6 %
10	Politisk styring	27,9	28,0	0,1	99,6 %
11	Vei	61,6	61,9	0,3	99,5 %
12	Grunnskoleopplæring	802,1	813,9	11,8	98,6 %
13	Introduksjonstjenester	73,4	81,4	8,1	90,1 %
14	Vann og avløp	-85,4	-85,4	-0,0	100,0 %
	Sum programområde 1-14	3 630,4	3 691,1	60,7	98,4 %

Sentrale inntekstposter høyere enn budsjettet

Skatt og rammetilskudd samt andre sentrale inntekter utgjorde 3 821,6 millioner kroner i 2017, som er 36,4 millioner kroner mer enn forutsatt i revidert årsbudsjett. De sentrale inntektene utgjorde 74,7 prosent av bykassens brutto driftsinntekter i 2017, en økning på 0,6 prosentpoeng i forhold til 2016. Samlede sentrale inntekter viser en vekst på 6,1 prosent i forhold til 2016.

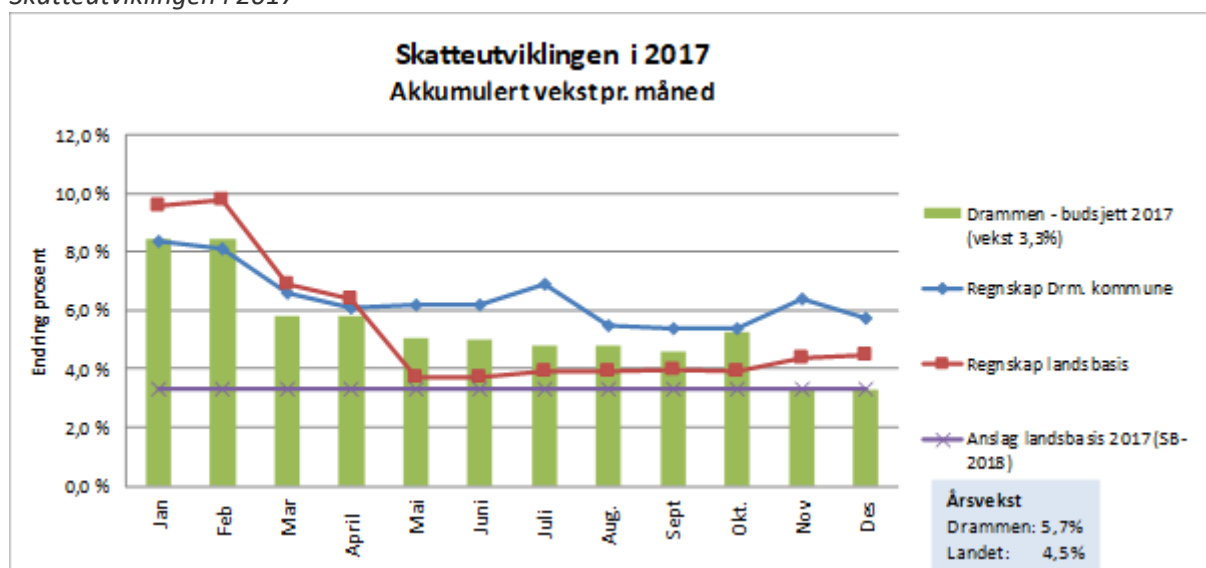
Skatt og rammetilskudd

Skatteinngangen i 2017 ble betydelig bedre enn forventet både i Drammen og på landsbasis. I vedtatt budsjett for 2017 var det lagt til grunn en skattevekst på 0,3 prosent, målt mot de svært gode regnskapstallene for 2016. Basert på oppjustert vekstanslag fra regjeringen ved fremleggelsen av statsbudsjett 2018 ble kommunens skatteanslag oppjustert med 56 millioner kroner ved behandlingen av 2. tertialrapport 2017, tilsvarende en årsvekst på 3,3 prosent. Som følge av svært god skatteinngang i november, betydelig påvirket av oppjustert fordelingstall etter skatteoppgjøret for 2016 og ekstraordinær innbetaling av tidligere års restskatt, endte skatteinngangen i 2017 med en vekst på 5,7 prosent. Dette tilsvarer en merinntekt på 46 millioner i forhold oppjustert skatteanslag. I forhold til opprinnelig budsjett ble kommunens skatteinngang i 2017 hele 102 millioner kroner høyere enn forutsatt.

På landsbasis var utviklingstrenden den samme. Skatteveksten ble i statsbudsjettet for 2017 anslått til 1,5 prosent for kommunene. Vekstanslaget ble satt ned til 1,0 prosent i revidert nasjonalbudsjett. I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjett 2018, ble vekstanslaget for 2017 oppjustert til 3,3 prosent. Faktisk skatteinngang 2017 på landsbasis viser en vekst på 4,5 prosent. Dette tilsvarer en merinntekt for kommunene på om lag 1,8 milliarder kroner i forhold til det oppjusterte anslaget.

Det ser ut til at skatteveksten også i 2017 har sammenheng med ekstraordinært store uttak av utbytter som følge av skattereformen. Merskatteveksten i 2017 må ses som ekstraordinære inntekter og forventes ikke å påvirke det langsiktige inntektsnivået for kommunesektoren

Skatteutviklingen i 2017

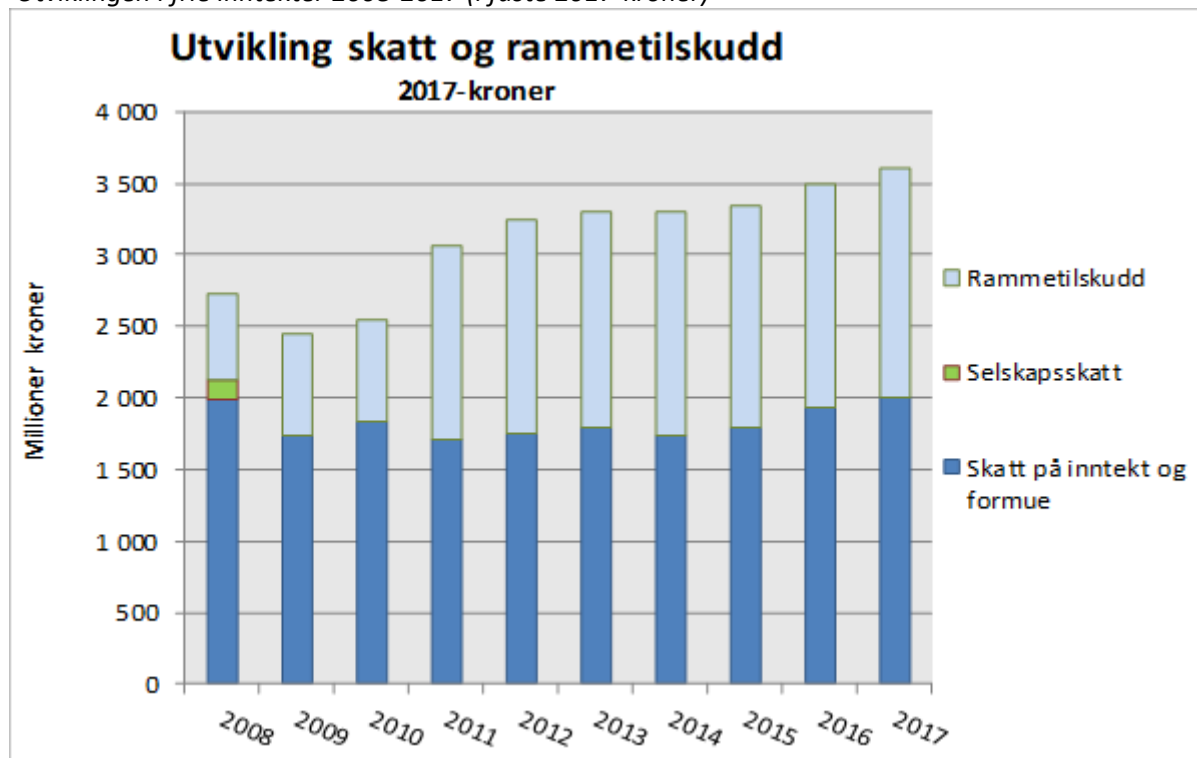

Opprinnelig budsjett for 2017 var basert på skatteinntekt per innbygger for Drammen på 95,5 prosent i forhold til landsgjennomsnittet. Siden Drammen kommune hadde en høyere skattevekst enn landsgjennomsnittet i 2017, endte skatteinntekt per innbygger på 98,3 prosent. Tilsvarende tall for 2016 var 97,1 prosent.

Rammetilskuddet ble ved behandlingen av 2. tertialrapport 2017 nedjustert med 13,2 millioner som følge av oppjustert skatteanslag og dermed lavere inntektsutjevning enn forutsatt. Endelige regnskapstall viser mindreinntekt fra rammetilskuddet på 14 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Mindreinntekten må ses i sammenheng med merinntektene fra skatt mot slutten av året. Høyere skatteinntekt per innbygger enn forutsatt påvirker inntektsutjevningen negativt, og i forhold til opprinnelig budsjett 2017 ble Drammen kommune tilført nesten 35 millioner kroner mindre fra inntektsutjevningen enn forutsatt.

Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunens frie inntekter i perioden 2008-2017, omregnet til 2017-kroner. Etter at realverdien av kommunens frie inntekter var forholdsvis stabil i perioden 2012–2015, har det vært høyere reell vekst de to siste årene med henholdsvis 4,8 prosent i 2016 og 3,2 prosent i 2017.

Utviklingen i frie inntekter 2008-2017 (i faste 2017-kroner)

Øvrige sentrale inntekter

Øvrige sentrale inntekstposter omfatter integreringstilskudd, særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger, vertskommunetilskudd for asylmottak og kompensasjonstilskudd fra Husbanken. I sum viser øvrige sentrale inntekter en merinntekt på 4,4 millioner kroner i 2017.

Inntektene fra integreringstilskudd er 4,7 millioner kroner høyere enn budsjettert. Merinntektene er en følge av flere på familiegjenforening samt større tilflytting enn forutsatt. Særtilskudd for enslige mindreårige flyktninger viser en merinntekt på 2,8 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Tilskuddet er redusert som følge av færre bosatte enn opprinnelig forutsatt, men viser likevel en merinntekt som følge av forsiktig budsjettering siden dette var en ny ordning i 2017. Vertskommunetilskudd for asylmottak ble 0,6 millioner kroner lavere enn budsjettert.

Kompensasjonstilskuddene fra Husbanken viser en mindreinntekt på 2,5 millioner kroner i forhold til budsjett. Mindreinntekten er en følge av Stortingets vedtak om endring av rentefastsettelsen for Husbankens kompensasjonstilskudd fra og med 2017. De nye reglene innebærer at kompensasjonsrenten ikke lenger settes lik Husbankens flytende rente, men får et fratrekk på om lag 0,5 prosentpoeng.

Finansielle poster i pluss

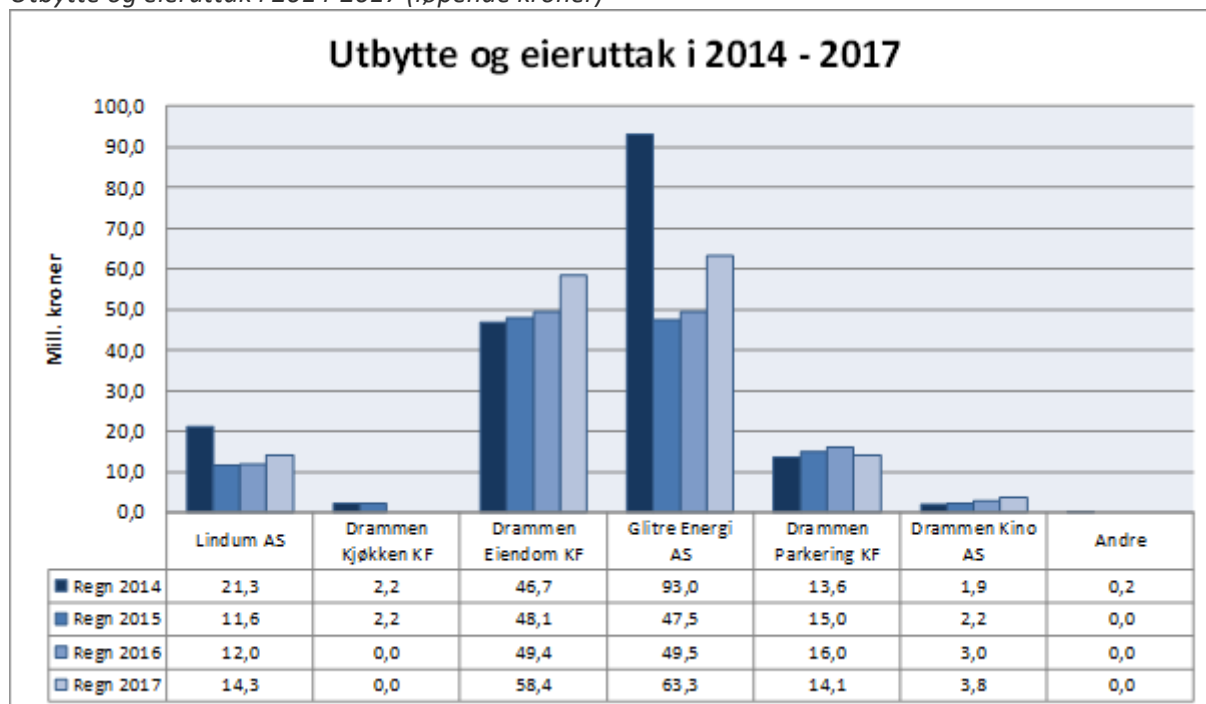
Bykassens netto finansutgifter i 2017 ble 12,9 millioner kroner lavere enn forutsatt i revidert budsjett. Mindreforbruket skyldes en kombinasjon av lavere renteutgifter og høyere renteinntekter på driftskontoen. Lave renter spesielt i sertifikatmarkedet bidratt til å holde Lånefondets rentekostnader

nede. Høyere renteinntekter enn forutsatt må ses i sammenheng med gjennomgående god likviditet i 2017.

Utbytte og eieruttak bedre enn opprinnelig forutsatt

Utbytte og eieruttak fra kommunens bedrifter er inntektsført med 153,9 millioner kroner i 2017. Dette er 19,4 millioner kroner mer enn opprinnelig budsjettert, og 29 millioner kroner mer enn i 2016. Av inntektene i 2017 utgjør 81,4 millioner kroner utbytte fra aksjeselskaper, mens det er inntektsført 72,5 millioner kroner i eieruttak fra kommunale foretak.

Utbytte og eieruttak i 2014-2017 (løpende kroner)

Fellesutgifter og ufordelte poster bedre enn budsjettert

Fellesutgifter og ufordelte poster viser en netto forbedring på 5,3 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. Resultatforbedringen kan i hovedsak forklares av inntektsføringer i forbindelse med avstemming av diverse balansekonti, mens pensjonskostnader og lønnsreserve viser mindre merforbruk i forhold til budsjett.

Pensjonskostnader

Drammen bykasses samlede pensjonsbelastning består av betalt pensjonspremie fratrukket beregnet premieavvik samt årlig amortisering av tidligere års premieavvik. Anslått premieavvik og amortiseringskostnad samt avsetning til reguleringskostnad og eventuell bruk av premiefond budsjetteres på sentralt ansvar.

Som omtalt i 2. tertialrapport 2017 lå det an til forholdsvis store avvik mot budsjettert premieavvik og reguleringskostnad, men med marginal netto effekt. Det ble derfor ikke vedtatt budsjettjusteringer i de sentrale pensjonspostene ved behandlingen av 2. tertialrapport.

Som det fremgår av tabellen nedenfor bekrefter regnskapstallene for 2017 prognosene fra 2. tertialrapport med forholdsvis store avvik mot budsjettert premieavvik og avsatt reguleringskostnad.

Betydelig lavere reguleringskostnad enn opprinnelig anslått innebærer at årets premieavvik (inntekt) også blir betydelig lavere. Netto virkningen når reguleringskostnad og premieavvik ses sammen blir en budsjettbesparelse på 4,4 millioner kroner.

Årets amortiseringskostnad er på 99 millioner kroner. Dette er 5,8 millioner kroner mer enn budsjettet, og skyldes at akkumulert premieavvik fra tidligere kommunalt foretak Drammen Barnehager KF ved en feiltakelse ikke har vært tatt med i de årlige amortiseringskostnadene.

Sentrale budsjettposter pensjon 2017

Millioner kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik budsjett/regnskap
Reguleringskostnad - avsetning *	0,0	54,8	54,8
Premieavvik	-72,5	-122,9	-50,4
Sikringsfond mv.	2,8	1,0	-1,8
Bruk av premiefond **	-24,9	-24,9	0,0
Amortisering tidl. års premieavvik	99,0	93,3	-5,7
Netto endringer pensjon	4,4	1,3	-3,1

*Inkluderer bruk av premiefond fra DKP (19,0 mill. kr) og KLP (5,5 mill. kr)

**Inkluderer bruk av premiefond fra DKP (19,0 mill. kr) og KLP (5,8 mill. kr)

Bykassens regnskap for 2017 som tabellen ovenfor viser kreditert med 72,5 millioner kroner inkl. arbeidsgiveravgift i nye premieavvik for kommunens tre pensjonsordninger i DKP, KLP og SPK. Samtidig er det utgiftsført (amortisert) 99,0 millioner kroner av tidligere års premieavvik³. Dette innebærer at akkumulert premieavvik er redusert med 26,5 millioner kroner i 2017. Akkumulert premieavvik er etter dette redusert fra 596,2 millioner kroner til 569,7 millioner kroner inkl. arbeidsgiveravgift per utgangen av 2017.

Sentral lønnsreserve

Bykassens lønnsutgifter inklusive sosiale utgifter har økt med 5 prosent i 2016. Av dette er vekst som følge av lønnsoppgjørene anslått til om lag 2,4 prosent. Som tidligere varslet har årets lønnsoppgjør medført en belastning av lønnsreserven med om lag 1,3 millioner kroner mer enn budsjettet.

Gjennomgang av diverse balanseposter

I forbindelse med regnskapsavslutningen for 2017 er det foretatt en gjennomgang av diverse poster i bykassens balanse. Gjennomgangen har resultert i både utgifts- og inntektsføringer i bykassens driftsregnskap. Blant annet er det inntektsført om lag 7,5 millioner kroner i tidligere års refusjon av sykepenger og fødselspenger som feilaktig var blitt stående på balansekonto etter overgangen til nytt HR-system fra 1. januar 2016. Oppryddingen har gitt en netto inntektsføring på 10,3 millioner kroner.

Tilbakebetaling av momskompensasjon vedr. Drammensbadet

I regnskapet for 2016 ble det utgiftsført 58 millioner kroner i forbindelse med Skatt Sør sitt krav om tilbakebetaling av tidligere mottatt momskompensasjon vedr. bygging og drift av Drammensbadet. Resterende del av tilbakebetalingskravet fra Skatt Sør (justeringsbeløp for 2016 og 2017) er belastet

³ Amortiseringsperioden for tidligere års premieavvik er 15 år for avvik oppstått i regnskapsårene for 2002-2010, mens den ble redusert til 10 år for avvik oppstått i perioden 2011-2013. For premieavvik som oppstår fra og med regnskapsåret 2014 skal amortiseringsperioden være 7 år.

regnskap 2017 med 5,3 millioner kroner. I samsvar med bystyrets tidligere vedtak er 4,8 millioner av restkravet finansiert med bruk av disposisjonsfond.

Bystyret vedtok 20. desember 2016 (sak 210/16) å påklage vedtaket fra Skatt Sør om etterberegning av momskompensasjon. Klage ble sendt Skatt Sør 31. januar 2017. Klagen ble oversendt Skattedirektoratet sommeren 2017 og er fortsatt til behandling der.

Dekning av påløpte utviklingskostnader i Marienlyst Utvikling AS

Bystyret vedtok 19. desember 2017 (sak 222/17) at Drammen kommune benytter sin rett til å kreve bortfall av kjøpsavtale med Marienlyst Utvikling AS ettersom ønsket regulering ikke er oppnådd innen 5 år. Som følge av bortfallet av kjøpsavtalen kreves også avvikling av utviklingsavtalen med Ticon Eiendom AS tilknyttet investeringene i Marienlyst Utvikling AS og Marienlyst Utvikling IS.

Drammen kommune er i henhold til utviklingsavtalen forpliktet til å dekke 50 prosent av påløpte utviklingskostnader i Marienlyst Utvikling AS på om lag 26,4 millioner kroner. Drammen kommunes andel av påløpte utviklingskostnader i Marienlyst Utvikling AS ble overført selskapet 31. januar 2018 og er belastet regnskap 2017 med 13,2 millioner kroner. I samsvar med bystyrets vedtak er utgiftene finansiert med bruk av disposisjonsfond.

Forskuttering av reformmidler til ny kommune

Nye Drammen kommune vil etter at den trer i kraft 1. januar 2020 motta om lag 30 millioner kroner i reformstøtte fra staten. I den politiske plattformen for ny kommune ble det forutsatt at Drammen kommune i 2017 skal forskuttere 10 millioner kroner av reformstøtten til stedsutvikling i hver av kommunene Nedre Eiker og Svelvik. Regnskapsteknisk er overføringene til Nedre Eiker og Svelvik kommuner utgiftsføres i bykassens driftsregnskap og er i samsvar med forutsetningen i økonomiplan 2017-2020 finansiert ved bruk av disposisjonsfondet.

Overføringer til Nye Drammen

Det er overført 6,8 millioner kroner fra Drammen bykasse til Nye Drammen kommune i 2017. Dette gjelder regionsentertilskudd og infrastrukturtilskudd som er mottatt gjennom kommunens rammetilskudd, men som er forutsatt benyttet til etablering av den nye kommunen.

Interkommunale mv. samarbeid i pluss

Innenfor Drammen bykasse føres regnskap for interkommunale samarbeid etter §§ 27 og 28 i kommuneloven som Drammen vertskommune for. Etter vedtak i Fellesnemnda er regnskapet for Nye Drammen i 2017 også ført innenfor Drammen bykasse. Regnskapet er ført under eget virksomhetsansvar innenfor programområde 20 Interkommunale samarbeid.

Som det fremgår av hovedoversikten på neste side viser det interkommunale samarbeidene et mindreforbruk på 47,3 millioner kroner før avsetninger. Av dette kan 45,8 millioner kroner henføres til ubrukte midler knyttet til Nye Drammen. Dette skyldes blant annet at hele det statlige engangstilskuddet på 41 millioner krone rer utbetalt i 2017, mens det kun i begrenset grad har påløpt utgifter i fjor. Ubrukte midler er avsatt til bundet fond som vil benyttes til utgifter knyttet til etablering av Nye Drammen i 2018 og 2019.

Drammen bykasse – hovedoversikt driftsregnskap 2017

Beløp i millioner kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2017	Avvik i kr	Forbruk i %	Regnskap 2016
PROGRAMOMRÅDENE	3 618,30	3 709,90	91,6	97,50 %	3 415,10
P01 Barnehage	537,5	550,1	12,6	97,70 %	522,1
P02 Oppvekst	302,3	309,9	7,5	97,60 %	268,5
P03 Samfunnssikkerhet	46,5	48,9	2,4	95,00 %	45,6
P04 Byutvikling	31,8	32,3	0,5	98,40 %	28,3
P05 Helse-, sosial- og omsorgstjenester	1 376,50	1 400,90	24,4	98,30 %	1 314,60
P06 Kultur	145,6	151,7	6	96,00 %	142,4
P07 Ledelse, organisering og styring	211,8	217,8	6	97,20 %	205,5
P08 Kompetanse, omdømmebygging og næring	8,6	9,6	1	89,10 %	8,4
P09 Idrett, park og natur	81,1	80,7	-0,4	100,50 %	72,9
P10 Politisk styring	27,5	27,7	0,2	99,10 %	24,4
P11 Vei	61,6	61,9	0,3	99,50 %	58,9
P12 Grunnskoleundervisning	800	822,4	22,4	97,30 %	750,7
P13 Introduksjonstjenester	72,9	81,3	8,4	89,70 %	64,8
P14 Vann og avløp	-85,3	-85,4	-0,1	99,90 %	-92
SENTRALE INNTEKTER	-3 821,60	-3 785,20	36,4	101,00 %	-3 601,90
Skatt på inntekt og formue	-2 002,00	-1 956,00	46	102,40 %	-1 893,40
Rammetilskudd	-1 604,60	-1 618,60	-14	99,10 %	-1 524,40
Integreringstilskudd (netto)	-146,1	-141,4	4,7	103,30 %	-162,8
Vertskommunetilskudd asylmottak	-1,5	-2,1	-0,6	73,80 %	-2,2
Kompensasjonstilskudd	-16,9	-19,4	-2,5	87,10 %	-19,1
Særtilskudd enslige mindreårige	-50,5	-47,7	2,8	105,80 %	0
FINANSIELLE POSTER	112,3	125,1	12,9	89,70 %	115,7
Renteutgifter	93,2	97,6	4,5	95,40 %	14,8
Avdragsutgifter til lånefondet	111,4	113,7	2,2	98,00 %	187,4
Renteinntekter	-37,6	-29,5	8,1	127,50 %	-30,2
Resultat lånefond	-54,7	-56,7	-1,9	96,60 %	-56,3
OVERFØRING TIL/FRA KOMMUNALE BEDRIFTER	-153,9	-153,8	0,1	100,00 %	-129,9
Drammen Eiendom KF	-58,4	-58,4	0	100,00 %	-49,4
Glitre Energi AS	-63,3	-63,3	0	100,00 %	-49,5
Lindum AS	-14,3	-14,3	0	100,00 %	-12
Drammen Parkering KF	-14,1	-14,1	0	100,00 %	-16

Drammen Kino AS	-3,8	-3,8	0	101,00 %	-3
FELLESUTGIFTER/UFORDELT	33,5	38,8	5,3	716,50 %	20,3
Refusjon feriepenger sykelønn	-5,7	-6,2	-0,4	93,30 %	-13,8
Årets premieavvik	-72,5	-122,9	-50,4	59,00 %	-60,7
Årets amortisering	99	93,3	-5,8	106,20 %	84,3
Premieavsetning pensjon	2,8	1	-1,8	280,50 %	-52,4
Lønnsreserve	0	-1,3	-1,3	0,00 %	0
Reguleringspremie	0	54,9	54,9	0,00 %	3,8
Bruk av premiefond	-24,9	-24,9	0	100,00 %	0,1
Øvrige ufordelte utgifter	34,8	44,9	10,1	77,50 %	59
INTERKOMMUNALT SAMARBEID	-46,1	1,2	47,3		-4,7
AVSKRIVNINGER	0	0	0	0,00 %	0
Avskrivninger	194,4	188,5	-5,9	103,10 %	183,7
Motpost avskrivninger	-194,4	-188,5	5,9	103,10 %	-183,7
NETTO DRIFTSRESULTAT FØR Å.O.D.	-257,5	-64	193,6		-185,5
ÅRSOPPGJØRSDISPOSISJONER	147,3	64	-83,3	230,30 %	98,2
Avsetninger til disposisjonsfond	127,5	127,3	-0,1	100,10 %	204
Avsetninger til bundne fond	89,6	4,6	-85	1951,00 %	48,6
Overføring til investeringsregnskapet	125,4	125,4	0	100,00 %	103,9
Bruk av tidligere års regn.messige mindreforbruk	-87,2	-87,2	0	100,00 %	-160,8
Bruk av disposisjonsfond	-67,9	-67,9	0	100,00 %	-67,1
Bruk av bundne fond	-36,2	-29,3	6,9	123,60 %	-30,3
Avsetning/bruk VA-fond	-3,8	-8,9	-5,1	42,90 %	-0,2
ÅRETS RESULTAT	-110,2	0	110,2		-87,2

Investeringsregnskapet 2017

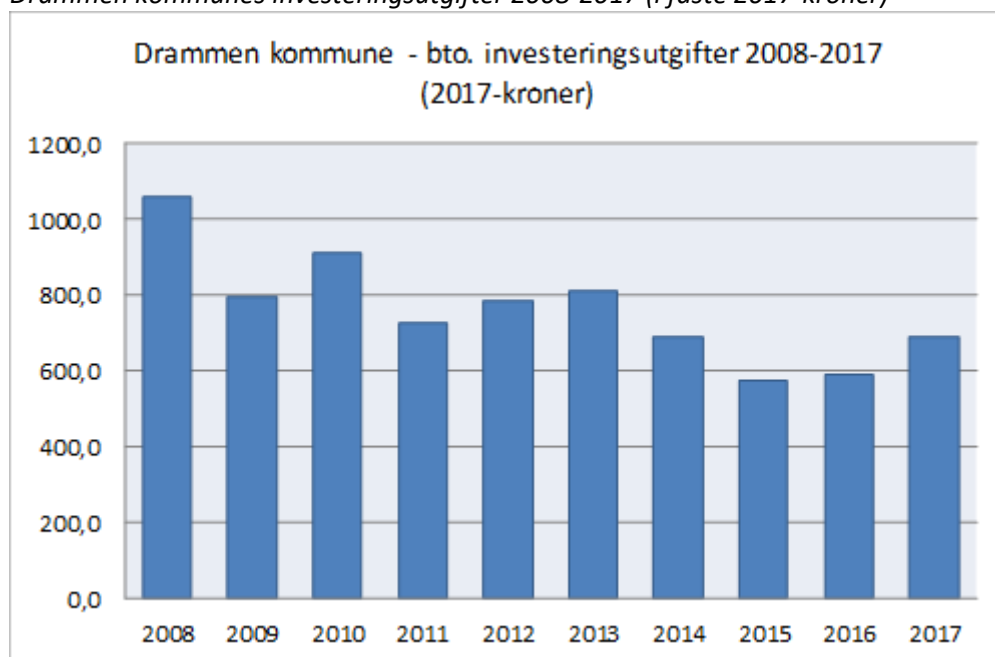
Drammen kommune har hatt brutto investeringsutgifter på 692,5 millioner kroner⁴ i 2017.

Dette er 112,7 millioner kroner høyere enn i 2016. Som det fremgår av figuren nedenfor er dette et forholdsvis lavt investeringsnivået når man ser på kommunens årlige investeringsutgifter i den siste tiårsperioden omregnet til 2017-kroner.

⁴ Investeringer i regi av Drammensregionens IKT (D-IKT) er holdt utenfor, da disse investeringene i sin helhet refunderes over Drammen bykasses og øvrige deltakerkommuners investeringsregnskap

Brutto investeringsutgifter 2016 og 2017 (løpende kroner)

Millioner kroner	Regn. 2015	Regn. 2016	Regn. 2017	Budsj. 2017	Avvik
Drammen bykasse	298,6	321,7	380,2	467,5	87,3
Drammen Eiendom KF	242,5	258,1	311,9	437,9	125,9
Brutto investeringsutgifter - totalt	541,1	579,8	692,2	905,4	213,2

Drammen kommunes investeringsutgifter 2008-2017 (i faste 2017-kroner)**Investeringer innenfor programområdene**

Det er i 2017 gjennomført investeringsprosjekter i Drammen bykasse for 380,2 millioner kroner og for 311,9 millioner kroner i regi av Drammen Eiendom KF. Dette er 213,2 millioner kroner lavere enn budsjettet. Mindreforbruket fordeler seg med 87,3 millioner kroner i bykassen og 125,9 millioner kroner i Drammen Eiendom KF.

I forhold til 2016 er mindreforbruket i bykassen redusert med 26,7 millioner kroner, mens mindreforbruket i Drammen Eiendom KF har økt med 51,5 millioner kroner. Dette innebærer at samlet mindreforbruk er 24,8 millioner kroner høyere enn i 2016, til tross for stor fokus på å tilpasse investeringsrammene til realistisk framdrift i prosjektene. Ut fra rapportert status er det både i 1. og 2. tertialrapport 2017 foretatt betydelige nedjusteringer av investeringsrammene. Samlet er investeringsbudsjettene i 2017 nedjustert med 144 millioner som følge av endret periodisering – fordelt med 19 millioner kroner for bykassen og 125 millioner kroner for Drammen Eiendom KF. Det registreres likevel at behovsvurderingene som ble gjort per 2. tertialrapport 2017 ikke har truffet godt nok. Samtidig må det understrekes at de ubrukte bevilgningene per utgangen av 2017 i stor grad er knyttet til pågående investeringer hvor det kan være vanskelig å estimere hvor mye som påløper innenfor kalenderåret.

Brutto investeringsutgifter per programområde i 2017

Programområde (mill. kroner)	Drammen bykasse			Drammen Eiendom KF			Sum bykassen og DEKF		
	Regn 2017	Budsj. 2017	Avvik	Regn 2016	Budsj. 2016	Avvik	Regn 2016	Budsj. 2016	Avvik
01 Barnehage	4,1	4,0	-0,1	4,1	8,4	4,3	8,2	12,4	4,2
02 Oppvekst	1,9	3,2	1,3	6,3	10,7	4,5	8,2	13,9	5,7
03 Samfunnsikkerhet	0,7	2,6	1,9	0,0	0,0	0,0	0,7	2,6	1,9
04 Byutvikling	56,6	62,4	5,8	0,0	0,0	0,0	56,6	62,4	5,8
05 Helse-, sosial- og omsorgstjenester	19,2	25,1	5,9	48,2	104,5	56,3	67,5	129,6	62,2
06 Kultur	4,6	5,5	0,9	3,4	6,1	2,8	8,0	11,6	3,6
07 Ledelse, organisering og styring	16,8	27,4	10,6	-0,5	1,7	2,1	16,3	29,1	12,8
09 Idrett, park og natur	60,8	80,3	19,4	9,4	17,0	7,6	70,2	97,2	27,0
10 Politisk styring	1,0	2,2	1,2	0,0	0,0	0,0	1,0	2,2	1,2
11 Vei	44,4	64,3	19,9	0,0	0,0	0,0	44,4	64,3	19,9
12 Grunnskole	19,4	31,1	11,7	87,7	121,5	33,8	107,0	152,6	45,6
13 Introduksjonstjenester	2,1	2,1	0,0	0,1	0,1	0,0	2,2	2,2	0,0
14 Vann og avløp	148,5	157,2	8,7	0,0	0,0	0,0	148,5	157,2	8,7
Drammen Eiendom - strategiske eiendomskjøp	0,0	0,0	0,0	129,4	133,3	3,9	129,4	133,3	3,9
Drammen Eiendom KF - diverse	0,0	0,0	0,0	23,9	34,6	10,7	23,9	34,6	10,7
Sum	380,2	467,5	87,3	311,9	437,9	125,9	692,2	905,4	213,2

I bykassens investeringsregnskap er det i 2017 brukt mest penger innenfor programområde 14 Vann og avløp med 148,5 millioner kroner. De 12 største enkeltprosjektene i 2017 utenom VA-området er:

- Kunstis-/kunstgressbane Øren 32,1 mill. kr
- Ny holdeplass-struktur Bragernes 26,7 mill. kr 1)
- Oppgradering kommunale veier (asfaltering/forarbeider) 23,5 mill. kr
- Digitaliseringsstrategi grunnskole 7,9 mill. kr
- Gågater Nedre Torggt. m.fl. 7,8 mill. kr 2)
- Samarbeidsprosjekter med andre utbyggere 6,7 mill. kr
- IKT – nye informasjons- og styringssystemer 6,3 mill. kr
- Fjell 2020 – parker/lekeplasser/nærmiljø/gs-veier 6,1 mill. kr
- Øren skole – nærmiljøanlegg 5,2 mill. kr
- Rullering av digitalt utstyr i skolene 4,2 mill. kr
- Åssiden – nytt kunstgress 4,2 mill. kr
- Hallermoen skole – nærmiljøanlegg 4,1 mill. kr

1) Finansiert med bidrag fra Buskerudbyen

2) Samarbeidsprosjekt med andre utbyggere

De 12 største enkeltprosjektene innenfor Drammen Eiendom KF's investeringsregnskap i 2017 er:

• Strategiske eiendomskjøp	129,4 mill. kr
• Kjøp av boliger for utleie	24,6 mill. kr
• Øren skole – utvidelse	17,1 mill. kr
• Fjell skole – skoleutvidelse/flerbrukshall/aktivitetsbygg	16,1 mill. kr
• Øren skole – flerbrukshall	15,9 mill. kr
• Brandengen skole – utvidelse	13,0 mill. kr
• Brandengen skole – flerbrukshall	12,5 mill. kr
• Oppgradering skolebygg	9,0 mill. kr
• Oppgradering tekniske anlegg	6,9 mill. kr
• Øren skole – driftsbygg og infrastruktur	6,7 mill. kr
• Utbyggingsplan for helse- og omsorgsdistriktene	6,0 mill. kr
• Strømsø skole – oppgradering hovedbygg	5,7 mill. kr

Finansiering av investeringsregnskapet

Som det fremgår av tabellen nedenfor har bykassen i tillegg til investeringer i anleggsmidler hatt utgifter til blant annet utlån, kjøp av aksjer og andeler, avdrag på lån og avsetninger.

Det er i 2017 lånt ut 277,7 millioner kroner i startlån. Dette er nesten 18 millioner kroner mer enn i 2016. I tillegg er det gitt lån på 0,8 millioner kroner til Glassverket IF.

Kjøp av aksjer og andeler utgjør hele 566,1 millioner kroner. Det høye beløpet gjelder i hovedsak kommunens aksjeinntekter i form av tingsinntekter i Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS på 552,4 millioner kroner. Tingsinntekterne er finansiert med inntekter fra salg av anleggsmidler (eiendommer og aksjeposter) med tilsvarende beløp. I tillegg er det gjort egenkapitalinntekter i Drammen kommunale pensjonskasse og KLP med til sammen 11,5 millioner kroner, kapitalinntekter på 2 millioner kroner i Drammen Scener AS og oppkjøp av aksjer i Enter Kompetanse AS.

Investeringsutgiftene finansieres i stor grad av eksterne lånemidler, tilskudd fra staten og andre bidragsytere, kompensasjon av merverdiavgift og egenfinansiering. Drammen bykasse har benyttet 451,3 millioner kroner i eksterne lånemidler – herav 277,7 millioner kroner til finansiering av startlån og 173,6 millioner kroner til investeringsformål. Drammen Eiendom KF har finansiert investeringsutgiftene med 245,2 millioner kroner i eksterne lån.

Innenfor bykassen er det i 2017 mottatt nesten 95 millioner kroner i tilskudd og refusjoner til investeringsformål, mens Drammen Eiendom KF har mottatt 13,6 millioner kroner i investeringstilskudd. Drammen Eiendom KF har i tillegg benyttet inntekter fra eiendomssalg på 29,1 millioner kroner til finansiering av investeringsutgiftene.

Momskompensasjon inngår som felles finansiering i investeringsregnskapet. Det er inntektsført momskompensasjon på 45 millioner kroner i bykassen og 24 millioner kroner i Drammen Eiendom FK sitt investeringsregnskap.

Drammen kommune har de senere år hatt fokus på å øke graden av egenfinansiering. I kommunens budsjettreglement er det lagt til grunn at det skal være en egenfinansiering av bykassens og Drammen

Eiendom KF's investeringer på minimum 20-25 prosent av ikke-rentable investeringer⁵ korrigert for tilskudd/refusjoner og merverdiavgift.

Brutto investeringsutgifter korrigert for vann- og avløps- og boliginvesteringer utgjorde 539,5 millioner kroner i 2017. Korrigert for tilskudd/refusjoner og momskompensasjon er egenfinansieringsgrunnlaget på 397,7 millioner kroner. I 2017 er totalt 161,4 millioner kroner av investeringene egenfinansiert – herav 125,4 millioner kroner overført fra bykassens driftsregnskap, 6,9 millioner fra bundet investeringsfond og 29,1 millioner kroner fra eiendomssalg i Drammen Eiendom KF. Dette tilsvarer en egenfinansieringsgrad for ikke-rentable investeringer på 41,4 prosent i 2017 – det vil si godt over minimumskravet i budsjettreglementet.

Saldering av investeringsregnskapene i 2017

Tall i millioner kroner	Drammen bykasse		Drammen Eiendom KF
	Regnskap 2017	Revidert budsjett 2017	Regnskap 2017
FINANSIERINGSBEHOV			
Investeringer i anleggsmidler	406,5	486,3	311,9
Utlån og forskutteringer	278,5	200,0	
Avdrag på lån	68,2	28,3	
Avsetninger	79,6	1,0	
Kjøp av aksjer og andeler	566,1	566,4	
Årets finansieringsbehov	1 398,8	1 282,0	311,9
FINANSIERING			
Bruk av lånemidler	-451,3	-472,5	-245,2
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-552,4	-552,4	-29,1
Tilskudd til investeringer	-15,4	-3,0	-13,6
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-78,6	-29,3	
Andre inntekter	-79,2	-55,2	
Momskompensasjon investeringer	-45,0	-44,3	-24,0
Sum ekstern finansiering	-1 221,9	-1 156,6	-311,9
Overført fra driftsregnskapet	-125,4	-125,4	
Bruk av avsetninger	-51,6	0,0	
Sum finansiering	-1 398,8	-1 282,0	-311,9

Balanseregnskapet per 31.12.2017

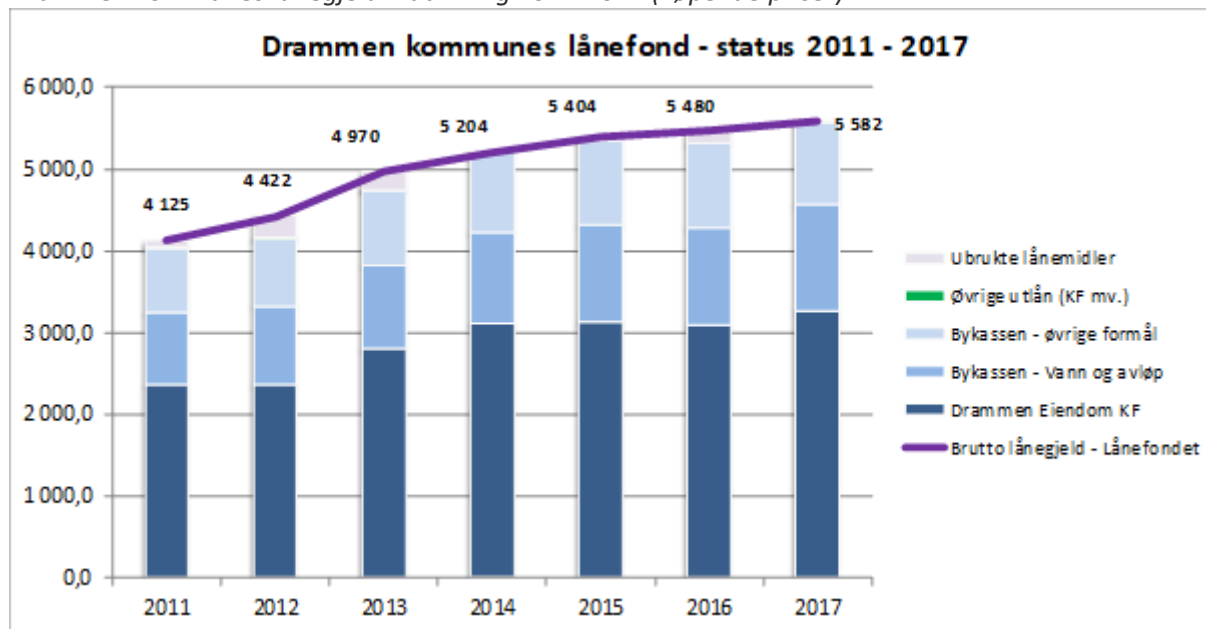
Utviklingen i lånegjelden

Ekstern finansiering av investeringer i bykassen og de kommunale foretakene ut over merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd, finansieres ved eksterne låneopptak i Drammen kommunes

⁵ *Rentable investeringer* er investeringer som tilbakebetales gjennom egne inntekter – eksempelvis investeringer innenfor vann og avløp (gebyrfinansiert) og utleieboliger. *Ikke-rentable investeringer* er investeringer kommunen selv må dekke kostnadene for – eksempelvis skolebygg.

lånefond. Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunens samlede lånegjeld som er tatt opp gjennom Lånefondet. I denne gjelden er formidlingslån fra Husbanken ikke inkludert, da disse ligger i bykassens balanse. Som det fremgår er lånegjelden ved utgangen av 2017 på 5 482 millioner kroner. I løpet av 2017 økte lånegjelden med 102 millioner kroner. Det ble i løpet av 2017 tatt opp nye lån på 330 millioner kroner og betalt avdrag på 228 millioner kroner. Total låneramme for 2016 var på 428,6 millioner kroner. Total låneramme for 2017 var på 598,5 millioner kroner.

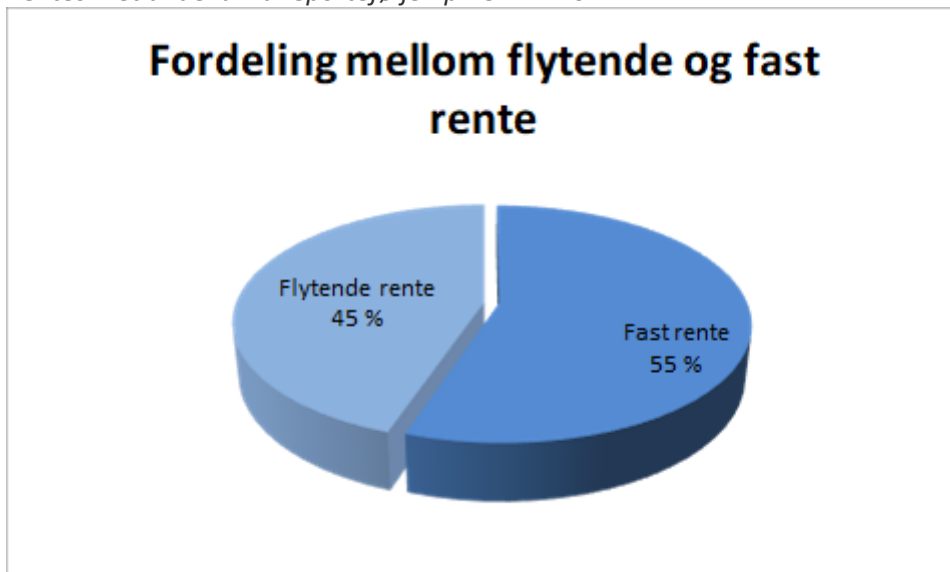
Drammen kommunes lånegjeld – utvikling 2011-2017 (Løpende priser)

Figuren viser også utviklingen i Drammen kommunes lånegjeld de siste syv årene, fordelt mellom bykassens vann- og avløpsrelaterte gjeld, bykassens øvrige gjeld til investeringer og Drammen Eiendom KF. Figuren viser også utviklingen i ubrukte lånemidler. Per 31.12.2017 er det ubrukte lånemidler på 4 millioner kroner i Lånefondet. Drammen Eiendom KFs lånegjeld finansieres i stor grad av bykassen gjennom virksomhetenes husleier, mens lånegjelden knyttet til investeringer innenfor vann- og avløpsområdet finansieres gjennom VA-gebyrene.

Av kommunens låneportefølje per utgangen av 2017 er cirka 45 prosent knyttet til kortsiktige rentevilkår, mens resterende 55 prosent er sikret enten gjennom faste renter eller rentebytteavtaler. Det har i 2017 vært en liten økning i sikring av faste renter sammenlignet mot 2016. Rentene har i 2017 vært historisk lave slik at det har vært inngått gode rentesikringsavtaler.

Rentesikret andel av låneporteføljen pr. 31.12.2017

Frie fondsreserver per utgangen av 2017

I samsvar med budsjetterte forutsetninger er det foretatt netto avsetning til disposisjonsfond med 59,6 millioner kroner i 2017. Disposisjonsfondet utgjør etter dette 482,6 millioner kroner. Det må i tillegg tas hensyn til udisponert årsresultat i 2017, korrigert for anslått tilbakeføring av programområdenes netto mindreforbruk i henhold til budsjettreglementet. Samlet reserve utgjør etter dette om lag 541 millioner kroner.

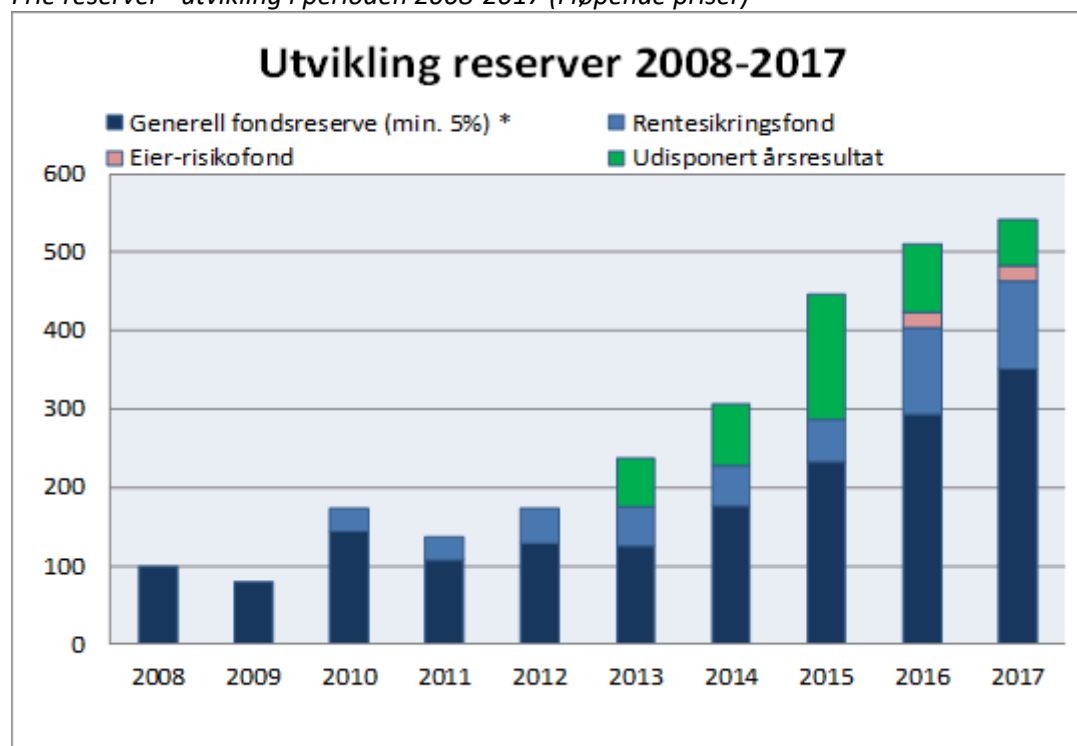
Frie reserver – status per 31.12.2017 (millioner kroner)

<i>Mill. kroner</i>	
Saldo disposisjonsfond pr. 1.1.2017	423,0
Bruk/avsetning i 2017:	
Avsetning i driftsregnskapet	127,5
Bruk i driftsregnskap	-67,9
Saldo disposisjonsfond per 31.12.2017	482,6
Udisponert overskudd 2017	110,2
Foreløpig anslag tilbakeføring netto mindreforbruk 2017	-51,5
Samlet reserve inkludert udisponert årsresultat 2017	541,3
Generell reserve (tilsv. 5% av bto. driftsinntekter)	256,0
"Rentesikringsfond" (2% av brutto lånegjeld)	111,6
"Eier-risikofond"	20,0
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12.2017	387,6
Disposisjonsfond i prosent av frie inntekter	9,43 %
Samlet reserve inkl. udisponert årsresultat i prosent av frie inntekter	10,57 %

Ved utgangen av 2017 utgjør disposisjonsfondet 9,4 prosent av bykassens brutto driftsinntekter. Det er en økning fra 8,7 prosent per utgangen av 2016. Tas det hensyn til udisponert årsresultat utgjør samlet reserve 10,6 prosent av brutto driftsinntekter per utgangen av 2017. Bystyret fastsatte ved behandlingen av økonomiplan 2017-2020 reviderte og skjerpede handlingsregler for oppbygging av reserver. Som det fremgår av tabellen ovenfor er disse målene oppfylt med god margin per utgangen av 2017.

Figuren nedenfor viser utviklingen i bykassens disposisjonsfond, som i perioden 2008-2017 har vokst fra om lag 90 til 483 millioner kroner. Rentesikringsfondets beregnede andel av disposisjonsfondet er synliggjort i figuren fra opprettelsen i 2010 og eier-risikofond er synliggjort fra og med 2016. For årene 2013-2017 er også vist udisponert årsresultat som utgjør en tilleggsreserve utover midler avsatt til disposisjonsfondet.

Frie reserver– utvikling i perioden 2008-2017 (i løpende priser)

Konsernoppstilling

Det er utarbeidet en konsernbalanse som viser en sammenstilling av Drammen kommunes totale eiendeler, gjeld og egenkapital. Konsernbalansen er ikke utarbeidet i henhold til regnskapslovens formelle konsernbestemmelser, og det er derfor riktigere å betrakte balansen som en konsernoversikt og ikke som et konsernregnskap.

Drammen kommune er organisert i Bykassen (Morselskapet), Drammen kommunes Lånefond (Internbank) og i de kommunale foretakene (Datterselskapene):

- Drammen Eiendom KF
- Drammen Drift KF
- Drammensbadet KF
- Drammen Kjøkken KF
- Drammen Parkering KF

De kommunale foretakene og lånefondet er konsolidert inn i konsernbalansen i henhold til *bruttometoden*. Kortsiktig og langsiktig mellomværende er eliminert. I Bykassens regnskap er Drammen Eiendom KF og Drammen Drift KF bokført med kostpris (innskutt egenkapital). I Bykassens regnskap er andel av lånefondets eksterne gjeld bokført som langsiktig gjeld.

Finansielle anleggsmidler omfatter aksjeposter i selskaper som Bykassen og Drammen Eiendom KF eier. Aksjeposter i selskap som driver kommersiell virksomhet er behandlet som tilknyttede selskaper og er konsolidert inn i henhold til *egenkapitalmetoden*. Selskapene er konsolidert inn selv om kommunens eierandel er under 50 prosent og kommunen ikke har bestemmende innflytelse. Aksjepostene dette gjelder er bokført til kostpris i bykassens regnskap:

- Drammen kino – Bykassen eier 33,3%
- Glitre Energi AS – Bykassen eier 50%
- Lindum AS – Bykassen eier 100%
- Drammen Scener – Bykassen eier 100%
- Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS – Bykassa eier 100 %
- Grønnvold Eiendomselskap AS – Drammen Eiendom eier 100%
- Grev Wedels P-Hus AS – Drammen Eiendom eier 100%
- Thamsgaten Perkeringshus AS – Drammen Eiendom eier 100%

Bykassens eierandeler i interkommunale selskaper er bokført til kostpris (innskutt selskapskapital) i bykassens regnskap og i konsernbalansen uavhengig av eierandel.

Drammen kommunes totalbalanse er 4 701 millioner kroner høyere enn bykassens totalbalanse. Denne forskjellen er i all hovedsak knyttet til Drammen Eiendom KF hvor kommunens formålsbygg er bokført. I Drammen Eiendom KFs balanse har eiendom en bokført verdi på 3 990 millioner kroner. Virkelig verdi er antatt å være betydelig høyere. Det er også en forskjell i finansielle anleggsmidler. Dette skyldes i all hovedsak at Drammen kommunes andel av bokført egenkapital i Glitre Energi AS og i Lindum AS er høyere enn kostpris på aksjene bokført i Bykassens regnskap. Bykassens andel av egenkapitalen i Energiselskapet Buskerud AS utgjør 1 097 millioner kroner og for Lindum AS utgjør verdien 192 millioner kroner. Virkelig verdi på kommunens samlede finansielle eiendeler kan antas å være betydelig høyere enn bokførte verdier i konsernoppstillingen.

Konsernets egenkapitalprosent er 24 prosent – mens bykassens egenkapitalprosent til sammenlikning er 22 prosent. Egenkapitalen er presentert som total egenkapital og er ikke splittet i fri og bundet i henhold til regnskapslovens eller kommunelovens regler. Økningen i egenkapital skyldes i hovedsak videre oppbygging av reserver som følge av godt resultat i 2017, samt tingsinnskudd (aksjeinnskudd) på 552 millioner kroner i Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS.

Likviditetsgrad 2 er noe svekket sammenlignet med 2016. Dette skyldes at innskudd i bank er ca 170 millioner kroner lavere i 2017 enn 2016. Men dette må sees i sammenheng med «Aksjer og andeler» som har økt med omtrent 200 millioner kroner. Plasseringer i pengemarkedsfond med lav risiko er tatt ut av bank og ført opp i denne posten. Tar vi hensyn til dette er likviditetsgraden omtrent på samme nivå. Tabellen på neste side viser Drammen bykasse og konsernoppstilling per 31.12.2017.

Drammen bykasse balanse og konsernoppstilling per 31.12.2017

BALANSE (Tall i 1000 kroner)	KONSERN		BYKASSA	
	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Inventar	421 424	475 680	409 302	464 500
Fast eiendom og anlegg	5 789 609	6 045 457	2 287 719	2 421 382
Borettslagsleiligheter	193 593	233 690	0	0
Tomter	90 122	85 718	0	0
Anlegg under utførelse	121 460	128 708	0	0
Pensjonsmidler	4 412 255	4 787 243	4 412 255	4 787 243
Finansielle anleggsmidler	1 721 435	2 184 307	1 131 676	1 697 151
Utlån	895 898	1 095 777	895 898	1 095 777
Sum Anleggsmidler	13 645 797	15 036 580	9 136 850	10 466 053
Omløpsmidler				
Bank	605 971	428 309	424 911	317 873
Varelager	2 502	2 746	0	0
Kortsiktige fordringer	461 924	514 232	450 325	496 885
Premieavvik	614 621	588 884	614 621	588 884
Aksjer og andeler	405	200 929	405	200 929
Sum omløpsmidler	1 685 424	1 735 100	1 490 262	1 604 571
SUM EIENDELER	15 331 221	16 771 681	10 627 112	12 070 624
GJELD OG EGENKAPITAL				
Egenkapital	-3 080 157	-4 041 452	-1 717 392	-2 723 392
Annen langsiktig gjeld				
Pensjonsforpliktelse	-5 061 943	-5 273 074	-5 056 742	-5 268 486
Ekstern gjeld i lånefondet	-5 479 909	-5 582 140	-2 228 739	-2 290 302
Husbanklån	-800 371	-932 204	-800 371	-932 204
Sum langsiktig gjeld	-11 342 223	-11 787 418	-8 085 852	-8 490 992
Kortsiktig gjeld				
Bank	-174 829	-95 712	-174 829	-95 712
Annen kortsiktig gjeld	-715 576	-827 870	-630 603	-741 298
Premieavvik	-18 436	-19 229	-18 436	-19 229
Sum kortsiktig gjeld	-908 841	-942 811	-823 868	-856 240
SUM GJELD/EGENKAPITAL	-15 331 221	-16 771 681	-10 627 112	-12 070 624
Likviditetsgrad 1	1,85	1,84	1,81	1,87
Likviditetsgrad 2	0,67	0,45	0,52	0,37
EK andel	20,09 %	24,10 %	16,16 %	22,56 %

Menneskelige ressurser

Sykefraværet er redusert fra 8,5 til 7,7 prosent. Det er rekruttert 340 nye medarbeidere og andelen av høyskoleutdannede og faglærte er fortsatt økende. Turnover er redusert fra 9,3 til 8,2 prosent.

Arbeidsgiverpolitikk

Arbeidsgiverpolitikken KLAR (Kompetanse, ledelse, arbeidskultur og rekruttering) har ligget til grunn for aktivitetene. Utviklingen i 2017 viser følgende hovedresultater:

Kompetanseutvikling

Kompetansekartleggingsprosesser har i 2017 vært gjennomført i alle programområder. Ansatte i hele kommunen har kartlagt eller er i gang med å kartlegge egen kompetanse.

Kompetansesenteret for HSO (Skap gode dager)

Kompetansesenteret for HSO har levert kompetansehevende tiltak for de aller fleste ansatte innen HSO. Hovedfokus i 2017 har vært:

- Hverdagsmestring / hverdagsrehabilitering
- Målrettet miljøarbeid og hverdagsmestring
- Vold og trusler om vold - i et forebyggende perspektiv
- Kunnskaper om "Den motiverende samtalen"
- Recovery
- Vurderingskompetanse
- Velferdsteknologi
- E-læring innenfor relevante fagområder*

*Ansatte har i 2017 gjennomført og bestått 675 e-læringskurs og trenden er kraftig økende. Kursene tas i tett sammenheng med både undervisning, refleksjon i grupper, oppgaveløsning og trening i praksis.

Kompetansesenter for barnehage, skole og oppvekst

De viktigste satsingsområder i 2017 har vært:

For særskilte ansattgrupper:

- Heldagssamling, KICK OFF, for alle ansatte i barnehage, skole og oppvekst med fokus på arbeid på tvers med Læringsløp Drammen
- Lederforum «Sammen om Læringsløp Drammen» - for 140 ledere, 2 ganger per år
- Månedlige nettverkssamlinger for sekretærer / konsulenter, skoleledere, rektorer, barnehagestyrere og ledere i oppvekst
- Språkskole for 400 pedagogiske medarbeidere innen barnehage, skole, Aks og Sfo
- 20 deltakere på teknologicoaching - 4-6 kurs og nettverkssamlinger for den enkelte teknologicoach
- 79 deltakere på det nasjonale videreutdanningsprogram «Kompetanse for kvalitet»

- 24 deltakere på nettverkssamlinger / lokale kursprogram knyttet til lærerspesialistordningen
- Lærerraineordning, to-årig mentorprogram for nyutdannede lærere - år 1 for 42 stk., år 2 for 35 stk.
- Avdelingsledere: 3 avdelingsledere på rektorskole

Innholdsmessige forhold:

- Digital læring - opplæring i bruk av digitale enheter for alle lærere tilknyttet barnetrinnet
- Nettverk for ressurspersoner, språk - 60 personer innen skole, barnehage og oppvekst
- Nettverk for ressurspersoner, sosial og emosjonell kompetanse - 75 personer
- Veiledning ute i barnehagene med fokus på sosial/emosjonell kompetanse, språklig kompetanse og digital læring - 30 veiledningsøkter fordelt på ulike barnehager
- Kurs i bruk av TRAS digital - 30 deltakere
- Utdanning av Være Sammen veiledere - 66 personer
- Utdanning av ressursveiledere Være Sammen - 4 personer
- Pilot - Trivselsundersøkelse barnehage - 14 barnehager
- Utdannelse av 20 Marte Meo-veiledere innen barnehage og skole
- Deltakelse i forskningsprosjekt Lekbasert Læring - 19 barnehager
- Nettverk for videre implementering av Lekbasert Læring - 10 barnehager
- Kurs i Minirøris for barnehageansatte - fysisk aktiv læring for 80 deltakere
- Samarbeid med DBK om fysisk aktiv læring i 19 barnehager
- Nettverk - digital læring i barnehagen - 10 barnehager
- Arbeid med «Læring for livet», livsmestringskompetanse - ledere og rådgivere i skole og oppvekst

Lederskolen / HR

- Videreutviklet e-læringsplattformen Myoutime for lederne, i hovedsak gjennom publisering og oppfølging av følgende og særskilte læringsmoduler:
 - Månedlige etiske dilemmaer
 - Rekrutteringsrutiner
 - Nytt kvalitetssystem
 - Reviderte sykefraværsrutiner
- Særskilte lederopplærings-tilbud i samarbeid med Høyskolen i Sør Øst Norge.
- Kommunikasjonskurs (PPI)
- Gjennomført lederutviklingsprogram for 21 talenter.

Ledelse

- Gjennomført ledersamling juni 2017.

Arbeidskultur

Det er holdt særskilt fokus på utvalgte virksomheter i 01 Barnehage, 05 HSO og 12 Grunnskole når det gjelder sykefravær.

- I 2017 var det særskilt fokus på lokal oppfølging av medarbeiderundersøkelse 2016 og evaluering av selve verktøyet bak denne medarbeiderundersøkelsen (LedMed).

- Det er i 2017 besluttet at Drammen kommune skal fortsette sitt arbeid med gode lokale arbeidskulturer med hovedvekt på begrepene medarbeiderskap, ledelse og forpliktende samspill, men at kommunen bytter verktøy fra LedMed til 10-Faktor, utviklet av KS i 2018.
- Rådmannen har i tillegg videreført tiltak for å styrke jobbnærværet i enkeltvirksomheter / enkeltavdelinger gjennom deling av gode erfaringer, styrket kompetanse og prosesser på tvers av programområder (erfaringsutveksling / "best praksis").

Det er etablert eksternt varslingsmottak høsten 2017. Det innebærer at alle kan varsle om kritikkverdige forhold via Drammen Kommunes hjemmeside til advokater i BDO (Revisjons, - advokat og rådgivingsfirma).

Rekruttering

En analyse av sluttede i 2017 og nyansettelser i 2017, viser at andelen faglærte / høyskoleutdannede er økende. Andelen nyansatte med fagarbeiderutdanning / høyskoleutdanning har økt fra 75,8 prosent til 80 prosent. Resultatet underbygges fortsatt av en svakt økende faglighet i konsernet.

Status lærlinger 2017: Antall lærlinger per 31.12.17 er 68, inkludert Menn i helse (11).

- 16 lærlinger besto fagprøve som helsefagarbeider eller barne- og ungdomsarbeider. Av disse er 15 lærlinger ansatt i stillinger innen 01 Barnehage, 05 HSO eller 12 Grunnskole.
- 34 nye lærlinger har takket ja til tilbud om læreplass i Drammen kommune, 19 i helsefag, 13 i barne- og ungdomsarbeiderfag, 1 i IKT fag og 1 i media og kommunikasjonsfag.
- Målet om 10 nye lærlinger i barne- ungdomsarbeiderfag er oppnådd. Det synes imidlertid å være for få elevplasser i Buskerud i dette faget. I helsefag er det for få kandidater som fyller kommunens inntakskrav til læreplass, slik at det ikke har vært mulig å fylle opp læreplassene.
- Drammen kommune har i 2017 et mindreforbruk på lærlingbudsjettet. Årsaken er mangel på godt egnede kandidater til læreplass, i kombinasjon med økt inntak av lærlinger med 4-årig læretid og særskilt avlønning.

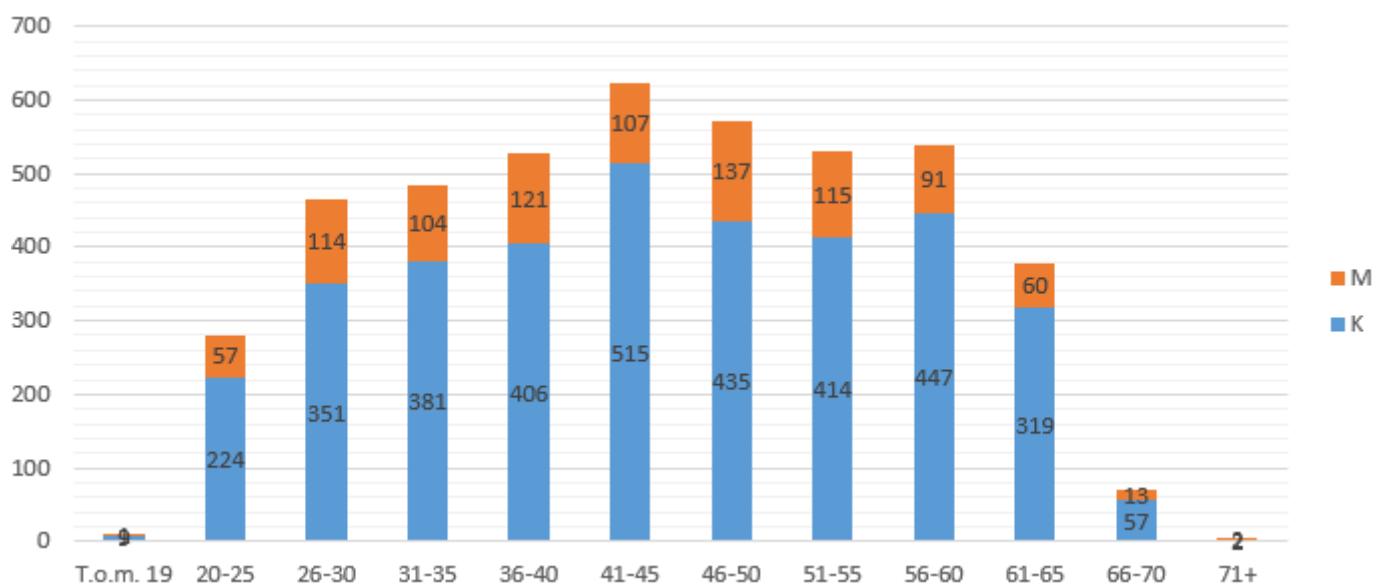
Medarbeiderstatus

Hovedtrekk medarbeidere - antall og årsverk

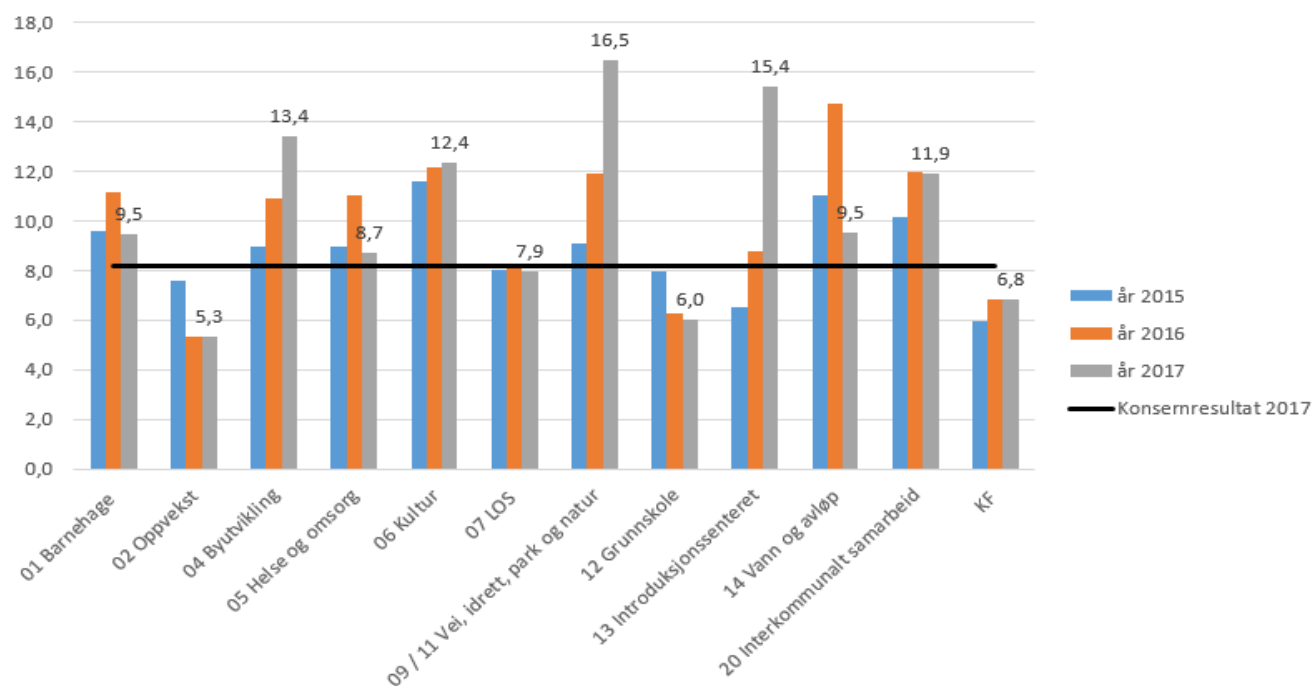
Organisasjonsform	Årsverk	Medarbeidere
Konsern 2015	3604	4409
Konsern 2016	3625	4430
Konsern 2017	3724	4482

**) Tabellen over viser ikke: Medarbeidere som har permisjon uten lønn, medarbeidere som har gått ut sykepengere rettighetene og mottar midlertidige ytelser, tilkallingsvikar og eventuell arbeidskraft innkjøpt fra like byråer.*

Aldersfordeling 2017 (kvinner og menn)

Utvikling turnover 2015-2017

Sykefravær

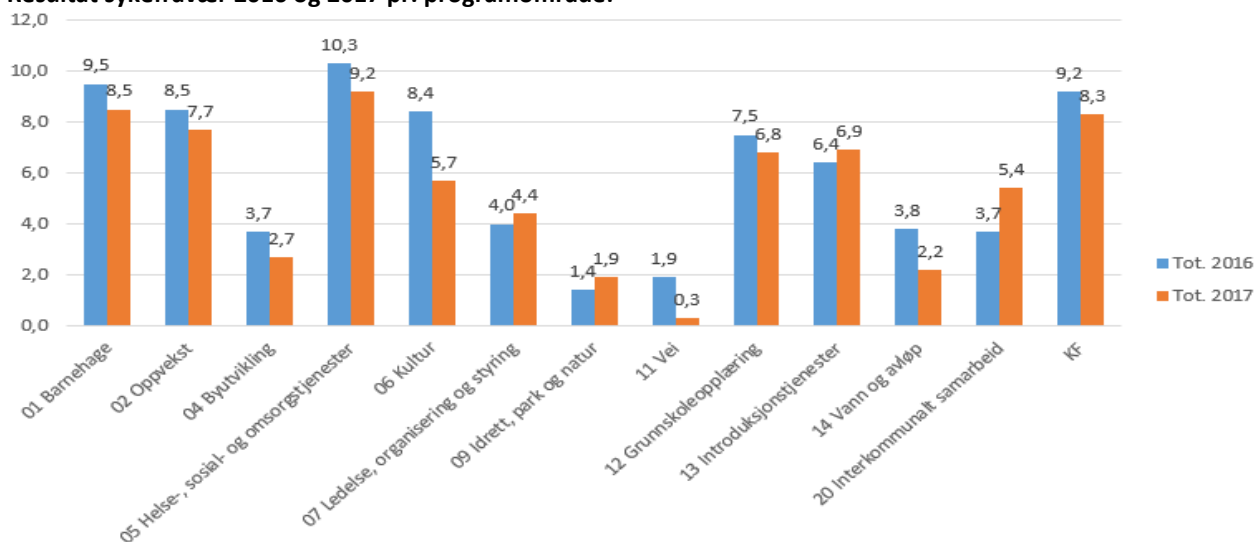
Sykefraværsutvikling for kvinner (K) og menn (M)

Totalt fravær (%)	Sykefravær	Sykefravær K	Sykefravær M
Konsern 2014	8,2%	8,9%	5,4%
Konsern 2015	7,8%	8,5%	4,9%
Konsern 2016	8,5%	9,3%	5,4%
Konsern 2017	7,7%	8,3%	3,6%

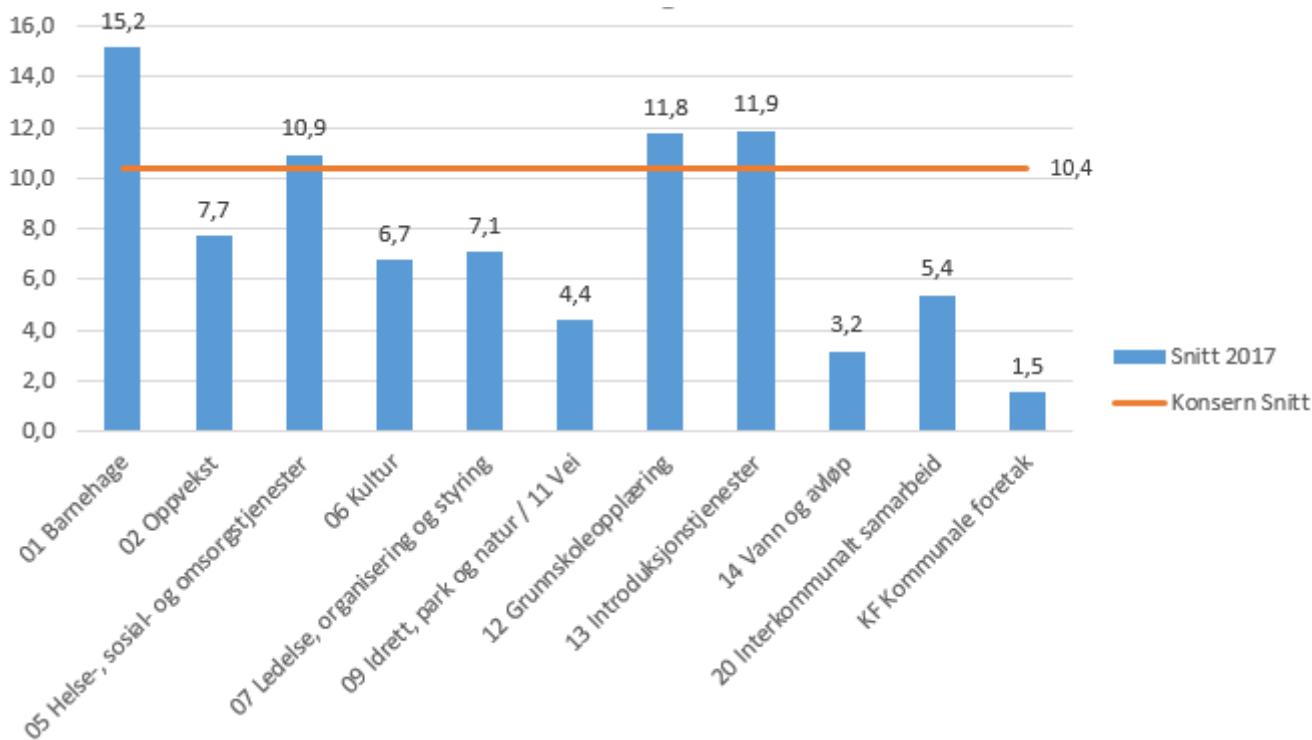
Prosentvis fordeling av sykefraværsdager i konsern

Konsern	Egenmeldt sykefravær	Legemeldt sykefravær - inntil 8 uker	Langtidssykefravær - over 8 uker
2014	12,6%	44,3%	43,1%
2015	13,3%	46,2%	40,5%
2016	12,3%	32,6%	55,1%
2017	9,3%	29,3%	61,4%

Resultat sykefravær 2016 og 2017 pr. programområde:

Vikarer på regulativlønn i prosent (gjennomsnitt 2017)

Oppsummering, medarbeiderutvikling i tall for år 2017:

- Antall og årsverk er relativt stabilt.
- Sykefraværet er redusert fra 8,5 til 7,7 prosent
- Andelen medarbeidere i gruppa 55-67 år er stabil. Av en gruppe på 1 233 ansatte i aldersgruppen 55-67 per 31.12.16, har 87 sluttet i 2017.
 - Seniorresultat 2015: 93,0 prosent
 - Seniorresultat 2016: 92,5 prosent
 - Seniorresultat 2017: 92,9 prosent
- Redusert turnover fra 9,3 til 8,2 prosent. Resultatet er lavere enn snitt for de siste 5 år (8,7 prosent).
 - Turnover konsern 2015: 8,5 prosent
 - Turnover konsern 2016: 9,3 prosent
 - Turnover konsern 2017: 8,2 prosent
- Redusert turnover i de største programområder (01 Barnehage, 05 HSO og 12 Grunnskole), økt turnover i to mindre programområder, 04 Byutvikling og 14 Introduksjonscenter.
- Kvinner har et høyere sykefravær enn menn, i 2017 er menns sykefravær redusert fra 58 til 44 prosent av kvinners sykefravær.
- Andel langtidssykemeldinger over 8 uker er økende, fra 55 prosent til 61 prosent av alle sykmeldinger i konsern i 2017.
 - Langtidssykmeldinger over 8 uker er økende i alle store programområder (01 Barnehage, 02 Oppvekst, 05 HSO og 12 Grunnskole).
- 9 medarbeidere er omstilt til nytt arbeid på grunn av helse. Dette er ikke helt i tråd med målsetting om omstilling av 15 medarbeidere årlig.

Likestilling

Kjønnsmessig fordeling av stillinger, lønn, deltid m.m. *

Likestillingstilstand innen et representativt utvalg av stillinger i konsern

Stillingsgrupper	Kvinner					Menn					Totalt		
	Ant. ansatte	Ant. årsverk	Gjennomsnittsalder	Gjennomsnittslønn i 1 000 kr	Gjennomsnittstilling, i prosent	Ant. ansatte	Ant. årsverk	Gjennomsnittsalder	Gjennomsnittslønn i 1 000 kr	Gjennomsnittstilling, i prosent	Tot. ant. ansatte	Ant. årsverk	% av antall ansatte
Linie 1 - 2016 Linje 2 - 2017													
Rådmannens ledergruppe	3 3	3,0 3,0	57,7 58,7	1111 1150	100,0 100,0	4 4	4,0 4,0	51,8 54,3	1206 1235	100,0 100,0	7 7	7,0 7,0	0,2 0,2
Virksomhetsleder	36 34	35,6 34,0	53,7 52,9	793 823	98,9 100,0	19 20	19,0 20,0	49,7 52,1	820 815	100,0 100,0	55 53	54,6 55,0	1,2 1,2
Mellomleder	164 159	163,1 153,2	48,0 48,1	601 622	99,5 96,4	57 64	57,0 62,0	46,1 46,9	630 670	100,0 96,9	221 223	220,1 215,2	5,0 5,0
Lege , psykolog m.m.	50 52	44,1 42,8	39,9 40,1	637 653	88,2 82,3	16 13	12,9 11,1	40,8 40,0	675 708	80,4 85,2	66 65	57,0 53,9	1,5 1,5
Ingeniør	24 28	23,0 27,1	44,9 45,5	572 581	95,6 96,6	50 49	49,2 47,8	48,5 48,2	540 563	98,4 97,6	74 77	72,2 74,9	1,7 1,7
Sykepleier	353 370	301,2 307,3	43,0 42,6	453 468	85,3 83,1	30 33	26,2 29,0	37,2 38,3	433 447	87,5 87,8	383 403	327,4 336,3	8,6 9,0
Hjelpepleier / Helsefagarbeider	590 605	445,7 445,0	46,8 47,1	389 401	75,5 73,6	69 76	51,1 59,1	41,5 40,6	380 391	74,1 77,8	659 681	496,8 504,1	14,9 15,2
Andre høyskoleutdannede	408 414	366,6 372,8	41,5 41,9	459 473	89,9 90,0	75 83	70,3 75,2	42,5 42,0	488 490	93,7 90,6	483 497	436,9 448,0	10,9 11,1
Undervisningspersonell	550 579	497,2 523,6	42,9 42,2	496 505	90,4 90,4	154 159	142,3 144,9	42,3 41,3	494 500	92,4 91,1	704 738	639,5 668,5	15,9 16,5
Lærer uten godkjent utdann	23 28	19,5 21,4	45,6 42,5	396 394	84,6 76,4	11 14	8,8 11,9	34,4 37,3	364 384	80,4 84,9	34 42	28,3 33,3	0,8 0,9
Barne- og ungdomsarbeider	102 115	87,7 103,2	46,3 44,7	387 398	86,0 89,7	9 11	8,5 10,0	41,2 40,8	373 397	94,0 90,9	111 126	96,1 113,2	2,5 2,8
Fagarbeider	119 112	92,9 89,9	51,4 50,1	402 410	78,1 80,3	93 94	86,6 84,4	49,0 50,1	424 431	93,1 89,8	212 206	179,5 174,3	4,8 4,6
Rådgiver	129 146	121,9 140,0	46,9 46,1	585 597	94,5 95,9	55 58	53,8 57,4	48,8 49,4	611 624	97,8 99,0	184 204	175,7 197,4	4,2 4,6
Saksbehandler	277 276	257,2 260,3	46,1 46,0	452 467	92,8 94,3	74 72	71,7 72,0	45,0 45,5	456 468	96,9 100,0	351 348	328,9 332,8	7,9 7,8
Pedagogisk medarbeider	289 271	236,1 234,5	46,1 46,3	363 371	81,7 86,5	41 46	35,4 39,9	38,4 37,5	350 347	86,3 86,8	330 317	271,5 274,4	7,4 7,1
Pleiemedarbeider	248 241	90,4 88,8	40,3 40,4	340 345	36,5 36,8	76 78	33,4 34,4	37,4 38,3	330 337	43,9 44,0	324 319	123,8 123,1	7,3 7,1
Assistent	134 90	66,4 61,9	48,7 48,0	368 390	49,5 68,7	55 39	27,5 31,5	45,6 41,7	365 379	50,1 80,7	189 129	93,9 93,3	4,3 2,9
Tillitsvalgte / ombud	7 11	6,6 7,6	52,2 48,8	518 528	94,3 68,6	2 5	2,3 3,5	49,0 48,6	540 547	100,0 70,0	9 16	8,9 11,1	0,2 0,4
Høyskolestudent	31 32	6,1 5,7	24,8 25,7	313 309	19,7 17,8	3 7	0,6 1,5	23,3 25,0	301 311	18,3 21,3	34 39	6,7 7,2	0,8 0,9
Totalt alle ansatte	3537 3560	2864 2922	44,7 44,4	442 459	81,0 82,0	893 922	760,5 802,0	43,0 43,3	467 464	85,2 87,0	4430 4482	3624,5 3723,8	100 100

*Tallene i tabell over er basert på antall personer/årsverk på månedlig regulativlønn per 31.12.2017

Kommentar til tabell over:

- Andel kvinner er redusert fra 79,8 prosent til 79,4 prosent, andel menn har økt fra 20,2 prosent til 20,6 prosent
- Gjennomsnittslønnen har økt med 3,9 prosent for kvinner og 3,4 prosent for menn.
- Gjennomsnittlig stillingsstørrelse for menn har økt fra 85,2 prosent til 87,0 prosent, stillingsstørrelse for kvinner har økt fra 81,0 prosent til 82,0 prosent.
- Andel ansatte med fagutdanning / høyskoleutdanning har økt fra 79,4 prosent til 81,1 prosent.

Særskilt redegjørelse for arbeid med likestilling og mangfold i 2017

1. Deltid - et fokusområde i HSO
 - Tilnærmet status quo i arbeidet med å redusere deltid i programområdet 05 HSO.
 - Andel små stillinger under 20 prosent ligger fortsatt på cirka 8,0 prosent.
 - Andel store stillinger (80-100 prosent) er redusert fra 52,6 prosent til 51,6 prosent.
2. Økt antall menn i HSO og Barnehage
 - Andel menn i 05 HSO har økt fra 14,9 prosent til 15,7 prosent.
 - Andel menn i 01 Barnehage er redusert fra 9,1 prosent til 8,3 prosent.

Plan for arbeid med likestilling og mangfold i 2018

Målsettinger som i 2017 opprettholdes:

1. *Redusert uønsket deltid i HSO.*
2. *Økt nærvær for kvinnedominerte ansattgrupper*
3. *Økende andel av menn i HSO og Barnehage*
4. *Positivt seniorresultat i 2018*

Eierstyring

I 2017 ble det vedtatt en ny eierstrategi (Drammensbadet KF). Bystyret reviderte i februar 2017 retningslinjene som formaliserer samhandlingen mellom de kommunale foretakene og kommunens basisorganisasjon på en rekke definerte områder.

Sum aksjeutbytte og eieruttak utgjorde 154 millioner kroner i 2017 som er i samsvar med budsjett. Både Glitre Energi AS, Lindum AS og Drammen Kino AS leverte gode resultater i 2016, og utbetalte utbytter til Drammen kommune på til sammen 81,4 millioner kroner.

Samlet overskudd for de kommunale foretakene var 118 millioner kroner i 2017, som er 20 millioner kroner bedre enn budsjettet. Resultatforbedringen kan i hovedsak tilskrives Drammen Eiendom KF. Med unntak av Drammen Drift KF og Drammensbadet KF, har de øvrige foretakene positive resultater i 2017. I samsvar med budsjett er det overført 72,5 millioner kroner i eieruttak til Drammen bykasse i 2017. Driften har i 2017 vært i overensstemmelse med foretakenes formål, vedtekter og føringer som er gitt i vedtatt økonomiplan.

Drammen kommune forvalter betydelige verdier som eier i mer enn 40 virksomheter fordelt på kommunale foretak, interkommunalt samarbeid, interkommunale selskap, aksjeselskaper og stiftelser.

Oversikt over kommunens eierposter fordelt på selskapsform per 31.12.17

Aksjeselskap (AS) (Eierandel)		Interkommunale selskap (IKS)	Kommunale foretak (KF)
Glitre Energi AS	50 %	Glitrevannverket IKS	Drammen Eiendom KF
Lindum AS	100 %	Drammensregionens Brannvesen IKS	Drammen Drift KF
Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS	100 %	Renovasjonsselskapet i Drammensregionen IKS	Drammen Parkering KF
Drammen Scener AS	100 %	Legevakta i Drammensregionen IKS	Drammensbadet KF
Brageteateret AS	50 %	Buskerud Kommunerevisjon IKS	
Drammen Kino AS	33 %	Vestviken 110 IKS	
Byen Vår Drammen AS	33 %		
Enter Kompetanse AS	83 %		
Vinn Industri AS	65 %		
Marienlyst Utvikling AS	50 %		
E 134 Haukelivegen AS	2 %		
Filmparken AS	1 %		

§27-samarbeid	Øvrige selskap	Stiftelser m.v.
Drammensregionens IKT	Buskerudregionens incestsenter IKV	Stiftelsen Drammens Museum
Kemneren i Drammensregionen	Osloregionen	Stiftelsen Drammens teater og kulturhus
Kommuneadvokaten i Drammensregionen	Osloregionens Europakontor	Stiftelsen Åssiden eldrecenter
Drammensregionens interkommunale krisesenter	Kommunearkivinstusjonenes Digitale Ressursenter SA	Drammen kommunes utleieboliger
Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud og omegn IS	Biblioteksentralen SA	Erik Børresen stiftelse
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA)		Drammen og Kongsbergs vernelagsstiftelse
Drammensregionens interkommunale havnevesen		Drammen kommunale pensjonskasse
Vestregionen		

Eierstrategisk arbeid

I 2017 er det vedtatt eierstrategi for Drammensbadet KF. Utarbeidelse av eierstrategi innebærer at det utarbeides en analyse av selskapet med vurdering av ulike handlingsalternativer for virksomheten. Det har vært innhentet ekstern ekspertise til å utarbeide nødvendig beslutningsgrunnlag. Kostnadene til utarbeidelse av eierstrategi er belastet programområde 07.

Retningslinjer for samhandling mellom kommunale foretak og basisorganisasjonen

De kommunale foretakene (KFene) er en del av Drammen kommune som juridisk enhet, og samhandler på ulik måte med kommunens basisorganisasjon. Bystyret vedtok i februar 2017 "Retningslinjer for samhandling mellom kommunale foretak og basisorganisasjonen". Retningslinjene formaliserer samhandlingen mellom de kommunale foretakene og kommunens basisorganisasjon på en rekke definerte områder.

Eiermøter 2017

Det gjennomføres årlige eiermøter i formannskapet. I 2017 gjennomførte formannskapet eiermøter med Drammen Kino AS, Legevakta i Drammensregionen IKS, Drammensbadet KF, Drammen Parkering KF, Papirbredden Innovasjon AS, Vinn Industri AS, Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS, Drammensregionens brannvesen IKS, Glitre Energi AS og Drammen kommunale pensjonskasse.

Oppdatering av eierportal

[Nøkkelopplysninger for selskapene/foretakene](#) ble oppdatert høsten 2017. Se kommunens [Eierportal](#)

Kommunale foretak

Regnskapsresultat 2016 for kommunale foretak

Tabellen nedenfor viser hovedstørrelser i de kommunale foretakenes resultatregnskap for 2017.

Resultatregnskap 2017 for kommunale foretak – hovedstørrelser

Mill. kr 1)	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Nto. Finans (- = nto. utgift)	Årsres. før ekstraord. poster	Årsresultat	Eieruttak 2)
Drammen Eiendom KF 3)	627,2	441,9	-109	76,2	99,5	58,4
Drammen Drift KF	54,9	55,5	-0,1	-0,8	-0,8	0
Drammen Kjøkken KF	52	48,4	-0,3	3,2	3,2	0
Drammen Parkering KF	38,6	21,7	0,3	17,1	17,1	14,1
Drammensbadet KF 4)	61,5	62,3	-0,1	-0,9	-0,9	0
Sum kommunale foretak	834,1	629,9	-109,3	94,9	118,1	72,5

1. Foretakene fører regnskap etter regnskapslovens prinsipper
2. Budsjetterte eieruttak som inngår i bykassens regnskap for 2017
3. Årsresultatet for Drammen Eiendom KF fremkommer etter resultat fra salg av eiendom på 23,3 mill. kr
4. Drammensbadet KF har mottatt tilskudd fra bykassen på 21,8 mill. kr i 2017

Som det fremgår av tabellen ovenfor har de kommunale foretakene et samlet overskudd på 118,1 millioner kroner i 2017. Dette er om lag 20 millioner kroner bedre enn budsjettert resultat. Resultatforbedringen kan tilskrives Drammen Eiendom KF og Drammen parkering KF som har bedre resultater enn budsjettert. Regnskapet for Drammen Kjøkken KF og Drammensbadet KF viser underskudd på henholdsvis 0,8 og 0,9 millioner kroner.

Det er i bykassens regnskap for 2016 inntektsført eieruttak fra de kommunale foretakene med 72,5 millioner kroner i samsvar med budsjett.

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF har levert gode resultater i 2017. Med driftsoverskudd bedre enn budsjett og resultat fra salg av eiendom på 23 millioner kroner viser regnskapet et overskudd på 99,5 millioner kroner. Investeringsnivået har vært noe høyere enn i 2016 med påløpte investeringskostnader på totalt 312 millioner kroner.

Økonomisk resultat

Drammen Eiendom KF hadde i 2017 driftsinntekter på 627 millioner kroner, mens driftskostnadene var på 442 millioner kroner. Etter netto finanskostnader på 109 millioner kroner fremkommer driftsresultat før salg av eiendom på 76,2 millioner kroner, som er 20,1 millioner kroner bedre enn budsjettert.

Det er i 2017 gjennomført salg av eiendommer for 29,7 millioner kroner. Av dette utgjør salg av borettslagsleiligheter 15,7 millioner kroner. Salg av eiendom viser et positivt resultat på 23,3 millioner kroner i forhold til bokførte verdier. Årsresultat etter salg av eiendom er på 99,5 millioner kroner, som er 20,4 millioner kroner bedre enn budsjettert.

Av årsresultatet er 58,4 millioner kroner disponert til budsjettert eieruttak til bykassen. Resterende del av årsresultatet på 41,1 millioner kroner foreslås overført til foretakets egenkapital. Midlene disponeres som egenkapital til investeringer i formålsbygg og til nye utleieboliger til oppfølging av boligsosial handlingsplan.

Investeringer

Drammen Eiendom KF har i 2017 gjennomført investeringer for 311,9 millioner kroner, mens tilsvarende tall for 2016 var på 258,1 millioner kroner. Det er ved behandlingen av 1. og 2. tertialrapport 2017 foretatt nedjusteringer i investeringsrammen med til sammen 125 millioner kroner. Per utgangen av 2017 er det etter dette ubrukte investeringsmidler på 125,9 millioner kroner, mens tilsvarende tall per utgangen av 2016 var på om lag 74 millioner kroner. Behovet for re-bevilgning av ubrukte investeringsmidler vurderes nærmere i 1. tertialrapport 2018.

I 2017 har det blitt ferdigstilt noen mellomstore og mindre byggeprosjekter. En del byggeprosjekter er under utførelse ved årsskifte. Flere større prosjekter har vært i utviklingsfasen i 2017, og klargjort for oppstart i 2018. For nærmere omtale av investeringsprosjektene vises til programområdeomtalen i årsmeldingen, samt foretakets årsberetning som vil bli forelagt bystyret ved behandling av årsregnskapet for 2017.

Drammen Drift KF

Drammen Drift KF hadde i 2017 et underskudd på om lag 0,8 millioner kroner. Underskuddet skyldes lavere priser på inngåtte rammeavtaler med kommunens VA-virksomhet for 2017 sammenlignet med 2016. Budsjettet for 2017 var utarbeidet før resultatet av inngåtte rammeavtaler var kjent. I tillegg var oppdragsmengden i årets første og siste måneder svakere enn forventet.

Omsetningen i 2017 var 54,9 millioner kroner, noe som er om lag 8 millioner kroner lavere enn i 2016. Drammen Drift KF yter tjenester hovedsakelig til Drammen kommune. Om lag 90 prosent av driftsrelatert omsetning er i 2017 knyttet til oppdrag for Drammen kommune (48,3 millioner kroner). For 2017 utgjorde andelen eksterne kunder 10,3 % av driftsrelatert omsetning.

Foretaket har ved utgangen av 2017 en positiv egenkapital på 7,5 millioner kroner.

Drammen Kjøkken KF

Drammen Kjøkken KF ble avviklet som foretak med virkning fra 01.01.17. Kjøkkendriften er fra samme tidspunkt organisert under HSO. Drammen Kjøkken KF hadde i 2017 et overskudd på 3,2 millioner kroner, noe som er 1,8 millioner kroner høyere enn budsjettert og 2,9 millioner kroner høyere enn i 2016. Foretaket hadde ved utgangen av 2017 en positiv egenkapital på om lag 7,2 millioner kroner mot 4 millioner kroner ved utgangen av 2016.

Drammen Parkering KF

Drammen Parkering KF hadde en omsetning i 2017 på 38,6 millioner kroner. Resultatet gir et overskudd på 17,1 millioner kroner, noe som er 2,9 millioner kroner bedre enn budsjettert. Bystyret har vedtatt et eieruttak på kr. 14,1 mill. for 2017. Eieruttaket dekkes av foretakets egenkapital. Egenkapitalen utgjør etter dette 10,3 millioner kroner. Automatinntektene har noe bedre resultat enn budsjettert, men inntektsmulighetene er begrenset på grunn av elbiler som står gratis på kommunale p-plasser med avgift. På håndhevingssiden er inntekter fra gebyrileggelser kr. 0,4 mill. bedre enn budsjett, mens kontroll sanksjonene ligger kr 0,9 mill. etter budsjett. Regnskapet viser samlede driftskostnader på 2,2 millioner kroner under budsjett.

I tråd med bystyrets vedtak 05.04.16 etablerte Drammen Parkering KF høsten 2016 et aksjeselskap, Dpark AS, som overtok den kommersielle delen av parkeringsdriften i Drammen kommune fra 01.01.17, dvs. i hovedsak kommunalt eide parkeringshus og definerte parkeringsområder. Ny statlig parkeringsforskrift trådte i kraft 01.01.17. Dpark AS hadde en omsetning i 2017 på 34,9 millioner kroner. Resultatet gir et overskudd på 3,6 millioner kroner, noe som er 1,5 millioner kroner bedre enn budsjett.

Drammensbadet KF

Drammensbadet KF hadde i 2017 en omsetning på 39,7 millioner kroner, noe som sammenlignet med 2016 gir en nedgang i omsetningen på 0,2 millioner kroner. Drammensbadet KF har i 2017 hatt 355 947 besøkende, hvilket er noe over budsjettet. Fordelt på 361 åpningsdager gir dette et gjennomsnittlig besøkstall på 986 personer pr. dag.

Foretaket hadde i 2017 et underskudd på om lag 0,91 millioner kroner som føres mot annen egenkapital. Driftsinntektene ble lavere enn budsjettet med om lag 0,85 millioner kroner. Inntekter på badebilletter, klippekort og årskort ligger lavere enn budsjettet til tross et besøkstall som er innfridd. Foretaket antar at inntektssvikten skyldes at kortmedlemmer besøker badet hyppigere og at de sjeldent bidrar til mersalg. Salg i bad/kafé/badebutikken ligger samlet bak budsjett på om lag 1,5 millioner kroner og årsaken til det antas å være den samme med endring i besøksmønster. Kurs og utleie av basseng ligger over budsjett med om lag 0,65 millioner kroner.

I tertialrapporteringen i 2017 har rådmannen redegjort for status i sak om krav fra skattemyndighetene om tilbakebetaling av 62,9 millioner kroner. Vedtaket fra Skatt Sør er pålagt av Drammen kommune. Etter fornyet vurdering i Skatt Sør er saken nå oversendt Skattedirektoratet. Som det redegjøres for i økonomiplan 2018 – 2021, avventer rådmannen svar fra direktoratet.

Aksjeselskaper

Utbytte fra aksjeselskap

Drammen kommune har i 2017 mottatt utbytte fra aksjeselskap på 81,4 millioner kroner. Dette er 16,9 millioner kroner mer enn kommunen mottok i 2016.

Utbytte 2017 fra aksjeselskap

Mill. kroner	Mottatt utbytte 2016	Mottatt utbytte 2017	Revidert budsjett 2017
Glitre Energi AS	49,5	63,3	63,3
Lindum AS	12	14,3	14,3
Drammen Kino AS	3	3,8	3,8
Sum utbytte	64,5	81,4	81,4

Glitre Energi AS

Regnskap 2017 for konsernet Glitre Energi AS viser et årsresultat på 245,1 millioner kroner. Dette er noe svakere enn årsresultatet i 2016 på 253,3 millioner kroner. Majoritetens andel av resultat 2017 utgjør 191,2 millioner kroner. Styret har innstilt på et utbytte på 114,7 millioner kroner – tilsvarende 57,3

millioner kroner til hver av eierne. Dette er nesten 8 millioner kroner mer enn forutsatt i Drammen bykasses budsjett for 2018. Utbyttet for 2017 vil bli endelig fastsatt under generalforsamlingen i juni.

Lindum AS

Foreløpige tall for Lindum AS tilsier et overskudd i 2017 som er betydelig bedre enn i 2016 og også noe bedre enn budsjett for 2017. Dette vil gi et høyere utbytte for 2017 enn budsjettet. Lindum AS har økt virksomheten på alle områder sammenlignet med 2016. Når det gjelder mottak og behandling av forurensede masser så har virksomheten i 2017 vært høyere enn budsjettet, noe som også bidrar til at resultatet blir bedre enn budsjettet. Utbytte fra datterselskaper er noe lavere enn budsjettet, men dette oppveies av reduserte finanskostnader som følge av lavere gjeld og rentekostnader.

Drammen Kino AS

Drammen Kino AS skal forestå kinovirksomhet i Drammen. Hensikten med eierskapet er å realisere kulturpolitiske målsettinger. Selskapets virksomhet skal baseres på normale forretningsmessige prinsipper. De tre mest besøkte filmene i fjor var Star Wars: The Last Jedi, Askeladden - I Dovregubbens hall og Skjønnheten og Udyret. Besøksandelen for norske filmer var nede på 18%, og er en vesentlig faktor til at kinoåret 2017 ble et helt middels år. Drammen Kino AS hadde totalt 352.000 gjester, noe som var en nedgang fra rekordåret før. Selskapets omsetning endte i overkant av 56 millioner kroner, med et årsresultat på 10,1 millioner kroner før skatt. Drammen Kino AS har gode forventninger til 2018.

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS

Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS (DKEU) eies 100 prosent av Drammen kommune og ble vedtatt opprettet av bystyret i møte 23.02.16. Selskapet skal ivareta kommunens utviklerrolle for eiendommer som ikke er knyttet opp til kommunens tjenesteproduksjon. I 2017 har rådmannen i den løpende tertialrapporteringen og i økonomiplan for 2018 – 2021 redegjort for arbeidet med å overføre eiendommer fra Drammen kommune til Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS og de økonomiske konsekvensene av dette.

Overdragelsene fra kommunen er på grunnlag av eksterne verdivurderinger gjort opp i form av tingsinnskudd i selskapet. Til sammen er det overført eiendommer til en verdi av 552,4 millioner kroner i 2017. Disse eiendommene var tidligere bokført med 63,6 millioner kroner i Drammen Eiendom KFs balanse. Transaksjonene med Drammen Kommune Eiendomsutvikling fremkommer som salg av aksjer og eiendommer og kjøp av aksjer i bykassens investeringsregnskap. Drammen kommune har etter dette et samlet aksjeinnskudd i selskapet på 567,4 millioner kroner.

Tabellen nedenfor viser eierposisjoner/eiendommer som er formelt overført til Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS i 2017.

Overføring av eiendommer til Drammen Kommune Eiendomsutvikling i 2017

Aksjepost/eiendommer	Bokført verdi Drammen Eiendom KF	Tingsinnskudd i Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS (markedsverdi)
Aksjer i Papirbredden Eiendom AS	50 200 000	292 802 459
Torsbergskogen (gnr. 80/bnr. 1653)	631 585	22 500 000
Skalstadskogen (gnr. 65/bnr. 17 og del av bnr. 3 + gnr. 64/bnr. 63)	12 376 670	147 500 000
Kobbervikdalen Pukkverk (del av gnr. 112/bnr. 324)	397 967	39 800 000
Sum overførte aksjer/eiendommer i 1. tertial 2017	63 606 222	502 602 459
Rød øst og Rød vest (del av gnr./bnr. 11/1, 10/64 og 109/54)	-	34 200 000
Tangen tilfluktsrom/Hollenderkollen (del av gnr./bnr. 112/324 + hele 112/644)	-	15 625 000
Sum overførte aksjer/eiendommer i 3. tertial 2017	-	49 825 000
Sum overførte aksjer/eiendommer i 2017	63 606 222	552 427 459

Som varslet i den løpende rapporteringen, har rådmannen sammen med Drammen Eiendom KF og Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS i 2017 igangsatt arbeid med å utrede grunnlaget for overføring av eiendommer på Tangenkaia til Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS. Dette som grunnlag for egen bystyresak medio 2018.

Marienlyst Utvikling AS

Marienlyst Utvikling AS utarbeidet i 2017 forslag til reguleringsplan for Marienlystområdet. Formannskapet avviste i sitt møte den 24.10.17 selskapets forslag til reguleringsplan. Dette medførte at selskapets økonomiske grunnlag bortfalt. Med dette som utgangspunkt, vedtok bystyret 19.12.17 å kreve bortfall og avvikling av de avtaler som ble inngått i oktober 2012 og som var rammesettende for selskapet og selskapets eiere (Drammen kommune (50%) og Ticon Eiendom AS (50%)).

25.01.18 ble det inngått avviklingsavtale mellom Drammen kommune, Ticon Eiendom AS og Marienlyst Utvikling AS. Marienlyst Utvikling AS ble avviklet som selskap med formål å kjøpe og utvikle Marienlystområdet. Drammen kommune og Ticon Eiendom AS var i henhold til inngått avtale fra oktober 2012 forpliktet til å dekke påløpte utviklingskostnader i Marienlyst Utvikling AS med en 50/50-fordeling. Totalt påløpte utviklingskostnader er beregnet til om lag 26,4 millioner kroner. Drammen kommunes andel av påløpte utviklingskostnader (13,2 millioner kroner) dekkes over kommunens disposisjonsfond og er avsatt som kostnad i regnskapet for 2017.

Papirbredden Innovasjon AS

Papirbredden Innovasjon AS gikk konkurs i 2017. For Drammen kommune medførte dette tapt aksjekapital på cirka 0,6 millioner kroner. Konkursen medførte også at årlig tilskudd på 0,5 millioner kroner som kommunen har gitt selskapet bortfalt fra 2018. Disse midlene vedtok bystyret som en del av økonomiplanbehandlingen for 2018 – 2021 å benytte til andre innovasjons- og næringsutviklingstiltak.

Interkommunale selskaper mv.

Drammen kommune har i 2017 deltatt i seks interkommunale selskaper. Hovedstørrelser fra selskapene regnskap 2017 er vist i tabellen nedenfor.

Resultatregnskap 2017 for interkommunale selskap – hovedstørrelser

Mill. kr	Eierandel	Driftsinntekter	Driftskostnader	Netto finans (- = nto. utgift)	Årsres. før ekstraord. poster mv.	Årsresultat	Eierbidrag fra Drammen kommune
Drammensregionens brannvesen IKS	40,80 %	132,8	129,5	0,4	3,7	3,7	43,8
Vestviken 110-sentral IKS	12,50 %	37,2	35,3	0,2	2,2	2,2	1,9
Glitrevannverket IKS 1)	49,00 %	57	57,1	-1,9	-2,0	2,8	25,5
Renovasjonsselskapet i Drammensreg. IKS 2)	33,80 %	257,8	254,4	-0,6	2,8	5,5	2)
Buskerud Kommunrevisjon IKS	20,00 %	20,7	19,2	0,1	1,5	1,5	2,6
Legevakta i Drammensregionen IKS 3)	51,00 %	66,8	63,9	-0,1	2,9	2,9	17,4
Sum interkommunale selskap		572,3	559,4	-1,8	11,1	18,5	91,2

1) Glitrevannverkets årsresultat er justert for selvkost med 4,7 mill. kr. Drammen har for 2017 gjort uttak av vann for 25,5 mill. kr

2) Rfd's årsresultat etter skatt og fremføring mot fremtidige gebyrinntekter er positivt med 5,5 mill. kr Rfd innkrever på vegne av kommunens renovasjonsgebyr fra innbyggerne, og mottar ikke bidrag. Per 31.12.2017 er Drammen kommunes akkumulerte overskudd på renovasjonsordningen.

3) Legevaktas resultat fremkommer etter ekstra eiertilskudd på 2,6 mill. kr til dekning av underskudd 2016. Korrigert for dette blir resultat 2017 på 0,3 mill. kr.

Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS

Drammen kommunes selvkostfond for husholdningsrenovasjon utgjør om lag 11 millioner kroner per utgangen av 2017. Av dette beløpet er 7,3 millioner kroner eldre enn fem år. Fra og med 2018 er det etablert ny ordning med felles selvkostfond for alle kommuner i Renovasjonsselskapet i Drammensregionen IKS (RfD). I denne forbindelse vil det etableres et minimumsfond som baseres på et likt beløp per abonnement. I de kommuner som har et høyere selvkostfond enn «normen» vil overskytende beløp bli godskrevet abonnentene i forbindelse med 2. termin 2018 (faktura på høsten).

RfD har over flere år opparbeidet et akkumulert overskudd fra håndteringen av næringsavfall. Dette inngår ikke i selvkostområdet, og selskapet tar sikte på å utbetale dette som et eieruttak til

deltakerkommunene i 2018. Drammen kommunes andel av et slikt eieruttak antas å bli om lag 4 millioner kroner.

Vestviken 110 IKS

DSB har pålagt Tønsberg kommune å etablere en 110-sentral for den nye 110-regionen (Sør-Øst 110). De kommuner som omfattes av den fastsatte regionen plikter å knytte seg til nødalameringscentralen og med grunnlag i avtale bære sin andel av kostnadene ved etablering og drift av sentralen (jf Brannloven § 16). Sør-Øst 110 omfatter 52 kommuner i Buskerud, Telemark og Vestfold pluss Jevnaker kommune i Oppland. Sentralt i etableringen av ny sentral står spørsmålet om hvilken organisasjonsform/eierform den nye sentralen skal ha. Bystyret behandlet en hørings sak fra Tønsberg kommune om dette i sitt møte i desember. Bystyret ønsket primært at staten skulle overta ansvaret for 110-sentralene, og sekundært at organisasjonsformen skal være AS.

Høringen resulterte imidlertid i at flertallet av kommunene ønsker IKS som organisasjonsform, og at ny 110 region Sør-Øst skal etableres med utgangspunkt i eksisterende Vestviken 110 sentral. Det forventes at Vestviken 110-sentral flyttes i mai 2018, og at videre utvidelser skjer i løpet av høsten 2018.

Legevakta i Drammensregionen IKS

Eierfinansieringen av Legevakta i Drammensregionen IKS var styrt av avtaler som ga eierkommunene ulik økonomisk belastning. For å jevne ut forskjellene mellom eierkommunene og gi en forutsigbar finansiering, besluttet representantskapet at en ny finansieringsmodell skulle legges til grunn allerede i 2017. Den nye modellen tar utgangspunkt i befolkningstallene og en per capita-finansiering, og er mer gunstig for Drammen kommune.

Selskapet meldte ved utgangen av første tertial om et sannsynlig stort merforbruk i 2017, som senere ble beregnet til nærmer 8,5 millioner kroner. Som et resultat av dette økte Drammen kommunes eierbidrag for 2017 med ca. 2,1 millioner kroner. Justeringen av eierbidraget for alle eierkommunene ga mulighet for en videreføring av dagens legevaktstilbud og en drift i balanse.

Interkommunalt samarbeid

Drammen kommune har i 2017 hatt vertskommuneansvar for de sju interkommunale samarbeidene som fremgår av tabellen nedenfor. Dette innebærer at regnskapet for disse samarbeidene føres i Drammen bykasse. Regnskapene er resultatmessig nøytralisert gjennom føring av årets resultat mot avsetning til eller bruk av bundet driftsfond i Drammen bykasses balanse. I tabellen nedenfor fremgår hovedstørrelser i regnskapene for de enkelte samarbeid som er ført i Drammen bykasse i 2017.

Som det fremgår hadde disse samlet et resultat i balanse i 2017. Akkumulert fondsavsetning for de interkommunale samarbeidene utgjør 17,5 millioner kroner per utgangen av 2017. Det er tilnærmet samme nivå som per utgangen av 2016.

Resultatregnskap 2017 for interkommunalt samarbeid – hovedstørrelser

Mill. kr	Drifts- inntekter	Drifts- utgifter	Årsresultat	Tidl. års resultat	Akkumulert fond	Bidrag fra Drammen kommune
Drammensregionen IKT (D-IKT)	94	94,4	-0,4	5,9	5,5	31,4
Kommuneadvokaten i Drammensregionen 1)	12,3	13,4	-1,1	3,3	2,2	5,7
Kemneren i Drammensregionen	33,2	33,2	0	2	2	12,8
Betzy interkommunale krisersenter 2)	11,3	10,3	1	3,1	4,1	3,8
Interkommunalt utvalg mot akutt forurensing (IUA)	1,5	1,5	0	2,2	2,2	0,2
Buskerudregionens incestsenter (BRIS)	5,1	4,9	0,1	0,5	0,7	0,2
Frydenhaug skole og kompetansesenter	88	87,7	0,3	0,5	0,8	41,5
Sum interkommunalt samarbeid	245,4	245,4	0	17,5	17,5	95,5

1) Kommuneadvokaten.: Driftsutgifter er inkludert 0,490 mill. kr til finansiering av anskaffelser ført i investeringsregnskapet

2) Betzy: Driftsutgifter er inkludert 0,033 mill. kr i netto avsetning til bundne fond (øremerkede midler)

I tillegg deltar Drammen kommune i følgende interkommunale samarbeid:

- Drammensregionens Interkommunale Havnevesen IS
- Kontrollutvalgssekretariatet for Buskerud IS (KUBIS)
- Kommunearkivinstitusjonenes Digitale Ressurscenter SA
- Vestregionen

Vestregionen

Vestregionen er i dag et formelt interkommunalt samarbeid hvor 15 kommuner, samt Akershus og Buskerud fylkeskommune deltar. Som følge av kommunereformen er Vestregionens fremtid satt på dagsorden, og Drammen kommune har spilt inn at Vestregionen bør avvikles i sin nåværende form, og at regionale samarbeidsformer vurderes i lys av ny kommune- og regionstruktur. Beslutning om dette fattes i 2018.

www.drammen.kommune.no

Drammen kommune

Engene 1, 3015 Drammen
E-post: kommunepost@drmk.no
Telefon: 32 04 00 00